Lumina zilei

Graham Swift

Graham Swift

Lumina zilei

În dragoste şi în război totul e permis.

— S-a întâmplat ceva cu tine.

Asta a spus Rita, acum mai bine de doi ani, şi azi ştie că n-a fost doar o chestie de moment.

Se întâmplă uneori ceva. Trecem o graniță, deschidem o uşă de a cărei existentă n-am ştiut. Putea să nu se fi întâmplat niciodată, puteam să nu aflăm niciodată.

Cea mai mare parte a vieții nu este, poate, decât o ispăşire.

Trafic matinal pe Wimbledon Broadway.

Aburi cât cuprinde. Răsucesc cheia în uşa de la intrare şi propria-mi răsuflare se transformă în nori.

— S-a întâmplat ceva cu tine, George.

Dar ea a ştiut înaintea mea. Nu degeaba are slujba asta, poate adulmeca orice. Şi în curând o să mă părăsească, e posibil oricând, îmi dau seama. Şi eu pot adulmeca orice.

A ajuns aici înaintea mea, bineînțeles.

Când nu ajunge? Zice că nu prea doarme zilele astea. „Zilele astea" durează de ani întregi. Se trezeşte întotdeauna în zori, aşa că de ce nu? Mereu e câte ceva de făcut. Iar eu apar după ea. Privilegiul şefului. Deşi nu e nici opt şi jumătate, şi aseară am avut o treabă care m-a ținut până la două. Iar azi e o zi specială.

Când ajung în capul scărilor, aud pocnetul şi fâsâitul unui ceainic electric deja cald, pe care cineva îl porneşte din nou.

Computerul din micul ei separeu (îl numim „zona recepției”, dar zonă e un cuvânt generos) este deja deschis. Ai impresia că ea a fost acolo toată noaptea.

— E frig, îmi zice, zgribulindu-se în aerul rece pe care l-am adus cu mine şi arătând vag cu capul către lumea de afară.

— Dar e frumos, răspund.

Ea e probabil aici dinainte de a se lumina de ziuă.

— Cafea sau ceai? Mă întreabă, ignorându-mi zâmbetul – şi răspunsul acela – ca pentru a insista că m-am pornit greu azi.

Dar nu am probleme cu somnul, cel puțin nu acum. Deşi poate ar trebui. Pot să dorm când apuc, să trag câte un pui de somn superficial, mă mulțumesc cu puțin.

O veche şmecherie a profesiei. Iar problemele Ritei cu somnul, dacă e să fie sinceră (şi uneori e), nu sunt nici ele cu adevărat probleme.

„Un pat gol, George, asta-i tot. Dacă ar fi cineva acolo…”

— Ceai, cred, Reet. Tare şi bun.

E îmbrăcată cu o bluză roz-pal, din lână moale, peste o fustă gri-antracit. La gât are un lănțişor simplu de argint. Cerceii sclipitori cu şurub, o boare de parfum, întotdeauna e dichisită. La urma urmelor, lucrăm cu publicul.

Dar rozul pal e ca un drapel, e culoarea ei preferată. Un roz foarte pal – mai degrabă alb cu o tentă de roz. Am văzut-o în culoarea asta de multe ori. Am văzut-o purtând un halat de casă de acelaşi roz blând, legat neglijent, în care i se cuibăreau sânii. Aducând ceaiul de dimineață.

Intru în birou, lăsând uşa deschisă.

Soarele se strecoară prin fereastra mea de la etajul unu, soarele jos, orbitor al dimineții reci de noiembrie, soarele de care Rita nu are parte niciodată în separeul ei decât prin geamul mat al uşii mele.

Vine după mine cu ceaiul, aducând o cană şi pentru ea, şi cu un teanc de hârtii sub brat. Întotdeauna are loc această şedință de dimineață – cu usa de la biroul meu deschisă –

chiar în timp ce mă instalez, îmi scot haina, deschid computerul, mă aşez. Soarele încălzeşte prin geam, deşi afară aerul e înghețat.

Îmi pune ceaiul pe masă, sorbind deja din al ei, privindu-mă peste marginea ceştii. Pune teancul pe biroul meu şi îşi trage celălalt scaun – „scaunul clientului". Păşeşte printre gratii de lumină strălucitoare.

De fapt, e ca într-o căsnicie. Amândoi ne-am gândit la asta. E mai bună decât multe căsnicii (ştim asta). Rita – asistenta mea, asociata mea, partenera mea sau nu chiar parteneră. Fişa postului ei nu a fost niciodată bătută în cuie. Dar nici prin cap nu mi-ar trece s-o numesc recepționeră (deşi e şi asta) sau chiar secretară.

— Fii o scumpă, Reet.

— Sunt o scumpă, George.

Ce m-aş face fără ea?

Dar o să mă părăsească, îmi dau seama, într-o dimineață ca asta: n-o să-şi aducă o ceaşcă şi pentru ea şi n-o să-mi pună pe masă teancul de dosare, o să-l țină strâns la piept, ca pe un scut, şi n-o să se aşeze pe scaun. O să spună „George" într-un fel care o să mă facă să-mi ridic privirea, şi după un timp o să trebuiască să spun „Ia loc, Rita, pentru Dumnezeu!", iar ea o să se aşeze în fata mea, ca un client.

„Mi-a făcut plăcere să te cunosc, George.

Mi-a făcut plăcere să lucrez cu tine, dar…"

Ştie în ce zi suntem. E joi, şi zilele de joi sunt speciale, dar ea ştie şi data.

20 noiembrie. Doi ani – dacă socoteşti din ziua aia. Doi ani şi încă n-a trecuT. Şi dacă n-a trecut, va continua ani în şir, oricât de mulți vor mai fi. S-a dus vremea când ar fi putut să-mi spună „Cum poți, George, cu una ca ea?". Sau când putea să-şi zică: trebuie să fie nebun, probabil şi-a ieşit din minți, dar o să-şi revină, cu timpul o să-i treacă. O să se întoarcă în genunchi. Şi, între timp, ce garanție mai bună, ce asigurare mai bună, la urma urmelor – având în vedere locul unde se află femeia aia?

Cred că a ajuns la un soi de acceptare ba chiar de respect. Un fapt, o caracteristică. Domnul Webb e întotdeauna „plecat cu treabă” joi după-amiaza, o dată la două săptămâni. Am văzut chiar acea expresie de dulce înțelegere tristă din ochii ei. De asta cred că o să-şi dea demisia.

— Astea sunt pentru doamna Lucas în după-amiaza asta. La cinci patruzeci şi cinci. Mai devreme nu poate. Îmi aruncă o privire rapidă. Te-ntorci până atunci?

Amândoi ştim ce se află în plic. Fotografii. Fotografii cu un bărbat şi o femeie într-o cameră de hotel. Un pic neclare, dar nu într-atât încât să nu se distingă fețele, la un format de 15 pe 21. Te poți baza pe „echipamentul de supraveghere” în ultima vreme. Dăm filmul la procesat un contract privat – şi Rita ia pozele. Un bărbat şi o femeie făcându-şi diferite lucruri unul altuia. Dar chestiile astea rareori mai provoacă vreo ridicare din sprânceană din partea mea sau a Ritei, nici măcar nu ne mai uităm la ele. Stau acolo, între noi, precum corespondența de dimineață.

Capitalul nostru de bază. Se văd fețele? Asta e lucrul vital.

— Da, mă întorc până la cinci şi jumătate.

— Şi să spun pur şi simplu – nu insistă asupra subiectului – că nu eşti la birou până atunci?

— Dar nu plec înainte de zece. Pot să răspund la telefoane până atunci.

— Bine.

— E frumos afară, spun din nou. Frig, dar frumos.

Altă privire piezişă, zăbovind mai mult de data asta. Probabil îşi spune: Bietul de tine, că prost mai eşti.

Are ochii obosiți, perfect machiați, dar obosiți. Soarele care se strecoară înăuntru e ca o baie caldă, dar nu e deloc amabil cu ridurile din jurul ochilor ei. Prinde un firicel de abur care se ridică din ceaşca ei şi îi face părul să scânteieze.

Se apropie un pic ca să-mi arate ceva. O brățară de argint la marginea mânecii roz.

A trecut mult timp deja. O invitasem să-mi testeze talentele culinare (o fi Rita un înger, dar, ca bucătar, e dezastruoasă).

Cred că îi precizasem chiar: mâncăm, asta-i tot. Dar asta-i problema când găteşti bine (dacă e să mă laud singur). Ca să nu mai pomenim de vinul roşu. Încălzeşte inima, stomacul. Topeşte orice rezistență.

— Te preocupă ceva, Reet?

Şeful grijuliu.

— Nu tocmai, George. Pe tine?

Ținea paharul cu amândouă mâinile unghiile îi erau de culoarea vinului.

— Doar că nu am pe nimeni. Înțelegi, pe cineva lângă mine.

Se întâmplă ceva. „Se întâmplă ceva cu noi", spunem.

— Doamnă Nash, pot să vă întreb cu ce se ocupă soțul dumneavoastră?

— E ginecolog.

Şi nu am dat glas nici unuia dintre gândurile pe care le aveam, bineînțeles.

Deşi unul dintre ele era că asta e o noutate – nu mai avusesem de-a face cu aşa ceva: un ginecolog. Ăştia n-ar trebui să fie nişte soți siguri? N-ar trebui să fie ca un fel de garanție, din moment ce văd tot timpul alte femei? Ai crede că văd destule. Dar cum e să fii măritată cu unul?

Un bărbat care vede în fiecare zi alte femei.

— Înțeleg, am spus.

Dar cred că mi-a citit gândurile. Femeile (Rita, de exemplu) citesc gândurile, fețele, mai uşor decât bărbații. Un principiu funcțional, o lecție a meseriei. Poate o fi şi o lege ginecologică.

I-am privit fața cu ochi căprui care se uitau la mine şi m-am gândit la acelaşi lucru: mă citeşte ca pe o carte deschisă.

Dar asta-i doar o expresie. Eu nu citeam oamenii ca pe cărți (n-am citit prea multe cărți), eu citeam oamenii ca pe oameni.

Ochi căprui. Un căprui special. E deşteaptă, mi-am zis, şi nu prea sigură de mine. Care tot repetam în mod stupid „înțeleg". Cu bârlogul ăsta al meu, la care se urcă pe o scăriță îngustă, şi dă spre Broadway. Dar nu chiar atât de deşteaptă sau de sigură pe ea, altfel de ce ar fi aici?

Mai târziu, într-una din acele zile de joi, avea să spună: „Când l-am cunoscut, nu era ginecolog – ce proastă sunt. Era doar… Un student la medicină nu foarte silitor".

Si avea să râdă, un râs scurt şi uscat.

Un râs – era posibil. Şi eu aveam să-mi zic: aşa ar putea fi viața obişnuită, am putea să nu fim aici.

Şi mai târziu, avea să spună: „Ginecolog" vine din greacă. Literal, înseamnă „afemeiat". Ha. Dar el nu era. Vreau să spun că ea a fost singura. Ştiu precis".

Adevărul este că ea m-a învățat să spun toate astea, să-mi formulez gândurile în cuvinte. A fost fără îndoială o educație.

El era ginecolog şi ea era profesoară de limbi străine. Şi engleză, bineînțeles.

— Înțeleg.

Soarele intra într-o diagonală joasă prin fereastra biroului meu, exact ca acum.

Afară era frig, înăuntru erau mici petice calde de soare. Cădeau ca o linie despărțitoare pe biroul dintre noi. Ii atingeau genunchii, făcându-i să pară că nu se pot ascunde.

Nu e sigură de mine, mi-am zis, îmi citeşte gândurile – gândurile mele ginecologice.

Dar dacă ar putea, dacă ar face-o, l-ar fi citit şi pe cel pe care l-am simțit, ca pe o mică împunsătură, în legătură cu ea.

Asta probabil înrăutățeşte lucrurile – durerea şi ruşinea ei. Toate glumele vechi şi răsuflate şi remarcile care apar de peste tot şi o apasă, o bântuie. Şi ăsta tot ginecolog…

S-a uitat la mine şi, nu se ştie de ce, a zâmbit. Un zâmbet la fel de lipsit de apărare ca genunchii ei.

Treci o graniță.

Florăria abia s-a deschis. Pe podea strălucesc dâre de picături argintii. Aici, de cealaltă parte a Broadway-ului, la parter, soarele intră printr-o fereastră din spate, aşa că fata care serveşte devine preț de-o clipă o siluetă pe un ecran de lumină.

Dacă Rita se uită (aşa cred), dacă s-a dus să se uite pe fereastra biroului meu, m-a văzut traversând strada, confirmându-şi: ia florile. Desi ea e clienta obişnuită aici, nu eu. Eu n-am mai văzut-o pe fata asta. Prima dată a fost ca un mesaj ostentativ: florile, într-o vază nou-nouță, pe biroul meu.

Asta-i aşa, degeaba, George – dar ai putea începe ceva. O vagă legănare a şoldurilor.

Dar a cumpărat câteva şi pentru ea pentru „recepție” (o vază mai mică) – şi am văzut-o scriind în registrul în care începuse să facă ordine: „flori pentru birou”. Un articol săptămânal. Nu era degeaba: plăteam.

Una dintre numeroasele ei contribuții împreună cu ordonarea registrelor, împreună cu întregul ei „plan de restructurare”.

— Prezentarea, George. E importantă.

Clienții sunt mai încrezători dacă văd o vază cu flori. E bine pentru afacere.

Just. Şi nici un miros dubios, nici o glumă proastă. Tu eşti prezentarea mea, Rita. Când te văd pe tine… N-am spus-o.

Cu toate astea, era adevărat.

Şi de ce nu mă gândisem la asta eu însumi? Un amănunt simplu. O vază cu flori. De aici, de peste drum, de la Jackson's.

Ca să nu mai vorbim de factorul personal.

Fii bun cu tine însuți. Mănâncă bine. Menajează-te. Cumpără-ți nişte flori.

Am fost polițist. Poliția nu-şi bate capul cu flori. Dar aveam un exemplu de mai demult: prăvălia tatălui meu, cu studioul foto de deasupra. Chiar alături de o florărie. Şi tata cumpăra mereu flori.

Fata îşi şterge mâinile pe şorț. Gălețile sunt pline până la refuz. Totul dă senzația că abia a fost cules – ca şi cum ar exista o grădină magică în curtea din spate, sfidând înghețul de noiembrie. O sudoare rece pe metalul gri.

Micile mistere zilnice. Cum ajung florile în oraş – crini în miezul iernii? Şi cel mai mare mister, care nu e chiar aşa un mister: cum se face că încă mai există florării astăzi, în epoca asta? Locul ăsta, Jackson's. Mereu mă aştept să dispară, aşa cum dispar magazinele, brusc, dar n-a dispărut. Magazine întregi pline de flori.

Cum se face că nu a fost dezafectată demult această slăbiciune neghioabă de a te duce să cumperi flori?

Şi îl mai chema şi Rose – pe florarul de lângă casa tatei. Charlie Rose. Parcă n-ar fi avut de ales: o viață întreagă într-un nume. Dar oricum nu avusese nici o şansă, după spusele lui: „Gândiți-vă la toate motivele pentru care oamenii cumpără flori şi spuneți-mi dacă e ceva mai bun de vânzare”. Charlie şi Kate Rose (trebuia s-o fi chemat Flora sau măcar Violet).

„Şi să vă spun motivul cel mai important? Cui servesc ele? Conştiinței. Ei îi servesc.”

De ce nu ne-am făcut cu toții florari?

Şi, într-adevăr, dacă ar fi fost după mine, locul ăsta nici măcar n-ar fi aici, pe partea asta a străzii, ci sub biroul meu. Ce prezentare, ce planificare! Clienții ar trebui să urce aproape prin florărie.

Deşi ceea ce am e destul de special: un centru de bronzare artificială. Sub biroul meu – dar nu mă gândesc prea mult la asta – femei goale care stau întinse. I-am spus Ritei: „De ce nu încerci şi tu? Te-ai putea repezi până jos o oră şi ai veni repede înapoi. Îți fac eu cinste”. Dar nu s-a dus

niciodată. E plin de fete. Cred că-şi închipuie că la vârsta ei n-ar face decât să-şi scoată în evidenţă ridurile.

„De ce nu te duci tu!”

Un centru de bronzare. Flori, bronzare în plină iarnă. E confortabil, există câte un loc pentru orice nevoie.

Fata trece din nou prin lumină ca şi cum ar trece printr-un fel de ecran. Poartă o vestă din acelea pufoase, peste un şorţ, şi un pulover pe gât. Îi atârnă o şuviţă rebelă. Îţi poţi imagina răsuflarea ei scoţând aburi cu puţin timp în urmă, când descărca o camionetă.

Nu e nevoie să mă agit. Le aleg pe cele încercate şi adevărate. Oricum, am o sarcină. Arăt spre trandafirii roşii, cărnoşi, pe jumătate înfloriţi, ale căror petale exterioare par negricioase în umbra magazinului.

— O duzină, vă rog.

Fata numără tulpinile şi mi le arată spre aprobare. Dau din cap. Ea zâmbeşte.

Nu te poţi împiedica să-ţi spui: o floare printre flori. Îi zâmbesc şi eu. Devine din nou o siluetă, apoi se duce la masa din colt şi desfăşoară o coală de hârtie de împachetat.

Simt un curent rece în spate – intră grăbită o femeie: patroana. Poartă un palton gros, descheiat, cu gulerul ridicat, şi nişte cizme din care se vede marginea scămoşată. O cunosc, mă cunoaşte. Ştie cu ce mă ocup. O fi ştiind oare şi ce zi e azi? Şi-o fi dat seama?

Dă din cap scurt, în semn de salut. E cu mintea în altă parte. Are o foarfecă în mână. Probabil că tot ce-o să-i spună fetei după ce plec eu o să fie: „E detectiv particular şi cumpără flori”.

Trandafiri, trandafiri roşii ca sângele.

La fel ca anul trecut. Ce altceva ar fi putut fi?

Fata îmi întinde buchetul şi eu îmi caut portofelul. E zece şi jumătate. Nu am mult de mers cu maşina. Simt deodată un gust negru, amar.

În studioul tatei era întotdeauna – mereu împrospătată – o vază mare cu flori.

Cu o stinghie îngustă pe post de proptea, dacă era necesar, sau doar cu o încurajare, un beţişor. Parcă-i aud fraza stereotipă (una dintre multele): „Uitaţi-vă la flori…

Acum uitaţi-vă la aparat… Dar gândiţi-vă la flori. Zâmbiţi!”.

Acum vreo doi ani şi ceva – era încă octombrie, dar o zi ca aceasta de azi, albastră, senină şi tăioasă – Rita a deschis uşa şi a spus:

— Doamna Nash.

Eram deja în picioare şi mă încheiam la sacou. Cei mai mulţi nu au termen de comparaţie – e prima dată. Probabil că e ca atunci când te duci la doctor. Se aşteptau la cineva mai zdrenţăros, mai prăpădit, mai promiscuu. Atmosfera ordonată, opera Ritei, îi surprinde şi le dă încrederE. Şi vaza cu flori.

Crizanteme albe, îmi amintesc.

— Doamnă Nash, vă rog, luaţi loc.

Aş putea fi un avocat făţos. Tot timpul cu un stilou în mână. Medic, avocat consilier marital. Trebuie să fii câte puţin din fiecare.

Obişnuita expresie de curaj adunat cu greu, ezitare reprimată, ce arăta că se afla undeva unde n-ar fi vrut să se afle.

— Soţul meu are o relaţie cu o altă femeie.

Aşa ceva nu se poate spune în prea multe feluri – dar trebuie să pari că n-ai mai auzit-o niciodată, în nici un fel. Fiecare e unic: singurul care a venit la doctor cu acest simptom rar.

— Înţeleg. Îmi pare rău. Pot să vă ofer o cafea? Un ceai?

Un medic – un specialist. Deja evaluezi simptomele. Din clipă în clipă pot începe lacrimile, înjurăturile, exploziile, cascadele. Toţi vin cu un scenariu îndelung repetat, şi la un moment dat acesta e abandonat.

Ceva la care nu m-am aşteptat niciodată: că asta va fi partea cea mai solicitantă, cea mai acaparantă, cea mai plină

de satisfacții a meseriei. Sunt lucruri pe care nu le înveți în poliție.

Nu voia cafea sau ceai. Dar ştiam că Rita era afară, ca o infirmieră profesionistă cu căruciorul de urgență, cu urechile ciulite, cu ceainicul pregătit, gata în orice clipă să dea buzna înăuntru cu tava dacă era nevoie.

Şi, ca o măsură de siguranță în plus, sticla de whisky din dulăpiorul din colț.

Exclusiv pentru uzul clienților. Deşi e surprinzător cât de frecvent spun aceştia „Dumneavoastră nu beți?".

— Ştiți sau credeți?

— Ştiu.

Nici o ezitare. Culoarea ochilor ei părea să se schimbe – în spatele unei pojghițe de gheață – de la negru la căprui şi apoi la o nuanță tulbure. Parcă era o carapace de broască țestoasă. Părul era la fel. Ai fi zis că era brunet, dar, când îl atingea raza de soare dinspre fereastră, vedeai că era de un castaniu profund.

Un alt lucru la care nu m-am aşteptat niciodată – deşi este evident, numai să te gândeşti. Cele mai multe erau femei. Sau, să zicem, şaizeci la sută.

I-am spus lui Helen, fiica mea: „Cele mai multe sunt femei, Helen".

Ea a zis: „Şi te plângi?".

Şi unele nu vin pur şi simplu cu replicile repetate, vin ca pentru o probă în toată regula, de parcă ar fi petrecut ultimele două ore în fața oglinzii. (Rita, de exemplu) îmbrăcate trăsnet. Nori de parfum. Nu vor să crezi că de asta, că e din cauză că se neglijează. Au luat hotărârea, dar au şi ele mândria lor.

Medic, avocat, director de distribuție…

Dar ea nu era unul dintre starurile în devenire – deşi nu era îmbrăcată ieftin.

Paltonul negru: caşmir pur. Se machiase, presupuneam, în felul grăbit, automat al femeilor care nu trebuie să-şi

vopsească fața ca un războinic. Nu avea nevoie deşi părea că pornise la război.

Te gândeşti, desigur, la soț. Îți zici: oare ce se întâmplă? Te pui în locul soțului (ele ştiu că vei face asta).

Avea în jur de patruzeci de ani – patruzeci şi doi, poate patruzeci şi trei – şi arăta bine. Ochii, cu acea pojghiță vagă de gheață. Ochi rapizi, inteligenți – gheața îi făcea să pară severi. Dar ți-i puteai imagina topindu-se.

Era profesoară, conferențiară la facultate. Obişnuită să fie ascultată.

Profesoarele – chiar şi la cursurile de perfecționare de la poliție – îmi dădeau întotdeauna fiori.

Deşteaptă şi înlesnită: se vedea după haină. Probabil că avusese o viață uşoară până acum. Aşadar, severitatea era subțire. Una dintre femeile acelea care au o oarecare crispare şi fermitate profesionale, dar în care încă mai poți vedea femeia de când avea jumătate din vârsta de acum, fata.

— Înțeleg. Atunci ştiți cine e femeia?

Se descheiase la haină, dar nu şi-o scosese, şi avea o poşetă, o poşetă neagră, simplă, din piele moale, pe care şi-o dăduse jos de pe umăr şi o lăsase să alunece pe podea. Poalele paltonului îi stăteau desfăcute. O fustă neagră dintr-un material catifelat şi o jachetă de culoarea nisipului peste o bluză albă. Dunga de soare dintre noi îi prinsese genunchii şi le dădea o sclipire aproape ca de paiete. Nu arătau ca nişte genunchi obişnuiți de femeie, care pot ieşi de sub o fustă în tot felul de unghiuri şi cu multiple semnificații. Erau pur şi simplu nişte genunchi prinşi în lumină.

Poate că genunchii ăia au fost de vină.

— Da. Se numeşte Kristina Lazic.

— Sună a nume străin.

— E din Croația.

— Puteți să mi-l spuneți pe litere…?

Îmi trăsesem carnetul de însemnări spre mine. Există un moment când e util să devii profesionist.

— Şi ştiți unde se întâlnesc soțul dumneavoastră şi domnişoara – doamna sau domnişoara?

— Domnişoara. Da, pot să vă dau adresa.

E un apartament din Fulham. La etajul unu. L-am închiriat pentru ea – vreau să spun, soțul meu l-a închiriat pentru ea.

— Înțeleg.

— Înainte de asta – adică înainte de a locui în apartament – a locuit sub acoperişul nostru.

— Înțeleg.

O simțeam urmărindu-mi stiloul pe hârtie, ca şi cum m-aş fi mişcat prea încet. Rita îmi cumpărase stiloul (când îmi aflase ziua de naştere). „Arată şic, George, are clasă. Un stilou, nu birotică din aia veche, de doi bani."

Un stilou. Carapace de broască țestoasă.

Rita folosise termenul ăsta.

— Înțeleg. Şi vreți ca eu să… Să-i țin sub observație pe soțul dumneavoastră şi pe domnişoara Lazic? Vreți să găsesc dovezi?

— Nu.

— Nu?

— Nu. Vedeți dumneavoastră, totul s-a terminat. Kristina se întoarce în Croația în vreo trei-patru săptămâni. Urmăriți ştirile? E stabilit. O să ia un avion. Ceea ce vreau de la dumneavoastră este să-i urmăriți la aeroport. Să-i supravegheați.

Asta-i tot.

— Stați să pricep. „Totul s-a terminat" adică între domnişoara Lazic şi soțul dumneavoastră?

— Da.

— Dar ați zis să-i urmăresc – pe amândoi. Vreți să spuneți că soțul dumneavoastră o s-o conducă la aeroport?

— Da. Ca să-şi ia rămas-bun. E… o ultimă concesie. Sunt ultimele lui trei săptămâni.

— Dar… Dacă totul s-a terminat, dacă ea pleacă, de ce vreți să-i urmăresc?

Prima pauză reală. Prima tremurare vagă a buzelor. Arăta ca un om care mărturiseşte ceva.

— Ca să văd dacă pleacă într-adevăr.

Ca să văd dacă se duc într-adevăr la aeroport. Şi, dacă se duc, să văd dacă ia într-adevăr avionul – singură, vreau să spun. Dacă nu pleacă undeva împreună.

Cu orice avion, oriunde. Vreți să faceți asta pentru mine? Vreți să-i urmăriți, să-i supravegheați şi să-mi spuneți ce se întâmplă?

Deodată, părea că roagă un prieten.

— Bineînțeles.

Şi mă gândeam: mai uşor nu se poate.

Bani câştigați pe degeaba. Puteam foarte bine să-i dau cazul Ritei.

Dar am văzut scânteierea din ochii ei.

Gheața care se topea. Uneori se dezlănțuie sau explodează. Alteori li se umezesc doar ochii. Asta poate duce la alte lucruri, dar dacă nu duce, trebuie să te prefaci că nu vezi nimic.

Tot timpul ținuse în mână cureaua genții, o răsucise între degete, ca şi cum ar fi avut un animal în lesă.

— Sigur că pot, doamnă Nash, nici o problemă. Dar o să am nevoie de detalii.

Data şi ora, bineînțeles, detaliile zboruluiale zborului planificat. Vorbim de Heathrow? Adresa pe care ați menționat-o e cea de la care vor pleca? Cu maşina soțului dumneavoastră? Vor merge cu maşina lui? Ce marcă este?

Lacrimile nu au curs, nici nu s-au uscat.

— Şi o să am nevoie de fotografii ale amândurora, dacă puteți face rost de ele.

Înțelegeți, pentru recunoaştere. Pot să vă întreb cu ce se ocupă soțul dumneavoastră?

Traversez din nou Broadway-ul şi mă îndrept spre aleea unde îmi las maşina.

Dacă Rita se uită, acum m-a pierdut din priviri. Sigur, dacă vrea, poate să se strecoare afară şi să mă urmărească

toată ziua, lăsând robotul telefonic să preia mesajele. Dacă o face cu grijă, cum aş putea să-mi dau seama? Supravegheat de propriul meu personal – compus dintr-o singură persoană. Se întâmplă. Ii pregăteşti, şi ei…

Maşina, înghesuită ca urmare a unui aranjament vechi (şi a unei chirii anuale) lângă zidul lateral al curții de la Leigh's, e ca o cutie frigorifică, deşi n-a staționat mai mult de două ore. Încă mai are un oval de gheață netopită pe capotă.

Pun florile pe bancheta din spate. Ambalajul (cu dungi gri şi argintii) este aproape superfluu, pentru că intenționez să-l scot şi să le pun aşa cum sunt, culcate. Există nişte mici vase perforate, făcute special în scopul ăsta, pe care poți să le cumperi de nu ştiu unde. Poate de la florărie. Şi în cimitir trebuie să existe robinete. Dar e noiembrie şi e un frig muşcător: oricum n-o să reziste mulT. Şi chiar florile sunt aproape superflue. Gândul contează.

„Vrei să faci asta pentru mine, George?" „Da, bineînțeles."

Nu stiu cum trece ea de ziua asta. De noaptea asta. 20 noiembrie. E al doilea an mai uşor decât primul? Aşa merg lucrurile, timpul e în favoarea ta? Devine oare mai lesne (cum ar putea?) să spui: a fost altcineva, altă persoană, nu eu?

Te uiți la tine dintr-o altă lume, de pe altă planetă, ca atunci când îți priveşti o poză din copilărie. Eu eram ăsta, chiar eu? Iar copilul din fotografie se uită şi el la tine ca şi când nu te-ar cunoaşte, ca şi când nu te-ar mai fi văzut în viața lui.

Timpul: este el cu adevărat de partea ta?

Pornesc motorul. Simt din nou gustul acela întunecat. Pe vechea placă decolorată de pe perete scrie „Leigh's – Băi şi obiecte sanitare". Mă furişez apoi din umbra zidului şi intru pe aleea scăldată în lumina soarelui, luând parasolarul de pe bord.

„Da, sigur că mă duc. Şi iau şi flori."

Şi raportez la întoarcere.

E prima dată când s-a întâmplat aşa (deşi e abia al doilea an) – să coincidă ziua asta cu vizita mea. Poate că n-o să se

mai întâmple. O dată la două săptămâni (şi nu poate fi întotdeauna joia).

Sunt doi ani deja, şi – nu ştim – poate vor mai fi încă opt, dacă avem noroc, sau poate nouă. Încă cinci până vom şti măcar ce posibilități sunt. Până atunci, ea va fi din nou în altă parte. Îşi va fi îndeplinit corvezile. Dar acum au trecut doi ani, ştie, ştim amândoi că nu mai trebuie să ne gândim la asta: sunt aici pentru mult timp.

Şi oriunde se va duce ea…

A trecut timpul când mă privea cu răceală, aproape cu ură. (Trebuia s-o facă, ştiu, să devină de gheață.) N-o să te țină mult, George, o să încetezi, aşteaptă, o să vezi. A trecut de mult timpul când şi-a permis prima dată să-şi schimbe privirea deşi nu a riscat să şi rostească vreun cuvânt.

Te rog, întoarce-te. Te rog, fii aici şi data viitoare.

Acum e din nou altă privire. E doar o privire care trece printre noi, o privire care ar putea trece printr-un zid.

Unde-aş fi acum fără tine, George?

În închisoare, presupun.

Încă opt ani. Poate. Cinci până să ştim măcar ceva.

O fotografie a lui Sarah de când avea cinci ani. Am vrut o pozã, nu ştiu de ce era important acest lucru, de când era mică. Ea mi-a spus unde să caut albumele, fotografiile ținute separat, o colecție întreagă de simboluri, suveniruri, lucruşoare pe care părinții ei le puseseră cândva deoparte. (Slavă Domnului, a spus ea, că muriseră amândoi.) Comori dintr-o altă viață.

„Arde-le pe toate, George. Arde-le naibii pe toate.”

Dar n-am făcut-o. Acum mă întâlnesc cu păstrătoarea lor secretă (cred că ea ştie).

Şi acolo – vă vine să credeți?

— Într-o ramă albă de carton gofrat, sub o foiță protectoare, se afla o fotografie a lui Sarah de când avea (aş zice) vreo cinci ani. Şi fusese făcută în studioul tatălui meu – avea ştampila lui pe dos – din Chislehurst High Street, în o

mie nouă sute cincizeci şi ceva (pe vremea aia ea locuia în Petts Wood).

Lucruri care aşteaptă, depozitate pe undeva.

Soarele se simte cald prin parbriz, dar strada e plină de oameni înfofoliți în paltoane, cu bărbiile îngropate în fulare. Merg de-a lungul Broadway-ului, trec pe lângă gară şi mă îndrept spre deal. De la capătul de jos al Wimbledon-ului (capătul meu) până la pretențiosul Village de pe deal.

Trec de Worple Road. Apoi, la Woodside, fac dreapta, apoi stânga pe St. Mary's Road şi intru în zona înfrunzită, cochetă, liniştită, de case retrase de la stradă, cu gazoane, alei pentru maşină, garduri vii şi alarme antifurt. Cu acoperişuri sprijinindu-se de copaci.

Trebuie s-o fac. N-am spus nimic, şi nici ea n-a spus. Dar trebuie s-o fac astăzi. Beecham Close. Numărul paisprezece. Acum acolo locuieşte altcineva. O altă lume, o altă planetă. Aş putea afla totul despre ei, i-aş putea verifica. La urma urmelor, din asta-mi câştig existența.

Când urci dealul – o zonă cu borduri, garaje duble, fier forjat, amortizoare de viteză şi grădinițe particulare. Dar să nu cârtim. Dacă îți câştigi existența ca mine, măcar fă-o acolo unde ți se plătesc onorariile şi unde – cu toată bogăția lor – oamenii tot mai pot (nu v-ar veni să credeți) să facă lucruri dintre cele mai ciudate.

Şi oricum să nu cârtim. Există acest tărâm al caselor cu grădină, acest tărâm al lui nicăieri, unde n-ar trebui să se întâmple niciodată mare lucru. Aceste Wimbledon şi Chislehurt. La ce altceva serveşte civilizația?

Bani câştigați pe degeaba. Puteam să-i fi dat cazul Ritei.

— Acestea sunt condițiile mele, doamnă Nash. I-am întins foaia de hârtie. Pentru o treabă ca asta n-o să vă cer să semnați nimic – şi nu voi considera că sunt angajat până nu voi primi instrucțiuni precise.

Regula este – din motive evidente – că mă contactați dumneavoastră pe mine, nu eu pe dumneavoastră.

Clipesc, uşor speriați. Deja au intrat într-o conspirație, într-un pact.

Lumina soarelui se revărsa între noi.

Ochii ei îşi pierduseră fixitatea şi, o clipă, păru pur şi simplu pierdută. Dar toți arată aşa, de parcă ar fi venit cu un scop, dar acum par să fie aici din greşeală. O eroare, au greşit uşa – au vrut să intre la centrul de bronzare. Au intrat ca parte vătămată – iar acum vor pleca cu un nelămurit sentiment de vinovăție.

De aceea – cu excepția cazului în care sunt un anume gen de oameni – le laşi întotdeauna o opțiune, ieşirea de siguranță.

Laşi loc pentru telefonul care ar putea veni a doua zi dimineața sau chiar în aceeaşi zi. O răzgândire, o reevaluare a situației. Până la urmă n-o să mai fie nevoie de serviciile melE. Şi uneori, desi n-o spun şi nu-mi place să pierd un onorariu, mă gândesc: e cea mai bună decizie pe care o puteai lua.

Rita ar putea să vină şi să spună veselă: „Doamna Nash – de ieri dimineață.

Putem s-o tăiem de pe listă".

Am spus:

— Puteți să trimiteți fotografiile sau să le aduceți dumneavoastră, dacă preferați.

Părea să se fi lipit de scaun. Încă mai ținea strâns, cu degetele încleştate, cureaua genții.

Cineva ar trebui să scrie cândva o carte despre poşete de mână şi de umăr. Poate s-a scris. Despre cum se agață femeile de ele, de parcă ar fi prietenele lor cele mai bune. Când tot restul nu mai merge. Despre lucrurile pe care le găseşti în ele. (Nu mai țin minte prin câte am scotocit.)

Acolo unde se află acum nu li se dă voie cu poşete. Din cauza curelelor.

Şi acum, bineînțeles, geanta aia de umăr e la mine, împreună cu toate celelalte lucruri. Ca să le păstrez în siguranță. Şi, într-adevăr, e ca un animal de companie.

Am mângâiat-o, i-am vorbit. Înăuntru, întreg conținutul unei anumite zile, de acum doi ani. 20 noiembrie 1995. Foaia aia de hârtie, cu condițiile mele, împăturită.

Un tratat despre poşete.

„Ar trebui să scrii, George, scrie pentru mine."

Profesoara mea.

Ținea strâns cureaua, de parcă s-ar fi aşteptat ca poşeta să se ridice prima.

— Bun, am zis. Dacă nu mai e altceva…

Adică toată povestea, povestea întreagă.

Dar nu sunt obligați să-ți spună. Nu e nevoie să ştii.

Am întins mâna prin sulița de soare.

Ea a reuşit să se ridice.

Câteva clipe mai târziu m-am dus la fereastră să văd dacă o puteam zări traversând strada – ca şi când, numai privind-o, aş fi putut s-o împiedic să nimerească în fața vreunei maşini. Şi iat-o, izolată o clipă pe refugiul pentru pietoni. Cu soarele în păr. A traversat şi a luat-o la stânga, trecând pe lângă florăria Jackson's, ținându-se strâns de cureaua genții de umăr.

Rita a intrat şi m-a văzut urmărind-o.

Întotdeauna făcea evaluări personale: clientele mele (şi ea fusese una dintre ele cândva). Dar nu mai făcusem niciodată asta – să mă duc să mă uit pe fereastră.

A remarcat, cu siguranță. E un detectiv bun, nu-i scapă nici un amănunt. După câteva zile mi-a spus: „S-a întâmplat ceva cu tine, George".

M-am întors când a intrat şi, ca pentru a mă justifica, am zis:

— E o zi frumoasă. E frumos afară.

— Pentru unii, a răspuns ea.

Adusese o ceaşcă de cafea. S-a uitat inocentă în jur, ca şi cum cea de-a treia persoană s-ar mai fi aflat încă în încăpere.

— Nu şi pentru ea, presupun.

Soarele desenează izbucniri de foc înghețat. Scoruşi, piracante, viță sălbatică roşie în flăcări. Acest tărâm sigur

precum casele, unde nimic nu trebuie să tulbure pacea.

Rita, am o treabă pentru tine.

Sau nici o treabă. Aş fi putut să n-o mai văd niciodată, să nu aflu niciodată întreaga poveste (sau să iau parte la ea), dacă n-ar fi fost mica mea pasiune (şi nebănuitul meu talent). Detectiv particular, stomac particular. Gătesc. Chiar şi numai pentru mine, gătesc.

Supermarketul, a doua zi seara: vineri.

Există coincidenţe. Eu cred în ele doar pe jumătate. Sunt detectiv. Vedem ceea ce suntem pregătiţi să vedem.

Era acolo. Am intrat pe culoar. Am făcut un pas înapoi. Ţinea în mână un borcan şi citea eticheta, fără mare atenţie, după cum părea, ca şi cum s-ar fi plimbat printr-o librărie.

Am privit-o, am făcut iar un pas înapoi. Nu trebuia neapărat, dar e un obicei de-al meu, un reflex profesional. Şi, oricum, un moment pe care stă în puterea ta să-l prelungeşti are un anumit farmec.

Tu îi vezi pe ei, ei nu te văd pe tine.

Nevoia aceea ciudată de a ocroti.

Ha! Un detectiv de magazin. (Aş fi putut fi, cândva.) Ca şi cum şi-ar fi putut strecura deodată borcanul ăla în buzunarul paltonului. Şi de ce nu, de ce nu? Femeile în paltoane de caşmir fac lucruri dintre cele mai bizare. Plutesc ca în vis, într-o confuzie absolută, şi se apucă de furat de prin magazine. Când vine momentul neplăcut, spun că o fac pentru că soţul nu le mai iubeşte.

Doamnă, vreţi să mă urmaţi, vă rog?

Dar cred că am văzut – trăgând cu ochiul pe după rafturile din capătul culoarului – cum era în cazul ei. Ce faci când soţul tău are o altă relaţie? Când viaţa continuă, dar în jurul acestui fapt nou şi nici măcar secret. Te duci, te opreşti lângă raftul cu delicatese şi te uiţi la pachete şi la borcane de parcă ar fi fructul oprit.

Cred că am înţeles. Gătitul. Însemna ceva şi pentru ea, era un fel de pasiune.

Şi cândva viața fusese, poate, un fel de sărbătoare constantă, regulată. Înțelegeam asta, fără s-o fi trăit chiar aşa eu însumi. Dineuri, dopuri scoase. Ferestre luminate zărindu-se printre copaci.

Dar ce faci când totul se prăbuşeşte?

De mâncat, tot trebuie să mănânci. (Şi este un substitut bine-cunoscut.) Ba chiar trebuie să-l hrăneşti şi pe el în continuare.

Aşadar, găteşti. De fapt, găteşti chiar cu mai mult elan, cu mai multă ambiție, pentru că – cine ştie?

— E şi asta o şansă firavă, patetică, de a-l face să se întoarcă.

„Pun pariu", îşi spun ele (nu e o alinare de care să se fi putut bucura şi Rita), „pun pariu că ea nu găteşte ca mine…"

Am făcut un pas înainte (priveşti, aştepți, interceptezi). Coincidența hotărâtoare. Venise la mine, dar s-ar fi putut răzgândi. Acum avea să fie oarecum obligată.

În plus, ştiți cum e momentul ăla când se deschide o uşă. Şi intri în viața altcuiva.

Am spus:

— Nu-i rău – tapenade cu ardei iuți.

A tresărit – mai degrabă la auzul acelui cuvânt franțuzesc, cred. Ieşind din gura mea. (Dar ştiu franțuzeşte: restaurant, rendez-vous, parlez-vous.)

Se presupune că trebuie să stăm fiecare în cutiuța lui – nu te întâlneşti cu doctorul tău pe stradă. Iar eu oricum se presupunea că eram Domnul Invizibil, care vede, dar nu este văzut.

— Fac cumpărături, am zis. De asemenea, gătesc.

S-a uitat la mine, încă ținând borcanul în mână – cam aşa cum ții o piatră. Dar probabil că aveam expresia potrivită pe față, probabil că atinsesem o coardă sensibilă. Un detectiv care găteşte: până la urmă nu mai e aşa de înspăimântător. Poate că ideea nu fusese atât de nebunească.

Şi era adevărat. În ultimii ani – într-o li aveam să-i spun toată povestea – învățasem să gătesc. Îmi descoperisem, de

fapt, un pic de talent. Îmi bat capul. Tai şi amestec. Caut rețete, sunt pretențios la ingrediente. Mă opresc la raionul de delicatese, chiar şi atunci când caut ingrediente de bază.

Şi mâncarea contează, confirm asta.

Când ai probleme, mănâncă bine, nu te Zgârci. Ai grijă de tine. Nu trăi numai cu mâncăruri încălzite la microunde. Pune suflet, dragoste. Uite-aşa, fiindcă eşti de capul tău.

Pot să depun mărturie, mi s-a întâmplat. Pur şi simplu pentru că fusesem polițist – şi mă alimentasem vreme de douăzeci şi patru de ani cu mâncare de cantină şi ce mai apucam pe ici, pe colo.

Chiar şi acum, când lucrez noaptea, nu mă înfometez. Un termos cu cafea bună sau supă de roşii cu busuioc (şi cu un praf de chili) făcută de mine. Şi jambon Serrano cu Emmenthal tăiat subțire, pe ciabatta, cu câteva frunze de salată şi puțin muştar de Dijon face K. O. Oricând un cocoloş cu brânză şi murături.

— Serios, am zis, mă pricep.

Nu ştiam atunci de bucătăria cu tigăi de aramă şi husă pentru cuptor. O bucătărie să mori, nu alta. Nu aveam cum să ghicesc că până şi în momentul ăla ea se gândea la cina de bun venit.

— Sunt singur, am spus, dar gătesc.

— Şi ce avem în seara asta?

Un mic rid îi brăzda fruntea, dar era un rid de veselie. Îşi ținea buzele uşor întredeschise. Pur şi simplu râdea de mine.

— Rizoto cu ciuperci şi vermut.

— Vermut?

— Bineînțeles.

Acum – când poate mânca numai ce i se dă – încă mai vorbim despre mâncare.

Ii descriu fiecare masă. A fost un semn bun, un moment bun când a spus, ca un client arogant într-un hotel: „Mâncarea de aici e groaznică, George”. Şi încă mai întreabă: „Ce avem în seara asta?”.

Mănâncă bine. Mănâncă bine în locul meu până ies.

Mesele acelea puse tot pentru doi şi după plecarea celuilalt.

Dar are rost, depun mărturie pentru asta. Stomacul se află lângă inimă. L-am văzut, am cerut să-mi fie arătat în sălile de autopsie – şi apoi, ca să fiu rău şi ca să-l călesc, l-am dus pe tânărul polițist, verde la față, care era cu mine, la cea mai apropiată crâşmă unsuroasă. Ceai mâlos şi ouă cu cartofi prăjiți.

Am luat de pe raft un pachet de ciuperci uscate şi l-am aruncat în coşul de sârmă.

Cred că, dacă nu ne-am fi întâlnit cu o li înainte, ar fi putut să-şi închipuie că eram unul dintre acele cazuri triste care Btau prin supermarketuri doar-doar or agăța ceva – urmărind ce pun femeile în coş. (Şi cred că făcusem şi asta cândva.)

Am zis:

— În legătură cu fotografiile, ar fi mai bine să le aduceți dumneavoastră – dacă găsiți un pic de timp. Aşa aş putea să mă uit la ele şi nu e nevoie să le lăsați din mână.

Cred că s-a uitat înjur – de parcă ne-ar fi putut spiona cineva, pe după rafturile cu paste.

— Vreți să spuneți că doar v-ați uita şi ati retine?

— E meseria mea. Am dosarul în minte.

Dar e nevoie de o poveste – o poveste ataşată fetei. Atunci tii minte fata.

S-a uitat în altă parte. Încă mai ținea borcanul în mână – înăuntru se afla ceva ca un noroi roşu-închis. Dacă n-aş fi fost eu, l-ar fi pus înapoi pe raft.

— Chiar vă place asta?

Pe lângă noi se strecurau cărucioare.

Aglomerația de vineri seara, când se iese de la serviciu. În supermarketuri nu prea poți să-ți dai seama cine e fericit, cine e trist, cine e la capătul puterilor. Lumea are o expresie concentrată pe ceva. Toți trebuie să mâncăm.

M-am uitat la căruciorul ei.

— Aproape ați terminat? Şi eu. Ştiți, chiar peste drum e Cafe Rio, localul ăla nou. Nu e foarte aglomerat pe la ora asta.

Dacă aveți… Zece minute. Da, tapenade e foarte gustoasă.

Soarele luminează marginea drumului, unde gheața s-a transformat într-o rouă neagră. Ajung la colțul lui Beecham Close, ca atras de un magnet. Eu n-am spus că voiam să mă duc, ea n-a spus că ar trebui (şi n-o să-i spun că am fost). Deşi nu pot să spun că e un ocol. E chiar o scurtătură, pentru a evita Village-ul. De pe Wimbledon Broadway pe Putney Vale.

Dar acum că aproape am ajuns, trebuie să trag pe dreapta. Încerc din nou gustul acela întunecat, ca o duşcă de ulei în gât.

Trebuie să opresc. Mi-e greu şi să mă uit.

Doi ani şi totul e liniştit. Înghețat. O cotitură simplă pe o stradă liniştită. O fundătură cu borduri, lanțuri şi case ecranate de copacii de toamnă. Aproape c-ar putea fi o alee privată. Privat, păstrați distanța: nu e pentru voi.

Opresc lângă trotuar, la câțiva metri de colț, cu motorul în surdină. Au trecut doi ani, cum sunt percepute lucrurile astea?

E memorată data? Ignorată? Uite, e o zi frumoasă.

La numărul paisprezece probabil că s-au instalat temeinic între timp. Se numeau Robinson, ştiu. Nu i-am întâlnit niciodată, bineînțeles. Treaba agentului imobiliar, problema agentului imobiliar. O provocare, e drept. Dar apartamentul nu mai era ocupat de luni de zile.

Vinde tot, George, scapă de ele. Parcă mi-ar fi spus: nu-mi lăsa nimic.

Slavă Domnului că eram un detectiv particular cu experiență în situații dificile.

Probabil că ştiau – cei din familia Robinson. Dar de ce le-ar fi păsat? Ce importanță avea pentru ei? O bucătărie să mori, nu alta. La un preț de chilipir. Şi acum poate chiar au vândut şi ei la rândul lor, pentru un mic profit, noii locatari

neştiind nimic. Până nu le spune o păsărică. Cazul Nash – vă spune ceva?

Şi apoi? Nevoia bruscă de a se muta din nou?

De aici, de la colț, nu se vede. Şi mai e şi camuflajul ăsta auriu-ruginiu al copacilor.

O neclintire, o lumină de cristal.

Nu pot. Parcă ar fi un cordon, o bandă dungată întinsă de-a latul drumului. Genul de cordon pe care îl ridicam, probabil, cu ani în urmă, şi pe sub care treceam degajat. O treabă a poliției, dar eu eram poliția. Şi, bineînțeles, fusese un cordon şi atunci şi un polițist care trecea pe sub el, însărcinat cu ancheta. Marsh, inspectorul detectiv Marsh. Cazul Nash.

Când a aflat cine eram, am văzut cum se schimbă la față. O cameră de interogatoriu, o declarație. Eram principalul martor, la urma urmelor, şi principalul obstacol într-un caz limpede. Ce ciudat era să mă aflu acolo, într-o cameră de interogatoriu, de cealaltă parte a mesei.

De cealaltă parte a legii.

Imaginile şi sunetele unei puşcării. Mirosul celulelor.

Când a aflat cine eram, ar fi putut face presiuni serioase. Dacă n-ar fi fost acea mică mărturisire pe care o lăsase să-i scape în schimb – serviciu contra serviciu, părea să spună. Că se retrăgea peste patru săptămâni, că ăsta era ultimul lui caz adevărat. Şi că i-l dăduseră lui pentru că era doar o simplă adunare de dovezi. Nici o complicație – în afară de mine, se părea.

Ar fi putut face presiuni serioase şi a şi făcut un pic. Avea nişte ochi cenuşii care se mişcau tot timpul. Aşadar, deşi mă avea în fața lui, transpirând, de partea cealaltă a mesei, era ca şi cum şi el s-ar fi aflat pe marginea unei prăpăstii înspăimântătoare şi eu eram tocmai cel care îi întindea o mână şi îi spunea: haide, poți, poți să faci săritura asta. Sprijină-te de mine.

Vedeam pe fața lui întrebarea pe care n-a pus-o de fapt niciodată – şi care oricum devenise mai puțin simplă, doar pentru că mă cunoscuse.

Cum e? Cum e să nu mai fii polițist?

Cazul Nash. Cine îşi aminteşte de el? Nu toate cazurile care ajung în dosarele poliției ajung şi în ziare. E nevoie de ceva anume. Dar chiar şi atunci, după scurtă vreme sunt uitate. Până şi aici, poate, uitaseră. Mai ales aici.

Nu pot. Parcă maşina ar refuza să cotească, ar vrea să uite şi ea. Ambalez motorul. O senzație rece şi maladivă de trădare. Ca şi când Sarah ar fi încă în casa aceea, încuiată în ea – e adevărata ei închisoare – şi eu aş părăsi-o.

Dar cum pot să mă apropii de casa aceea fără a retrăi momentele în care m-am apropiat de ea, de două ori, în noaptea aia? Gustul negru mi-a umplut brusc gura în timp ce mă îndepărtam, atunci, prima dată. Şi ştiam ce însemna. Sau de ce ar fi trebuit să mă duc înapoi, să întorc maşina şi să mă duc înapoi?

Ar fi trebuit să înțeleg mai devreme, să fi simțit gustul mai devreme. Ar fi trebuit să-l opresc, să-l verific, poate chiar aici, la intrarea pe propria lui stradă. Să-i aţin calea. „Domnul Nash? Domnul Robert Nash? Sunt ofițer de poliție…”

Sau ar fi trebuit să-l depăşesc cu mult înainte. Să fi ajuns primul acolo. „Sarah, nu e Bob, eu sunt.”

Nu trebuia să-l urmăresc doar până la colț, să-l privesc şi apoi să mă întorc şi să plec.

Nu ar fi acolo unde e acuM. Şi nici ea.

Cafe Rio. O mare pictură murală făcută cu şablonul: Muntele Sugar Loaf, papagali, palmieri, fete care fac plajă. E exact ce-ți trebuie în Wimbledon la sfârşitul lui octombrie. Şi se cântă samba, încet şi languros.

Maşinile noastre ne aşteptau în parcarea supermarketului. Trebuia să ne ocupăm întâi de cumpărături. Eu am spus:

— Sunt acolo, vin imediat.

Şi am arătat spre maşina mea, aflată în colțul cel mai îndepărtat. Ar fî putut să plece pur şi simplu.

Sfârşit de octombrie. Când se dau ceasurile înapoi cu o oră. Acum se pot întâmpla mai multe în întuneric.

E cazul meu, mi-am zis. N-o să i-l pasez Ritei.

Şi ea are ceva, mi-am zis, şi o ştie: e mai mult decât treaba simplă pentru care plăteşte. Nu are parte doar de un detectiv particular, ci şi de o ureche particulară.

Am adus cafelele. Asta ar fi putut să nu se întâmple, aş fi putut primi telefonul acela de renunțare.

Medicii şi pacienții n-ar trebui să se întâlnească din întâmplare, dar o fac, şi ceva slăbeşte, se desfăşoară, în ritm latino-american.

— Aşadar, vreți să ştiți povestea? M-a întrebat.

Nu spusesem că vreau. Poate că oi fi dat vag din cap. Dar, dacă vrei să vorbeşti şi ai nevoie să vorbeşti cu cineva, ajută dacă acel cineva e un străin, o persoană neutră, e aproape ca şi cum ai vorbi cu un perete.

Şi ajută dacă nu stai față în față, ci lângă el, la una dintre tejghelele alea de la fereastră, privind cum viața trece prin fața ta. Traficul de pe Worple Road, la o oră de vârf. Asta e condiția pe care nu o îndeplinesc toate aceste locuri cu camere aranjate în scopul ăsta – două scaune de o parte şi de alta a unui birou. Cabinetele medicilor. Ca să nu mai vorbim de camerele de interogatoriu ale poliției, cu reportofonul fâşâind pe masă – locurile cele mai contraindicate, de obicei, pentru a face pe cineva să ciripească.

Nu poți să te uiți în ochii lor, asta n-a funcționat niciodată. Te ridici, te plimbi, îi laşi să vorbească în timp ce stai cu spatele la ei. Şi mai bine: două taburete la un bar, nişte băuturi şi (dacă ar conta ca dovadă) i-ai prinde într-o clipită.

Bănuiesc că Marsh credea (şi avea dreptate) că îi judec tehnica.

Camere de interogatoriu. Pereți cenuşii, urme de cătuşe. O scrumieră pe care nu o goleşte nimeni.

Sorbea din cappuccino, uitându-se drept înainte. Curba pe care o face obrazul spre orbita ochiului. Ştiu când să mă prefac că nu sunt acolo.

— Sunt profesoară, a spus ea. Predau franceza şi spaniola la Roehampton…

O clipă am văzut-o stând în fața studenților ei – ca să le spună tot ce era pe cale să-mi spună mie. Lecția de azi va fi altfel, lecția de azi va fi specială. M-am imaginat într-o bancă din rândul întâi.

Zece minute… Douăzeci, poate mai mult.

Nu riscam să rostesc nici un cuvânt. O profesoară de limbi străine.

— E numai vina mea… A spus ea.

Mă mai duc acolo şi acum, bineînțeles.

Locul există încă, doar că şi-a pierdut noutatea. Mă aşez, dacă pot, unde ne-am aşezat atunci. Şi acum ea e cea care devine invizibilă – atât de invizibilă, încât ai crede că nu e acolo.

Aş putea vorbi cu aerul. Cele câteva momente libere împreună pe care le avem. Nu sunt nici două ore. Şi dacă n-aş fi spus niciodată „Şi eu gătesc”…

Mă uit la palmierii de pe perete, la fetele care fac plajă. Parcă peste tot ar fi 0 închisoare şi trebuie să privim pe furiş 0 altă lume. In Rio de Janeiro, poate, există o Cafe Wimbledon unde oamenii se gândesc la gazoane verzi şi răcoroase.

„E numai vina mea…”

Şi ce nu ştiam atunci, ce nu avusese nici un motiv să-mi spună, era că exact la ora aceea Bob şi Kristina – domnul Nash şi domnişoara Lazic – erau împreună într-un apartament din Fulham. Aşa că doamna Nash nu avea de ce să se grăbească să ajungă acasă.

După aceea ne-am întors la maşinile noastre. Era oră de vârf în trafic pentru că oamenii se întorceau de la serviciu deşi nu era cazul ei, nici al lui. Supermarketul era încă în plină forfotă. Ne-am oprit lângă maşina ei, un Peugeot argintiu. Soțul ei avea un Saab negru. Maşina pe care trebuia s-o urmăresc.

A spus:

— Bine. O să aduc eu fotografiile.

Era stabilit aşadar.

— Perfect. Daţi-mi un telefon înainte.

Iz de conspiraţie, de misiune sub acoperire – întâlniri în parcări. Entuziasmul care, în ciuda a tot şi a toate, începe să-i molipsească. Fiorul vânătorii.

Şi-a descuiat maşina. Apoi a spus, ca şi cum ar fi uitat să se poarte – ca şi cum ne-am fi întâlnit din întâmplare la vreo întrunire, la vreun simpozion al profesorilor de limbi străine, de pildă (deşi, ce era să fac eu acolo?):

— Am vorbit numai despre mine. Nu ştiu nimic despre dumneavoastră.

Faţa ei părea chiar un pic vinovată în întuneric.

Parcarea era ticsită. Cărucioare în viteză, cizme tropăind, o scenă de jaf.

— Nu-i nimic, am spus. Nu-i nevoie să ştiţi.

Pornesc repede, uitând şocul tras. Maşina opune rezistenţă. Florile sunt gata să cadă de pe bancheta din spate.

Numai vina ei? Da, în sensul că dacă n-ar fi lăsat-o niciodată pe fata aia sub acoperişul lor… Dacă n-ar fi încercat să-i fie mai mult decât profesoară… Ar fi trebuit să-şi dea seama ce avea să se întâmple: greşeala nevestei de a pune ispita sub nasul bărbatului.

Dar trebuia oare să fie ăsta primul lucru la care să se gândească? Trebuia oare să-l ţină ea de mâini şi să interzică totul, pe temeiul că – nu se ştie niciodată ar putea, eventual, să fie tentat?

Şi, oricum, n-a fost aşa. El nu era interesat de alte femei. Decât profesional.

Nu avea un trecut în sensul ăsta. Doar trecutul lor de cuplu fericit, cu profesiuni bune, cu un fiu adult care zburase din cuib şi (după cum a spus chiar ea, tristă): „cam tot ce ne-am fi putut dori…”

Şi-a vârât linguriţa în cappuccino. Afară, maşinile rulau în trafic.

„Şi, oricum, când a venit părea… Ei bine, părea sa nu fie cine ştie ce de capul ei.

Ştiți ce vreau să spun? Părea că nu-i pasă cum arată…”

Dacă ai totul, de ce să rişti totul? Viața tihnită. Casa aia, printre copaci, în țara alarmelor antifurt. De ce să cauți problemele cu lumânarea? Nu era decât vina ei, fir-ar să fie.

Dar i-a fost milă. A vrut să facă o faptă bună. Nu aşa se cuvenea? Dacă ai totul, n-ar trebui să poți să-ți permiți asta? Să priveşti lumea pe fereastră din când în când? De ce cheltuiesc oamenii bani pe flori?

— Urmăriți ştirile…?

Nu era chiar o întrebare, şi eu nu am spus nimic. Am sorbit din cafea. Eu urmăresc oameni, le iau urma, aşa îmi câştig existența. Unde aş fi dacă bogătaşii n-ar căuta problemele cu lumânarea din când în când, fluturându-le în față carnetele de cecuri?

Caşmir negru – ca să-ți faci cumpărăturile. Cât câştigă un ginecolog?

Şi ea credea că nu merge vermutul.

Profesoară, a spus. De franceză şi spaniolă. Câte o traducere mică. Şi puțină engleză.

Am sorbit din cafea. N-am spus: Profesoarele – deşteptele alea – totdeauna m-au scos din sărite. Dar trebuie să aibă ele ceva… M-am şi însurat cu una, cândva.

Ea privea drept înainte pe fereastră, dar îi puteam vedea imaginea reflectată în geam.

Profesoară. „Conferențiară.” De două ori pe săptămână, marțea şi vinerea (deci acolo fusese), preda un curs de engleză, deschis oricui, dar destinat în special studenților străini. Perfecționați-vă engleza.

Şi în acea clasă a intrat, într-o după-amiază de marți, Kristina Lazic din Dubrovnik, Croația.

Am căutat pe hartă, nu eram sigur.

Să zicem că domeniul meu sunt afacerile interne.

Croația atunci – Iugoslavia înainte (şi în atlasul meu depăşit). „Fosta Iugoslavie”: o sintagmă familiară.

— Ei au câştigat, ştiți. Croații i-au bătut pe sârbi.

Ce avea asta de-a face cu un apartament în Fulham?

Şi Dubrovnik, Dubrovnik din Iugoslavia, fusese cândva, ştiam, în broşurile pentru turişti. Ziduri vechi fierbinți, mare albastră.

O destinație turistică. „Coasta Dalmației.” Şi aşa fusese înainte de plecarea ei – a Kristinei – acum cinci ani.

Câştigase o bursă şi venise la Londra cu doar câteva luni înainte să înceapă cu adevărat problemele. Probabil că fusese nevoie de calcule, de gândire intensă. De un examen de conştiință. La optsprezece ani: marea ei şansă. Şi apoi lumea pe care o lăsase în urmă fusese sfărâmată.

Dar nu era numai asta – era mai rău.

— E greu de imaginat… Poate că ştiți…

Mai întâi fratele ei, apoi amândoi părinții fuseseră ucişi. Ea primise veştile în două etape, la foarte mică distanță una de alta. Fratele fusese soldat – dar nu multă vreme. Părinții fuseseră şi mai ghinionişti. Plecaseră undeva unde credeau că vor fi mai în siguranță. O greşeală. Se aflaseră unde nu trebuia, când nu trebuia.

Nu erau singurii care fuseseră atacați.

— Vă puteți închipui…?

Mi-am dres glasul, cum faci în timpul unei conferințe. Muzica de samba îşi continua legănarea.

Bineînțeles, asta punea capăt studiilor ei. Ce rost mai avea acum? Totuşi i s-a acordat o amânare a anului de studiu – şi consiliere psihologică – şi, încet, a început să-şi revină, să recupereze timpul pierdut. Dar chiar şi când intrase, în marțea aceea, în clasa lui Sarah, părea numai pe jumătate prezentă – ca o convalescentă.

Aşa că Sarah o luase sub aripa ei.

Asta fusese pe la sfârşitul lui '93. Apoi s-a apropiat vara în care studiile ei – şi viza – aveau să expire şi singura ei opțiune era să ceară azil politic.

— Ştiți ce înseamnă asta?

Am dat afirmativ din cap. In munca mea văd multe. Înseamnă stratul cel mai de jos al societății.

Aşadar, iată-i pe Kristina Lazic, pe cale să devină o refugiată oficială, şi pe Sarah şi Bob Nash, singuri într-o casă elegantă din Wimbledon, ba chiar având două camere transformate în „apartament de oaspeți”, după ce fiul lor plecase să lucreze în State.

— E la Seattle. Computere. Câştigă o grămadă de bani. Nu ştie nimic din toate astea. Vreau să spun, despre ea şi Bob.

Sper că nici n-o să afle vreodată.

S-a întors o clipă şi s-a uitat drept în ochii mei.

S-ar putea să-mi fi ferit un pic privirea.

Fapte bune: foarte bine, dacă ai bani şi dacă ai loc. Foarte bine pentru unii. Un articol de lux. Şi oare chiar e o faptă atât de bună dacă ceea ce obții în schimb este un ajutor neplătit la treburile casei şi bonusul de a te simți bine? Priviți, avem totul, inclusiv o servitoare croată orfană.

Ia uitați-vă ce viață minunată ducem.

Dar să avem milă. Nu poate o faptă bună să fie pur şi simplu o faptă bună?

Şi cine poate spune că n-o să dea brusc peste tine nevoia de a face o faptă bună?

Nu se ştie niciodată. Cineva intră în viața ta şi vrei să ai grijă de el în mod special, vrei să-l protejezi. Ştii că o să te dai peste cap pentru el, n-o să mai conteze alte cazuri, miile de alte cazuri. Asta e cazul tău.

Biata fată. Aveți milă!

Kristina. Un nume ca sticla fragilă.

Fată? Avea aproape douăzeci şi doi de ani – o femeie, chiar dacă pierduse o bucată din viață. Biata? Aterizase în picioare. Un suflet distrus, o convalescentă, o floare ofilită. Dar, pusă în pământ nou – nu văzusem încă fotografiile – avea să înflorească.

Ies pe Parkside. În fața mea: Wimbledon Common, o mare de frunze galbene strălucitoare.

Dar el, soțul, Robert – Bob? De ce pare încă (în mintea mea crudă, ignorantă, de detectiv particular) un fel de glumă

proastă? Ginecologii se însoară? Pot să aibă aventuri? Poate o femeie să iubească un ginecolog? Dar îl iubea, îl iubea. Şi când se cunoscuseră nu era ginecolog sigur că nu. Doar un student, ca şi ea, care îi spusese că într-o vară avea s-o ducă în sudul Franței cu un Mini-Cooper violet.

— Eu aveam franceza, el avea maşina…

Şi o călătorie ca asta fie se dovedeşte un dezastru – un dezastru prizonier într-o bulină violet pe roți – fie se dovedeşte un succes de durată. A fost un succes.

N-ar trebui să fie şi ginecologii, ca diplomații, imuni – protejați? Şi cum îi sună unei femei „Sunt ginecolog” – îi dă fiori reci sau plăcuți?

Sunt detectiv particular.

În mod evident, nu era imun. O fată chiar sub acoperişul lui. Deşi a fost pentru prima şi ultima dată, Sarah putea să jure, ştia. Aşadar, când s-a întâmplat, oricum s-a întâmplat, trebuie să-l fi izbit ca un tren. Sub propriul lui acoperiş, cu o refugiată, pentru numele lui Dumnezeu.

Sigur, tocmai de-aia…

Şi mai era şi ginecolog.

Trebuie să-l fi dărâmat de-a binelea.

Ea se mutase într-o sâmbătă, prin septembrie, acum trei ani. Devenise o locatară a casei de la numărul paisprezece.

Bineînțeles, mai venise aici – ca să vadă, să fie prezentată. Făcuse cunoştință cu domnul Nash. „Bob – te rog.”

Cum procedează – cu eticheta profesiei atârnată de ei – când îți întind mâna?

Învață un anumit tip de zâmbet – parcă scuzându-se, ca de băiețandru? Sau adoptă o atitudine degajată şi francă?

Sunt detectiv particular. Spuneți-mi Dick…

— Lucrează la Spitalul Charing Cross, în Fulham – şi particular, bineînțeles. Are o zi de consultații în Parkside. Sus, pe deal.

E la îndemână.

Şi cu vedere spre Wimbledon Common.

În orice caz, totul era de probă. Şi poate nu avea să dureze mult – până „se aranjau lucrurile”. Ea nu avea voie să lucreze, nu putea să-şi ia o slujbă plătită, iar să primească donații era ilegal. Şi, sigur, dacă o deranja, putea să se considere au pair.

Un fel de glumă, bineînțeles, dar, după cum a reieşit, chiar aşa a fost, la început.

Ea voia să facă diferite lucruri. Nu era obligată, dar le făcea. Făcea ordine şi curățenie, cumpărături. Ca să arate că le era recunoscătoare, ca să-i servească, să-şi plătească găzduirea. O etapă inițială rece, politicoasă, docilă.

Şi de gătit, mi-a trecut prin minte, oare gătea? Cu siguranță nu, dacă asta era specialitatea lui Sarah. Dar probabil că ajuta – era ajutoarea de bucătar a lui Sarah.

Şi, într-adevăr (ghicisem bine), aşa ajunseseră de fapt să se cunoască, pregătind diverse feluri de mâncare. Există şi metode mai rele. Aşa a ajuns etapa rece şi stângace să se transforme în altceva. Fata asta prin preajmă, căldura unei bucătării, mâncarea bună, serile de iarnă. Aromele care se furişează din cuptor şi îți ating nările ca bunătatea însăşi.

A învățat oare Sarah ceva de la ea? Ce se mănâncă în Croația?

În zilele acelea, nu mare lucru, presupun. Cu ce se hrănesc în mod normal refugiații?

Dar, cum se întâmplă, exista o legătură. Era o fantomă acolo, în bucătărie, lângă fata asta care era gata să se comporte ca o servitoare. Erau trei fantome.

Dar fratele, soldatul pentru numai câteva săptămâni – îl chema Milos – lucrase cândva într-un restaurant, mai întâi la bucătărie, apoi ca ospătar. Era prea arătos – spusese Kristina – ca să fie ținut prea mult în bucătărie. O vară, înainte să se întâmple totul? În perioada de sezon. Un restaurant pe malul apei, în Dubrovnik.

Se distrase de minune – făcea ravagii printre turistele străine.

Nu ştii niciodată ce te aşteaptă.

Dar acea primă sâmbătă din septembrie (avea să-mi spună mai târziu Sarah) a fost aproape un dezastru. A fost aproape punctul în care ar fi trebuit să admită că; totul fusese o greşeală îngrozitoare.

Numai vina ei.

O luaseră cu maşina – Saab-ul – împreună cu cele câteva cutii şi genți cu puține lucruri ale ei. Totul fusese aranjat, discutat, acceptat. Dar, spre surpinderea lor, afata se urcase în maşină fără să le vorbească, fără măcar să se uite la ei, de parcă nu i-ar fi cunoscut, de parcă ar fi fost arestată. Aveai impresia că în orice moment – când ar fi oprit la un stop, la o intersecție – ar fi putut sări brusc din maşină.

Şi când ajunseseră, se aşezase rigidă la masa lor din bucătărie, în timp ce Bob îi ducea în tăcere cutiile în camera ei.

Asta era casa ei acum, căminul ei, dar parcă se străduia să nu fie acolo. Spunea câte ceva, murmura câte ceva pentru sine, dar nu în engleză sau în vreo limbă pe care Sarah s-o înțeleagă.

Stătea acolo, ca o prizonieră, în Beecham Close.

Şi apoi – „Slavă Domnului" – veniseră lacrimile, într-un şuvoi care a durat minute bune, şi Sarah o îmbrățişase, în timp ce ea suspina şi gemea, şi ştiuse atunci că totul va fi bine, că odată ce se vor opri lacrimile, vor putea începe împreună ceva.

Nu o mai văzuse niciodată pe Kristina plângând. O văzuse pe studenta încruntată, cu ochi întunecați care păreau şi mai întunecați, dar n-o văzuse niciodată plângând.

Parcă văd. Trebuie să te pui în locul lor. Ele două în bucătărie. Fata suspinând şi Sarah ținând-o în brațe, de parcă n-ar fi existat nici o îndoială cu privire la cine avea nevoie să ocrotească.

Dar el? Ce făcea el în timp ce ele stăteau lipite lângă masa din bucătărie? Îi ducea cutiile sus, ca un servitor. Paşii

îi scârțâiau pe pietriş în timp ce făcea drumuri la maşină şi înapoi.

Simțise şi el asta. O uşurare. Acum avea să fie bine, după plâns. Simțise poate şi un nod în gât – deşi, Dumnezeu ştie, auzise destule femei plângând, în meseria lui. Nu era o idee chiar atât de nebunească, nu era o idee chiar atât de rea, la urma urmelor. O idee bună. Dar acum stând cu mâinile goale în uşa bucătăriei ce trebuia să facă?

Ginecolog. Dar asta era treabă de femeie.

Probabil că dispăruse, se retrăsese cu înțelepciune. Septembrie: afară era cam rece. Dar probabil se dusese afară, încălzit de la căratul cutiilor, şi se plimbase de colo-colo ca un om căruia tocmai îi naşte nevasta. Se gândise la alte lucruri. La fiul lui din Seattle, poate, care nici nu ştia încă (trebuia oare să afle?) că o tânără refugiată din Croația avea să doarmă în patul lui.

Se uitase la grădină, la copaci, mai departe, în alte grădini, la casele din jur.

Primele bobite de mure. Pânze de păianjen scânteietoare. Dar chiar şi de acolo, de afară, poate auzise suspinele care îi rupeau inima, şi poate, în timp ce se plimba, se uitase şi pe fereastra bucătăriei şi surprinsese ochii soției lui (cu capul Kristinei îngropat sub bărbia ei), care îl priveau calm.

Ştiu la ce se gândise: la ceva ce nu-i mai trecuse prin minte până atunci. Gâtul întors, tremurător al Kristinei. Dar n-ar putea să facă asta, nu-i aşa? N-ar fi permis, nu? Gestul ăla simplu, firesc şi vindecător pe care-l făcea Sarah – să o ia în brațe.

A adus fotografiile marțea următoare.

Este adevărat, e mai bine aşa. Dosarul îl am în minte. Cu cât apar mai puține lucruri de felul ăsta în corespondența dintre mine şi clienții mei, cu atât mai bine. Să presupunem că totul ieşea exact aşa cum îşi dorea – şi apoi el descoperea că fusese urmărit în tot acest timp.

Ele trec o graniță, mai mult decât o simplă graniță. Ele sunt partea vătămată, dar îşi spionează soții. Şi ele

complotează.

Intră într-o mică rețea de înşelăciuni.

E drept, nu aveam neapărat nevoie de fotografii. Trebuia să urmăresc un bărbat şi o femeie într-o maşină. Dar asta mă făcea să par scrupulos. Însemna că putea să mai treacă pe la biroul meu.

Acum ştie toate astea: despre zilele în care o făceam să mă viziteze.

A venit după-amiaza târziu, tot direct de la cursuri. Într-o marți – marțea şi vinerea după-amiaza: cursuri de engleză.

Şi oare asta era tot o după-amiază în care, chiar atunci, în apartamentul din Fulham…?

Era aproape cinci şi jumătate. Afară era întuneric. Cum se schimbă oamenii într-o secundă, la a treia întâlnire, de parcă s-ar schimba şi aerul din jurul lor!

Probabil purtase fotografiile alea cu ea toată ziua – soțul ei şi amanta soțului ei înghesuiți în geanta de umăr.

Dacă aş fi fost prost, i-aş fi putut spune Ritei: „E-n regulă, poți să pleci”.

Avea ceva mai mult decât fotografiile: data şi numărul zborului. (Aşadar, cazul era al meu.) A apărut o lumină în ochii ei când mi-a spus, o mică licărire de-o clipă.

Am văzut cum arăta – cum probabil arătase cândva destul de des – când fața îi era scăldată într-o fericire reală. Privirea ei lângă rafturile cu delicatese: Şi ce avem în seara asta?

Poate că m-am gândit: arată ca şi cum ar fi gata să fie eliberată.

Avea să fie într-o seară de luni, peste trei săptămâni, luni, 20 noiembrie. Fata avea să zboare la Geneva ca să fie înregistrată oficial ca refugiată care se întoarce.

Apoi mai departe, la Zagreb.

Cum venea asta? „înregistrată oficial.” Fusese totul aranjat pe față? Soțul ei îi arătase biletul – ca dovadă, ca garanție?

Sau doar îi spusese? Nu era biletul lui, bineînțeles. Dar puteau să fie două, nu unul.

Geneva. Asta putea însemna oriunde.

Dar toate lucrurile astea trebuie să le fi gândit şi ea. De ce stătea în fața mea, de ce revenise, dacă era ceva sigur?

Am spus:

— Ați văzut biletul?

— E la ea.

Am privit-o. Există metode de a afla dacă o persoană este pe lista de pasageri.

— Zborul există. La şapte şi jumătate seara. Şi am verificat, e pe listă. Numai ea.

Aşadar, era şi detectiv – avea o strălucire în priviri, cum au detectivii. Dar el putea să-şi rezerve un bilet oricând între timp. Şi dacă voiai – care era cuvântul? S-o ştergi, să fugi, să dispari, făceai probabil nişte eforturi să-ți ascunzi urmele.

Chiar şi acela de a cumpăra un bilet de avion pe care nu intenționai să-l foloseşti.

Ea se gândise la tot, la toate posibilitățile. Şi totuşi avea acea strălucire. Se întâmpla cu adevărat. O eliberare? Un verdict, în orice caz. Privirea unei studente bune, conştiincioase, care aşteaptă rezultatul la un examen. O clipă, m-am simțit ca şi când eu aş fi fost profesorul acum.

M-am gândit la Helen când era tânără.

Cât de mult mă ura.

— Şi ați adus fotografiile?

— Da.

A desfăcut fermoarul genții de umăr.

Tema ei pentru acasă, gata de predat.

A scos un plic tare, a tras fotografiile din el şi mi le-a pus pe birou, aplecându-se înainte ca atunci când arăți poze cu copiii tăi.

Cum le alesese? „Pentru recunoaştere.” Cea cu el – cu Bob – înfățişa un bărbat într-o ținută de vacanță: o cămaşă lejeră, cu mânecile suflecate, nişte ochelari de soare înfipți în buzunarul de la piept, un pulover pe umeri. Cu un zâmbet

gata să înflorească. Un bărbat arătos, de patruzeci şi ceva de ani. Cum arată ginecologii? Care sunt semnele distinctive? El arăta ca un jucător de crichet suplu şi chipeş, cu ochi buni şi crosă sigură. Cu o şuviță de păr negru pe frunte, pe care ți-l imaginai netezind-o spre spate.

Ce le spui? Vreo banalitate? Le feliciți pentru alegerea soțului? Nu a fost nevoie să întreb: poza fusese făcută cu două veri în urmă – înainte de sosirea Kristinei.

Fotografia lui Bob care a apărut în ziare trebuie să fi provenit dintr-un dosar de serviciu. Făcută pentru vreo broşură medicală. Doar cap şi umeri. Imaginea unui om pe care în mod cert te puteai baza. O fotografie de studio.

Poza Kristinei era mai slabă, chiar un pic încețoşată. (De asta o alesese? Avea oare destule din care să aleagă?) O fată subțire în jeanşi, pulover şi o jachetă ce nu părea a ei. O fi fost a lui Sarah? A lui Bob? Era în grădina casei de la numărul paisprezece. Părea că face o muncă fizică, poate mătura frunzele. Se vedea în mâna ei coada unei mături sau a unei greble.

Dar arăta ca şi cum aparatul de fotografiat ar fi surprins-o, ar fi încremenit-o într-o expresie pe care nu o controla – ar fi arătat mai bine dacă ar fi fost fotografiată fără să-şi dea seama.

În acea primă toamnă (am presupus corect), înainte să fi început totul.

Am regăsit aceste fotografii printre toate lucrurile pe care nu le-am ars niciodată.

A ei este misterul cel mai mare. O fotografie proastă sau ea însăşi avea ceva încețoşat? Cine i-o făcuse şi de ce? (Bob i-o făcuse – era jacheta lui.) Italiancă, ai fi crezut – cine ar fi spus „croată”?

Putea să aibă la fel de bine optsprezece sau douăzeci şi cinci de ani. Nu semăna cu femeia pe care aveam s-o văd trei săptămâni mai târziu, chiar dacă foarte puțin şi niciodată de la o distanță mai mică de câțiva metri. Urcându-se şi coborând dintr-un Saab negru.

Dar toate astea au fost după ce… Înflorise.

Şi, oricum, oamenii nu seamănă întotdeauna cu ei înşişi (v-o spune un detectiv).

Am studiat fotografia şi am dat din cap. Ce să mai spun? Că părea pusă pe rele, că era exact genul care strică o căsnicie? Că arăta ca un suflet pierdut de care oricine ar fi vrut să aibă grijă?

Dar ştiam ce gândeam amândoi (cred).

Erau acolo, pe biroul meu, ca un cuplu, de parcă fuseseră arestați. Eram ca nişte judecători. Erau o pereche, se potriveau?

Aşa trebuia să fie oare?

Mă întorc şi ocolesc Wimbledon Common.

Lumina se filtrează printre copaci ca printre spițele unei roți.

Cum alegi? Cum se întâmplă lucrurile astea? Cred că Rita va pleca şi îşi va deschide o agenție matrimonială. E doar o închipuire de-a mea. Aceeaşi meserie, dar invers. Într-o zi, după ce va fi cântărit cu grijă toate datele, îi va spune unuia dintre clienții ei: Am exact femeia care vă trebuie.

Am auzit-o pe Rita tuşind afară, în după-amiaza aceea. Nu poate auzi ce se spune în biroul meu – nu mai mult decât aud eu ce vorbeşte ea la telefon – dar aude când se încing spiritele, când totul devine disperat, isteric. Sora Rita. Sau când nu se spune absolut nimic.

M-am uitat indiferent la fotografii. Poate am tuşit şi eu.

— Bun, am zis. Acum am văzut. Şi avem o dată şi o oră.

Poate a remarcat acel „avem”.

— Dacă avionul e la şapte şi jumătate, iar controlul paşapoartelor se face cu o oră înainte… De la Fulham la aeroport e drum drept, dar la ora aia… Aveți cum să mă anunțați când se duce domnul Nash s-o ia pe domnişoara Lazic?

S-a uitat la mine de parcă aş fi fost greu de cap.

— N-o să se ducă s-o ia. O să fie acolo.

— Înțeleg.

A luat pozele şi le-a băgat înapoi în plic cu grijă, ca pe nişte obiecte preţioase.

Apoi a pus plicul în geantă. Da, înapoi în cuib.

— Ei… Acum aţi văzut.

O privire ciudată, parcă s-ar fi arătat goală pentru o fracţiune de secundă.

Şi nu-i văzusem decât genunchii.

A tras fermoarul poşetei.

Am spus:

— O să închid şi eu prăvălia, oricum.

(Uneori încuie Rita. Şi n-avea decât să creadă ce voia.) Vreţi să beţi ceva?

Încă un lucru la care nu rn-am aşteptat: că îţi mulţumeau, te plăceau pentru asta, desi ar fi trebuit să te urască. La urma urmelor, tu eşti cel care le dă vestea proastă, solul care ar trebui să fie împuşcat.

Da, e, mai mult sau mai puţin, cum ţi-ai şi imaginat, da, se pare că ţi s-a dus de râpă căsnicia…

Şi, în plus, tu eşti bărbat. Unul dintre ei. Alt ticălos.

Dar dacă porneşti ca inamic, ca inamic angajat, devii, încetul cu încetul, aliatul lor, prietenul lor, cel puţin al unora. Sunteţi vârâţi împreună în treaba asta, e numai între voi doi. Şi cine altcineva le-ar spune acest adevăr intim, dureros?

Unele, desigur, nu lasă garda jos niciodată. Cu unele trebuie să ai tot timpul grijă cum te mişti.

Trebuie să înveţi să faci concesii – să ai un comportament de infirmieră (aşa ceva nu te învaţă la poliţie). Pe jumătate consilier, pe jumătate consolator. Toate au trebuit să-şi ia inima în dinţi, toate cred că sunt unice şi nu ar avea nici un rost să le răpeşti iluzia: e meseria mea, drăguţă, nu eşti singură…

„Când doriţi… Cu cuvintele dumneavoastră…”

(Cuvintele cui altcuiva puteau fi?)

Aliatul lor, uneori complicele. Aproape că se transformă într-o aventură. Şi, uneori, exact în momentul în care află ce

e mai rău, sunt mai prietenoase ca oricând. Îți mulțumesc, ba chiar te plătesc pentru asta.

Cine altcineva le-ar fi spus totul atât de simplu şi răspicat? Le vezi umilite, furioase, nutrind pentru prima dată dorința de răzbunare. Sunt vulnerabile. Şi fără să-ți dai seama, cu toate că eşti pregătit, cu şervețelele, sticla de whisky, cuvintele îndelung repetate, nu tu eşti cel care le întinde o mână (deşi ai putea fi iertat pentru asta, ba chiar e cel mai bun lucru pe care l-ai putea face), ele ți-o întind ție.

Au venit să te angajeze să fii detectivul lor, să faci asta şi ailaltă, dar la un moment dat te trezeşti că ceea ce-şi doresc cel mai mult de la tine este să le îmbrățişezi.

„Cele mai multe sunt femei, Helen…”

Cu mulți ani în urmă, când am căzut în dizgrație – când am părăsit munca de polițist şi Rachel m-a părăsit pe mine – numai Helen mi-a luat apărarea. Nu vreau să spun că mă credea nevinovat, dar mi-a luat apărarea. Foarte ciudat, având în vedere că fuseserăm duşmani de moarte.

Când ai fi crezut că va savura momentul, că va jubila. Sau că va fi de partea mamei ei.

Dar ea a fost de partea mea.

Foarte ciudat. Acum are aproape treizeci de ani, iar eu am împlinit cincizeci.

Diferența de vârstă dintre noi nu s-a schimbat, dar acum, când ne vedem, ne simțim ca şi cum am fi pur şi simplu doi contemporani, doi adulți. E foarte diferit față de vremurile când, să spunem, eu aveam treizeci şi ceva de ani şi ea, doar cincisprezece. Îmi făcea viața un iad – de parcă munca de polițist n-ar fi fost destul de dură – mă chinuia groaznic.

Cred că mă ura. Poate că ne ura pe amândoi, dar pe mine ştiu sigur că mă ura, şi faptul că eram polițist punea capac.

„Tata e polițist”: nu era nici cool, nici comod pentru o adolescentă pe vremea aia. Chiar dacă purtam haine obişnuite, chiar dacă nu era atât de evident. Tata e polițist şi, prin urmare, unul dintre cei din tabăra adversă. Tata e polițist şi, prin urmare, unul dintre porci.

Mă întrebam uneori – ca o slabă alinare – dacă n-ar fi fost mai rău să fi avut un băiat. Pe de altă parte, uneori îmi doream să fi avut şi un fiu, care s-o mai potolească puțin pe Helen.

Îmbufnări, crize de nervi, tăceri care ardeau. Unde se cloceau toate astea? Rachel, ca învățătoare, era obişnuită cu crizele de nervi ale plozilor. Dar între Rachel şi Helen, îmi ziceam eu, era un soi de legătură ce mă depăşea. Cum o funcționa – fiică de polițist, soție de polițist? Întotdeauna m-am gândit că erau prietene.

Poate că nu meseria mea de polițist era motivul principal.

Şi nu numai că se răzbuna pe mine, se răzbuna şi pe ea însăşi – sau aşa părea. Se răzbuna pe ea ca să se răzbune pe mine.

Purta hainele alea oribile şi îşi vopsea părul în fiecare lună în altă culoare şi îl făcea să-i stea țepos ca o perie veche. Dumnezeu ştie cum reacționau cei de la şcoală – dar noi primeam scrisori, avertismente cu privire la ținuta şi înfățişarea ei. Eu eram polițist. Iar Rachel candida la postul de director-adjunct al şcolii. Dar ciudat era că Helen avea întotdeauna note destul de bune.

Nu ca mine, la vremea mea. Numai note proaste.

(I-am spus acum lui Helen toate astea, bineînțeles, aproape toată povestea.)

Apoi şi-a pus un cercel într-o nară. Un pic mai târziu, în cealaltă nară. Pe vremea aia chestiile astea nu deveniseră încă un fel de uniformă.

Treaba ei, nasul ei. Dar în weekenduri ieşea cu câte o gaşcă, câte-o haită – nu ştiam niciodată cine erau – şi uneori dispărea toată noaptea. Meseria de polițist nu te împiedică să-ți faci griji, ba chiar dimpotrivă, aş zice. Şi câteodată îmi ziceam că, mai devreme sau mai târziu, o să trebuiască să mă duc s-o iau din cine ştie ce puşcărie. Eu polițist şi ea în puşcărie.

Droguri sau altceva. Şi asta avea s-o facă fericită. Răzbunarea perfectă.

Aşadar, când am intrat într-un scandal adevărat, când am fost dat afară din poliție şi m-am dovedit a fi, în cele din urmă, un polițist corupt, un polițist rău (dar şi bun, ajunsesem inspector-detectiv), n-ar fi trebuit să fie momentul ei de triumf?

Dar cum mergeau lucrurile? Dacă faptul că eram polițist fusese rău, atunci faptul că eram unul rău… Două rele fac un bine?

Amândoi ştiam cum mergeau lucrurile în cazul lui Rachel. Rachel a hotărât aproape peste noapte – că nu eram doar un polițist prost, eram un soț prost, una peste alta, o afacere proastă. Rachel a decis că nu mai eram bun pentru ea şi a plecat pe drumul ei. Într-un cuvânt, pentru ea aşa mergeau lucrurile. Şi aş fi crezut că Helen va sări să facă la fel.

Dar între timp terminase şcoala şi plecase de acasă. Ea plecase deja pe drumul ei (ca să fiu cinstit, a fost o mică uşurare).

Acum era la facultate, la Arte – aşadar, nu tocmai o rebelă. Dincolo de toate sfidările, fusese o elevă bună, excepțional de bună chiar, din câte se părea, la artă şi istoria artei.

Deşi chiar şi de asta se folosea ca de un fel de băț cu care să mă bată. Eu, polițistul bolovănos şi fără minte.

Dar fusesem şi eu la facultate – Academia de Poliție, la zi. Asudasem şi eu (dând examenele de polițist).

E drept, nu ştiam prea multe despre artă şi nici nu-mi păsa prea tare. Nu înțelegeam ce rost are să te uiți la tablouri.

Sau să le pictezi. Deşi i-aş fi spus lui Helen – dacă ar fi venit vorba – că tocmai de-aia e nevoie de polițişti: ca să poată cetățenii cinstiți să se simtă în siguranță şi liberi să meargă la galerii de artă şi să se uite la tablouri. Sau orice altceva. Să-şi pună cercei în nas. La ce altceva e bună civilizația?

Dar nu i-am spus-o, bineînțeles. N-am fluturat pânza roşie în fața taurului. Ba chiar am încercat, de dragul ei, să devin interesat de artă.

„Eşti detectiv, tată. Dar nu vezi lucrurile. Nu ai simț de observație.”

Chiar m-am dus în galerii de artă şi m-am uitat – şi am căscat. L-am studiat din greu şi pe pictorul ei preferat, Caravaggio (pentru mine toate figurile par de ceară).

Şi am aflat că şi el era un pic rebel, un pic golan, mereu certat cu legea. (Era oare aici un mesaj pentru mine?) Şi un pic poponar.

Apoi a plecat de acasă. Doi ani mai târziu, eu am plecat din poliție. Apoi m-a părăsit Rachel. Apoi a venit Helen acasă.

Vreau să spun că a venit să mă vadă, să-mi ia partea împotriva lui Rachel, care a devenit, în ce-o privea pe Helen, adevăratul vinovat în toată treaba asta, pentru că îmi întorsese spatele.

— Vorbeşti de mama ta, Helen.

— Zău?

Nu a iertat-o niciodată pe Rachel, dar cred că pe mine m-a iertat destul de repede, chiar şi când încă mai ridicam o mână şi spuneam că totul n-a fost decât din vina mea, că n-ar fi trebuit să fac ce-am făcut şi că eu trebuia să fiu acuzat.

Parcă văd şi acum fața lui Rachel (deşi e întunecată, ciudată şi mişcătoare, ca fața unei femei pe care mă întreb dacă am cunoscut-o vreodată cu adevărat) când mi-a spus: „Nu mai pot să rămân cu tine acum, George. Înțelegi ce spun?”.

Ochii ei mă judecau mai aspru decât ochii oricărui judecător pe care l-am văzut la tribunal.

„Nu mai pot să fiu soția ta…”

Şi încă îmi mai amintesc senzația de cădere – până atunci n-o mai avusesem, chiar dacă pământul se căsca. Doar de cădere, aşa cum cazi când ştii că nu ai pe ce să aterizezi, cazi la nesfârşit, probabil cum cad oamenii în spațiu.

Încă mai visez cum cad, cum visam şi atunci. Se spune că toată lumea are astfel de vise. Ce fel de vise o mai fi având încă Sarah?

Cădere. De pe margine, de pe stânca vieții. Dar în visele mele, deşi cădeam, vedeam întotdeauna, deasupra mea, punctul din care căzusem, ca şi când nu doar cădeam, dar şi simțeam tot timpul acea primă senzație de rău. Şi acolo, în vârful stâncii, privind în jos, stătea Dyson şi râdea de mine. Râdea de se prăpădea.

Râdea până-şi pierdea capul ăla nenorocit.

Nici măcar nu trebuise să mă împingă.

Şi uneori Dyson se transforma în Rachel, care nu râdea niciodată.

Dar Helen a venit acasă, să mă viziteze după ce Rachel a plecat, când am rămas singur în casă – până stabileam cine ce lua. Înainte de a mă muta la Wimbledon.

Singur şi fără slujbă. Helen a venit numai ca să vadă că îmi era bine, să se asigure că aveam grijă de mine. M-a privit, apoi s-a uitat în jur, de parcă ar fi căutat semne de crăpături în pereți.

Extrem de ciudat. Fata asta rebelă a mea, care nu pierdea nici o ocazie să mă facă să mă crispez, se transforma acum într-o dulce şi mică (dar să renunțăm la „mică") cvasi-mamă a fiicei care nu fusese niciodată. Îşi cumințise chiar hainele, părul.

Terminase facultatea şi avea o slujbă de designer. Avea douăzeci de ani. Nu mai era deloc mică.

Când a plecat, am rămas în uşă (vecinii, fireşte, ştiau: avuseseră loc nişte schimbări la numărul trei) şi am privit-o urcându-se în vechiul Renault pe care îl cumpărase, băgându-l în viteză şi făcând pentru ultima dată cu mâna, şi m-am gândit la ceva simplu şi evident: acum e femeie în toată firea, are viața ei. Dar îi pasă de a mea.

I-am privit farurile dispărând, apoi m-am întors să intru în casă. Nopți de toamnă, reci şi umede. Fum în aer. „Nu vezi lucrurile." Vecinii ştiau că fusesem detectiv la poliție (şi cine vrea cu adevărat să aibă unul pe aceeaşi stradă cu el?) şi că nu mai eram. Aşa că acum mă spionau.

Senzația de a fi din nou singur acasă.

Ca apa care inundă o corabie.

Mi-a făcut până şi de mâncare – gătea destul de bine – de parcă n-aş mai fi mâncat niciodată. (Beam – a remarcat asta.) Acea veche înțelepciune în momente de cumpănă: trebuie să mănânci. Aşa era fiica mea, Helen. Şi aşa a început totul.

Să-mi gătesc singur, să devin specialist în gătit. (Şi în artă, dar mai ales în gătit.) Nici asta nu te învață la poliție.

Am învățat să gătesc. Mai întâi mâncăruri simple, sub supravegherea lui Helen (ea oare unde învățase?), apoi singur, în lungile ore pustii, cu ajutorul şi în compania cărților de bucate. Cu poze colorate şi lucioase înfățişând feluri de mâncare. Am hotărât că aveam talent. Am trecut la lucruri mai complicate.

Dar, ca să fiu sincer, asta m-a ajutat să nu mă prăbuşesc. Cum poate o zi întreagă să se învârtă în jurul unei mese! Şi totul ca să-i fac pe plac lui Helen. Ca să-i demonstrez că într-adevăr aveam grijă de mine.

Aşa a început rutina. Helen venea o seară pe săptămână, şi eu îi făceam de mâncare. Trei feluri, meniu complet. Şi puneam masa frumos: lumânări, şervețele, pahare de vin. Era singurul meu musafir – şi cobai, şi judecător. Cert este că am impresionat-o. Mi-am întrecut maestra. Chiar se îmbrăca mai elegant pentru aceste ocazii. Mâneam, stăteam de vorbă şi beam vin.

Cele mai frumoase zile din săptămână zilele în care venea Helen. Zile care se învârteau în jurul meselor şi săptămâni care se învârteau în jurul vizitelor lui Helen. Nu dormeam prea mult pe atunci.

Deşi, când o făceam, visam. Cădeam. Zile şi nopți în care eram treaz la toate orele, gata să fac o meserie pe care n-o aveam.

Vechea meserie.

Nu încetează, îi spuneam lui Marsh, nu dispare. Nu e o slujbă, e ceva dinăuntrul meu, aşa sunt eu. Mai bine detectiv reciclat, care urmăreşte soți rătăciți, decât să nu mai fiu deloc detectiv…

Helen nu era foarte entuziasmată, ştiam. Să mă privatizez. I se părea un pic cam ostentativ, cam neinspirat, parcă mi-aş fi pus o insignă pe care scria „poliţist eşuat”. I se părea chiar şi oarecum murdar (dar nu era la fel şi munca de poliţist?). Vechiul ei tată.

Şi atunci ce să mă fac, Helen? Pictor?

Bucătar?

Şi acum, la pensie, Marsh se trezeşte devreme – deşi poate să stea în pat toată dimineaţa – de parcă ar fi de serviciu.

Mi-a spus-o el, când jucam golf.

M-am gândit mult la asta: să-l cooptez şi pe el. Îmi ziceam: poate doar dacă mi-o cere. Şi, în afară de asta, o aveam pe Rita.

Zilele în care venea Helen, cele mai frumoase zile din săptămână. Când planificarea unui meniu era toată hrana pe care o voia sau de care avea nevoie sau pe care o suporta mintea mea.

Desigur, mi-a trecut prin cap – şi i-a trecut şi ei: ea a devenit acum femeia din viaţa mea. Relaţia mea stabilă.

Aveam să mă fac detectiv particular, să mă las angajat. Dar asta nu era singura problemă, şi când ea a fost rezolvată când am ieşit iar la pândă cealaltă nu a dispărut. Aveam să găsesc pe altcineva?

Se întâmplă. Asta fac bărbaţii în situaţia mea.

O altă femeie în viaţa mea, care să nu fie fiică-mea. Aveam numai patruzeci şi doi de ani. Numai. Şi dacă aş putea să-mi dezvolt această deprindere? Să le invit la masă, să fac conversaţie. Convinge-le să vină să vadă cum găteşti. Umple-le din nou paharul.

„Cele mai multe sunt femei, Helen…”

Dar când i-am spus asta, când am făcut această remarcă nu întru totul sinceră sau adevărată, Helen deja se împăcase cu gândul că sunt detectiv particular – şi trecuse ea însăşi, la urma urmelor, de la pictură la decoraţiuni interioare (schimbare despre care am simţit că n-ar trebui să vorbesc

prea mult). Iar meseria de detectiv particular avea o dimensiune pe care nu o luase în considerare, şi nici eu.

Era plină de potențial pentru mine şi plină de interes – şi distracție?

— Pentru ea.

Bătrânul ei tată.

Ştia, cred, atunci când i-am spus că deja începusem demersurile.

„. Mai multe femei decât bărbați.” „Şi ce, te plângi?”

Trec pe lângă Spitalul Parkside. Gardul viu din față tuns, curtea îngrijită, uşile de sticlă. Ai putea crede că e un hotel discret, neostentativ. Apoi ajung la cotitura de la Tibbet's Corner. Am luat-o spre A3, unde se bifurcă între parcul Wimbledon şi Putney Vale. Având parcul Richmond în față. Bucăți de sălbăticie îmblânzită parcuri, piețe, câmpii. Şi un inel de copaci apăsători. Şoseaua tare, vuind nemiloasă, lată cât şase alei.

Nu ştiu dacă Rachel se mai gândeşte la mine, dacă e curioasă şi ea. Probabil că a citit ziarele acum doi ani – Cazul Nash – a citit rapoartele care, uneori, mă pomeneau. Un detectiv particular angajat de doamna Nash…

Doamne, ăsta-i George. George trebuie să fie.

Curioasă? Dar acum „ieşisem din viața ei”, şi ea din a mea. Ca şi cum dacă cineva a ieşit din viața ta poate la fel de bine şi să fi murit.

Şi dacă m-ar vedea acum – dacă ar vedea ce fac acum, oare ce-ar crede? Că am luat-o razna de tot, că am depăşit orice limite?

Şoseaua coboară în fața mea. Nu am de parcurs o distanță prea mare. Soarele e aproape sus, aşa că tot ce se află în fața mea licăreşte, are o strălucire metalică, ca un diapozitiv lucios.

Acum e directoare, bineînțeles. Sus, pe podium, la serbări, adresându-se unor feţişoare scânteietoare în această zi scânteietoare.

Câteodată îmi zic că mă poate vedea că mi se uită peste umăr ~, aşa cum îmi închipui că ea îşi închipuie că o pot vedea şi eu. E un drept, o abilitate pe care o avem amândoi, în virtutea faptului că am fost atât de mult timp împreună cândva.

Mă priveşte alunecând.

E o prostie, fireşte. Nu mă poate vedea.

Nici măcar Sarah nu mă poate vedea. Deşi asta e altceva: pe Sarah încerc s-o ridic de unde e, încerc să fiu eu ochii ei.

Dar Rachel nu mă poate supraveghea.

De ce ar face-o? Cum alegem? Adevărul este că ne întâlnim, ne despărțim, mergem fiecare pe drumul lui. Nu există nici o lege, nici o regulă. Nu suntem aici pentru a ne urmări unii pe alții, pentru a ne păzi viețile unii altora.

Intru în cimitir. După ce treci de un supermarket Asda, vezi o alee, un rond, o poartă.

Apoi, înăuntru, parchezi cu spatele pe o alee dreaptă şi îngustă. Un indicator arată 15 km/h, ca şi când ai putea merge în viteză. Ca şi când contrastul cu frenetica A3 n-ar fi evident. Aici totul e lent. Ca să nu spunem nemişcat.

Putney Vale. In această lumină orbitoare pietrele de mormânt par nişte produse de cofetărie, nişte torturi de nuntă. Dar am gustul acela negru în gură. Iarba scânteiază, acoperită cu o rețea de gheață în curs de topire.

Îmi amintesc drumul. De-a lungul străzii; parchezi lângă crematoriu, care deja îşi face treaba cu hărnicie. Un grup de rude şi prieteni îndoliați iese, altul se adună, aşteptând în parcare, oamenii se salută, privindu-mă în timp ce parchez ca şi cum aş putea fi unul de-al lor. Comentariul inevitabil, printre puținele comentarii posibile: o zi frumoasă. O zi numai bună. Rece, dar frumoasă.

Crematoriul este o afacere prosperă.

Dar el n-a vrut să fie ars. Se pare că specificase. N-ai zice: un om de ştiință, medic. Mica lui doză de superstiție.

Ies din maşină, îmi iau haina, fularul şi trandafirii de pe bancheta din spate şi pun o clipă trandafirii pe maşină.

Grupul care iese de la funeralii se împrăştie, cu o expresie prudentă şi zăpăcită, precum călătorii dintr-o diligentă ajunşi în sfârşit la destinația unei călătorii misterioase.

Iau florile şi pornesc. Nu e departe, dar îmi ia ceva să ajung, pe alei străjuite de copaci, într-un loc unde se pare că sunt singurul suflet. Singurul în viață. Frunzele copacilor lucesc ca vopsite. Florile mâncate de gheață de pe mormintele proaspete arată ca nişte decorațiuni rămase de la o petrecere.

E un mormânt simplu: o lespede de granit şlefuită. Încă mai arată de parcă ieri ar fi fost pusă acolo. Numele şi datele.

Ți-ai spune, în sinea ta: n-a trăit mult.

Nimic nu sugerează că e mormântul unui om asasinat.

Mă apropii, încet – ca şi cum ar fi o graniță, o margine. Vreau să rămân măcar calm, măcar respectuos, dar simt cum creşte ura în mine, aceeaşi ură bruscă, nebunească – poate chiar mai crâncenă – pe care am simțit-o şi anul trecut.

Acolo unde s-a topit gheața, iarba pare spălată.

Stau puțin, fac un pas înainte, scot florile din ambalaj, îndes hârtia mototolită în buzunar, apoi le pun repede, fără fasoane. Nu fac nici un gest, nu şoptesc nici un cuvânt. (Ce-aş putea spune?) Dar nu pot să mă întorc pur şi simplu şi să plec. Trebuie să stau şi să mă uit o vreme, şi pieptul mi se ridică şi coboară, deşi stau nemişcat.

A doua oară.

Am venit. Am venit din nou. Sunt aici, de dragul ei. Am marcat ziua.

Îmi prezint omagiile, dacă asta este expresia corectă, când, de fapt, eu nu fac decât să-l urăsc, să-l acuz.

Uite ce-ai făcut – ai forțat-o să-ți facă asta.

Soarele îşi aruncă razele asupra mea şi eu sunt negru de ură. Poate că în opt ani, nouă ani – sau cât o dura – după ce ea îşi va fi ispăşit condamnarea, o să vin aici şi n-o s-o mai simt. O să vin împăcat sau n-o să mai vin deloc. Îmi voi fi ispăşit şi eu condamnarea.

Buchetul de trandafiri care zace acolo pare un fel de accident, o bizarerie. Mă gândesc la fata din florărie. La

zâmbetul ei.

„Gândiți-vă la toate motivele…”

Fiul – Michael – a aranjat totul. Acum doi ani sau aproape doi. A venit tocmai de la Seattle, într-un concediu pentru deces în familie care a durat peste trei luni. Nu ştiu de câte ori a văzut-o pe Sarah. Ştiu că a văzut-o şi cred că a fost rău, cred că n-a fost prea multă compasiune la mijloc.

Şi mai ştiu că am fost gelos, pentru că Sarah, în tot acest timp, nu m-a primit, nu mi-a trimis nici un mesaj. Deşi, la urma urmelor, cine eram eu? Un detectiv angajat cu ziua. Nu eram fiul ei.

Stiu că Michael s-a întâlnit cu avocatul ei. Ce-i spune un avocat fiului în astfel de împrejurări? Ştiu că a luat partea tatălui său. De ce nu? Aşa cum şi Helen a fost de partea mea.

Şi, bineînțeles, cu mine nu s-a întâlnit niciodată – deşi am încercat. Dar cine eram eu? Spionul mamei lui.

Gelos pe un fiu care până la urmă a plecat pe drumul lui, întorcându-se la Seattle, şi care nu a făcut ce-am făcut eu, o dată la două săptămâni, vreme de peste optsprezece luni. N-a mai avut veşti de la Michael. Doar de la mine.

O a doua pedeapsă, ca o a doua moarte: nu mai eşti mama mea. A afectat-o foarte mult, ştiu, pot să-mi dau seama. Dacă Helen n-ar mai fi…

Dar putea oare să-l acuze – ea să-l acuze pe el? Şi oare cum te simți? Tatăl tău, mama ta: să-i pierzi pe amândoi. Ea trebuie să fie afectată.

Lui Michael i-a fost destul de greu şi să se afle aici – aici, chiar în locul ăsta, acum două toamne – cu rudele tatălui său în jur, toți într-o stare de şoc. Cadavrul fusese ținut la morgă aproape trei săptămâni.

Sarah nu a fost, bineînțeles, nu era liberă.

Dar eu am fost, chiar aici. Bărbatul misterios care a apărut de nicăieri pentru a supraveghea totul şi care apoi s-a evaporat. Ca să raporteze.

O zi din decembrie. Nu ca azi. Umedă, noroioasă şi blândă. Bulgări de pământ umezi, iarbă zdrobită sub tălpi.

Mă gândesc la Rachel, de parcă ar fi în spatele meu şi m-ar privi.

Cum poți să urăşti un mort? E absurd.

La fel de absurd ca a crede că un mort poate simți focul. Dar eu îl urăsc, chiar şi după doi ani. Uite ce i-ai făcut, uite unde ai trimis-o. Stau aici şi îl urăsc, şi nu-i spun niciodată lui Sarah. Da, o să iau flori. Dacă ar fi în viață, aş fi în stare să-l omor. E absurd, dar aş fi în stare. N-o să-i spun niciodată asta lui Sarah. Aş fi în stare să-l omor – dar, acum, nu mai pot.

Da, m-am dus. Am pus florile. O zi frumoasă, strălucitoare şi senină. Şirurile de copaci par nişte flăcări.

Nu, nici un mesaj.

Şi dacă ar putea vorbi, el ar spune poate: „Nu, nu mă urăşti, nu-i aşa? Nu e deloc ură. Nu ură e ceea ce simți. Te bucuri, nu-i asa? Ți-am făcut o favoare. Te bucuri că tu eşti unde eşti acum şi că eu sunt aici”.

Cum a început? Şi când? Nici măcar Sarah nu putea răspunde. Putea spune doar că ştia că începuse – ştia, simțise, aşa cum simți uneori dinainte, în nări, şi apoi vin şi semnele, indiciile, urmele, pentru a confirma ceea ce nasul tău ți-a spus deja.

Un timp, nu mult, a fost ca mine, detectiv, un detectiv particular pe urmele vânatului, adulmecând, dar nedorindu-şi să adulmece, nedorind să ştie ceea ce ştia.

Apoi, într-o zi, l-a privit – l-a privit pe Bob – cu o privire pe care nu crezuse niciodată că o va putea avea, mi-a spus ea. Şi el s-a prăbuşit sub greutatea privirii ei, s-a făcut bucăți, n-a mai putut decât să mărturisească.

Şi partea ciudată era că, din cauza asta, el părea acum victima neajutorată, el era cel vrednic de milă.

Un vechi truc, probabil. Dar o fi existat măcar o perioadă, o etapă inițială în care să fi simțit cum alunecă şi să fi încercat să se opună? Acea dulce perioadă bună acum trei ani, când toamna trecea în iarnă – care, pentru ei toți, părea diferită.

Această nouă prezență în casă, această atmosferă uşor altfel. Nevoia de a ocroti.

Ar fi trebuit poate să fie mai dur, mai rece – mai clinic. Doar era obişnuit cu asta, nu? Milă, compasiune care aluneca, se topea în altceva.

Sau a fost un singur moment? Poate.

Unul dintre acele momente care răstoarnă totul. Nu existase o perioadă preliminară de schimbare de direcție, de conflict cu el însuşi, nu o privise zi de zi ca un fel de tată adoptiv şi, în acelaşi timp, ca un spion în întuneric. Un moment, o ocazie. Erau singuri în casă. Toiul iernii. Perdele lăsate.

S-au surprins unul pe altul ca nişte animale speriate. O uşă lăsată deschisă. O privire schimbată între ei, o privire care nu era atât rezultatul a două priviri care se întâlnesc şi se evită imediat, cât părea un singur arc care se închide, o privire tot atât de limpede ca aceea a lui Sarah, cu doar câteva săptămâni mai târziu.

— Doar l-am privit, George…

Nu mi-a arătat cum, dar cred că ştiu.

La fel ca pe mine la primele mele vizite.

O privire ca un cuțit. Nu te juca cu mine, George. N-am nevoie de mila ta.

Dacă viața îți scoate ceva în drum, ce faci? Negi? Închizi ochii, te întorci cu spatele? Te faci că ai greşit uşa? Asta nu era pentru mine, era pentru altcineva…

Milă care se sfărâmă, transformându-se în altceva.

Şi pe urmă posibilitatea ca totul să fi fost doar „un moment de nebunie” – acea veche ieşire, acea veche formulă obosită şi ca ei să continue ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Ca şi când pentru el (şi pentru ea) n-ar fi fost ca o infecție care îi intrase deja în trup.

Şi, oricum, la vremea aceea mirosul devenea tot mai dens în aer.

Cazul caritabil: pentru el, pentru Bob.

L-a lovit pe neaşteptate, ca un foc grecesc.

Şi el, care nu voise să fie ars.

Iar Kristina? Atât de săracă şi neajutorată. Avea douăzeci şi doi de ani. Viața o dezrădăcinase şi o aruncase înapoi în copilăria timpurie – probabil – sau o făcuse să se maturizeze mai repede decât cei mai mulți oameni. Să fie mai bătrână decât era normal la vârsta ei. Aşadar: un bărbat mai în vârstă. Şi, în orice caz, înflorise. Dezrădăcinată şi răsădită pe un tărâm al confortului şi bunăstării. Wimbledon.

Era destul ca s-o facă să izbucnească, la început, în lacrimi copilăreşti. Acolo, în bucătărie. Dar ce-i păsa acum, când pierduse atât de mult? Ce datora ea lumii?

O persoană fără țară, doar parțial în legalitate.

În toate lunile, în toți anii ăia – tot timpul – probabil că se gândise: aş fi putut fi acolo, nu aici. Aş putea fi şi eu moartă, mai rău decât moartă. Aş fi putut fi nevoită să privesc mai întâi cum le împuşcau pe celelalte, cum le violau şi apoi le împuşcau. Ştiuse mereu. Dar iat-o aici, într-un pat călduț, în Wimbledon. Tăpşane şi copaci. Care erau regulile acum?

Senzația de ocrotire care aluneca, şi la ea, transformându-se în altceva.

O revanşă: ai fost jefuit, acum iei tu.

Dar oare sunt tinerii atât de uşor de rănit?

Atât de vulnerabili? Helen: ea ştia că mă răneşte. Eşti tânăr o singură dată şi e un soi de sălbăticie în asta. Fratele acela, soldatul acela mort, ospătarul cel chipeş.

Fusese împuşcat. Dar regulase atâtea fete străine, cât de multe putuse, de parcă ar fi ştiut că nu avea timp.

„Am întrebat-o, George, ce părere avusese despre faptul că fratele ei îşi făcea de cap în halul ăsta, tratându-le ca pe nişte trofee. Ştii ce-a spus? Că nu era aşa, că nu era deloc aşa. Că dacă nu i-ar fi fost frate, s-ar fi aşezat şi ea la coadă.” încă mă mai gândesc la lucrurile astea, încă mai urmăreşte cazul. Contractul care nu se încheie niciodată. Uneori nu ajunge să priveşti şi să notezi. Trebuie să intri în tablou, să te pui în locul lor.

În locul lui – al bărbatului care zace sub lespedea asta, sub un buchet de trandafiri. Mă gândesc cum a alunecat el prin viață.

Cum a început? Cum a continuat – când Sarah ştia totul şi înainte de a exista, prin aranjament tacit, apartamentul ăla din Fulham? Ei – ea – n-ar fi putut s-o dea afară. Era o solicitantă de azil: căpătase drept de azil la ei. Regulile carității. Dar nu fuseseră ele încălcate?

O întrebare simplă. Unde o făceau Kristina şi Bob? Trebuie să întrebi (probabil că şi Sarah s-a întrebat). Trebuie să întrebi, în meseria mea, astfel de lucruri simple, mizere, mecanice. Şi să intri în tablou.

Sub acoperişul lor? Nu cred – nu şi acum. La el la cabinet? În sala de consultații ginecologice? Pe Harley Street? În Spitalul Parkside? Îşi făcea programare ca falsă pacientă privată? În cea mai strictă confidențialitate. Mereu în pragul farsei (ştiu cum e, am văzut). Un medic respectabil cu pantalonii în vine.

În Saab-ul negru? Sau, pentru numele lui Dumnezeu, oriunde puteau. În Wimbledon Common, la urma urmelor. Pe deal.

Era la îndemână. Chiar peste drum de Parkside. E destul de mare, poți să găseşti un loc ascuns. Sunt destui copaci groşi. Şi poate că era şi o plăcere în plus, pericolul – acum că tot fuseseră descoperiți. O emoție în plus. Poate şi-o trăseseră sprijinindu-se de un copac, ca oamenii care nu au de nici unele. Ea pe jumătate vrea, îi place aşa, şi el înțelege. (Ca să nu mai spun că îl înnebuneşte.) în Wimbledon Common. De ce nu? Se întâmplă acolo tot felul de lucruri, în plină zi. Oamenii sunt jefuiți, violați, ucişi. Sau se îndoapă cu chimicale. Petice de sălbăticie.

La o aruncătură de băț de mormântul lui – chiar acolo, după gardul cimitirului.

Wimbledon Common, lângă Putney Vale.

Acum zâmbeşte la acest gând, la gândul meu, îmi citeşte gândurile. Da, chiar acolo, ca nebunii. In pădure, primăvara.

Nu-mi da flori.

Stau într-un cimitir şi mă gândesc la doi oameni care şi-o trag. Trebuie să-ți imaginezi scena. Chiar şi când aveau apartamentul din Fulham. Pentru emoția nebunească. Chiar toamna trecută, după ce lucrurile se schimbaseră – după ce croații câştigaseră. O ultimă plimbare în pădure.

Paşii lor răvăşesc frunzele de anul trecut. Septembrie: frunzele de anul ăsta încă formează un ecran. El îi dă jos de pe spate bucăți de frunze, rămurele, coajă de copac. Deja un fel de ritual. Ea poartă jacheta aceea. E a lui. Sunt încă uzi şi îmbătați unul de altul. Şi ea e deja conştientă că în curând toate acestea ar putea fi doar o amintire. O pădure englezească.

Ferigi, muri şi mesteceni argintii. Cândva existase un motiv pentru care venise în țara asta. Dar încă mai învață cuvinte englezeşti – şi acum el e profesorul ei.

Se poticneşte de ceva de la picioarele ei şi se apleacă să se uite. Părul i se împarte în două pe ceafă. Ştie cuvântul „burete” dar a uitat, dacă ştiuse vreodată, celălalt cuvânt. „Buretele-panterei”, spune el şi trebuie să se gândească amândoi la asta, în timp ce el îi mai explică ceva.

„Buretele-panterei.” Misterul cuvintelor. Buretele-panterei. Ciubotica-cucului.

Dar astea de care sunt? Din cele bune sau din cele otrăvitoare? Nu e sigur, nu ştie. Iar ea se preface că ia câteva şi le bagă în gură. Apoi face un pas înapoi, apucându-se de burtă, dându-şi ochii peste cap – se face că-i e rău. O glumă: râde, dar vede expresia de pe fața lui şi se opreşte.

El îşi zice (poate i-a citit gândurile, poate s-a gândit şi ea la asta în acelaşi timp): dacă rămâne însărcinată? Atunci ce-o să facă? Ce-o să facă?

Marsh a spus:

— Ce legătură ai avut tu cu toate astea?

Dar poate că simțea deja şi el. Poate că emanam şi altceva, în afară de (am văzut formularea în raportul lui) „evidenta mea stare de extenuare”.

„. Martorul se află într-o evidentă stare de extenuare…”

O cameră de interogatoriu. Miros de fum stătut. De la capătul coridorului, sunetul înăbuşit al unui telefon. Ce ciudat să fiu aici, să mă întorc.

— Pare destul de bizar, ştii. Ofițerii noştri nici n-au ajuns bine la locul crimei şi apare un terț, cineva din public, într-o stare de agitație, cerând să fie lăsat să treacă. Şi, pe deasupra, spunând că are dreptul pentru că de fapt e de-al nostru.

Ceea ce înseamnă, după cum s-a descoperit, că a fost cândva.

O privire rapidă, tăioasă.

Are părul nisipiu, încărunțit în jurul urechilor. Ochi cenuşii, apoşi – cu o duritate ascunsă. Spre cincizeci de ani. Genul care pare inofensiv şi blând şi apoi te ia tare. Genul ideal de detectiv pentru că nu arată ca un detectiv. Ar putea fi profesor. Şi probabil că-şi făcuse temele. Îi suna lui ceva cunoscut – altfel ar fi verificat repede, aflând că fusesem detectiv la Scotland Yard.

S-a lăsat puțin pe spătarul scaunului.

O expresie simplă, obosită. Terminase oare cu Sarah? Se ținea de cravată cum se ține un arbitru de fluier.

— Probabil că e prima dată când doi inspectori-detectivi stau la masa asta față în față.

Abordarea blândă care se poate transforma brusc în atac.

— Şi ultima, în ce mă priveşte. Mă pensionează peste patru săptămâni. Mi-a sosit timpul.

Aşadar, acesta era ultimul lui caz important. Şi numai al lui, pentru că părea limpede. Mărturisire şi arestare la numai câteva minute de la săvârşirea faptei. Nu prea avea ce face la el patru săptămâni.

Dar mai eram şi eu.

Ultimul tău caz. Cum o să fie? O să vrei să nu-ți bați capul, să meargă uşor?

Sau să te delectezi cu el? Să verifici fiecare detaliu?

Si ştia care fusese ultimul meu caz.

Citeam asta în ochii lui.

— Dar se pare – un zâmbet fugar la propria-i glumă – că vrei să fii reprimit.

Terminase deja cu Sarah? Pentru el ce importanță avea? Era doar un caz. Şi nu trebuie să te implici.

Dar era ultimul lui caz. Putea să nu-mi fi spus. Poate că se mândrea cu asta. Ultimul lui caz şi era o crimă. Se retrăgea în triumf.

— N-ai fost tocmai „eliberat” prima dată, nu-i aşa? Nu ai plecat pur şi simplu.

Iat-o, aşadar. Încă o licărire tăioasă.

Poate că era chiar mai interesat de mine (având în vedere că Sarah era în mâinile lui), îi plăcea să se joace cu mine. Aşa cum pui la zid (îmi amintesc) un suspect despre care ştii deja că e însemnat. Ultimul tău caz. O delectare.

Nişte ochi cenuşii, obosiți. Blânzi, apoi tăioşi, apoi din nou blânzi. O față parcă de director de şcoală, parcă de tătic. Un familist. Soție şi copii (am ghicit), copii mari acum. Se descurcase în viață, şi ei la fel. Nu-l văzuseră ca polițist: făcând presiuni asupra unui suspect, păşind peste un cadavru. Venea acasă şi, cumva, se transforma. Curând avea să fie acasă pentru totdeauna.

Aş fi putut fi în locul lui (şi el ar fi putut fi în locul meu). Doi inspectori-detectivi. Doar că el era mai vechi – ca ani de serviciu – iar eu nu eram chiar un inspector-detectiv adevărat.

Cu toate astea, tehnic vorbind, trebuia să-mi spună „domnule”. Dar n-o prea făcea.

Şi dacă aş fi fost în locul lui, aş fi ajuns inspector-şef. El ajunsese acolo unde era ceea ce nu era foarte departe – în mare parte prin muncă îndârjită. Îmi dădeam seama. Iar el îşi dădea seama că-mi dau seama. Iar dacă ar fi ajuns inspector-şef, mi-ar fi vorbit altfel, poate că ar fi uzat de gradul lui. În loc să se grăbească atât de tare să mă anunțe că în patru săptămâni nu va mai avea nici un grad.

— În optzeci şi nouă, nu-i aşa?

Aş fi putut fi în locul lui. Scormonind gunoaie vechi şi gândindu-mă la pensie în timp ce o biată vacă tristă era arestată sub acuzația de crimă.

A lăsat-o baltă deocamdată: era o muniție pe care o putea folosi mai târziu.

— Aşadar – ce legătură ai tu cu toate astea?

— Doamna Nash era clienta mea.

— Dar îți făcuseşi treaba, chiar mai mult decât atât. Treaba ta a fost încheiată când ai urmărit-o pe domnişoara Lazic trecând de terminalul de la plecări şi i-ai telefonat doamnei Nash ca să-i spui asta.

— Lazici, am spus.

Mereu pronunța greşit.

— Lazici. Asta era tot ce îți ceruse doamna Nash să faci.

— Ce mi-a spus ea, de fapt, a fost „Urmăreşte-i".

Urmăreşte-i, George.

— Urmăreşte-i„ ți-a zis? Aşadar, ai continuat urmărindu-l doar pe el. L-ai urmărit pe domnul Nash pe tot drumul de întoarcere – „ca să fii sigur", aşa ai declarat – până a intrat pe Beecham Close, apoi ai întors maşina şi te-ai dus acasă.

— Da.

— Dar apoi, câteva minute mai târziu, înainte de a ajunge acasă, ai întors din nou şi te-ai dus înapoi.

— Exact.

— De ce? De ce să fi făcut asta?

O nouă licărire tăioasă, ca şi când ar fi exersat-o cu anii – ca şi când, preț de-o clipă, devenisem suspectul numărul unu.

Şi de ce nu, de ce nu? Dacă asta ar fi putut micşora vinovăția lui Sarah sau ar fi putut-o face să dispară: totul a fost ideea mea, a fost planul meu nebunesc, criminal. Să-l văd pe Bob prins în cursă şi apoi să dispar. Dar mă speriasem. Mă dusesem înapoi. Prea târziu.

Şi probabil că mă dădeam de gol în ultimul hal.

— O… intuiție, am spus.

— Intuiție?

— M-am gândit – am declarat deja asta – m-am gândit că avea să se întâmple ceva rău.

— Adică te-ai gândit că domnul Nash avea să fie asasinat?

(Şi dacă spuneam „da”?)

— M-am gândit că aş putea preveni asta.

— Asta? N-ai prevenit nimic.

— Cum se simte ea? Am întrebat.

Mi-am auzit vocea spartă. Puteam la fel de bine să-i spun: Şi iată şi motivul meu, tare şi răspicat.

— Nu e prea fericită. E în stare de şoc. (O clipă, s-a uitat în altă parte.) însemnările polițistului de serviciu arătăa pus un deget pe dosar – că i-ai spus că trebuie să te lase să treci pentru că, citez, „ştiai ce faci”. Îți aminteşti că ai spus asta?

— Cred că da.

(Lăsați-mă să trec, sunt detectiv.)

— Şi chiar ştiai – ştiai ce faci? (N-a lăsat aproape nici o pauză.) Mie mi se pare că nu ştiai ce faci, nu ştiai deloc ce faci. Pentru că dacă ai fi ştiut, asta ar sugera că ştiai exact ce se întâmplase.

Se uita din nou în ochii mei. O tactică proastă. O carieră întreagă şi nu învățase că nu trebuie să exagerezi cu privirea fixă?

Te uiți în altă parte, te ridici, te întorci cu spatele, laşi un moment de tăcere. Atunci cedează.

Dar nu erau nişte ochi perfect calmi.

Licăriri tăioase, dar nu oțel. Nu atacau.

Ultimul tău caz: ce faci? Eşti insistent şi extrem de dur sau te dovedeşti îndurător?

„Nu ştiai ce faci" – parcă lăsase ceva suspendat.

Şi felul cum îşi scria raportul, cum evalua, de exemplu, reacțiile părții arestate mărturisirea imediată (ea însăşi anunțase poliția), acceptarea imediată a arestării ar putea, eventual, afecta sentința.

Trebuie să fi trecut mult de miezul nopții.

— Eşti gata să semnezi declarația pe care ai dat-o? Că l-ai urmărit pe domnul Nash până la Beecham Close, apoi ai plecat, apoi te-ai întors. Astea au fost mişcările tale în seara asta?

— Da.

— Nu ai reputația de a fi luat declarații adevărate. N-aş vrea să îți iau şi eu ție una neadevărată.

Bun. Deci nu se putuse abține. Muniția. Dar a tras doar pe deasupra capului meu.

Aş fi putut spune: „Declarațiile false pot să fie adevărate, chiar dacă nu sunt ceea ce a spus martorul". Iar el ar fi putut spune: „Aşa zic toți polițiştii corupți".

N-am zis nimic. Fă-o pe cetățeanul umil, speriat. Evident tulburat.

Şi poate că fusese şi el acolo: aproape, pe muchie, la limită. Altădată, într-o cameră de interogatoriu.

— Nu mai vrei să adaugi nimic?

— Nu.

— In legătură cu „intuiția"…?

— Nu.

— Este o relatare fidelă a mişcărilor tale – pe care întâmplător le-ai şi cronometrat precis.

— Rutină profesională.

— Sigur, ca unul de-al nostru. Tehnic vorbind, ai comis delictul de a te da drept ofițer de poliție. N-o să insist asupra acestui fapt.

(Dar „sunt detectiv” nu era o minciună.)

— Ai „crezut că o să se întâmple ceva rău”. Asta rămâne aşa cum ai declarat?

— Da.

— Totuşi ar putea să se interpreteze că ai fi ştiut dinainte…

— Atunci de ce aş fi întors brusc?

— Tocmai. Bineînțeles. Şi mai e ceva ce n-am menționat. Impresia mea, impresia mea puternică este, din tot ce-ai spus, că ai crezut că ceea ce avea să se întâmple avea să i se întâmple doamnei Nash.

— Dar chiar aşa a fost, i s-a întâmplat.

Cred că mă dădeam de gol în ultimul hal.

O masă într-un colț la Gladstone's. E un local improvizat cu un iz pseudovictorian. Afişe de music-halluri pe pereți. La Wimbledon poți să te duci la Rio sau să-ți imaginezi că Jack Spintecătorul bântuie pe afară.

Ea a cerut un vin alb. Eu am comandat o bere. Am sorbit-o foarte încet, privind nivelul din paharul ei aşa cum priveşti o clepsidră.

În viață există un principiu solid: bucură-te din plin de lucrurile mărunte. Nu te aştepta la prea multe. S-ar putea ca asta să fie tot ce capeți.

Ea a zis:

— Acum el e acolo, acum e cu ea.

Nu era nevoie s-o spună. Aş fi putut ghici: era într-o marți la şase după-amiaza şi ea avea timp de pierdut cu mine.

Aşadar, ei erau acolo şi noi eram aici. Dar nu era nevoie s-o spună. Poate m-am gândit că şi pentru ei – pentru el şi fată timpul expira. Şi ei priveau clepsidra, chiar acum. Doar încă douăzeci de zile, dacă totul era adevărat.

— Are consultații la Charing Cross marți după-amiaza. Până la cinci. Comod.

Un surâs amar. Ca pentru a spune:

Uite la ce am ajuns. Sau ca şi cum am fi fost nişte părinți pedanți privindu-ne copiii la joacă.

Numai că noi eram copiii, poate – şuşotind în colțul nostru în timp ce oamenii mari îşi vedeau de ale lor.

Şi privirea asta a ei – de parcă fetița dinăuntrul ei era gata să iasă la suprafață.

Cum funcționează? Viața îşi iese din balamale, aşa că te întorci de unde ai pornit. Până la urmă nu eşti un adult de patruzeci şi ceva de ani. Precum Kristina, forțată să redevină copil. Dar acum Kristina era femeie – femeia lui Bob.

Exact invers. Aşa că Sarah devenise fetița – fetița de demult, care nu-l avea încă pe Bob. O studentă care era plimbată cu maşina prin Franța. Mergea spre sud şi copacii treceau în viteză pe lângă ea. Nu te aştepta la cine ştie ce. Puțin pentru foarte mult, s-ar putea ca asta să fie tot ce capeți.

Aşa se petrec oare lucrurile (ar trebui să ştiu): un dezastru la mijlocul vieții îți fură anii?

Sau (altă teorie ad-hoc şi improvizată): ea îl recăpăta – aşa credea. Număra zilele.

Să ia totul de la început cu el, să fie la fel cum era odată.

Copaci care trec în viteză, ferestre coborâte.

Aşadar, mi-am zis: încă îl mai iubeşte.

Iar eu vedeam ceea ce văzuse Bob cândva.

Sau era doar ea, aşa cum era acum.

Tânără – şi în vârstă de patruzeci şi trei de ani. O fi o chestie legată de profesorat.

Creşte diferența dintre tine şi clasă, dar o parte e anulată. Se creează o legătură ca aceea pe care o realizase cu Kristina.

Şi, într-adevăr, îmi dădeam seama.

„Conferențiară” sună bătrân şi sever. Dar în mijlocul unei clase se poate întâmpla ceva – o scânteie, un entuziasm, ceva din fata ei. Studenta care încă mai e înăuntrul profesoarei. Şi

vreun puşti de optsprezece ani, din rândul din mijloc, se trezeşte că se uită la şoldurile ei, la genunchii ei. Ea stă lângă fereastră. Curba subsuorii, prin mâneca bluzei, ca o buclă într-o frânghie.

Straturile ascunse ale oamenilor. Iar fetele de vârsta lui nu puteau fi altceva decât fete de vârsta lui.

Ce prost era Bob Nash ăsta, să nu vadă ce era sub nasul lui. Să aleagă fata mai tânără. Şi mai era şi ginecolog.

Dar acum se întorcea – aşa credea ea.

Se vedea, strălucea. Încă îl mai iubea.

Nu se transformase în altceva.

Am privit vinul din paharul ei.

— O să ajungă acasă pe la nouă. La cină, da. (A surâs din nou vag, încântată.) Asta dacă nu hotărăşte să rămână peste noapte. (O privire.) Nu-l pot împiedica, nu-i aşa?

De parcă s-ar fi aşteptat la vreun răspuns tăios. Alte femei n-ar face aşa, nu?

Alte femei ar fi protestat de mult. Eu ar trebui să ştiu – în meseria mea.

Am tăcut.

— Ştii, e o concesie. O concesie. Mai are numai atâtea zile acum – atâtea nopți.

I-a mai rămas un timp finit. S-a uitat tristă în pahar. De fapt, totul a fost o concesie. Şi-a ridicat privirea. Când se transformă o concesie într-o capitulare? A luat o înghițitură de vin. Cedezi pentru că, de fapt, vrei să păstrezi, nu-i aşa? Riscul este să laşi totul să-ți scape.

Fetița dispăruse de pe fața ei. Îşi ținea paharul chiar sub bărbie, ca pentru a-şi prinde cuvintele.

— Eşti căsătorit?

— Am fost.

Un zâmbet slab.

— Bănuiam.

Un detectiv, şi ea.

— În orice caz, ştiu ce gândeşti. Care ar fi lucrul obişnuit, opțiunea obişnuită?

Ai trimite-o la plimbare, nu-i aşa? I-ai spune să dispară şi să nu se mai întoarcă niciodată. Şi apoi l-ai supraveghea cu grijă pe el.

Probabil că rămăsesem inexpresiv. Da, asta ar face multe – şi supravegherea cu grijă ar fi putut să includă şi ajutorul meu. Ca să nu mai vorbim de cele care ar merge până la capăt şi l-ar trimite şi pe el la plimbare.

— O refugiată, a spus ea. Înțelegi.

Am dat din cap. Da, ajunsesem deja acolo, urmărisem acea pistă. Oricum, există un punct în care toate regulile sunt zadarnice.

— Ştiu ce gândeşti, George. Dacă n-aş fi luat-o la mine, dacă n-aş fi primit-o pe biata… Copilă în casa mea…

Mi-am privit berea. Îmi spusese George.

Aşa le spun, chiar de la început: „Puteți să-mi spuneți George". Nu mă ascultă întotdeauna.

I-am privit genunchii.

— Ce proastă", asta gândeşti.

Mă gândeam că Bob era prostul.

— Nu la asta mă gândeam, am zis.

Am mai luat o gură de bere.

— Şi nici măcar n-o urăsc acum. Nici chiar acum. M-a privit drept în ochi. Şi încă îl mai iubesc şi nu vreau să-l pierd.

Uite – o mică înfiorare a umerilor – asta e declarația mea.

De parcă ar fi fost convocată la vreun interogatoriu.

— Cu ce se ocupă? Am zis, ca şi cum n-aş fi auzit. Vreau să spun, dacă stă tot timpul acolo, în apartamentul ăla.

— Din ce trăieşte, adică? Tot el plăteşte şi pentru asta. Chiria şi tot ce îi trebuie ca să trăiască – şi încă ceva în plus. Iar în martie trecut ea s-a înscris la un curs pentru translatori. Nu e proastă. Asta am făcut şi eu cândva – de fapt, mă copiază pe mine. Tot el a plătit şi taxele pentru asta. Ştiu ce-ți spui. O grămadă de bani cheltuiți cu ea, care ar fi trebuit să fie cheltuiți pentru noi. Dar Bob câştigă foarte bine acum. „Noi" ne putem permite. Ha.

E un cuvânt pentru asta, nu-i aşa? Tot mai crezi că nu sunt proastă? E „întreținută”. Cam atât despre caritate.

A luat o înghițitură de vin ca şi când ar fi fost vreo doctorie amară.

— N-am vrut război, George. N-am vrut să fac un război din asta. Ştiu... ar trebui să luptăm, nu-i aşa? Cu ghearele şi cu dinții.

A privit în gol. George.

— Aş spune că dacă e să fii nefericit, mai bine o pace nefericită decât un război nefericit. M-a privit din nou în ochi. Ei!

Vreau să spun, în comparație cu ea. Nu suntem tocmai victime, nu? Stăm aici şi bem ceva. Avem case în care să ne ducem.

Nu suntem tocmai refugiați.

Mi-am zis: a uitat cine sunt. Spionul ei angajat.

— Oricum, a spus ea, oricum. In trei săptămâni totul se va fi terminat. Într-un fel sau altul. E mica mea luare de atitudine. Nu război, ci contraspionaj. Dacă au alt plan, atunci vreau să ştiu imediat. Nu vreau să aştept şi să aflu ca o proastă. E concesia mea față de mine însămi.

Încă o înghițitură de vin, cea mai mare de până acum. M-am gândit: o să golească paharul şi apoi o să se amețească. Dar ea mă privea sever.

Într-o zi, mai târziu (într-un loc unde nu prea ți se dă voie să săruți), aveam să-i spun: Voiam să-ți sărut genunchii.

— Înțelegi ceva din ce spun, George?

Să iubeşti înseamnă să fii pregătit să pierzi, nu-i aşa? Nu să ai, nu să păstrezi. Înseamnă să pui fericirea altcuiva mai presus de fericirea ta. Nu aşa ar trebui să fie? Aşa că, dacă celălalt o ia pe alt drum, ce poți să faci?

A clipit. M-a văzut privind – cum să nu vadă?

— Nu în ochii ei, ci la ei. Ochii care se asortau cu genunchii.

Se spune că se poate întâmpla deodată, într-o clipă, într-o fracțiune de secundă, şi crezi că-s doar vorbe, poveşti

pentru copii, nu pentru oameni mari. Dar cred că ăla a fost momentul.

Poate că n-a fost tot timpul decât imaginația mea, ceva ce se petrecea în mine, care mă făcea să văd, să detectez fetița din ea. Poate că eu mă simțeam tânăr.

Şi, în mod uimitor, încă mă mai simt asa.

S-a întâmplat ceva cu tine, George.

Rachel a spus:

— La revedere. La revedere.

De parcă o singură dată n-ar fi fost de ajuns.

De parcă aş fi putut confunda dimineața asta cu una obişnuită, una din acele dimineți obişnuite, dar nu chiar frecvente, în care nu eram de serviciu şi îmi puteam permite luxul unui mic-dejun târziu în timp ce ea trebuia să se chinuie să ajungă ia serviciu. „Nu, nu te ridica.” O bezea.

Stătea o clipă, gata de plecare, în uşa bucătăriei, şi eu mă gândeam cum peste jumătate de oră avea să intre în clasă „Bună di-mi-neaațaaa, doamnă Webb” şi niciunul dintre ei nu avea să-şi închipuie cum doar cu puțin timp în urmă ea stătuse în pragul altei uşi şi un bărbat în halat, care ungea pâinea prăjită cu unt, o trimitea pe ea la şcoală.

„La revedere, George.”

De parcă douăzeci de ani n-ar fi fost decât o zi oarecare şi oricum totul nu fusese decât un lung test fără pauze la care în cele din urmă picasem. Profesoarele! Nu sunt încântătoare?

Nu m-am mişcat. N-a spus: „Nu te ridica”. Iar eu blestemat să fiu dacă aveam de gând să-i dau cea mai mică satisfacție.

Să mă vadă ridicându-mă şi implorând-o.

Ca să se poată răsuci şi mai hotărât pe călcâie.

Blestemat voi fi oricum. Asta era cuvântul: blestemat. Judecat – de două ori judecat acum. Mai rău decât să fiu pur şi simplu părăsit. Sau înlocuit. Dacă ar fi fost altcineva… (O fi fost? N-o să ştiu niciodată.) Dar să fiu judecat… la naiba.

Şi-a încheiat haina, a făcut acea mică mişcare din cap pentru a-şi aranja părul.

Da, chiar pleca. Totul era stabilit. Dar de unde venise – femeia asta din pragul uşii?

Cum se face că n-o mai văzusem până atunci, nu ştiusem că era acolo? Îşi ratase vocația, cu siguranță. N-ar fi trebuit să predea unor copilaşi dulci. Era făcută dintr-un material mai dur.

Şi când îmi trimisese ultima oară bezeaua aia la micul-dejun?

Stătea acolo ca un oaspete oficial care pleacă – ca o persoană care doar făcuse o vizită în viața mea.

A trebuit chiar s-o admir. Fermitatea, hotărârea ei. Aşa cum nu te poți împiedica uneori să-i admiri pe infractori, orice-ar fi făcut, când îşi păstrau stăpânirea de sine şi nu li se mişca nici un muşchi atunci când le spuneai că sunt arestați.

Dar stați un pic, eu eram cel acuzat.

Aşa că nu m-am clintit nici un centimetru, nici măcar n-am făcut scaunul să scârțâie. S-ar putea chiar să fi luat o înghițitură de pâine prăjită. Mica fărâmă de mândrie de care te agăți când se prăbuşeşte pământul sub tine.

Şi, oricum, brusc totul depindea de ea.

Nu aveam argumente, nu aveam de ce să mă leg. M-ar fi putut face pe mine să plec, neavând eu de ce să mă leg. Dar voia să fie ea aceea care-şi face ieşirea, care trânteşte uşa (aveam s-o aud în câteva clipe), care mă lasă în urmă. Nu voia nici măcar să rămână într-un loc pătat de mine.

Nici o pată. Acum totul îmi aparținea, n-aveam decât să-l păstrez. Nici o pată în treburile ei cu rândurile alea de feţişoare sau în calea ei netedă şi curată de la directoare-adjunctă la directoare.

Deşi vreme de douăzeci de ani trăiserăm cu pata asta cu care venisem acasă, pata care se lungea încet. Te măriți cu poliția, se spune, şi cu tot ce înseamnă ea. Dar stați aşa, pata e pată – pata nu sunt eu.

Un nou început. O tablă curată, în acea dimineață de luni. O bucată nouă de cretă albă şi un surâs curajos

proaspăt, chiar în timp ce eu stăteam în continuare în bucătărie. Nemişcat ca o piatră şi liber de la serviciu.

Liber de la serviciu, acum definitiv…

Acum e un cuvânt atât de ciudat, îndepărtat – „serviciu”. Acum Sarah m-a făcut să mă gândesc la cuvinte. Când pe vremuri acest cuvânt plutea în aer. „Ofițer de serviciu”, „ordine de serviciu”, „în timpul serviciului”…

Presupun că în dimineața aceea Rachel era de serviciu. „Bună di-mi-neaaațaaa, doamnă Webb.” Ei bine, va trebui să scape de numele ăsta.

Poate am muşcat sfidător din pâinea prăjită. Cranț. Dar cred că m-am uitat fix în ochii ei, cât de fix am îndrăznit, savurând conştient această ultimă imagine a ei, încadrată de tocul uşii. Da, o mai văzusem pe femeia asta. Da, sigur că o recunoşteam pe femeia asta îndrăzneață, hotărâtă.

Mai făcuse asta o dată, respinsese pe altcineva. Pe cineva cu care nu aş fi putut nici măcar concura vreodată.

„La revedere, Rachel.”

Ce altceva aş mai fi putut spune? La ce altceva se aştepta?

S-a întors şi a dispărut. Cu şfichiuirea părului ei strălucitor cu tot. S-a transformat în sunetul paşilor ei pe coridor, sunetul unei uşi trântite (poate doar o închisese, poate mi se păruse doar că o trântise). Am auzit zgomotul maşinii. Apoi am simțit că mă prăbuşesc. De două ori judecat – pentru un dublu eşec. Mă prăbuşeam, deşi stăteam la masa din bucătărie, cu pâinea prăjită în gât, stăteam acolo fără să mă mişc, dar căzând întruna.

Nu-şi golise paharul. Mai rămăseseră câțiva centimetri.

— Crezi că o iubeşte? Am întrebat.

Ce întrebări ajungi să pui! Pe care nici măcar un prieten foarte bun nu le-ar pune.

Acea parte din meserie pe care nu mi-o imaginasem niciodată.

Luă o sorbitură, abia muindu-şi buzele.

— Aşa cred.

Putea la fel de bine să spună „Sunt sigură”.

— Şi ea îl iubeşte?

— Asta-i mai greu de spus. O, îmi dau seama că ar putea. Ha!

Fața i s-a luminat, apoi i s-a întunecat din nou.

— Ea e cea care pleacă. Nu poate să nu se întoarcă. Aşa spune – aşa zice Bob că spune. E țara ei, patria ei. Poate că e sfâşiată: țara sau el. O să-ți spun ceva, n-am urmărit niciodată aşa de asiduu ştirile. Am binecuvântat ziua când croații au început să riposteze, i-au făcut pe sârbi să se retragă şi totul părea că o să se termine curând. M-am gândit că asta putea fi soluția mea – soluția noastră. Îmi venea să-i încurajez. Nu conta că se omorau între ei, nu conta că le făceau sârbilor lucruri la fel de rele cum le făcuseră şi aceştia lor. Eram de partea lor! Soluția noastră.

Nu conta soluția internațională. E o nebunie, nu-i aşa? Să vrei un război numai ca să-ți rezolvi tu o problemă. Şi Bob…

Cred că Bob se ruga să se întâmple invers, să piardă croații, să continue toată oroarea asta, numai ca să nu aibă Kristina niciodată opțiunea asta. Ea avea să fie întotdeauna… Refugiata lui. Groaznic, nu-i aşa? Şi s-a întâmplat. Vreau să spun că s-a întâmplat cum am vrut eu. Trebuia să se aşeze lucrurile, să fie Kristina sigură.

Totul s-a întâmplat în august, acum e aproape noiembrie. Dar poți să te pui în locul ei, nu? Aici refugiată, acolo cetățeană liberă. În propria ei țară. Înapoi de unde a venit. Cumplit, nu-i aşa?

Gladstone's. Masa din colț. Încă mă mai duc acolo, bineînțeles. Sunt dezolat când masa e ocupată. Am fost dezolat şi când au schimbat tapițeria din pluş roşu în albastru fumuriu.

— Fireşte, îi dă ocazia să pară virtuoasă, să pară că face asta pentru noi. Să pară că regretă. Va renunța la Bob, va ieşi din viața noastră. Va lăsa totul să fie ca înainte.

Un râs scurt, uscat.

— Sacrificiul ei. Concesia ei. Nu poate continua să provoace această… Nebunie.

E o posibilitate. După Bob, ea asta spune.

Cu ea n-am vorbit pe îndelete despre asta.

N-am stat toți să discutăm în jurul mesei.

Cealaltă posibilitate este să vadă cum e viața ei acum, unde e viitorul ei, şi să fie gata să spună: „Adio, Bob”. Bob nu mi-ar spune asta, nu-i aşa? Poate că el vrea ca ea să plece. De dragul ei, de dragul nostru. E sacrificiul lui. El e cel care aduce pacea. Îmi spune şi asta. Se poate şi aşa.

M-a privit fix, îndelung – privirea unei femei care nu mai are încredere în soțul ei, dar nu a încetat să-l iubească. Mai văzusem această privire, ajunsesem s-o recunosc, ca pe un simptom, la cliente.

— Ai auzit de împărăteasa Eugenie?

Am privit-o. Probabil păream nedumerit.

— Fac şi traduceri, pe lângă profesorat. Mi s-a dat o carte s-o traduc – din franceză. E viața împărătesei Eugenie.

Soția împăratului Napoleon al III-lea.

Probabil că păream complet buimăcit.

— Unul dintre lucrurile bizare la împărăteasa Eugenie e că a fost împărătească aproape douăzeci de ani, dar după moartea împăratului a mai trăit aproape cincizeci de ani. A murit la nouăzeci şi patru de ani. De parcă ar fi avut de fapt două vieți – una de împărătească şi încă una.

— Ştiu de împărăteasa Eugenie, am zis.

— Chiar ştii?

Uneori, poate, intervine destinul.

— A trăit la Chislehurst. Ea şi Napoleon al III-lea au trăit la Chislehurst. Erau…

— Nişte refugiați bogați.

Ochii i s-au luminat brusc. Uneori destinul intervine numai pentru tine. Eşti în clasă, în banca întâi, şi singurul amănunt pe care îl ştii e tocmai ce a întrebat profesoara.

— Napoleon a murit acolo, am spus. În o mie opt sute… Şaptezeci şi ceva. El e Napoleonul care a murit la Chislehurst.

Nu eram doar un detectiv, doar un „nas” drăguț.

— Am trăit şi eu în Chislehurst, acolo am crescut. De-aia ştiu. E singurul motiv pentru care ştiu.

— George, şi eu am trăit în Chislehurst mă rog, la Petts Wood – când eram copil.

Uneori destinul intervine şi te bate pe umăr.

— Locuiau acolo unde e terenul de golf acum, am zis. Casa lor a devenit clădirea clubului. Tatăl meu juca acolo. Erau împăratul şi împărăteasa care locuiau pe un teren de golf.

A râs de-a binelea. I s-a luminat toată fața. O femeie cu un pahar de vin în mână, râzând. Preț de câteva clipe a fost de parcă nu aveam nici o altă treabă. Stăteam aici, într-un bar din Wimbledon într-o marți seara, ca să ne confruntăm cunoştințele despre un împărat şi o împărătească care trăiseră cu peste un secol în urmă. Aşa ar fi putut fi întâlnirile noastre.

Mi i-am imaginat o clipă pe ea şi Bob, viața lor obişnuită. La sfârşitul zilei, în bucătărie. El a desfăcut o sticlă de vin, şi-a suflecat mânecile cămăşii. Miroase a mâncare. Şi ea îi povesteşte despre cartea pe care s-a angajat s-o traducă. Împărăteasa Eugenie. Ştia el oare (era ginecolog) de împărăteasa Eugenie?

Asa ar fi trebuit să fie mereu viața lor.

I-am văzut ochii revenind la prezent.

— Şi cealaltă posibilitate este… Mi se pare mie? Că e ieşirea lor. Şansa lor de evadare, planul lor. Tot restul e o acoperire. Pentru că o să plece cu maşina împreună sau o să ia un avion în cine ştie ce direcție, şi el n-o să se mai întoarcă acasă niciodată. Nu stiu, chiar nu stiu altfel n-aş sta aici cu tine.

A zâmbit, ca şi când m-ar fi cunoscut de mult. A sorbit şi ultima înghițitură de vin.

— Aşadar, te-ai născut în Chislehurst?

— Aici am crescut. Era o placă pe perete, la clubul de golf. Eu credeam că e Napoleon ăla. N-am ştiut niciodată că

au fost mai mulți.

A lăsat jos paharul gol. L-am ridicat repede, îndreptându-l spre ea. A aprobat din cap fără nici o ezitare, dar ochii ei mă țineau pe scaun. Pe scaunul ei, lângă ea, pe pluşul roşu, se afla geanta de umăr neagră – cu ei doi înăuntru.

— Iar cealaltă posibilitate este ca nici ei să nu ştie. Chiar să nu ştie ce fac. Ce-o să facă. O să afle abia la aeroport. Prin urmare, chiar dacă el îi spune adio, chiar dacă acolo îşi vor spune adio, vreau să ştiu cum o face, cum o fac. Vreau să fiu acolo dar invizibilă – pentru asta. Înțelegi?

Probabil că am dat afirmativ din cap.

— Urmăreşte-i, George. Urmăreşte-l pe el în locul meu.

Cum se întâmplă? Cum alegem? Cineva intră în viața noastră şi nu mai putem trăi fără el. Dar înainte am trăit fără el…

Împărăteasa Eugenie. Încă cincizeci de ani.

Ca şi când am fi fost numai pe jumătate noi înşine şi n-am fi ştiut. Şi poate e mai bine să nu ştii. Poate că la asta se gândea Rachel, stând în pragul uşii bucătăriei, la ieşirea din viața mea. Că eram numai jumătate din bărbatul care crezuse că eram.

Eram din nou jumătate din mine însumi. Sau mai puțin.

Dar cum se întâmplă? „Sortiți unul altuia”, „făcuți unul pentru altul”, spunem noi. Când eram mic, înainte de a ne muta la Chislehurst, bunica mea, Nora, zicea „există o fată pentru fiecare băiat”.

Poate că asta trebuie să spună bunicile.

Dar n-o demonstrase propriul ei băiat tatăl meu? Nu numai căsătorindu-se cu mama, ci şi prin felul în care îşi câştiga existența. Pâinea de fiecare zi: fotografii de nuntă.

Bunicul meu, Ted, murise de mult. Nu l-am cunoscut. Cealaltă jumătate a bunicii Nora. Nora şi Ted. Iar bunica Nora n-a trăit destul ca să afle ceea ce ştiu eu despre băiatul ei, tatăl meu.

Chestiuni matrimoniale. Le văd din alt capăt decât trebuie, din capătul rău.

Mergeam cu el pe terenul de golf în fiecare duminică dimineața. A durat vreo trei luni această etapă a golfului. Nu eram prea pasionat, dar am învățat noțiunile de bază. Aveam doar treisprezece ani. Dar în cea mai mare parte a timpului eram băiat de mingi pentru el şi tovarăşii lui de golf. „Băiat de mingi": până atunci mă tot întrebasem ce înseamnă expresia asta.

Şi, în general, mergeam ca să-i fac lui pe plac. Pentru că era realizarea lui, triumful lui să devină membru al clubului. Înțelegeam asta chiar şi atunci. Juca destul de prost – învățase ca vizitator, ca invitat al altor membri – dar acum că se ajunsese cu adevărat, clubul îl primise. Şi voia să-l felicit.

Acum, privind în urmă, îmi dau seama că nu eram un rebel, cum pot să fie alți copii, chiar şi la treisprezece ani. Rachel, de pildă, în felul ei. Helen, bineînțeles.

Eu nu mă luptam cu tata.

Rebel la şcoală, poate. Poate nici chiar acolo. Un chiulangiu – chiulangiu din principiu. Pur şi simplu uram profesorii, şcoala, temele pentru acasă, temele din clasă. Eram un om de acțiune. Mama era cea care se străduia să mă muncească din greu: „Cap, Georgie, tu ai cap". Dar tata, ştiam, era un om care reuşise prin propriile puteri, pornise de la zero. Ce făcuse şcoala vreodată pentru el? Şi mama se îndrăgostise de el, nu? Nu-l refuzase.

Golful – nu e chiar o acțiune, dar nu înseamnă să stai toată ziua cu fundul pe scaun. Şi mă bucuram pentru el, cu adevărat, eram de partea lui.

Fotograf pe strada principală. Strada principală din Chislehurst. Frank Webb.

Ajuns în aceeaşi măsură un stâlp al societății, în felul lui mărunt, ca orice avocat sau director de bancă. Iar acum i se permisese accesul în clubul de golf.

Dar odinioară, ştiam, fusese fotograf pe plajă – înainte de naşterea mea. In Broadstairs, în 1946, după ce a ieşit din armată. A trăit toată vara într-o cameră ieftină cu o debara-uscătorie ataşată, pe care a transformat-o în cameră obscură.

Ziua lucra pe plajă, noaptea în debara.

Muncea aproape non-stop, dar aşa a învăţat meserie. Cum să-i surprindă şi să-i facă să zâmbească. Un aparat de fotografiat şi câteva deprinderi din armată. Şi aşa a cunoscut-o pe mama.

Credeam cândva că o făcuse în mod deliberat. Că de-asta s-a dus la Broadstairs.

Ea era cea pe care o selectase cu multă grijă. Dar mai întâi îşi făcuse un catalog: fete de pe plajă, sute de fotografii. Erau toate aici, cu el, în debaraua-uscătorie.

Aşa a ales.

Mama n-a spus niciodată că ar fi fost altfel. Era gloria ei, la urma urmelor. „Eu am fost aleasa", spunea. Mai erau atâtea altele, în rochii de vară şi costume de baie, în prima vară adevărată de după război, dar el o alesese pe ea.

Din când în când pomeneau amândoi, cu o anumită expresie în ochi, de „casa doamnei Barrett" – „casa doamnei Barrett din Broadstairs", de parcă doamna Barrett ar fi fost un fel de câine de pază pe lângă care se strecuraseră nu o dată.

„Eu am fost aleasa", spunea ea.

S-au căsătorit la sfârşitul lui 1946. Eu am apărut în anul următor. Şi aşa şi-a început tata progresul constant, cu mama alături, de la fotograf pe plajă la fotograf pe strada principală, aşa ne-am mutat, în '52, de la Lewisham la Chislehurst. O gradaţie-două mai sus şi clienţi dintr-o clasă superioară. Încă o dată – ca în Broadstairs – şi-a ales bine calea.

Un stâlp al societăţii. Mai mult decât atât: păstrătorul memoriei acesteia, curatorul ei. Nunţi, botezuri, echipe sportive, dineuri anuale, toată şcoala adunată în trei planuri. Ca să nu mai pomenim de nenumăratele portrete făcute în studio, comandate din nenumărate motive, pline de mândrie şi dragoste. „Mergem să ne pozăm la Webb."

Dar mai mult decât atât. Mai era ceva ce ştia să facă – până şi când dispoziţia clientului era pe dos, până şi când

copilul fusese târât acolo urlând sau cuplul care făcuse programarea se certase crunt chiar în ziua aceea. Avea diferite moduri de a face asta, dar în cele din urmă era ceva în el, pe fața lui, în ochii lui, de parcă n-ar fi trebuit decât să rostească un cuvânt şi rezultatul ar fi fost garantat. De parcă ar fi fost tot pe plaja aia de vacanță, unde toată lumea ştia oricum să facă asta.

„Zâmbiți!"

Fiecare fotografie cu numele lui pe ea ştampilat pe spate sau stanțat pe carton de cea mai bună calitate, în funcție de prezentarea cerută. „Webb, Chislehurst." Numele lui, pe toți acei piloni ai amintirii.

E ciudat cum aceste fotografii aveau să-şi găsească drum spre alte locuri. În poliție, când aveai nevoie de o fotografie „avem poză?" – ceea ce obțineai de obicei era portretul de studio, de bună calitate, chiar dacă nu tocmai recent, înmânat cu un vag ecou mândru al vechiului său scop: „E o fotografie bună, nu-i aşa?".

(Mă uitam pe spate. Dacă era una de-a tatei, nu spuneam niciodată.)

Persoane dispărute… Se făceau copii persoana lipsea, dar poza se multiplica.

Şi oricare ar fi fost rezultatul – un cadavru, o arestare, un eşec – fotografia rămânea neatinsă şi zâmbitoare.

Sau în ziarele locale. Probabil că reporterii fac la fel: avem poză? Aceeaşi ciudată mândrie. Copilul ucis în accident: pozat într-o uniformă nouă, surâzând îngereşte (deşi, de fapt, în ziua respectivă făcuse un scandal cumplit). Violatorul care fusese cândva la şcoală.

Fotografia lui Bob, lângă titlul din ziar.

Şi acum e la fel – în afacerea mea de lux. Avem poză…?

Uneori pare să existe numai una. Cea care îi arată împreună, radiind, neputând fi despărțiți niciodată.

Încărcăm crosele în maşină. Duminică dimineața, la Chislehurst. Ştiam ce însemna pentru el: clubul de golf. Nu-mi venea să fac glume sau să-l iau în zeflemea. Mă gândeam

chiar că, în felul lui mărunt, el era Domnul Scamator, răsărit ca din pământ cu un aparat de fotografiat în loc de baghetă. Şi găsind-o pe mama.

Făceam pe băiatul de mingi, urmându-l ca un cățel de la o gaură la alta.

Erau şi prietenii lui, firește, tovarăşii de golf. Şi le ascultam flecăreala. Cu urechile ciulite, chiar de pe-atunci. Pe la jumătatea drumului era o bancă, lângă un pâlc de pini, un loc de odihnă, unde acele maronii de pe jos erau presărate cu mucuri de țigară ca nişte cartuşe în jurul unui post de artilerie.

Nu pot să-mi amintesc numele lui parcă Donald nu-ştiu-cum – deşi încă îl mai văd, cu părul ondulat şi cu un aer încrezător. Altul care era cineva pe strada principală, care avea o afacere, poate, pe terenul fabricii de lângă trecătoarea Sidcup.

Nu pot să-mi amintesc numele lui, dar îmi amintesc numele pe care-l rostea Carol Freeman – şi ştiam că nu putea fi decât o singură Carol Freeman.

Fusesem coleg de şcoală cu Pauline Freeman. Ca să spun adevărul, făcusem o pasiune pentru ea – o pasiune la unsprezece ani: eram încă în şcoala primară – şi crezusem că era reciprocă, o vreme, dar mă părăsise brusc. Fetele astea! (Deşi poate că acum ştiu de ce.) Şi durase destul până să aflu că pe mama ei o chema Carol şi pe tatăl ei, Roy. Chiar o văzusem pe mama lui Pauline la poarta şcolii. Arăta a femeie – mamă, dar femeie. Îmi zâmbise şi îmi făcuse cu mâna. Ştiam chiar şi unde locuia Pauline: pe Gifford Road.

Presupun că ei credeau că sunt prea departe ca să-i aud. O adiere făcea pinii să foşnească. Căutam o minge pe care acest Donald nu-ştiu-cum o azvârlise pe un teren accidentat.

A zis: „Tot te mai vezi cu Carol Freeman? Îi mai faci poze?”. Ştiu că tata a ridicat ochii să vadă dacă auzisem n-ar fi trebuit să facă asta – şi ştiu că m-am prefăcut foarte bine că eram preocupat de ce făceam, răscolind iarba înaltă.

Stiu că a schimbat subiectul destul de repede. Şi apoi totul a fost ca înainte, dar nu chiar. O zi albastră şi însorită de mai, când jucătorii de golf sunt nevoiți să-şi protejeze ochii. Dar acum apăruse un nor.

Până atunci crezusem că el făcuse totul, că ştia cum se face. Eram el, mama şi eu şi numai eu, pentru că asta fusese de ajuns. Un triunghi perfect fericit.

Eram băiat de mingi. Şi mă mai şi învăța câte ceva. Lecții de golf. Acum ştiam tot mai răscoleam iarba – că trebuia să continui să mă prefac.

Lecții de golf. Ochii pe minge, mişcare din şold. Dar la prima vizită, cu săptămâni în urmă, fusese o mică lecție de istorie şi chiar de franceză. Placa de pe peretele clădirii clubului. Era scrisă în franceză. Ca să se poată preface tata că traduce. Un talent ascuns. „Aici a murit Napoleon al IlI-lea, împărat al francezilor.”

Napoleon? Nu murise pe nu ştiu ce insulă, în mijlocul oceanului?

„Nu acel Napoleon, George.” (Deci nu era numai unul?)

Mi-am reamintit brusc totul, la Gladstone's.

Nu era doar un teren de golf, nu era doar o treaptă mai sus în lume. Aproape că vedeam cum îi trecea nebuneşte prin minte: asta da fotografie! De-ar fi fost el acolo atunci, de-ar fi avut asemenea clienți!

O fotografie – şi o teribilă provocare, un teribil test. Împăratul şi împărăteasa exilați la Chislehurst. El cu imperiul pierdut şi în pragul morții, ea (deşi n-o ştia) mai având de trăit cincizeci de ani.

„Gata. Uitați-vă la aparat. Zâmbiți!”

Cum alegem? Napoleon şi Eugenie. Ea era o frumusețe spaniolă zburdalnică mi-a spus Sarah – iar el cred că era un bătrân bățos şi posac.

Nora şi Ted.

Şi mama spunea, chiar şi după ce el a murit: „Oricâte ar fi fost ele, oricâte fotografii ar fi făcut – ştia să mă facă pe mine să zâmbesc. Doamne, cum ştia să mă facă să zâmbesc!”.

Frunzele din copacii care străjuiesc aleile cimitirului sunt galbene ca lămâia. Nu se clintesc, de parcă ar atârna acolo printr-un miracol. Următoarea adiere, următoarea mişcare de aer le va elibera pe toate.

Nu ştiu ce mă va elibera pe mine aici.

Stau, mă uit. Am picioarele reci. Cât se stă? Un minut? Cinci? Mi-am zis: fă-o odată, pune florile şi pleacă. Dar nu e atât de simplu. Cât e corect să stai, cât e cinstit, când vii numai o dată pe an?

Pune jos florile. Acum şterge-o până nu te cuprinde ura sau orice altceva. Clocotul ăla din gât. Dar nu depinde de mine.

Sunt aici pentru ea, de dragul ei. Sunt agentul ei. Ea cât ar rămâne, dacă ar fi aici? La nesfârşit? Înainte de a se întoarce cu spatele, a închide ochii şi a se îndepărta. Presupunând că i-ar da drumul, numai în acest scop, numai în această unică zi. Gustul libertății. Lumină galbenă ca lămâia. Aer rece în gură. Libertatea unui cimitir, de unde nu ți se mai dă drumul niciodată.

Dar trebuie s-o fac eu în locul ei, s-o gust în locul ei. Viața asta de care ne agățăm. Ca şi când ea ar fi chiar aici, lângă mine, ținându-mă de braț. Amândoi privim în jos. Amărăciunea, emoția.

Trebuie să fiu aici pentru ea. Să primesc orice mesaj. Şi pentru asta s-ar putea să fie nevoie de aşteptare – poate dura o veşnicie – până să vină din pământul rece şi tare.

Nici un cuvânt. Nu astăzi.

Nu depinde de mine. Şi acum că stau aici, neştiind cum şi când să plec, am acelaşi sentiment pe care l-am avut şi data trecută. De el depinde. Mă ține în încleştarea lui. E singura lui şansă, i-am căzut în capcană.

Te bucuri, nu-i aşa? Te bucuri că eşti viu. Îmi zâmbeşte cu răceală de acolo, de jos. Drăguțe flori. O zi minunată.

N-o să mă lase să plec grăbit, n-o să-mi uşureze sarcina: străinul ăsta pe care nu l-a cunoscut, care apare ca un fel de prieten imaginar, ca un fel de fals amic LevoHo.

Strainuia^care. U (tm) ^ a fost umbra lui, deşi el n-a ştim, p ^aÂn viață. L-a spionat-în durerea lui, rnefericirealui. Şi acum vine să-l spioneze chiar şi în moarte.

Rachel m-a ales pe mine, aşa cred acum.

M-a ales – şi m-a dez-ales. Deşi credeam că eu aleg, eu am inițiativa, cântăresc situația şi acționez, ca un polițist instruit ce eram.

Deşi la vremea aceea eram ceva mai mult decât atât: eram inspector-detectiv, chiar dacă proaspăt. Un polițist detectiv.

Haine civile. Aşa că ea n-a ştiut, deghizarea trebuie să fi funcționat. Şi era prima dată când foloseam asta aşa, în avantajul meu, ca pe un fel de mască magică, un fel de armură invizibilă.

Am zis: „Care-i problema aici…?”

Instruire de polițist. Un pic de prezență şi autoritate. Poți să întrerupi bătăi (îi arestezi dacă te lovesc), poți să opreşti traficul, poți să acționezi ca un mic dumnezeu – dacă eşti în uniformă.

Dar ea n-a ghicit, a crezut că aşa eram eu.

Aşa am cunoscut-o pe mama ta, Helen, cu mult timp în urmă. Eram detectivul polițist Webb. Dar eram şi nenorocitul de Sfântul Gheorghe, dând fuga s-o salvez.

Am spus:

— Doamna asta ar dori o ceaşcă de cafea. („Doamna asta!”)

Şi m-am aşezat pur şi simplu la masa ei. Tupeu.

Localul se numea Marco's. Era nou şi nu era departe de tribunal. Puteam să mă fi dus la cafeneaua de pe New Street, unde se adunau toți polițiştii de serviciu la tribunal. Puteam să mă fi dus la o cârciumă. Dar eu am umblat haimana pe acolo şi am aterizat la Marco's tocmai când începea o ploiță.

Era vineri dimineață, ora unsprezece şi jumătate, şi urma weekendul meu liber, iar judecătorul anunțase o întrerupere neaşteptată. Ziuă mea norocoasă. Iar când am telefonat să

dau raportul, sergentul mi-a spus: „Dacă aş fi în locul tău, aş şterge-o. Ne vedem luni”.

Uneori destinul e de partea ta.

Poti să adulmeci imediat atmosfera, ştii când se întâmplă ceva ciudat. O zi liberă?

Poate că da, poate că nu. M-am aşezat la o masă de lângă fereastră. Ploița se transformase în ploaie cu găleata. O chelneriță cu o privire ciudată, hăituită, părea mai mult decât mulțumită să mă servească.

Trei mese mai încolo, se afla un bărbat masiv (Marco?

— N-o să ştiu niciodată) care domina o fată ce stătea cu fața la mine, dar nu se uita la mine, ci îşi studia intens mâinile, într-una din ele ținând o țigară abia aprinsă. Bărbatul masiv vorbea – în şoaptă, dar de parcă ar fi fost oricând gata să zbiere – şi ea ignora ce-i spunea. El arăta insistent cu degetul spre uşă. Ea purta o haină de ploaie – descheiată, uscată – dar nu părea că ar fi avut intenția să se urnească. El era îmbrăcat într-un tricou murdar şi avea un şervet îndesat sub curea.

Ea a tras din țigară şi a suflat fumul repede şi drept în sus, înălțându-şi bărbia.

Şi am priceput totul pe loc. Nota zece pentru detectare (şi pentru celălalt lucru care o însoțeşte uneori: intuiția). Era chelneriță. Dar tocmai îşi primise ordinele de marş. Pentru ceva ce făcuse, în bucătărie probabil, cu doar câteva clipe înainte sau ceva ce nu făcuse. Ceva ce făcuse el (detaliile aveau să fie adăugate mai târziu), şi ea nu se conformase. Trebuie să te pui în locul lor.

Un şorț de chelneriță atârna neglijent într-unui din cuierele de la intrarea în bucătărie, de parcă ar fi fost aruncat acolo în grabă. Aşadar: fusese gata să iasă ca o furtună. Bagă-ți undeva slujba asta împuțită. Dar apoi afară începuse să plouă şi ea avusese o idee mai bună, mai furioasă, mai curajoasă. Se aşezase la masă.

Dacă nu mai lucra acolo, putea fi clientă, nu-i asa? Putea comanda o cafea, nu? şi el putea să i-o aducă, nenorocitul.

O fată curajoasă, furioasă. Se uita drept înainte, fără să mă vadă nici pe mine. O fată curajoasă, furioasă, blondă.

El s-a aplecat deasupra ei, cu vocea din ce în ce mai ridicată. Apucase cu mâinile marginea mesei de-ai fi zis că vrea s-o rupă. Nu-mi amintesc de hotărârea mea, nu-mi amintesc când m-am ridicat, dar acum stăteam la masa mea şi în clipa următoare eram în picioare lângă a ei, spunând:

— Care-i problema aici?

Şi apoi stăteam la masă în fața ei, dar cu ochii la el, spunând:

— Cred că doamna asta ar dori o cafea…

Tupeul. Dar cine ştie ce-aş fi făcut fără sprijin, fără scutul meu invizibil? Legitimația din buzunarul de la piept şi cuvântul care aştepta pregătit, cuvânt pe care, din întâmplare, nu a fost nevoie să-l rostesc: poliția.

— Şi as vrea să i-o ofer eu.

Ea s-a uitat la mine. Aproape că o auzeam gândind: Acum ce mai e? Ce mai e? Cine e tipul ăsta apărut din senin?

El privea furibund. O pauză de-o clipă.

Apoi s-a întors în bucătărie (îmi reuşise!), mototolindu-şi şervetul de la curea. Bombănind în şoaptă.

Brusc am fost sigur.

Ea m-a privit. M-a studiat ca pe ceva căzut din cer. Afară ploua cu spume. Era aprilie, se apropia Pastele. Era mişcarea mea, dar şi testul meu. A tras din nou din țigară, suflând fumul drept în sus.

Am zis:

— Ceea ce trebuie să faci, când ți-o aduce, e să n-o bei. Să n-o bei şi să ieşi.

Ea a răspuns:

— Aşa şi aveam de gând.

El a adus cafeaua, dar nu avea intenția să se poarte şi frumos. Jumătate din ea era deja în farfurioară, iar, după ce a trântit-o pe masă, chiar mai mult.

Ne-am ridicat împreună, târşâindu-ne scaunele.

— Un şiling, a spus el încrucişându-şi mâinile.

Ea şi-a stins ţigara. Eu am scos un şiling din buzunar şi l-am pus cu zgomot pe masă. O rundă ieftină, un chilipir. Am trecut pe lângă el, care se înălța acolo ca un copac. Apoi am ieşit – şi deodată ploaia se opri, închizându-se ca un robinet. Cerul începea să strălucească. De parcă ar fi făcut şi el parte dintr-un plan.

Îmi amintesc totul – totul, Helen. Cum m-a luat de braț imediat. Strălucirea şoselei ude. Peliculele de benzină, mici curcubee încolăcite, în rigolă. Bălțile pe lângă care păşea, petele de pe spatele gleznelor ei.

Tu nu ai spirit de observație, tată.

Mai târziu, aveam să spun:

— Numai femeile fumează aşa – suflând fumul direct în sus – femeile furioase. Ca un ceainic în clocot.

Ea m-a privit.

— Ai spirit de observație.

— E meseria mea, am zis. Trebuia să iasă la iveală în cele din urmă. Sunt polițist, am adăugat.

Dar ea nu s-a supărat, nu s-a răzgândit.

Şi studia să devină profesoară, deşi eu încă nu ştiam (şi eu uram profesoarele).

— Haine civile, am zis.

— Sau nici un fel de haine, a răspuns ea.

Afară ploua din nou. Fâşâia. Un ceainic în clocot. Am spirit de observație.

În camera ei de la etajul întâi, pe uşa şifonierului era lipit un poster, o fotografie: un bărbat în maiou, cu o țigară atârnându-i din gura largă, cu un pistol în mână, pe care îl ținea lângă obraz. Un tip rău, un tip rău şi arătos. În fiecare noapte îl lăsa s-o privească dezbrăcându-se.

Am întrebat:

— El cine e?

— Asta-i Jean-Paul Belmondo, a răspuns.

— Cine? Am zis.

Am rămas tot weekendul. Înainte să plec, a dat jos posterul.

Aşa am cunoscut-o pe mama ta, Helen.

Ce zici de rulada mea cu ciocolată? Mai era un tip în cameră, un francez cu o armă.

Studia să devină profesoară. N-aş fi zis.

Goliciunea: e o deghizare bună. Era ultimul ei an de practică – lucra în vacanța de Paşte ca ospătăriță. Dar acum gata.

Într-o zi voia să ajungă directoare, să țină o şcoală întreagă în puterea ei. Acum îmi ținea testiculele în mână, ca pe o pereche de ouă.

N-aş fi ghicit niciodată. Dar nici n-aş fi detectat-o în ea pe fata care fusese cu trei ani în urmă, care îşi părăsise părinții (aşa a făcut, Helen) şi fusese dezmoştenită de ei.

Au trecut luni întregi până mi-a spus toată povestea. Poate s-a gândit că m-ar fi îndepărtat şi pe mine. Adevărul este că erau religioşi (toată familia) – una dintre acele grupări ciudate, stricte. În dormitorul ei, pe vremea aia, era o icoană cu Iisus.

Dar se revoltase (şi mama ta a fost o rebelă). Într-o zi, când avea şaptesprezece ani, le-a spus. Nu mai credea în asta.

Tupeul, curajul. Chiar şi acum încerc să-mi imaginez asta, la ani de zile de când m-a părăsit. Curajoasă, dură, cățeaua. Parcă încă o mai văd pe când avea şaptesprezece ani şi eu n-o cunoscusem, făcând acest prim pas curajos. Ca şi cum s-ar fi aflat pe o sârmă la înălțime, gata să pună piciorul în față. Şi Dumnezeu e acolo, sus, chiar mai sus, privind-o cu mânie.

Foarte talentată la părăsiri.

Dar oare nu ştiam – n-o văzusem, la Marco's, în după-amiaza aceea? Îl părăsise pe Dumnezeu. Îşi lua revanşa, o revanşă lungă şi înceată, via Jean-Paul Belmondo, spre mine.

Cum alegem? Ar fi trebuit să fiu la tribunal. Dacă judecătorul şi sergentul nu m-ar fi lăsat să plec…

Şi în acele zile de început chiar îmi plăcea să fiu de serviciu la tribunal. Ciudat, de vreme ce nu mă pasionau

cuvintele. Eu eram un om de acțiune. Treaba mea era să mă duc acolo şi să par tâmpit.

Să disec dovezile. Să-i văd cum scapă nepedepsiți. Dar îmi ziceam că tot era un fel de autoritate. Pentru asta eram făcuți.

Lucrurile alea care ar putea fi doar vorbe goale făceau parte acolo din țesătura din jurul tău: justiție, lege.

1968. Ne-am căsătorit la începutul lui '69. Pe atunci eu candidam la gradul de sergent-detectiv, ea era învățătoare calificată. Cetățeni model. Dar părinții ei n-au venit. (Cred că m-am bucurat.) Părinții mei au fost, bineînțeles.

Georgie să se însoare cu o profesoară!

El, care a urât întotdeauna şcoala!

Stăteau unul lângă altul, braț la braț, amintindu-şi de nunta lor, probabil.

Un oficiu de stare civilă. O ceremonie civilă – aşa trebuia să fie. Dar am avut confetti şi flori. Şi fotografii, desigur. Şi cine altcineva ar fi putut să le facă?

A trebuit să iasă din tablou un moment.

„Zâmbiți."

Cum alegem? Tata făcuse lucrurile temeinic, aşa se spunea. La fel de temeinic ca un polițist, luând toată plaja la rând cu aparatul lui de fotografiat.

Dar în garsoniera de la etajul întâi, în acea după-amiază ploioasă, mi-au revenit în minte cuvintele acelea: „Acasă la doamna Barrett. Acasă la doamna Barett, în Broadstairs".

Afară ploua, părea că o să plouă tot weekendul. Ploi de aprilie. Fâsâitul traficului, pe carosabilul plin de apă. Treceau autobuze, cu etajul de deasupra la nivelul ferestrei noastre. Odată – să fi fost într-o sâmbătă sau într-o duminică dimineața?

— S-a ridicat din pat, complet goală, să tragă cu ochiul prin crăpătura dintre perdele.

Venea un autobuz şi, doar din amuzament, i-a făcut semn desfăcând perdelele şi trăgându-le repede la loc. Vedere din față pentru ei, vedere din spate pentru mine.

Aşa am cunoscut-o, Helen. Mai vrei nişte ruladă?

Şi acum mă gândesc la asta, mă gândesc că Rachel nu a renunțat niciodată cu adevărat la dumnezeul ei. Sau a renunțat la el, dar ceva legat de el sau versiunea familiei sale despre el a rămas. Cred că „dreptate” este cuvântul. Ăsta-i cuvântul potrivit. Simțul a ceea ce este drept şi a ceea ce este greşit. Un polițist. N-ar fi ghicit niciodată, nu şi-ar fi imaginat. Un polițist. Un cavaler venit s-o salveze, care s-a dovedit a nu fi decât un polițist, dar era în regulă, era bine.

Ea m-a ales pe mine, şi eu am fost mereu la tribunal.

Ar fi trebuit să-mi dau seama de asta chiar acolo, la Marco's. Era rece, cu picioarele pe pământ. Nu doar o fată curajoasă care-i spusese unui individ să-şi ia labele jegoase de pe ea. Aşa încât, când m-a părăsit, douăzeci de ani mai târziu, n-ar fi trebuit să fiu surprins. Acum labele mele erau jegoase, ca să spunem aşa. Mă dez-alegea. Îşi desprindea brațul de al meu aşa cum se dezleagă un vapor de chei. Ca să navigheze mai departe.

Drept şi greşit. Eu făcusem ceva greşit.

Nu conta ce făcuse Dyson.

Mă întorc şi plec, în sfârşit. Doar gustul dens al urii îmi permite să fac asta. Ca şi când m-aş duce să vomit.

Uite ce i-ai făcut, uite ce-ai silit-o să facă.

Chiar şi în timp ce merg, simt smucitura, lovitura în spate.

Dar nu te lăsa păcălit. Nu e decât un mormânt. Nu te uita în jur – o ultimă privire, ca aruncată unei victime abandonate. Trandafirii sunt ca o pată de sânge.

Nu te lăsa păcălit de cuvintele pe care ți se pare că le auzi, şoptite, ca de gheață.

„Aşa, mergi. Tu poți să faci asta, nu-i aşa? Eşti liber, te bucuri. Dar nu e a ta încă, nu? Nu tocmai. Încă opt ani, dacă ai noroc…”

Mergi mai departe, astupă-ți urechile.

Dar oare aici este, în orice caz, în mormântul ăla din spatele tău? Acolo sunt morții, închişi în mormintele lor –

prizonieri şi ei în celulele lor? Nu sunt ei cei mai liberi dintre toți, urmărindu-ne poate, oriunde am merge, ca nişte detectivi perfect nevăzuți, când credem că noi am venit să ne holbăm la ei?

„Aşa că tu nu poți să te îndepărtezi de mine, nu-i aşa? Şi încă nu e a ta. Mai sunt opt ani… Biet ticălos nefericit."

Dar ajung la şirul de copaci şi mă simt în siguranță. In afara razei lui de acțiune, într-un loc deschis. E doar un mormânt, doar o lespede de mormânt.

Din zona crematoriului se aude zgomotul unor uşi de maşină care se închid.

Un grup pleacă, altul vine – chiar în timp ce eu am stat acolo.

Şi nu e decât întrebarea veche, veche, întrebarea banală. Cât timp avem? Care e sentința noastră? Opt, nouă ani…

Doamne, era o vreme când un an se căsca la infinit, aveai timp de pierdut.

Acum e cu dus-întors: numai opt ani.

„Când o să ies, George, n-o să mă mai vrei. O să fiu mult mai bătrână, n-o să mă mai vrei." „Nu e aşa, nu aşa merg lucrurile."

(Ar fi mers de partea lui dacă ar fi fost cazul.)

Trag adânc aer în piept, simțind vag gustul negru – slavă Domnului pentru aerul ăsta tăios şi strălucitor. Şi acum, că se apropie amiaza, e chiar o uşoară părere de căldură când îți ridici fața spre soare, ca apa caldă într-un pahar rece.

Merg mai departe. E douăsprezece fără douăzeci. Am timp, pot chiar să aştept să-mi vină cheful. Găsesc un coş de gunoi şi scap de hârtia de ambalaj mototolită.

Cimitirul este o rețea de alei şi parcele pe care cineva trebuie să le fi sistematizat cândva, aşa cum sistematizezi un oraş.

Dar nu departe de crematoriu se află o grădină creată separat, cu un zid la un capăt, cu fața spre sud – dedesubt are o terasă cu bănci. Vara zidul este probabil o masă de

plante cățărătoare. Chiar şi astăzi pare că i-a fost acordată o mică baie de soare la mijlocul zilei.

Femeile din centrul de bronzare, întorcându-se de pe o parte pe alta. Soarele din biroul meu gol, atingându-mi masa de lucru.

Mă aşez pe o bancă, cu mâinile în buzunarele paltonului. Un vagabond din cimitir. Dincolo de straturile de flori, printre mai multe şiruri de copaci, rândul de morminte. Dar sunt OK, privite de la distanță, privite toate la un loc: inofensive pietre de mormânt care absorb soarele. Sunt aproape liniştitoare aceste musafire bine-crescute cărora li s-a oferit loc aici, pe tărâmul celor vii.

Cine naiba sunt toți ăştia?

Dar Helen n-a plecat. Drept şi greşit. Iat-o, o dată pe săptămână: fiica mea, partenera mea de cină, degustătoarea mâncărurilor mele.

— In seara asta ce avem?

— Aşteaptă şi ai să vezi.

Pui Marsala (deşi eu folosesc sherry).

Secretul e să scrijeleşti bine tigaia.

— Bea puțin vin.

Aprind lumânările. O mică vază cu flori.

Mi-am pus o cămaşă bună. Nu contează numai gătitul, mai e şi prezentarea – întregul ansamblu.

Când făcusem ultima oară asta cu Rachel? Când avuseserăm timp?

Aduceam mâncarea cu o reverență:

— Voilă! (Ştiu franțuzeşte.)

— Tată, asta-i chiar bună.

Iți dai seama când cineva se preface, spune doar ce ai vrea tu să auzi. Ea degusta pe îndelete primele înghițituri, dându-mi note de la unu la zece. Rareori scădeam sub şapte.

Dar dacă Helen devenise acum femeia din viața mea – dacă aşa stăteau lucrurile, nerostite – cine era bărbatul din viața lui Helen? O întrebare firească. Alt lucru nerostit.

— Ştii… Dacă într-o zi o să vrei să… Vii cu cineva, sunt sigur că mă descurc cu o masă pentru trei persoane.

Stângaci, poate. Helen avea viața ei pe undeva, mă privea asta pe mine? De ce să stric aceste prețioase vizite săptămânale?

Pur şi simplu o frânghie de salvare: ele m-au ținut pe linia de plutire. Compasiunea, miracolul că, după toate acestea, eu şi ea eram încă prieteni.

— Dacă există cineva… În momentul de față.

Dar se pare că aşteptase să vină vorba de asta.

A lăsat jos cuțitul şi furculița. A tras rapid aer în piept, i-a tremurat vag bărbia.

— Da, e cineva. E cineva. O cheamă Clare. Trăim împreună de peste un an.

Ce spui când auzi aşa ceva? Adevărul este că, atunci când am auzit-o – a spus-o perfect clar – nu am simțit mai nimic.

Nu m-am cutremurat, n-am fost şocat, nu am avut o reacție fulgerătoare, nebănuită, viscerală, n-am sărit în sus. Eram poate cam paralizat în perioada aia. Dar, oricum, de ce să fiu şocat? Eram polițist fusesem polițist. Văzusem destule la viața mea.

Presupun că ceea ce am simțit a fost golul imens al propriei mele ignorante. Orbirea mea. „Tu nu ai simt de observație.” Asta e fiica ta, Helen, pe care n-o cunoşti.

Iar apoi m-am gândit, brusc, rememorând rapid anii trecuți: nu are nici o importanță (nu am sărit de pe scaun), şi totuşi are. Pentru că lui Helen îi luase atât de mult timp să-mi spună asta, era ceva ce nu putuse să-mi spună, de teama reacției mele. Aşa că, dacă acum nu reacționez, va fi o dezamăgire, o umilire pentru ea, va fi ca şi când aş spune că toți acei ani în care a fost duşmanul meu n-au fost decât o pierdere de timp.

Ea ar vrea ca eu să fiu un tată aprig, mânios.

Cred că gândeam cam aşa: propriei mele fiice i-a fost frică de mine, cea mai Inare parte a vieții ei.

Şi acum că eram terminat, acum că nu mai eram o ameninţare… Acum că nu mai eram mare poliţist, sau măcar un soţ reuşit…

Dacă nu cumva de Rachel se temuse de fapt.

Nu ştiu cât timp doar m-am uitat la ea.

— Scumpo, am spus.

Nu-mi amintesc să fi ales cuvântul.

Mi-a ieşit din gură ca o pasăre: „scumpo”.

Un cuvânt pe care nu-l mai folosisem cu Helen niciodată.

A apărut o lacrimă – nu mai mult de o licărire în ochii ei. Ca licărirea pe care o văd în ochii clientelor.

Probabil că i-am zâmbit, fiindcă şi pe faţa ei s-a întins un zâmbet. Ii tremura bărbia. Ce curajoasă era.

— N-am ştiut, am zis.

— Acum ştii, a răspuns.

Nu aş fi luat-o de mână, n-aş fi ştiut că asta trebuia să fac dacă ea nu mi-ar fi întins-o peste masă.

Atunci (atunci şi după aceea) m-am gândit la tot ce vă gândiţi şi voi. De când ştia ea? Dar era oare aşa? Există un anume moment în care îţi dai seama? Sau doar o perioadă lungă, îngrozitoare, în care nu ştii, nu ştii de care parte a liniei eşti?

— Ei bine, am zis în cele din urmă, asta nu schimbă ce am spus. Vino cu ea.

S-a uitat la mine gânditoare, serioasă.

— Cred că nu-i o idee bună. Nu acum.

— Dar… Povesteşte-mi despre ea.

Atunci a devenit tulburată, stânjenită – de parcă ar fi fost băiat şi întrebarea i-ar fi pus-o mama lui.

— E… E… strălucită în decoraţiuni interioare. Nu şi-a putut înfrâna una dintre privirile ei rapide prin încăpere. Ne gândim să ne deschidem o afacere – ca designeri de interior. Să ne asociem…

A râs de cuvântul pe care îl folosise.

Am râs şi eu.

”

Mă gândeam: deci e simplu. Marea ta dragoste este pictura. Tablouri mari înrămate. Dar te mulțumeşti cu decorațiunile interioare: acum asta e marea ta dragoste.

Poate că îşi dădea seama ce gândeam.

Se uita în farfurie.

Toți anii ăştia, mi-am zis, toți anii ăştia în care n-a spus nimic. Şi acum, în câteva clipe, se spusese totul. Deci nu avea nici o legătură cu faptul că eram polițist – deşi faptul că eram polițist nu ajutase probabil prea mult.

Mai târziu m-am gândit, pe jumătate vinovat, pe jumătate interesat, la Helen în pat cu o altă femeie. Clare. Cam la fel, presupun, se gândise Helen la mine şi la Rachel, părinții ei, împreună în pat.

— E delicios, a spus ea.

Se referea la puiul meu Marsala.

Trebuie să-i spun, mă gândeam, trebuie să-i spun despre mine şi Rachel.

Dar poate că n-o să mai vină acum.

Acum s-a terminat, a spus-o. Poate că numai pentru asta fuseseră vizitele ei. Nu pentru talentul meu culinar, pentru problemele mele, pentru a-i demonstra că puteam să am grijă de mine.

Dar a continuat să vină. (încă mai vine.) Până la urmă am ajuns s-o cunosc şi pe Clare.

Totuşi, după seara aceea în care şi-a făcut mărturisirea, a început să fie mai directă, mai insistentă, ba chiar mai băgăreață pur şi simplu, ca să-mi găsesc pe altcineva, adică altcineva în afară de ea.

Într-un weekend m-am dus la un curs de gătit. Ea mă pisălogise să mă duc. Chiar aveam talent, nu-mi dădeam seama? Îngropat de douăzeci şi patru de ani în poliție. Trebuia scos la lumină.

Dar nu aveam nevoie de atâta pisălogeală, voiam şi eu să mă duc. Acest nou eu, acest nebănuit eu, acest eu bucătar.

— Cum a fost? M-a întrebat.

— Bine. Am prins o grămadă de ponturi.

— Ai mai prins şi altceva?

Nu aveam de gând s-o fac pe misteriosul.

— Eram singurul mascul de acolo, dacă la asta te referi… Toate mi-au admirat aluatul.

Dar abia după ce am devenit detectiv particular – lucru pentru care nu insistase deloc – evenimentele au început s-o ia înaintea micilor ei scheme de tachinare.

Cred că s-a bucurat pentru mine. Şi cred că, în cele din urmă, ea a fost şocată.

Tatăl ei. Nu numai că găsise o altă femeie în viața lui, dar, din câte se părea, găsise chiar mai multe. Dar viața mea era viața mea, aşa cum viața ei era viața ei. Un schimb cinstit şi hai să fim sinceri (căci s-ar fi prins dacă tatăl ei ar fi păcălit-o), m-am culcat cu cliente. Iată. Cu câteva.

Era şi greu să n-o fac. Încălcând toate regulile profesiei. Dar n-o luasem deja pe calea asta? Nu fusesem deja etichetat?

Corupt până-n măduva oaselor.

Cred că nu ştia cum să reacționeze, probabil că-i era un pic ruşine. Îți aminteşti, Helen, când tu erai o rebelă cu care era imposibil să comunici? Dar cred că s-a şi distrat. Nu-l cunoscuse pe omul ăsta (nici eu), pe acest – care era cuvântul? Expert în femei. Cred că a fost surprinsă, dar mai cred că i se părea în primul rând comic. Şi, poate, în primul rând, chiar era.

Viața e, poate, o comedie până la urmă.

Prin comparație cu toate tragediile adolescenței. Prin comparație cu toate chestiile alea mohorâte pe care le găseşti în dosarele poliției.

— E chiar delicios.

Şi-a ridicat furculița cu eleganță. Ca o femeie care iese din nou la o întâlnire, ca o femeie care face comentarii dulci şi politicoase, testând terenul cu un bărbat. Dar ea vorbea şi serioS. Şi să nu uităm toate lunile alea nenorocite în care mă străduisem să merg în galerii de artă, un polițist scos din

funcție care se holba la tablouri, încercând să vadă în ele vreun indiciu care să-l ducă la fiica lui.

Pui Marsala, urmat de o tartă cu lămâie.

O sticlă de vin. Un bărbat şi o femeie la o masă luminată de lumânări. Design de interior. Nu râdeți, la ce e bună civilizația?

Dincolo de fereastră – grădina din spate, ascunsă şi întunecată. Ultimele mele zile în vechea casă. Rachel, Helen şi eu. M-am întors şi am arătat spre pahar, spre fețele noastre scăldate în lumină.

— Caravaggio, am spus.

N-am găsit niciodată acea minge de golf pierdută, ascunsă în iarbă. Iar acum era altceva care trebuia să rămână ascuns: mica minge neagră, crudă, a ceea ce auzisem, care venise în viteză, rostogolindu-se spre mine. O prinsesem şi o pusesem în buzunar, şi acolo trebuia să rămână.

Aş vrea să fi găsit acea minge pierdută cea albă, cea bună. S-o fi ridicat cu un surâs, ca pe ceva ce avea să pună totul la locul lui.

Dar ştii când ai trecut o graniță.

„Nu-i nimic, e doar o minge de golf…”

S-au ridicat de pe bancă. Ne-am mutat la gaura următoare, cu mine trăgând sacii de golf pe cărucior şi rămânând un pic în urmă. Înainte de a ajunge la semn, decizia mea era luată: aveam să mă prefac, pentru ca mama să nu afle niciodată. Să o feresc pe mama. Asta era misiunea mea acum. Nu mai fusesem niciodată în situația asta – în care cuvintele, care nu erau altceva decât bucăți de aer, puteau deveni înfricoşătoare, negre şi dure. Cuvântul „greşit”, de exemplu. Este aruncat tot timpul în fața copiilor, îți este aruncat în față tot timpul la şcoală. Eu nu-l prinsesem niciodată, nu mai simțisem niciodată greutatea cuvântului „greşit”.

Am ajuns la semn. El s-a dus primul şi i-am întins crosa. Am simțit greutatea cuvântului „crosă” în mâna mea.

Să mă prefac, să tac. Nu puteam să-i spun nici măcar lui Pauline Freeman, care probabil că ştia deja – pentru că îmi dăduse papucii. Să-i spun că ştiam şi eu.

Deşi ăsta ar fi fost un mod de a fi din nou împreună cu ea. Parteneri în secret. Ca mama ei şi tatăl meu…

M-am gândit la mingiuța neagră de cunoaştere pe care Pauline o purta cu ea deja de luni întregi. Şi trebuia să continue. Pentru că nu mai ajungi niciodată să nu mai ştii.

Celălalt lucru pe care l-am hotărât, chiar în timp ce-l urmam pe tata la gaura următoare, a fost că trebuia să-l urmăresc. Să-l supraveghez, să mă iau după el. Pentru că, dacă ştiai ceva, atunci trebuia să ştii ce ştiai, trebuia să ai dovezi. Altfel puteai fi tentat să crezi că totul a fost o greşeală, că totul era aşa cum fusese mereu.

Dar nu l-am urmărit pe el – cum puteam să-l urmăresc? S-ar fi întors şi m-ar fi recunoscut pe loc; am urmărit-o pe ea: pe doamna Freeman. Cu toate că şi ea m-ar fi putut recunoaşte. Zâmbetul acela, când mi-a făcut cu mâna la poarta şcolii (oare pe atunci nu se întâmplase încă nimic?). Şi o dată, mai târziu, trecusem pe lângă agenția imobiliară Maynard de pe High Street, unde ea lucra cu jumătate de normă (îmi spusese Pauline), mă uitasem înăuntru prin vitrină, dincolo de fotografiile cu case, şi o văzusem pe ea, pe doamna Freeman, îmbrăcată ca o secretară, şi mă văzuse şi ea pe mine, sunt sigur, dar nu-mi făcuse cu mâna şi nu-mi zâmbise. Iar eu crezusem că era din cauză că nu mai eram prieten cu Pauline. Dar iată cum mi-am dat seama, cum mi-am dat seama de o avalanşă de lucruri. Jumătate de normă la agenția imobiliară – de miercuri până vineri – aşa zisese Pauline.

Iar Maynard era la numai vreo cincizeci de metri de studioul tatei, pe partea cealaltă a străzii. Aşadar, în timpul acelor trei zile, fiecare din ei ştia că celălalt se afla acolo, peste drum, aproape, şi totuşi departe. Oare aşa începuse? O invitase la el? „Să-i facă poză.” Ce fel de poză? Bătrânul

fotograf de pe plajă. Poate după program. Dar nu putea continua aşa (dacă era să continue) în studioul lui.

Atunci?… Trei zile pe săptămână la Maynard, ceea ce-i lăsa două zile în care era doar – ca să folosesc cuvântul de atunci – o simplă gospodină. Liberă să vină şi să plece. Iar domnul Freeman lucra în oraş toată ziua. Şi tata lucra în studioul lui, desigur, dar mai ieşea să se ducă la clienți, deşi avea asistenți, cu toată aparatura în portbagajul maşinii. Şi putea să se prefacă. Deşi era greu de crezut că se ducea la casa Freeman de pe Gifford Road. Dar ea lucra la Maynard şi, lucrând la o agenție imobiliară, cu siguranță ştia nişte case care pentru scurtă vreme erau goale, în aşteptarea cumpărătorilor sau a chiriaşilor. Putea chiar să facă rost de o cheie sau să facă o dublură după una…

Există întotdeauna aceste întrebări simple, mecanice. Unde? Când? Cum?

Adeseori, dacă ai pus întrebările astea, ai câştigat jumătate din bătălie. Pentru ei, ca şi pentru tine.

„Chestiuni matrimoniale”, Helen. Aşa se numesc.”

M-am uitat în agenda lui de programări.

Nu era greu. Avea o versiune de buzunar a celei pe care o ținea pe biroul din studio. Seara o lăsa adeseori, ca s-o poată consulta repede, lângă telefonul din hol.

Nimic suspect înăuntru – dacă nu aveai deja o teorie şi vedeai că lunea dupăamiază, pe două săptămâni înainte, era o pauză între unu şi patru. Şi o dată într-o marți.

Muncă de detectiv. Presupune efort şi răbdare, dar uneori ți se aprinde un beculeț.

Nu puteam să-l urmăresc: mergea cu maşina. Am urmărit-o pe ea. Ea nu conducea, dar circulau separat, eram sigur.

Nu risca s-o ia de acasă. Gifford Road se intersecta cu White Horse Hill, un traseu de autobuz, aşa că am aşteptat lângă stația de autobuz de pe White Horse Hill, presupunând că, dacă aveau să se întâlnească puțin după ora unu, trebuia să pândesc de pe la douăsprezece şi un sfert.

Era vară. Vacanta şcolară: eram liber şi eu. Era vară, dar turna cu găleata. Asta era însă o binecuvântare. Puteam să-mi pun gluga de la hanorac. Puteam să stau, ca şi cum m-aş fi adăpostit de ploaie, sub copertina unui chioşc de ziare la vreo douăzeci de metri de staţiE. Şi când a apărut, de după colţul cu Gifford Road, avea umbrelă, care e şi ea ca un fel de glugă, o barieră care te împiedică să-ţi dai seama că eşti privit. Ploaia: prietena detectivului.

Ar fi putut să traverseze ca să ia autobuzul în direcţie inversă – aş fi traversat şi eu – dar a rămas pe partea mea. A venit un autobuz. Am ţâşnit în ultimul moment şi m-am urcat în el. Apoi a trebuit să stau cu capul întors aproape tot timpul spre fereastră. Iar dacă mă vedea ei bine, era o coincidentă şi ar fi trebuit să mă mulţumesc să-i studiez faţa.

Nu m-a văzut. A coborât la Spencer Arms. Mi-am planificat cu grijă coborârea, rămânând în urmă până a început să meargă mai departe. Apoi am urmărit-o, după trei colţuri, reţinând numele străzilor.

Bineînţeles, în orice moment tata putea să treacă pe acolo şi să mă vadă, cu glugă sau fără. Dar am avut noroc şi aici. Ea i-o luase bine înainte.

Collingwood Road. A intrat într-o casă numărul douăzeci. Da, avea pancarta unei agenţii imobiliare afară. Da, ea avea o cheie. M-am grăbit să ajung pe partea cealaltă a străzii şi am mai mers un pic privind cu atenţie fiecare maşină parcată.

Asta era partea complicată. O stradă rezidenţială: unde să te ascunzi? Dar un pic mai încolo era intrarea într-un părculeţ, un scuar – părăsit în ploaie – şi m-am înghesuit în poarta lui, sub ramurile unui castan.

Şi de aici am văzut Wolsey-ul tatei apropiindu-se şi parcând, nu foarte aproape de numărul douăzeci, deşi ar fi fost loc, şi l-am văzut pe tata, o siluetă neclară în ploaie pe jumătate ascuns şi el de o umbrelă, dar cu certitudine tatăl meu – grăbindu-se spre aceeaşi casă. N-a trebuit să aştepte ca să i se dea drumul înăuntru.

Am stat nemişcat sub copacul meu. Îți dai seama când eşti prins, când nu mai ai cale de întoarcere.

Cred că m-am gândit: acum pot să mă năpustesc. Pot să mă duc la numărul douăzeci şi să bat cu pumnii în uşă. Deschideți! II aveam – îi aveam prinşi în capcană. Ba chiar poate că exact asta trebuia să fac.

Dar nu m-am mişcat, de parcă aş fi fost de gardă. Misterioasa nevoie de a proteja. Pantofii îmi musteau de apă, aveam ceafa udă. Mă întrebam cum se auzea sunetul ploii dinăuntru, clipocind prin canale şi țevi. Mirosul unei camere care nu e a ta. Senzația de adăpost, de a te adăposti unde poți.

Era oare acesta singurul lor adăpost, aici, în Collingwood Road? Aveau – conform strategiei lor şi stării pieței locuințelor – un întreg lanț de adăposturi, în Chislehurst, în Petts Wood, Bromley, peste tot în suburbiile deloc demne de încredere?

Presupun că asta am simțit, sub castanul meu: că eu nu mai aveam nici un adăpost, nici un adăpost adevărat. Eram lipsit de adăpost. Ploaia picura de pe frunze.

Puteam s-o şterg acasă acum, dar nu mai aveam o casă adevărată, doar una falsă, şi avea să fie nevoie să muncesc din greu – singur şi oricât timp ar fi fost necesar – ca să împiedic pereții falşi şi tavanul fals să se prăbuşească.

Până când ceea ce se petrecea acolo, la numărul douăzeci, avea să se stingă. Oricând ar fi fost asta. Dar chiar şi atunci pentru că eu întotdeauna voi şti – va trebui să continui să mă prefac, chiar şi după ce se va fi stins.

Si Kristina? Ea ce voia? Îl iubea cu adevărat pe bărbatul de acolo, de sub lespedea cu trandafiri? A fost cu adevărat „sacrificiul” ei? Să se ducă înapoi în țara ei, ca să nu-i distrugă. Pe el şi pe Sarah. Să iasă din viața lor.

I-a distrus oricum.

Foarte multe a trebuit să pun cap la cap treptat, în timpul vizitelor mele. Oricât de mult ar fi vrut să-mi spună, oricât de mult ar fi vrut să vorbească. Există o încăpere specială pentru vorbit, ca o sală de interogatoriu, ca mai

multe săli de interogatoriu la un loc. Nu e ideal, nu e intim, dar e tot ce avem. „Nu e a ta încă.” şi scriem. Eu scriu: „lecțiile mele de engleză”. Aşa a apărut Kristina. Dacă n-ar fi intrat în clasa în care preda Sarah engleza.

La început, când nu voia să mă vadă, să-mi vorbească (nici un permis de vizitare, nici o vizită), deodată asta era tot ce mai rămăsese: scrisul. Nu mai făcusem asta până atunci, nu mai pusesem pe hârtie asemenea lucruri.

Te rog, sună-mă… Te rog, primeşte-mă…

Te rog, răspunde la scrisoarea asta…

De parcă eu aş fi fost cel închis.

Cât aş fi putut să aflu atunci – la Cafe Rio, la Gladstone's? Cele câteva momente ale noastre, timpul petrecut împreună, în lumea liberă. Nu e a ta încă. Dar în lumea asta primeşti puțin plătind mult – e singura regulă.

Poate că a fost şi regula lui Bob. Totul e cercetare. Asta nu poate dura, va sfârşi într-un dezastru – dar eu voi fi cunoscut nebunia asta.

Şi nici chiar atunci, la Gladstone's, când mă străduiam să fac un pahar de bere să nu se termine niciodată, nu mă gândisem prea mult la ceea ce-mi spunea. O scădere de concentrare profesională. Mă gândeam: poate n-o s-o mai văd, nu aşa. Cazul ăsta cazul ăsta simplu – şi pe urmă?

Şi voiam să fie un succes – adică voiam să iasă cum îşi dorea ea. Voiam s-o văd recăpătându-şi soțul, să fiu martor la asta.

Ca măcar atunci s-o văd fericită.

Ea va fi plătit nota, îmi va fi mulțumit, îmi va fi mulțumit ca unui unchi bun.

Şi apoi? Poate că nu aveam s-o mai văd niciodată. Cu excepția cazului în care m-aş fi plimbat întruna pe la raionul de delicatese. Cu excepția cazului în care gânduri nebuneşti, ridicole – mă invita la cină, să văd cum găteşte, să-i cunosc soțul.

Să spună: „Bob, el e George, cel pe care l-am plătit ca să te urmărească, să te spioneze. Pe tine şi pe Kristina, pentru

orice eventualitate. George, el e Bob. Bob murea să te cunoască”.

Gânduri nebuneşti.

Dar eram detectiv, nu? Puteam să-i văd oricând pe oameni, să fiu cu ei, să-i urmăresc. Puteam s-o urmăresc şi pe ea, aşa cum îi urmărisem pe Bob şi Kristina.

Aşa cum mă gândisem, cu ani în urmă, când divorțul era în curs, s-o urmăresc pe Rachel, să văd acest lucru imposibil:

Rachel într-o altă viață, viața ei personală, fără mine. Rachel aşa cum probabil fusese cândva, înainte s-o cunosc eu. Rachel cu altcineva.

Cum alegem?

Trebuie să aibă pe altcineva – trebuie să fi avut pe altcineva. Aşa că toată atitudinea ei superioară, felul în care o făcea pe judecătoarea cu mine…

Poate chiar aş fi încetat cu urmăririle şi supravegherile şi mi-aş fi băgat nasul.

Eram detectiv, nu? Încă detectiv.

„E alegerea mea, Helen, eu hotărăsc…”

Alegere? E în sânge. Asta fac, asta sunt.

Asta facem toți, cred, fiecare în felul lui. Ceva ce avem în sânge, în nări. Sub castan, răsuflarea lipicioasă a ploii de vară.

Suntem vânători, asta suntem, mereu la pândă, luând urma a ceea ce ne lipseşte, a părții care lipseşte din viața noastră.

Poate că n-aş mai fi văzut-o niciodată pe Sarah, nu aşa cum se cuvine. Dar aş fi urmărit-o, i-aş fi dat târcoale, aş fi spionat-o. Numai că asta nu ar fi făcut din mine un detectiv, nu-i aşa? Ar fi făcut altceva.

Şi Kristina? A dispărut, bineînțeles. A devenit o persoană dispărută, un martor absent. Marsh nu avea de gând s-o dea în urmărire. Bătaie de cap, cheltuieli. Nu merita pentru un caz atât de limpede. (Doar câteva mici amănunte de lămurit.) Nu merita să-şi piardă cu asta timpul scurt care îi mai rămăsese până era eliberat din funcție.

Şi, oricum, în ce privea scopurile imediate, ea ieşise din tablou, nu era implicată. Era în avion când fusese comisă crima – sau tocmai ateriza în Elveția. Teritoriu neutru.

Mă gândesc la ea în noaptea aceea, în avion. Plânsese tot drumul? (Oare cuiva care stătea lângă ea i se făcuse milă?) Sau avusese ochii uscați, aspri, şi îşi sorbise băutura gratuită?

Se gândise la ceea ce lăsase în urmă sau la ce o aştepta?

O văd sosind la Geneva, prezentându-şi teancul de documente şi recomandări, dovada identității ei. Paşaportul dintr-o țară care nu mai exista.

Şi nu ştia – cum ar fi putut?

— Că nici Bob nu mai exista, nici pentru ea, nici altfel. Luminile şi anunțurile aeroportului, şuvoiul de oameni. Nu ştia (ceea ce făcea era menit să împiedice ca lucrurile să fie distruse) de distrugerea pe care o lăsase în urmă.

Dar, dacă te gândeşti, ea mereu lăsase distrugere în urmă. Era povestea vieții ei.

Cinci ani în Anglia în timp ce tot ce cunoscuse se dezintegra. Acum se întorcea să vadă ce rămăsese.

Cu privirea aspră, înăsprită ea însăşi?

Dar înflorită, catifelată şi frumoasă, încă în îmbrățişarea soțului altei femei, ca în încleştarea unei fantome.

Elveția. Magazine de aeroport pline de ceasuri şi bomboane de ciocolată.

M-am gândit şi m-am tot gândit: putea, să nu afle niciodată, poate nici acum nu ştie. S-o fi uitat Ia ziarele englezeşti? Sau o fi observat măcar, dacă o făcuse, articolul nu foarte mare (nu era decât o crimă, 0 simplă crimă) de pe o pagină din interior?

O fi fost asta prima ei preocupare? Să iasă din viața lor – asta fusese înțelegerea? Aşadar, nici o legătură, nici o privire înapoi, nici o comunicare. Morți unul pentru altul.

În Elveția sau în Croația nu te gândeşti la o stradă, la o casă din Wimbledon.

Aşa cum nici oamenii din Wimbledon nu se gândesc la o stradă, o casă (o stradă în ruine, o casă arsă) din fosta Iugoslavie.

Unele lucruri e mai bine să nu le ştii.

Iar dacă ea le ştie, dacă a aflat, n-a spus nimic niciodată, n-a recunoscut. A trăit oriunde s-ar afla – ca într-un exil al cunoaşterii.

Şi nu a apărut niciodată aici, în cimitirul ăsta, n-a considerat că merită să facă drumul, cheltuiala, n-a considerat necesar să se întoarcă, să verse lacrimi, poate, să pună flori.

Deşi, de unde să ştiu eu? Cine e tot timpul cu ochii pe un mormânt?

Aici, lângă zidul ăsta, soarele are o căldură fragilă, ca de hârtie. Cerul e albastru ca o mare vara. Broşuri de vacanță.

Dubrovnik…

O văd stând şi ea într-o cafenea de pe trotuar. Geneva? Zagreb? Dubrovnik? Soare de iarnă. Ceşti de cafea aburinde, mese scânteietoare. Ochii îi sunt ascunşi de nişte ochelari de soare. Nu-i poți urmări privirea. Te uiți şi-ți zici: nu e o copilă. E o femeie de lume.

Ce voia ea? E uşor să spui că a căpătat ce a vrut – de parcă ar fi făcut totul calculat: pierderi şi câştiguri. Fata cu ochi strălucitori care venise la Londra să studieze, să-şi facă o viață. Ei, a avut compensații.

O refugiată? A avut apartamentul ei, pentru Dumnezeu. A văzut cum se trăieşte în confortabilul Wimbledon, în confortabilul Fulham. O, a ştiut cum să transforme totul într-un dezastru. Compensații? Mai mult decât atât. La urma urmelor, ar fi putut petrece tot timpul acesta în război.

Atrocități de ambele părți. Ce e drept, e drept.

Şi apoi, când părea că în sfârşit avea o țară a ei în care să se întoarcă, a plecat acolo cu prada ei şi cu recomandări, o veterană a suburbiilor englezeşti.

Cum o fi fost? Când ultima lui îmbrățişare era caldă încă pe trupul ei?

Devenise şi ea, la rândul ei, vânător, în Wimbledon. Partea care lipseşte din viața noastră. Ea îl privise pe el, el o privise pe ea. Cum s-or fi petrecut lucrurile? Probabil că apăruse un anumit moment. Şi ea, cel puțin, trebuie să fi ştiut, când apăruse, că nu exista nici o regulă. Viața are loc în afara legii.

L-a iubit – indiferent cum a început?

El a iubit-o? Nu există o rețetă, nu e ca la gătit. Poate dura toată viața, poate arde în câteva luni. El nu voise să fie ars.

Se plimbă prin pădure. Sau prin Wimbledon Common. Şi-o trag sprijiniți de un copac. Dar ea încă mai studiază cuvinte englezeşti.

Cele mai frumoase momente, mi-a spus Sarah, au fost cele în care începuseră să se învețe una pe cealaltă: engleză contra sârbo-croată. Profesoara devenind studentă, începând de la zero. În bucătărie, diferite cuvinte pentru „nucşoară", „dovleac" – sau în biroul lui Sarah cu vedere spre grădină. Cele mai frumoase momente: când învățau fiecare limba celeilalte. Avea chiar senzația că Kristina o invidia. Ce era atât de surprinzător? Biroul ăsta, locuința asta liniştită. Traduceri. Grădina de afară, în iarnă, aşternută cu frunze moarte. Ca şi când Sarah era ceea ce voia Kristina să fie.

Ei bine, dorința i se îndeplinise. Se apropiase cât se putea de mult. Vorbea englezeşte perfect. Îşi luase diploma. Era şi translator calificat. Avea paşaportul unei calificări.

Avusese parte până şi de soțul lui Sarah.

„Buretele-panterei", zice el. Un cuvânt nebunesc.

Ea se apleacă (aşa îmi imaginez: îi urmăresc, ca un detectiv, ascuns după copaci), se preface că mănâncă, apoi că vomită.

Cum o să se termine? Poate să rămână însărcinată – s-au gândit amândoi la asta.

Dar s-au gândit amândoi şi la altceva.

Cum o să se termine? Se putea termina aşa – cam aşa ceva. Cu otravă, cu moarte.

Se uită unul la altul de parcă ar fi mâncat de-adevăratelea amândoi.

Să iubeşti înseamnă să fii pregătit să pierzi, nu să ai, să păstrezi.

Aşadar, îşi făcuse sacrificiul? Ea trebuia să piardă mereu totul? Ajungând deposedată din nou – în neutra Elveție.

Ce s-a ales de ea? Unde s-a dus? Aş putea s-o urmăresc şi pe ea, să-i dau de urmă. O misiune internațională. Să ştiu adevărul: a aflat vreodată?

Dar asta nu e treaba mea, nu e cazul meu. Asta e pentru omul ăla de acolo, e cazul lui. E treaba lui Bob.

Dyson a făcut-o. Şi dacă există dreptate…

Sunt încă şocat – invers decât alți oameni, invers decât Rachel – de felul în care s-a ajuns la povestea, aproape la crima asta, de a fi devenit un polițist corupt şi a trebui să fiu dat ca exemplu, şi nu la cealaltă poveste: cum îl înjunghiase Lee Dyson pe Rânjit Patel în prăvălia lui de pe Davis Road. II înjunghiase de trei ori, de fapt, aproape comisese o crimă (şi nu pentru prima dată), însă el avea să scape nepedepsit.

Dar eu sunt încă şocat de mine însumi, e drept.

O seară de duminică. M-au convocat.

Era în septembrie '89. Helen plecase de acasă – aşa că nu puteam da vina pe ea.

M-au pus la zid, m-au împins aproape de prăpastie. Remarci înțepătoare. „N-ai spirit de observație."

Dar ce tot spun? Că ar fi fost numai vina lui Helen?

Trei martori – sau niciunul, în funcție de cum avea să vadă tribunalul lucrurile, dacă avea să se ajungă la tribunal. Dar Dyson a făcut-o – e opera lui, cum se spune – şi acum îl aveam la mână. Ar fi trebuit să fie un caz clar.

Rânjit Patel. Dar el leşinase în câteva secunde şi nu fusese în stare să vorbească două zile (nu se ştia nici dacă scapă).

Intre timp… Şi orice avocat al apărării ar fi putut să-i pună la îndoială acuratețea memoriei. Chiar dacă n-ar fi spus oricum (pentru că fusese Dyson): Nu-mi amintesc nimic.

Doamna Patel – Meera Patel. Ea venise la locul faptei din spatele prăvăliei, prea târziu ca să-l mai vadă pe Dyson (dacă el era). Nu l-a văzut decât pe soțul ei zăcând într-o cumplită baltă de sânge (şi pe Dyson, poate – o siluetă neclară care nu se afla chiar în raza ei vizuală – dispărând pe uşă). Primul ei gând nu fusese Bă se uite pe stradă – care se pare că era surprinzător de pustie – sau de-a lungul pasajului care duce la Callaghan Estáte.

Dar era destul de pregătită acum să depună mărturie că Dyson – ştia chiar şi cum îl cheamă – îi bruscase şi îi amenințase atât pe ea, cât şi pe soțul ei de mai multe ori până atunci, ba chiar o dată, când ea nu era de față, fluturase un cuțit în fața soțului ei. Era la fel de pregătită să spună că fusese Dyson ca şi mine – şi se baza pe mine.

Prin urmare, având în vedere cercetările medico-legale sumare, mai rămânea Kenny Mills. Având în vedere că arma nu fusese găsită încă, deşi se credea că fusese un cuțit cu lama de cel puțin zece centimetri, având în vedere că Dyson (dacă el fusese) reuşise s-o piardă foarte eficient şi, cât a durat până au ajuns poliția şi ambulanța acolo (dacă e să reconstituim), se întorsese la el acasă, îşi pusese toate hainele în maşina de spălat („Şi? Era zi de spălat.”), scăpase cumva de o pereche de adidaşi probabil pătați de sânge, îmbrăcase haine curate, apoi se dusese la apartamentul lui Mick Warren, aflat în partea cealaltă a cartierului, unde, după spusele acestuia, stătuseră împreună de la ora şapte şi se uitaseră la un meci la televizor.

Toate acestea, ar spune un avocat al apărării, toate acestea în timpul cât a durat ca poliția şi salvarea să ajungă la locul faptei…?

Da, dacă fusese Dyson, da.

Mai rămânea Kenny Mills, din Camera Numărul Unu. Care nu se simțea prea bine. Care a spus că se dusese până la prăvălia lui Patel doar ca să cumpere nişte bere şi nişte mahorci. Da, trecuse prin pasaj şi nu văzuse nici un suflet de

om, apoi dăduse peste doamna Patel, cu domnul Patel plin de sânge şi inconştient.

Eu am spus că mințea, el a spus că nu.

Oricum, părea speriat.

Nu era un dur. Nu era unul dintre băieții lui Dyson. La limită – voia să fie primit, poate. Deşi acum nu mai voia.

Nişte bere şi nişte mahorci, pe care nu le-a mai cumpărat. Şi pentru această cumpărătură inocentă, deşi Meera Patel a jurat că intrase după ce ea sunase la urgențe poate la un minut după ce venise ea însăşi din spatele prăvăliei – a fost târât de polițişti în uniformă şi percheziționat la piele, de parcă ar fi putut ascunde un cuțit cu lama de zece centimetri în fund.

Apoi interogat cu asprime până noaptea târziu, inclusiv de către inspectorul-detectiv Webb, care a sosit – de la prăvălia lui Patel – la nouă şi un sfert.

Şi i-a aruncat o singură privire lui Mills, apoi i-a trimis să-l târască la secție şi pe Dyson.

E un joc bine-cunoscut. Îi aduci pe amândoi la secție şi îi asmuți unul împotriva celuilalt, sperând într-un rezultat rapid.

Mai ales în acele momente prețioase dinainte ca vreunul din ei să aibă un avocat alături, care să-i spună când să tacă.

Nu e atât muncă de detectiv, cât de circar. Învârti farfurii până când se sparge una. Uneori însă îți pierzi răbdarea, te înfierbânți – ajungi pe muchie. Simți în nări mirosul prăzii rapide.

Dyson a făcut-o, nu Mills, ştiam asta.

Dar nu trebuia să-i spun şi lui. Credeam chiar şi povestea cu berea şi mahorcile.

Singurul lucru pe care nu-l credeam era că ajunsese prin pasaj – chiar atunci – şi că nu-l văzuse pe Dyson venind din direcția opusă.

Avea mai multe motive să pară speriat.

— N-ai văzut pe nimeni venind din direcția cealaltă, dinspre prăvălie?

— Nu.

— Pe Lee Dyson, de pildă?

— Nu.

— Păcat.

— Da?

— Da, pentru că dacă spui că nu l-ai văzut pe Dyson, rămâi singurul suspect.

— Eu am ajuns acolo abia mai târziu.

Femeia aia…

— Doamna Patel? Da, aşa a spus. Dar poate s-a înşelat. Credea că soțul ei e pe moarte. Încă mai poate să moară, ştii?

Şi, poate, îi era frică de tine.

— Frică?

— Da. Nu asta era ideea, vechea idee?

Să-i speriați? Să vedeți cât de departe poate merge totul? Tu, Dyson şi ceilalți.

Să-i speriați un pic, să-i speriați tare. Şi tu pari speriat, Kenny.

— Du-te dracu'.

— Tu n-ai fi înfipt un cuțit în Rânjit Patel, nu-i aşa? Nu de unul singur. Dar ai fost acolo când a făcut-o Dyson. Să presupunem. Şi asta te-a băgat în rahat.

Dar pe urmă te-ai întors. Deştept, şi totuşi nu foarte deştept. Te-ai gândit că o să te scoți nevinovat, făcând să pară că abia atunci sosiseşi…

— Nu asa…

— Aşa? Aşa ce, Kenny? Ce vrei să spui?

Chiar ai făcut-o tu singur?

— Du-te naibii.

— Atunci cine? Dacă n-ai fost tu, atunci de ce arăți aşa speriat?

— Du-te dracu'.

Sălile de interogatoriu. Nişte cutii cenuşii. La un moment dat devin ca nişte luminişuri de pădure. Scrâşnetul din dinți şi bumbăceala pot începe. Merge o bandă şi e un polițist de față, dar poți să uiți şi de una, şi de alta.

— Vrei să-ți spun ceva? II avem şi pe Dyson aici. Chiar alături.

Te uiți de aproape în ochii lor.

— Dar… O să vă ținem separat.

— Du-te dracu'.

— Ți-e frică de Dyson, nu-i aşa? Foarte bine, e înțelept. Dyson e înfricoşător. Şi mie mi-ar fi frică de Dyson – dar eu sunt polițist. E şansa ta, Kenny. Cât sunteți amândoi aici. Înfundă-l tu pe el. Unul din voi pleacă, celălalt rămâne.

Exact asta am zis. E pe casetă.

— El a făcut-o, nu-i aşa? Ai fost acolo.

— Nu.

— Ai fost acolo cu el.

— Du-te dracu'.

— Bine. N-ai fost acolo, n-ai fost cu el.

Uite altă poveste – spune-mi dacă e mai bună. Da, te-ai dus să-ți cumperi nişte bere şi mahorci. Dar l-ai văzut pe Dyson venind din direcție opusă, prin pasaj. Te-ai nimerit prost. Sau poate te-ai nimerit bine.

El părea destul de înfierbântat, nu-i aşa, şi n-ai putut să te fereşti din calea lui. Şi nici el din a ta. Erați numai voi doi. Aşa că te înşfacă şi îți spune ce a făcut. Dă pe dinafară. Sunt gata să pariez că ți-a fluturat chiar cuțitul pe sub nas. E dement, nu-i aşa, Kenny? E bolnav la cap. Şi îți spune că nu l-ai văzut. Îți spune că nu l-ai văzut şi că trebuie să te evapori naibii de-acolo. Şi dispare repede şi el. Pe urmă ai de ales, aşa-i? O mare şansă. Să dispari şi tu, asta e opțiunea cea mai uşoară.

Dar îți spui – bine gândit – că dacă faci asta şi se ajunge din nou la tine, eşti complice. Aşa că ai mers mai departe. Ai mers mai departe ca să te scoți din cauză, dar ai mers mai departe şi din alt motiv să sperăm. O să spui oricum că nu l-ai văzut pe Dyson, dar ai mers mai departe din alt motiv. Un om murea – poate – la numai câțiva metri de tine. Încă mai poate să moară, Kenny. Ai făcut ceea ce trebuia.

Nu te-ai evaporat. Tu nu eşti aşa. Te-ai comportat ca un bun cetățean. Ai puncte în plus pentru asta. Nu ai nevoie de un proces, Kenny. Uneori procesele durează la infinit…

Mă uitam în ochii lui. Îți poți da seama.

Nouăzeci şi cinci la sută adevărat. Uneori nu e deducție. Doar te imaginezi la locul faptei. Era ca şi cum aş fi fost acolo tot timpul, urmărind totul din pasajul acela.

— E o poveste bună? N-ai spus nimic.

Dacă vrei, putem să zicem că e declarația ta. Poți să semnezi. Şi mai pariez ceva.

Că dacă n-ai o poveste mai bună şi Dyson ajunge să afle că te-ai dus la prăvălie, o să te nenorocească, asta-i sigur.

Sălile de interogatoriu. Pot fi o altă lume. M-am ridicat şi m-am întors cu spatele, uitându-mă, cu mâinile în buzunare, la perete. Ca un profesor în timp ce clasa dă extemporal. Dar cred că inima îmi bubuia, măsurând liniştea. Acele prime câteva ore. In sfârşit, Dyson.

Dacă nu te uiți la ei, uneori chiar atunci încep să vorbească. Dar tăcerea a continuat, plină de gândurile lui Kenny.

În cele din urmă, am zis:

— Bine, mă duc să vorbesc cu Dyson.

Kenny a spus:

— Stai.

Mă aşez pe o bancă. Nu e încă amiază.

Trebuie să-mi mai omor timpul. Dar dacă plec curând şi o iau încet… Întotdeauna îmi iau o rezervă de timp, nu întârzii niciodată. De parcă aş câştiga vreun premiu pentru bună purtare.

Rutina curentă: parchez pe aleea laterală, merg mai întâi în altă direcție. Nu că mi-ar fi ruşine. Ruşine să fiu văzut ca vizitator, vizitator la închisoare. Pentru numele lui Dumnezeu, am depăşit asta de mult.

Şi, oricum, sunt cele mai prețioase momente din viața mea.

De două ori pe lună mă primesc. Deja sunt vechi, sunt un client regulat. Unul de-al casei. O închisoare de femei. L-o fi făcând ceva să tot revină, să mai vrea.

Dacă stai să te gândeşti, nu poate fi decât un singur lucru…

Şi nu poate să fie soțul ei, nu-i aşa?

Îmi spun „George”. Sau „Georgie-Porgie”.

Uneori, din cauza „temelor” pe care le dau şi le iau, mă numesc „elevul” sau „animăluțul profesoarei”. Şi toate ştiu, în timp ce mă percheziționează (nu au voie să te atingă în anumite locuri, trebuie să aducă un gardian bărbat), că am fost cândva polițist, inspector-detectiv. Acum sunt o sculă particulară.

Un obişnuit al casei. Nu lipseşte niciodată.

Dar eram atât de agitat atunci, la început, că o să întârzii. Şi că ea s-ar putea gândi… la ce? Că o lăsasem baltă?

Deşi pe vremea aceea nu prea gândea deloc, voia să fie de gheață.

Eram atât de agitat încât am căpătat demult obiceiul să vin mai devreme. Mai întâi îmbuc ceva. Mă duc, în direcție opusă, până la şoseaua principală. De obicei, la Snacketeria, unde, în ciuda numelui, se găteşte bine.

„Ce ai mâncat azi, George? Legume gratinate cu mozzarella? Sau şuncă picantă?”

Vrea să ştie lucruri din astea. Fiecare amănunt, fiecare fărâmă. Viața de afară.

Ca şi când aş putea trăi în locul ei binecuvântata viață obişnuită. Mirosul de cafea bună. Forfota din timpul prânzului. Un sandvici bine făcut.

A fost semn bun când a început să întrebe (cam ca Helen): ce găteam, ce mâneam? A fost semn bun când a spus: mâncarea de aici e o porcărie.

Ar putea fi un loc bun de mestecat un sandvici, chiar aici. O bancă lângă un zid însorit. Pentru asta sunt făcute băncile: o bancă, un sandvici. Dar poți să mănânci, trebuie să mănânci, e voie, într-un cimitir? Firmituri pentru morți.

Ce-şi doresc cel mai mult morții – dacă ne privesc? Căldura vagă a soarelui de noiembrie pe pleoapele lor? Gustul de pâine proaspătă?

Bob mi-ar putea spune. Dar cum să întreb?

Patel a avut noroc. Înjunghiat, rămas cu cicatrice – n-a putut lucra câteva luni – dar viu. El trebuie să ştie cum e să te întorci din morți.

Noroc? Ei bine, da şi nu. Destul, dacă nu luăm în considerare factorul secundar: că nu i s-a făcut dreptate niciodată. Legea l-a dezamăgit. El şi soția lui aveau să renunțe în cele din urmă la prăvălia aia prăvălia aia care oricum devenise parțial un fort, fort şi punct comercial, pe teritoriu inamic.

Deşi mi-a spus că Dyson o făcuse, fără nici o îndoială. Se uitase bine.

Ei bine, l-am prins, domnule Patel, l-am prins pentru dumneavoastră. Dar am fost nevoiți să-i dăm drumul. O încurcătură polițienească. Am forțat regulile. Am denaturat cursul…

M-am dus să-l văd. Cu un buchet mare de flori. N-aş fi fost surprins dacă m-ar fi scuipat.

Un polițist primeşte un şut în fund, şi Dyson pleacă liber. Patel se alege cu coşmarurile şi cu cicatricele.

Întâmplător, domnule Patel, şi viața mea e oarecum făcută bucăți, dusă pe apa sâmbetei – dacă asta vă consolează.

Dar nu-i puteam spune asta. După cum nu-i puteam spune nici: A fost un moment, domnule Patel, un moment nebunesc, însetat de sânge, în care chiar am sperat – pentru că ar fi fost mai rău pentru Dyson – că o să muriți.

M-am dus la Dyson. Camera Numărul Doi. Ar fi trebuit să fiarbă, dar Dyson nu era genul care fierbe. Avea fața ca din piatră moale.

Avocatul lui era lângă el. Cine o fi avocatul lui Dyson?

Am zis:

— II avem aici şi pe Kenny Mills.

Nici n-a clipit.

— A, pizda aia.

— A trebuit să-l chemăm aici. Ştii, era acolo. Intrase în prăvălie. Probabil era acolo când s-a întâmplat.

Am privit fața lui Dyson.

— Aşa, şi? Ați arestat pizda?

— Am stat de vorbă cu el. Problema e că spune că te-a văzut. Înainte de a ajunge acolo. Zice că te-a văzut venind dinspre prăvălia lui Patel.

Din nou nici n-a clipit. Doar o licărire de înțelegere, în spatele ochilor săi, de parcă în fața lui s-ar fi aflat Kenny, nu eu.

— Cum ar fi putut să mă vadă, din moment ce eu eram la Mick Warren şi mă uitam la meci?

Locuința lui Warren încă era percheziționată. De parcă ar fi putut găsi un cuțit pătat de sânge ascuns în canapea.

Avocatul lui a fost rapid:

— Am înțeles bine? Celălalt martor al dumneavoastră a depus mărturie în acest sens? O declarație înregistrată?

— Da.

Un cuvânt mic, dar banda l-a înregistrat.

— Aş vrea să mă consult cu clientul meu.

M-am întors la Numărul Unu. Uneori, dacă ai noroc, vânătoarea se poate termina între patru pereți. Uneori, tu eşti cel care e prins.

Avocatul din oficiu era acolo. Nu mi-a plăcut expresia de pe fața lui.

Am dat drumul la bandă.

— OK, Kenny, ai făcut treabă bună în noaptea asta...

Avocatul lui a spus:

— Domnul Mills doreşte să retragă declarația făcută.

M-am uitat la Kenny. El s-a uitat la masă. Aşadar, îi era mai frică de Dyson decât de mine. Pe bună dreptate, probabil.

— Domnul Mills îmi spune că nici un cuvânt din declarația sa nu îi aparține.

M-am uitat la avocat. Nenorocitu' dracului.

— Nu a spus nimic. Domnul Mills susține că a fost constrâns să facă această declarație prin intimidare şi înşelătorie.

Era adevărat. Ceea ce banda putea demonstra.

— Kenny… Am zis.

Mi-a aruncat o privire fugară. O privire curajoasă, într-un fel, privirea curajoasă a unui laş.

Aş jura şi astăzi. Totul era adevărat.

Nouăzeci şi cinci la sută. Până şi cuțitul însângerat fluturat sub nasul lui.

Dar privirile nu sunt înregistrate pe bandă.

Nu puteam să-i spun asta în fața avocatului, cu banda mergând. Am încercat să-i spun din priviri: o să te distrugă oricum, Kenny.

Dar nu avea să-l distrugă, deoarece Kenny avea să-l scape. Şi amândoi aveau să simtă plăcerea de a mă distruge pe mine.

Acum Kenny intra în rândurile băieților mari.

Avocatul a văzut, cred. Şi Ross, polițistul de pază, trebuie să fi văzut. Că eram pe muchie, că mă clătinam. Dar banda nu înregistrează nici clătinările.

Şi încă mai rămânea speranța – speranța disperată – că Dyson putea ceda oricum.

Mirosul sălilor de interogatoriu, ca nişte zone contaminate.

M-am întors la Numărul Doi, cu Ross.

Esența convorbirii lui Dyson cu avocatul lui? O ştiam. Încearcă mai întâi o cacealma cu idiotul de polițist.

Acum putea spune chiar – şi a făcut-o că era o victimă a lipsei de profesionalism a poliției.

Dar Dyson nu era victima nimănui ascultați un bătrân inspector-detectiv. El era cel care făcea victime, punct. Niciunul dintre lucrurile ale căror victime se presupune că sunt făcătorii de victime: o copilărie frustrată etc, etc. L-a înjunghiat pe Patel pentru că aşa a vrut; aşa a vrut, aşa a făcut.

N-a vorbit. Vorbea avocatul lui.

— Clientul meu nu mai are nimic de adăugat…

Dyson nu a făcut decât să mă privească. Acum, când îmi amintesc, mi se pare că era deja acolo, sus, privind în jos să vadă cum mă prăbuşesc.

Şi Gibbs, noul şef al poliției, avea să spună că nu putea să mă ajute. Nu avea cum să mă acopere în condițiile date, cu atâta publicitate în jurul poliției. Cuvântul era „corupt”. Avea să mă debarce şi pe mine. Îl voia pe Dyson înfundat la fel de mult ca mine, dar avea să mă arunce pe mine într-o mare groapă în locul lui.

Mirosul secțiilor de poliție – chiar şi în biroul şefului. Cine ar vrea să lucreze acolo?

Şi sperasem – e adevărat, e adevărat că Patel n-o să supraviețuiască.

Vorbea avocatul lui. Dyson nu făcea decât să se uite la mine. Se uita la mine ca şi cum mi-ar fi fluturat şi mie pe sub nas cuțitul ăla. Hai, apucă-l dacă poți.

M-am întors la Numărul Unu.

Avocatul lui Kenny a spus:

— Domnul Mills vrea să-şi revizuiască declarația anterioară.

Bere şi mahorci.

Am zis:

— Mai gândeşte-te, Kenny.

El se uita la masă.

— Domnul Mills…

Se zice că vezi roşu. Nu-mi amintesc să fi văzut roşu. Ceva s-a întâmplat cu mine. Nu-mi amintesc să fi văzut nimic altceva decât mâinile mele în jurul gâtului lui Kenny.

M-am repezit la Kenny, cu avocatul lui şi polițistul de pază ca martori – aşa că avocatul a trebuit să intervină. M-am repezit la Kenny, cel inocent. Nici măcar nu m-am repezit la Dyson.

Şi într-adevăr s-a stins. Sau aşa am crezut. Soții Freeman s-au mutat, în orice caz, la Bristol, în '65, anul în care am

intrat în poliție, așa că am presupus că se terminase, chiar dacă nu încetase dinainte.

Cu toate că faptul în sine, secretul, rămânea, pândea.

I-am scrutat fața, căutând semne de…

Nu știu, tristețe, apăsare. Ceva ce ar fi putut observa mama. Ce s-a întâmplat, Frank? Și, bineînțeles, știu acum, obstacolele, distanțele (de la Londra la Bristol?) nu sunt neapărat sfârșitul a nimic.

Dar el era mereu zâmbitor, relaxat.

„Toată lumea să zâmbească, vă rog.” Cum să-ți dai seama?

Cândva, lunea după-amiază, cu Carol Freeman, niciodată ceva serios. Așa totul era mai bine sau mai rău?

Și apoi – douăzeci și unu de ani mai târziu – el a murit. Douăzeci și unu de ani în care secretul a fost mereu la pândă, dar nu a ieșit niciodată la suprafață, și eu am devenit polițist, un băiat în albastru, apoi detectiv, m-am căsătorit și eu, mi-am întemeiat o familie – Helen – și mai veneam din când în când la masă duminica (părinții lui Rachel nu făceau parte din tablou). Ba chiar îmi găseam timp să joc câte o rundă simbolică de golf cu el, stăteam cu el pe banca aceea cu mucuri de țigară în jur. Un loc secret pentru fumători. Soți care se presupune că s-au lăsat, soții care nu vor afla niciodată.

A murit. În 1986. Nu avea decât șaizeci de ani. Dar îmi ziceam că ajunseseră deja în punctul în care gândul acesta devenise real pentru ei: unul din noi, într-o zi, trebuie să plece primul. Și presupun că mama bănuia, așa cum bănuiesc probabil femeile, bazându-se pe cifre, că va rămâne văduvă. Dar nu încă.

Aprilie '86. Printre toate celelalte gânduri, nu mă puteam împiedica să-mi spun: ei, măcar acum ea era în siguranță, și eu voi fi în siguranță – secretul meu va fi în siguranță. Amintirile ei nu vor avea nici o cicatrice. În afară de aceea de a-l fi văzut pe patul ăla, când ar fi trebuit să mai reziste încă douăzeci de ani, cine știe?

Croindu-şi drum spre moarte.

Stăteam de veghe în timp ce pieptul i se ridica şi cobora, şi câteodată ne scăpa, apoi se întorcea – nu ne dădeam seama dacă ştia că suntem acolo – uneori murmura câte ceva, alteori doar gemea şi şuiera.

Apoi a spus (cu doar câteva ore înainte de moarte, de fapt): „Carol…”. Avea ochii închişi şi Dumnezeu ştie unde credea că se afla, dar a spus-o clar şi a continuat s-o repete: „Carol… Carol…”.

E aproape o plăcere aici, pe banca asta.

Poți să închizi ochii, să primeşti soarele ca pe un dar pe pleoapele tale, poți să ridici fața şi să-ți închipui că e primăvară.

Nu aveai cum să te înşeli sau să ignori asta. „Carol…” Nu puteai evita să înțelegi.

Mi-am zis: acum va trebui să mă prefac din nou, în alt fel de data asta. Va trebui să mă prefac, de dragul ei, că sunt şocat, uluit, ca ea.

Dar nu şi cu inima frântă: asta era numai pentru ea.

Nu aveai cum să te înşeli. Eram amândoi acolo. Eram martor. Şi dacă n-am fi fost acolo – sau dacă el ar fi murit mai repede, dacă nu s-ar fi chinuit atâta, ca să nu se instaleze delirul sau ce-o fi fost…

„Carol…” Bineînțeles, a trebuit s-o spun: delirează, nu e decât delir. Dar puteam să citesc pe fața ei. Pe naiba, George, pe naiba.

Nu e decât delir. Castanul. Felul în care se grăbea prin ploaie şi a intrat în casa aia ca o pasăre care se repede în cuib.

Doar acele câteva ore. Trădat, chiar la sfârşit, de câteva ore.

Cred că asta a devenit poziția ei: putea să nu fi aflat niciodată. Putea să nu fi fost nevoită să afle niciodată. Dacă ar putea să dea înapoi nu faptul, ci doar cunoaşterea lui, s-ar fi mulțumit cu asta.

Eu n-am spus niciodată nimic.

Şi acum trebuia să se prefacă şi ea. S-o facă pe văduva îndurerată şi curajoasă.

Să-i cinstească memoria. Toate fotografiile alea.

Dar era chiar prefăcătorie?

„Ştia să mă facă să zâmbesc, George Doamne, cum ştia să mă facă să zâmbesc."

S-a întâmplat după câteva săptămâni.

Ceva se deplasase înlăuntrul ei de la înmormântare, avusese loc o modificare, o decizie. Nu mai vorbeam, nici măcar nu mai făceam aluzie la subiectul Carol.

— Mi-a venit o idee, George. Vrei să mă ajuți?

Voia să cumpere o bancă – să comande o bancă. Una dintre băncile acelea din lemn pe care le vezi peste tot, care au mici plăcuțe sau inscripții: „în memoria lui…".

Voia să comande o bancă în memoria lui şi s-o pună în Chislehurst Common, puțin mai sus de High Street. Pentru că, la urma urmelor, fusese o persoană publică în felul lui, fotograful oraşului.

Era un gest anume. O bancă publică, pentru toată lumea. Dar sigur că putea să se ducă şi ea acolo şi să se aşeze pe ea oricând dorea – dacă era liberă. „Salut, Frank."

Nu ştia cum se face, şi nici eu. Trebuie să fie o anumită procedură. Sigur, am spus că mă voi ocupa de asta.

— Îți mulțumesc, George. Şi vrei să mai faci ceva pentru mine? A zis.

M-a privit o vreme.

— După ce… Mă duc, vrei să ai grijă să fie trecut şi numele meu pe bancă? Să scrie „Frank şi Jane"?

Sigur că da, am spus, sigur că o să am grijă.

Am avut. Trebuie să faci o cerere la Administrația Parcurilor. O bancă solidă de lemn, din cel mai bun lemn de

tec, maro intens, mătăsos, atunci – cenuşie şi uzată acum. A avut loc un moment simplu, neceremonios, când a fost pusă în locul destinat, şi ea a fost prima care s-a aşezat.

Încă mă mai duc acolo şi eu, când îmi vine, pur şi simplu ca să stau pe ea. De la Wimbledon la Chislehurst. Puncte pe hartă, polii lumii tale.

E bine să stai acolo. A fost un lucru bun, a fost ceea ce trebuia făcut.

La capătul celălalt al lui Chislehurst Common se află biserica St. Mary, unde a fost depus împăratul Napoleon – Napoleon al III-lea – când a murit, în 1873. Apoi soția lui, Eugenie, a mai trăit aproape cincizeci de ani.

Dar mama n-a apucat să fie multă vreme fosta doamnă Webb. N-a avut o a doua viață. M-a surprins: am crezut că va merge pur şi simplu mai departe, că era genul resemnat, răbdător, stabil. Şi, judecând după medie, cum tata murise devreme… Dar a murit doar trei ani mai târziu, de fapt, cu câteva luni înainte ca eu să fiu dat afară din poliție.

Şi dacă, în cazul în care nu ar fi aflat despre Carol – ar fi trăit mai mult, dacă a fost ca o condamnare pentru ea şi atunci era mai bine să fie scurtă – asta nu stiu.

Nu mă pricep la astfel de lucruri.

Dar n-a ştiut niciodată că eu ştiam.

Sunt mândru de asta. Şi i-am îndeplinit dorința în amănunt, bineînțeles.

„Frank şi Jane.”

Dacă şade altcineva acolo, sunt agasat, mă simt chiar un pic ofensat, o vreme.

Apoi mă relaxez, sunt în mod ciudat mulțumit. Ei nu ştiu cine sunt, cum ar putea?

Mă uit la ei cum nu ştiu cine sunt. Mă plimb pe acolo, aşteptându-mi rândul.

E plăcut să stai aici. Este un lucru bun.

Indiferent ce altceva se mai întâmplă cu băncile publice. Vin câini şi ridică piciorulca să nu mai vorbim de unii dintre

utilizatorii umani. Bănci publice, terenuri de golf. La ce e bună civilizația?

Şi ori de câte ori stau aici (nu mă pot abține), ştiu că mă bucur că sunt morți.

Mă bucur că au murit când au murit. Ca ei să nu afle niciodată, niciunul din ei, de scandalul şi de ruşinea mea. Băiatul lor ajuns în poliție – o slujbă bună, în ciuda noroiului cu care se aruncă în polițişti în zilele noastre. In ciuda discuțiilor despre corupție.

Nu au aflat niciodată, nu aveau să afle niciodată. Nici despre mine şi Rachel.

Despre mine şi Rachel care nu mai eram eu şi Rachel. Despre viața mea care se dezintegra.

Cât despre mine acum, acest… Vizitator. Bărbatul ăsta în drum spre închisoare, odihnindu-se pe o bancă: ce-ar fi înțeles ei din asta?

M-am dus la apartamentul din Fulham.

Doar o fugă, să-l văd. Să văd cum erau parcarea şi perspectiva.

Un apartament la etajul întâi, cu bovindouri. Dedesubt: o arcadă şi nişte trepte care urcau deasupra unui subsol.

De parcă ar fi putut să ştie; ea, o fată din Dubrovnik. Puncte pe harta noastră.

O mică grădină în față. Trandafiri morți.

Un dafin, un gard viu de lemn-câinesc. O alee şi o poartă, un mic buncăr, drapat cu iederă, pentru tomberoanele de gunoi, chiar la intrare. Numărul casei pe poartă: patruzeci şi unu.

Am fost din nou acolo în lunea următoare, la ora patru. Pe 20 noiembrie. Aveau să plece cel mai devreme pe la cinci. Dar trebuie să fii pe poziții, pregătit. Munca de detectiv este cincizeci la sută aşteptare.

Şi Saab-ul negru era deja parcat în față.

O după-amiază jilavă şi rece. Aproape întuneric la ora patru. O lumină era deja aprinsă, în spatele perdelelor, la etajul întâi. O concesie, spusese Sarah, şi acum, probabil, în

mohoreala unei după-amiezi de noiembrie, concesia era în curs de desfăşurare.

Ei bine, să-i lăsăm să se bucure de ultimele lor momente fugare, să-i lăsăm să-şi consume concesia. Apoi să se despartă pentru totdeauna. Dacă aşa stăteau lucrurile.

Sau să dispară, împreună, în noapte.

Cum poți să-ți dai seama doar judecând după o fereastră luminată? Toate ferestrele care nu spun nimic, cu luminile aprinse, cu luminile stinse. Toate casele care se uită unele la altele de-o parte şi de alta a străzii. Citeşte pe fața mea, ghiceşte ce am înăuntru.

Felinarele de pe stradă şi-au schimbat culoarea, mai întâi în roz, apoi în galbenchihlimbar.

La cinci şi un sfert (notez exact lucrurile astea) uşa din față s-a deschis şi a apărut Bob Nash. Manevra două geamantane, unul mare, celălalt mic, mişcându-se concentrat. Arăta ca un om care îndeplineşte o sarcină periculoasă, ca şi când geamantanele ar fi fost pline cu explozibil. Mi-am amintit ce-mi povestise Sarah: cum cărase cutiile sus în timp ce Kristina stătuse în bucătărie, gata să izbucnească în lacrimi.

Purta costum, nu şi cravată. Îi cădea pe frunte o şuviță de păr brunet pe care, pentru că avea mâinile ocupate cu geamantanele, nu putea s-o dea pe spate.

Valizele păreau noi. Nu-mi dădeam seama, de unde mă aflam, dacă mai erau bagaje (ale lui) în maşină. A închis uşa după el şi a dus geamantanele la maşină. A încuiat-o din nou şi s-a întors la usa casei. O clipă a părut că se opreşte şi răsuflă greu, în poartă – dar cărase valize. A intrat folosindu-se de o cheie.

Au trecut cinci minute, poate mai mult.

Te uiți în jur, înregistrezi totul: o ultimă fotografie mentală. Acasă, şi totuşi nu, ceva diferit de casă.

La etaj s-a stins lumina. Apoi au ieşit amândoi, jos. Acum el avea cravată. Ea era îmbrăcată – ca pentru a face impresie, de parcă ar fi avut o întâlnire importantă, un rol de jucat –

într-un costum negru, simplu, elegant, cu o bluză deschisă la culoare, cu guler rotund, pe dedesubt.

Era prima dată când o vedeam, dacă nu socotim fotografia. Două persoane diferite, ai fi zis. Avusese loc o transformare.

Prima dată când o vedeam. Doar în acel scurt moment când i-a învăluit lumina ce venea prin uşa deschisă i-am zărit vag fata. Căutam vreun factor ameţitor, devastator care ar fi putut explica totul într-o singură clipă.

Dar oare nu ştiam deja că nu-ți dai seama cum te loveşte?

O eşarfă roşu închis îi atârna lejer pe umăr. Avea păr negru şi lucios. Ceva străin, da, şi intens. Italiancă, ai fi zis la prima vedere.

Amândoi şi-au ținut paltoanele pe braț cât au făcut cei câțiva paşi până la maşină.

Ea avea o geantă, genul cutie compactă pe care o iei cu tine în avion, şi o poşetă mică agățată de umăr.

Uşa s-a închis în urma lor. Nici o oprire plină de semnificații.

Nişte colegi de serviciu, ai fi crezut în orice sens – care au treburi la care trebuie să participe, au o planificare.

Căsătoriți, sau necăsătoriți, sau având legături strict profesionale. Doi oameni gata să pornească într-o călătorie de afaceri – o călătorie care putea fi în întregime în scopuri legitime sau în întregime în altele, sau ceva ce cuprindea şi una, şi alta.

Nu poți să-ți dai seama.

Au coborât treptele. Dintre ei doi, ea părea mai sigură şi mai rapidă. Unul dintre acele parteneriate bărbat-femeie unde poate că bărbatul este ancora, dar femeia ia conducerea în mod concret.

El îi cumpărase costumul, probabil. Un costum „de adio”? Şi-a înfăşurat eşarfa în jurul bărbiei ca pe o mască. Paşi mici, sacadați, de femeie cu treabă în oraş. O refugiată.

El i-a deschis portiera, i-a luat haina şi geanta şi i le-a pus pe bancheta din spate.

Am pierdut-o din vedere după ce şi-a retras rapid picioarele în maşină. Nişte picioare frumoase, elegante. Peste patru ore el avea să fie mort şi ea nu avea să afle. El s-a dus la portiera şoferului şi, înainte de a se urca, cu o mişcare rapidă a capului, s-a uitat în sus, s-a uitat în jur, s-a uitat în spate.

S-a făcut douăsprezece. Ajunge. Mă ridic de pe bancă. Am stat destul. Destul ca să-mi arăt respectul, destul ca să spun că n-am făcut-o în grabă. Destul pentru toate acele mesaje, dacă era să vină, de la morți.

Nu, draga mea, nimic. (N-aveam să mint.) Morții nu spun nimic. Ei nu iartă.

Pe banca asta e un singur nume: „John Winters, 1911-1989”. Dar e făcută dintr-un lemn bun de tec, uzat de vreme.

Şi viața mea s-a recompus.

Mă întorc la maşină. Tremur un pic, acum sunt pe picioarele mele. Să stai pe bancă – în noiembrie! John Winters. Ziua e încă strălucitoare, cerul e de un albastru aproape arzător, dar, deşi abia a trecut de amiază, dă acea senzație de precaritate pe care o pot avea până şi zilele încremenite şi strălucitoare de noiembrie. Deja păleşte, nu poate dura.

Marsh a zis:

— Ei? Ei i s-a întâmplat ceva îngrozitor?

Ea era mai încolo, pe coridor. Nimic nu avea să mai fie vreodată la fel pentru ea.

El s-a uitat la mine, citindu-mi gândurile.

— I se întâmplase ceva bun, nu? I se întorsese soțul. Fata plecase. Tot ce-şi dorise.

— Da.

— Atunci de ce?

— Asta nu e treaba mea.

— Nu? M-a privit. Aş putea spune că nici a mea. Când doamna Nash a venit la tine – să te angajeze – părea o femeie

pornită să se răzbune?

— Nu, deloc. Îşi voia soțul înapoi.

— Eşti sigur?

— Văd o mulțime de femei – cliente pornite să se răzbune. Pot să-mi dau seama.

Uneori de îndată ce intră pe uşă.

— Există totuşi o explicație. Ar putea convinge un juriu. De ce atunci? Pentru că a avut tot timpul intenția s-o facă.

Aşteaptă până se întoarce, el e liber…

— I-a făcut de mâncare. Mâncarea lui favorită. O pusese pe masă. Ai văzut…

— Exact. Răzbunare. Un element ritual.

Oamenii fac şi lucruri mai ciudate de-atât.

Ți-a trecut vreodată prin cap că poate nu e în toate mințile?

Nu credea nici el ce spune – îmi dădeam seama. Gogoşi! Mă testa.

— Un juriu nu va ajunge la asta, am zis.

— Poate că nu. Depinde. Ştiai că era mâncarea lui preferată, ea ți-a spus asta?

M-a privit.

— Ai văzut-o, am răspuns. Nu arăta ca şi când ar fi plănuit totul. Nu arăta ca şi când ar fi avut intenția s-o facă.

(Arăta – atât cât poate arăta cineva care spune întruna „eu am făcut-o, eu am făcut-o” – ca şi cum n-ar fi ştiut ce făcuse.)

El m-a privit şi a lăsat să treacă un moment de tăcere.

Nu ca şi când ea ar fi plănuit totul, ar fi putut spune.

Ultimul tău caz. Ce faci? Ieşi în târg, vânezi cai verzi pe pereți, încâlci toate regulile?

Dacă s-ar fi putut potrivi cu faptele, aş fi putut spune în acel moment: OK, foarte bine, eu am plănuit totul. Am conspirat cu doamna Nash să-l ucidă pe domnul Nash.

Eu am silit-o să facă asta. L-am urmărit, i-am raportat – ca să ştie. Apoi l-am urmărit până acasă, doar ca să mă asigur…

O declarație falsă (cea adevărată era pe masă, aşteptând s-o semnez): de fapt eu am făcut-o, eu am fost.

Gogoşi. Dar oamenii fac lucruri dintre cele mai bizare. Intră în secții de poliție (orice copoi îți poate povesti) şi mărturisesc infracțiuni pe care nu le-au făcut niciodată.

Se juca cu cravata. Probabil se gândea: şi dacă ea e nebună, poate că şi el e.

Dar nu te pot aresta pentru ceva ce există numai în capul tău.

— Da, am văzut-o, a zis.

Sălile de interogatoriu. Doi detectivi. Ce ciudat e să fii de partea celaltă a legii.

Şi nu de asta am intrat amândoi în poliție – atunci, demult, în acele zile simple, sigure – ca să fim de partea bună a legii?

(Da, avea să spună el mai târziu – când ne întâlneam ca să jucăm golf.)

Un lucru bun, ceea ce este corect să faci.

Un fel de asigurare: să fii de la început de partea care trebuie. O alegere solidă oricum, pentru noi, cei cu picioarele pe pământ, care n-am fost cine ştie ce în şcoală. (Şi aveam şi probleme acasă.)

Elevi necorespunzători (şi Marsh la fel, bănuiesc). Nu prea grozavi pe hârtie, dar având destulă stofă. Destulă pentru a sluji legea.

Iar acum uite-l pe Marsh – apropiindu-se de pensie: arată ca un profesor, un profesor obosit (un aer sever). Şi uite-mă pe mine, din nou într-o secție de poliție.

Totul din cauza unei profesoare. Pentru că până şi profesoarele ajung din când în când să intre în conflict cu legea.

Zilele acelea simple, înainte ca poliția să se transforme în porci, în praf şi pulbere, în mizerie.

Cred că mi-a citit gândurile.

— Pot s-o văd? Te rog, pot s-o văd?

Întrebarea aia – acel „te rog” – era ca o confesiune.

M-a privit cu severitate. Față de profesor obosit – genul care, dacă ai noroc, te lasă în pace. Dar chiar şi profesorii obosiți pot să te prindă. Chiar şi polițiştii cu un aer prietenos pot să-ți dea peste nas cu regulamentul.

Era singurul mod în care aveam s-o mai văd, de atunci înainte: cu aprobare.

— Nu pot să fac asta, a zis.

Era mai mult decât merita slujba lui, slujba lui care avea să se termine curând.

0 nevastă care îl aştepta pe el să vină acasă, pentru totdeauna.

— Nu se poate, ştii procedurile.

Şi Bob Nash zăcea pe un pat din oțel inoxidabil. Ştiam procedurile.

Ultimul lui caz. L-aş fi putut împinge în prăpastie.

Eu am fost – o să mărturisesc totul.

Ia-mă pe mine în locul ei.

La ce altceva e bună dragostea?

Pornesc maşina. Un grup de la altă înmormântare, mai mare de data asta, se împrăştie, cete întregi de persoane întristate se întorc la maşini, şi sunt prins în şirul acesta de despărțiri, simțindu-mă vag nelalocul meu. Nu, eu nu sunt cu voi.

Eu am venit doar să mă uit la un mormânt. Sunt aici cu altcineva.

Pe un mic indicator în formă de săgeată scrie „Ieşire”. Probabil că există un oarecare sistem de flux al traficului, până şi aici – menit să nu permită unui grup care pleacă să împiedice un grup care vine, să nu deranjeze înaintarea înceată, dar constantă în urma dricului. Aşa încât, într-o zi aglomerată ca aceea de azi, fiecare grup care intră să aibă momentul lui, să aibă măcar iluzia fugară că e singurul care contează, singurul care are cu adevărat o treabă serioasă de făcut aici.

Asemenea clienților mei când intră pe uşă.

Tu eşti singurul care contează, singurul care contează pentru mine.

Cum hotărâm?

„Ieşire.” E un cuvânt ciudat, dacă stai să te gândeşti, într-un cimitir. Ar trebui să fie cuvântul pe care îl vezi, ultimul cuvânt, când intri. Totul aici este întors pe dos.

Acolo unde se află Sarah, acesta nu e un cuvânt folosit prea des: ieşire. Nu sunt indicatoare în formă de săgeți. Totul acolo e doar înăuntru.

Înainte ca Sarah să devină profesoara mea, nu m-am gândit niciodată atât de mult la cuvinte – nu le-am ridicat în lumină.

— Poți, George. Scrie totul.

Mai mult decât nişte simple scrisori.

Un curs prin corespondență, teme pentru acasă. Ceva mai mult decât nişte scrisori de implorare aruncate în întuneric. Te rog, primeşte-mă…

Lecții speciale, meditații particulare.

— Ceva pentru mine de fiecare dată.

Nu am fost prea priceput pe hârtie, până acum. Sunt ochii ei, agentul ei în lume. Trebuie să ai o motivație. La fel şi în cazul crimei. Nu ştii niciodată ce se află înăuntrul tău.

Într-o zi a spus, despre ultimul meu efort (eu aşteptam verdictul, ca atunci când Helen gusta ce gătisem):

— Cred că poți să faci asta, George, cred că ai ce-ți trebuie. Nu mai ai nevoie de mine.

— Aici te înşeli, am zis.

Dar în ziua aceea am ieşit din închisoare plutind.

Priveşte, ține minte, notează. Port cu mine un carnet de însemnări, ca orice bun polițist. Parcă aş fi angajat într-un caz special, care îmi umple tot timpul, singurul caz, singurul caz care contează.

Şirul de maşini în care am intrat se târăşte printre chiparoşi şi conifere, apoi printre rândurile de copaci cu frunze aurii, apoi se opreşte inexplicabil. De o parte şi de alta

licăresc pietre de mormânt. Din loc în loc, câte un buchet de flori în culori vii.

Mă gândesc la fata de la florărie. Cum intra şi ieşea din lumină. Era fiica cuiva, înfloresc (lui Helen părea că-i cresc spini).

Ce suntem Sarah şi cu mine? Flori ce înfloresc târziu, precum crizantemele. Flori în noiembrie – cine ştie de unde. Flori de seră. Flori de închisoare.

Soarele trece prin parbriz de parcă aş fi o plantă sub sticlă.

„Putney Vale.” Sună ca un fel de paradis pierdut. Şi e adevărat, nu pot fi cine ştie ce probleme aici. Nu-i nevoie de poliție. Mici blocaje în circulație. Nici o tulburare a liniştii publice. Un petic de lume sigur. Atunci de ce stăm la coadă toți să plecăm?

Ne mişcăm încet spre poartă, unde totul îşi va schimba viteza. Pietrele de mormânt par să ne urmărească în picioare, neclintite şi tăcute, arătându-ne respect.

Totul este pe dos. Le dau onorul celor vii când pleacă, privindu-ne cum ne îndepărtăm ca o patrulă de rău augur.

În afară de Bob – dacă priveşte. El nu-mi dă onorul. Încearcă să pară la fel ca ei, impostorul, încearcă să pară îndurerat.

Acea ultimă ridicare a capului, înainte de a se urca în maşină.

Uite-l cum pleacă, ticălosul, cu florile livrate şi conştiința curată.

Cuvântul folosit a fost „corupt”.

Un cuvânt ciudat de fizic. Un gust negru care îți vine din gât, ceva gros pe limbă, de parcă ai avea o boală. De parcă ți-ar fi fost implantat un corp străin înăuntru şi acum face parte din tine, trebuie să te resemnezi cu el pe veci.

S-a constatat că eram corupt, că eram implicat în corupția poliției. Altă dată, poate, s-ar fi luat o măsură disciplinară internă, penalizări, suspendare. Destul de ruşinos. Dar pentru că în perioada aia aerul era îmbâcsit de

cuvântul „corupție”, pentru că se făceau presiuni de sus şi era o lipsă de încredere generală, şi trebuia dat un exemplu, eu am fost mătrăşit, în timp ce Dyson a scăpat.

Justiție: un alt cuvânt.

Şi n-aş fi primit decât laude dacă (cum era cât pe ce) îl închideam pentru o bună bucată de vreme.

Uite ce nu am făcut, am spus. N-am folosit puterea dată de poliție pentru a-mi atinge scopurile, pentru a-mi căptuşi buzunarele. N-am închis ochii. N-am pus la zid un om nevinovat numai ca să zic că am rezolvat un caz.

Nici o şansă. Ia lucrurile în felul ăsta, au spus – sau am citit în ochii lor – eşti sacrificat pentru binele poliției, pentru ceva mai important decât tine, pentru reputația ei, pentru a-i păstra curată fața mânjită.

Şi, apropo, scapi uşor, ai atacat un martor…

Corupt. Un cuvânt fără jumătăți de măsură: ai contractat boala. Eşti în aceeaşi găleată cu cei mai răi. Aşa cum unui delincvent i se spune delincvent, ca tuturor celorlalți, chiar dacă a furat un mărunțiş, o singură dată.

Nu eram doar un polițist care întrecuse măsura. Păcătuisem.

Lespezile licăresc în soare. Şi locul ăsta, dacă stai şi te gândeşti, probabil că musteşte de corupție… Nu e chiar o micuță comunitate nevinovată, până la urmă.

Fireşte, rămâne pata – acea banală pată de fiecare zi. E uneori o treabă murdară.

Trebuie să faci curățenie. Uneori chiar o treabă jegoasă – şi poliția e uneori însuşi Jegul. Şi uneori o aduci cu tine acasă (când te lasă în sfârşit să pleci acasă), ca un miros în haine, în păr. Acasă, la soția şi la fiica ta.

După o vreme nu se mai ia. Nici măcar nu mai ai mirosul decent al unei uniforme, îți intră în hainele civile, hainele care îți permit să te amesteci printre duşmani. Şi apoi te duci acasă.

Aşadar, Rachel chiar îl simțise tot timpul? Se săturase, şi asta a fost doar picătura care a umplut paharul? Sau, altfel

spus, i se făcuse silă de mirosul meu.

Şi eu credeam că mă descurc, în mare, să împac slujba cu casa, acea sarcină grea, acea trecere a graniței ori de câte ori deschizi usa de la intrare.

Măcar în direcția aceea. Mă întorceam la secția de poliție, de cele mai multe ori, rănit de Helen.

Dar cel puțin eram cu Rachel. De acord, uneori eram o pacoste, o mare pacoste.

Răneam pe toată lumea.

Acum însă avea şansa să declare că toată vina era a mea. Pata eram eu. Nu eram bărbatul potrivit, ci bărbatul nepotrivit. Şi ea nu era soția mea, ci judecătoarea mea.

Şirul de maşini ajunge la poartă, se scurge afară, ocoleşte rondul, încă semănând cu o procesiune oficială, apoi intră, prinzând viteză, pe drumul spre autostrada A3.

Apoi, unul câte unul, ne lansăm înapoi în lume.

Cred că Rachel nu a renunțat niciodată la dumnezeul ei, asta cred. Vreau să spun, la acea componentă a lui de tătic uriaş şi sever.

Eu nu am avut niciodată un dumnezeu ca al ei, nu am fost crescut (slavă Domnului) ca ea. Deşi tata se ducea destul de des la biserică – să pozeze fericitele cupluri.

Mă gândeam cum o fi fost pentru Rachel când era mică. Dumnezeu o privea de sus, ea îl privea de jos, supusă şi speriată.

Apoi, într-o zi, când a mai crescut, a hotărât: nu, nu e nimeni acolo sus. Sunt singură.

Eu n-am fost crescut ca Rachel. Dar prinzi tot felul de lucruri despre Dumnezeu. Ii prinzi mirosul, ca acela de biserică.

Şi îmi amintesc că undeva se citea un pasaj care spunea că nu există păcătos atât de rău, atât de nedemn încât Dumnezeu să-l lase vreodată să scape din plasa iubirii lui.

Rachel nu a renunțat de fapt niciodată la el, asta cred eu.

Si dacă e sau nu acolo sus, dacă are sau nu o plasă, nu ştiu. Dar cred că aşa ar trebui să fie şi între noi. Ar trebui să

mai existe măcar o persoană care să nu ne lase să scăpăm din plasa ei. Orice am face, orice am fi făcut. Nu e o chestiune de bine sau rău. Nu e o chestiune de justiție.

Ar trebui să existe cineva şi pentru Dyson, până şi pentru Dyson. Nu ştiu cine e. Stiu că nu sunt eu ăla.

Întorc pe şoseaua către autostradă şi apăs pe accelerație. Sunt pe drum acum, sunt pe drum. Intru şuierând pe A3.

Orice am face, oricât de rău. Dacă se descoperă că suntem corupți. Chiar dacă facem cel mai rău lucru de pe lume, chiar dacă facem ceva ce n-am crezut că am putea face vreodată şi omoram un alt om. Chiar dacă acel om a fost cândva cel pentru care țineam plasa întinsă.

Marsh m-a privit îndelung. Fața îi era dură şi încordată de parcă aş fi fost la mila lui.

Până şi profesorii obosiți pot să te facă să te zvârcoleşti. Până şi polițiştii care par buni pot să-ți facă zile fripte. E vorba de puterea pe care o au (motivul pentru care se şi înrolează unii). Puterea care îi părăseşte când părăsesc poliția.

Ultimul tău caz. Poți să-l conduci cum vrei. O să scapi curând.

Apoi fața i s-a înmuiat. Avea expresia aceea a cuiva care simte nevoia unei schimbări.

Trebuie să fi fost aproximativ unu noaptea. Declarația mea încă se mai afla pe masă, sub mâinile lui. A împins-o spre mine.

— Bine, a zis, cred că e de-ajuns. Semnează.

Parchez maşina în locul obişnuit. Nu e nici unu şi un sfert. Am mai bine de două ore. Dar procesul e lung, nu te lasă să scapi uşor. Înveți să îți laşi timp. Mai întâi biroul pentru pachete, mereu un spectacol, apoi vizita în sine. Te prezinți la poartă şi aştepți. Stai o oră bună. Iar dacă vrei să mănânci…

Înveți să aloci o zi întreagă. Nu se întâmplă decât o dată la două săptămâni.

Au fost o mulțime de ocazii când (neavând de vizitat mai întâi un mormânt) am ajuns şi mai devreme, şi încă bucuros. Numai ca să fiu aproape de ea.

Şi nu s-a întâmplat niciodată să nu mă gândesc, încuind maşina: într-o zi o să fac asta pentru ultima oară. Într-o zi o să plec de lângă maşină şi, când o să mă întorc, n-o să mai fiu singur.

Aceste obiceiuri care ajung să facă parte din noi, ca o mânecă, o piele. Urc scările biroului. Rita mă aşteaptă cu ceainicul gata fierbinte.

Când ai un subiect de supravegheat, trebuie să-i înveți obiceiurile, traseele regulate, ca să ştii când calcă alături.

Deşi ăsta n-a fost mereu traseul meu.

Vreme de nouă luni a fost în Essex excursii de o zi în Southend. Apoi, printr-un noroc, aici. Dar poate fi transferată din nou, ştim asta, în orice clipă. Fără nici un motiv sau explicație.

Însă dacă se întâmplă, sunt pregătit.

Am învățat unde sunt toate, cele care primesc femei condamnate pe viață, gradul doi, gradul trei. Puncte pe harta noastră.

Mă eliberez de centura de siguranță şi caut sub bord. Un plic maro mare, nesigilat. A fost acolo toată ziua. Ultima mea ofrandă, munca mea de două săptămâni care va fi desfăcută şi examinată, fireşte, înainte de a fi dată mai departe. Nu mă deranjează. Sunt obişnuit. N-au decât să citească fiecare pagină, fiecare cuvânt dacă vor. Nu sunt scrisori de dragoste, nu tocmai. Relatări bilunare din lume.

N-au decât să chicotească şi să creadă ce-or vrea. Scorpii – scorpioane, scorpionese.

Georgie-Porgie, care vine, că mai vrea.

Şi, de obicei, are şi de ridicat un plic.

Aduce şi ia. Livrarea mea anterioară, cu răspunsurile profesoarei. Dar Sarah nu are atât de multe de relatat. Rutina închisorii – asta se înțelege de la sine.

Dar scrie şi despre altceva: împărăteasa Eugénie.

(Era vreo problemă? In afară de nefericita… Întârziere. Avea contract cu o editură, se apucase deja – şi renunțase la plată.

Nu era un contract lucrativ. Dar trebuia să ştie cineva? Persoana care a tradus această carte este un asasin. O asasină.)

Traducătorii sunt oricum oameni din umbră, oameni pe jumătate.

Şi, oricum, o ținea pe linia de plutire.

O plută: noi trei. Ea, eu şi împărăteasa Eugénie. Să nu-l uităm pe împărat, bătrânul soț al lui Eugénie. Noi patru. Vorbim despre ei ca despre nişte persoane cunoscute.

„Ce mai face împărăteasa astăzi?" îmi pun paltonul. În plic, în afară de paginile mele, un top nou de hârtie albă A4. Are nevoie de cât mai multă posibil.

Îmi strecor plicul sub braț, încui maşina.

Merg în direcția opusă – îndepărtându-mă de închisoare. Am timp de pierdut, timp de mâncat. Şoseaua principală e la cinci minute de aici. Dacă nu mănânc un sandvici pe bancă, lăsând firmituri pentru morți, atunci să fie la Snaketeria.

O stradă cu case, case cu o închisoare la îndemână. În capăt la stânga, apoi la dreapta. Apoi dau peste magazine, trafic şi aglomerație. Safeway, Argos, Marks and Spencer. Soarele face maşinile să lucească.

Lumina lui are o nuanță de foc arămiu.

Fețele oamenilor trec pe lângă mine ca nişte flăcări.

Snaketeria e ticsită. Parcă intri într-o cameră a motoarelor. Şuieratul şi fornăitul cafetierei, un snop de comenzi care se repetă. Prânzuri la pachet. O coadă care abia se târăşte – sunt şase sau şapte oameni în fața mea – dar nu-mi pasă.

Constat ceva la mine în ultima vreme: nu mă deranjează să aştept. Pot să aştept. Mi-am pierdut zvâcul nerăbdării, nu mă deranjează cozile, procedurile, blocajele, întârzierile. Să plec dintr-un cimitir, să cumpăr un sandvici…

Când stai la coadă, poți să priveşti, poți să observi diferite lucruri. Când stai la coadă, poți să te gândeşti la toate celelalte cozi la care ai putea sta, toate cozile alea încete, teribile.

Dar există viață care să nu fie făcută jumătate din aşteptare? Presărată cu detenții? „Merită să aştepți.” „Ai răbdare.” Nimic bun nu poate fi grăbit – ca la gătit.

Deşi aici se lucrează pe brânci în spatele tejghelei.

În plus, ăsta e atuul unui detectiv. Dacă nu ştii să aştepți, să încremeneşti în aşteptare…

Aici sunt deja cunoscut. Sunt un client regulat. O dată la două săptămâni. Şi uneori fac excursii separate, doar până la biroul pentru pachete. Haine, mărunțişuri, lucruri care sunt permise. Livrare la domiciliu.

Ajung la tejghea. Sunt întâmpinat cu o înclinare a capului şi o vorbă de recunoaştere. Dacă îmi pot sau nu ghici povestea, asta-i altceva.

Ăsta? Tipul cu pachetul sub braț? Tocmai a fost la mormântul unui om asasinat. Acum se duce s-o vadă pe femeia care l-a ucis. Între timp îşi cumpără un sandvici şi un cappuccino.

Pui, rucolă şi ardei roşu prăjit. Patronii sunt spanioli. Sarah le ştia limba.

„Snacketeria”, un vechi cuvânt spaniol.

E un loc liber – un scaun înalt lângă fereastră. Cafe Rio. Lumea asta internațională.

Cum îşi petrece timpul într-o zi ca asta?

E unu şi jumătate. Văd cu ochii minții o piatră de mormânt – într-o lumină arămie, cu pete ca nişte scântei în granit unde nu se va mai duce nimeni un an de-acum încolo.

Peste vreo douăzeci de minute o să mă întorc de unde am venit, o să o iau puțin în altă direcție şi o să mă aşez la altă coadă.

Saab-ul a pornit. L-am urmărit. De la o distanță de vreo treizeci de metri. Când a intrat în aglomerația de pe Fulham

Road, aproape îi atingeam bara de protecție, de teamă să nu pierd contactul chiar de la început.

Noaptea nu este atât de uşor să urmăreşti o maşină. Dacă rămâi în urmă, nu vezi decât farurile din spate – şi toate farurile din spate arată la fel.

Din acelaşi motiv, ce-i drept, e mai greu să-ți dai seama dacă eşti urmărit. Dacă asta le trece vreodată prin cap…

Lillie Road… Fulham Palace Road spre Hammersmith. Apoi pe A4 spre M4: drumul spre Heathrow. Cinci şi jumătate: trafic dificil şi încet spre Hammersmith, ceea ce însemna că puteam să mă apropii uneori destul de mult ca să le văd capetele.

Şi să le citesc gândurile? Dacă plecau împreună în noapte – dacă se pregăteau să fugă – cu siguranță ar fi fost un fior, un puls între ei, detectabil chiar şi din felul cum îşi țineau capul. Iar dacă se pregăteau să se despartă…

Fulham Palace Road. Trecem pe lângă Spitalul Charing Cross, unde lucra el unde îşi consulta femeile.

Va funcționa oare şi de data asta? I s-a mişcat capul, doar o clipă, fără voia lui, sau s-a forțat să privească rigid drept înainte?

Când urmăreşti doi oameni – când urmăreşti pe oricine – şi ei nu ştiu că eşti acolo, e greu să nu simți emoția puterii.

Ca şi cum le-ai putea hotărî soarta. Stai cu piciorul deasupra gândacului care se grăbeşte speriat.

Nevoia misterioasă de a ocroti.

La Hammersmith se face o buclă. O iau la stânga pe A4. Acum traficul e mai rapid: e mai greu să te ții aproape. Dar el nu conducea repede, rămânea pe banda întâi – două faruri roşii constante. Nu conducea ca un om nerăbdător să ajungă cât mai departe.

Cred că ştiam încă de atunci. Ea pleca.

Ea avea să plece. Unele lucruri le pui cap la cap, pe altele le simți în tine. Nu-i spusese nici o minciună lui Sarah. Încerca să prelungească aceste momente.

A4, apoi M4.

Chiar şi aşa, chiar şi aşa. Stătea încă în puterea lui, acolo, la volan. Putea să facă ceva nebunesc, în timp ce se apropia de ieşirea spre Heathrow. Putea să accelereze brusc. Putea să apese pe pedală, să depăşească orice limită de viteză, numai ca să n-o lase să plece.

O ultimă speranță sălbatică. A lui? A mea? El medita la asta, eu meditam la asta – un fost polițist care lucrase cândva şase luni la circulație. Bine, băieţaş, dacă vrei să ne întrecem… Nu o supraveghere, ci o vânătoare (nu pentru asta te-ai înrolat?). Până la urmă nu e decât o vânătoare, e anarhia vânătorii.

Fața lui Dyson când am fost nevoit să-i spun: am întrecut măsura.

Si Kristina se întorcea – dacă se întorcea – acolo unde se renunțase la orice reguli.

Trei ieşiri pe autostradă, înainte de Heathrow – fără a o socoti pe cea pentru Terminalul 4. Opțiunile se închid rapid, momentele se împuținează. Apoi eşti absorbit în labirintul unui aeroport uriaş.

El rămâne pe banda întâi. Indicată pentru ieşirile spre „Terminalele 1, 2 şi 3”.

Chiar şi aşa, chiar şi aşa. Încă se mai poate întâmpla ceva, situația se poate răsturna în ultimul moment. Şi iată planul B: să treacă împreună prin porțile de la plecări – aşa cum intenționaseră de la început. Aveau să-şi fluture tichetele de îmbarcare şi să dispară. De ce ar fi condus altfel decât constant şi calm dacă ăsta era planul?

Şoseaua care ducea de la autostradă la intrarea aeroportului. Uruitul unui avion care zbura jos.

Ştiam până în măduva oaselor că aveau să se despartă. Din felul grav în care era condus Saab-ul negru, ca un dric, prin tunelul de sub piste, de parcă n-ar mai fi fost nici o ieşire.

O parte din mine – oare numai măduva oaselor?

— Se bucurase probabil. Restul ființei mele implora să se înşele.

Când te duci să vizitezi pe cineva la închisoare e ca o mică repetiție pentru cum e de fapt înăuntru, o mică mostră de pedeapsă. Uşile se închid în urma ta. Un sistem – un miros – te înghite, eşti percheziționat, numărat şi însemnat. Te întrebi vag dacă o să-ți mai dea drumul.

Apoi, când îți expiră timpul, se petrece un mic miracol. Te duci înapoi – e bine aşa cum ai venit. Faci acel pas simplu care pentru cei care rămân înăuntru nu e simplu sau e de-a dreptul de neconceput.

Poate că toată lumea ar trebui să fie obligată s-o facă. Un fel de educație, un privilegiu. Ca să ştii cum e să părăseşti lumea şi apoi să fii pus înapoi în ea.

Mă aşez la coadă la poartă. E un centru pentru vizitatori nou-nouț chiar vizavi, dar nu e funcțional încă, aşa că ne înghesuim ca nişte oameni fără adăpost.

Fețe familiare. Mereu câțiva copii, copii fără mamele lor, de care are grijă altcineva. Câteva înclinări din cap, zâmbete fugare. În general, suntem o ceată tăcută cu excepția copiilor. N-am venit să ne întâlnim unii cu alții, şi doar din întâmplare părem un grup special, câțiva aleşi.

Zidul înalt din cărămidă ne domină.

O ridicare din umeri, o deplasare a picioarelor – o nerăbdare, de a fi lăsat să intri într-o închisoare. Dar în timp ce noi tremurăm în umbră, construcția din cărămidă de deasupra noastră străluceşte precum crusta unei fripturi proaspăt scoase din cuptor. Nici pentru soare nu e o problemă – acel pas simplu care nu e atât de simplu – el poate pluti pe deasupra unui zid de închisoare.

Un privilegiu, câțiva aleşi. Toate cozile care se târăsc.

Numai că pentru mine privilegiul este invers. Sunt cele mai prețioase momente din viața mea. De parcă aş putea spune, când suntem trimişi afară: Nu pot să rămân? Chiar trebuie să plec? Aş rămâne bucuros dacă ați putea găsi un motiv, un pretext. Nu puteți să mă acuzați de ceva?

Numai că – un mic amănunt – asta e o închisoare de femei. Orice ai face ca să capeți un permis permanent, nu ai

cum să rezolvi asta.

Trei şi cinci. E timpul. Deschid. Înaintăm îmbulzindu-ne şi, deşi ei se uită după fețele noi, nefamiliare, simt un gol în stomac, ca întotdeauna. Ca şi când m-ar putea opri, ca şi când ar putea veni o privire severă, un arătător întins, apoi un brânci.

Nu, tu nu. Tu astăzi nu.

Mi se strânge stomacul. Dar, ca întotdeauna, nu uit să-mi umplu plămânii. A devenit un ritual, o superstiție, o rundă de preliminarii esențiale. Ca un scafandru, îmi umplu plămânii cu aer liber.

De parcă aş putea să-l țin tot timpul cât durează să trec prin uşi şi controale şi percheziții şi să-l duc până în sala pentru vizite, şi să-l eliberez doar atunci când ni se întâlnesc buzele.

De parcă ne-ar fi permis să ne sărutăm pe buze…

Scorpiile spun: „Sal't, George”. Trebuie să-ți laşi lucrurile la vestiar. Îți întorci buzunarele pe dos. E ca pe vremuri, la secție. Fără portofele, chei, bancnote, țigări.

Te caută în pantofi, te caută în gură. Uneori, aduc şi câinii.

Mă controlează repede, mai mult din obişnuință decât cu vreun scop, fără să-mi atingă anumite părți. Am depăşit glumele despre masajul total, dar o parte din mirosul închisorii, nu există nici o îndoială, este mirosul sexului. Al sexului fără sex.

Deşi presupun că nu poate fi atât de puternic ca în închisorile de bărbați. Duhoarea parfumului la orele de vizită, hainele cochete. Atât cât se poate.

Ca şi clientele mele – unele dintre ele.

Transmit efluvii de semnale. Rita le adulmecă, apoi le lasă să intre. Şi ai toate întrebările pe care nu le poți pune, deşi în mintea ta le pui (şi ele ştiu), şi uneori uneori surprinzător de repede – ele îți răspund oricum.

Vă mai culcați cu soțul dumneavoastră? Când a fost ultima oară?… Deci mai aveți relații sexuale cu el, dar vă dați

seama după cum face...?

E la fel când te pipăie scorpiile: un mic morman de întrebări nerostite.

Ultima oară? N-a fost nici prima.

Se uită la tine. Ei bine, sunt tot felul de oameni pe lumea asta.

Şi încă mai speri.

Numele scorpiei mele e Bridget (ştiu cum le cheamă pe unele). E solid clădită, are patruzeci de ani şi arată ca o expertă în judo. Probabil că există bărbaţi cărora le plac gardienele de închisoare. Aşa cum există bărbaţi (am cunoscut câţiva) cărora le plac poliţistele. Femeile în uniformă, scorpionesele. Un pic de disciplină.

Eu? Mai mult profesoarele, în ultima vreme.

Bridget spune:

— Sal'tare, George. Ce mai facem?

Asta în timp ce mă pipăie, şi eu ridic braţele. In ultima vreme, e drept, am depăşit etapa întrebării tăcute. Acum se uită la mine cu un fel de respect.

— E frumos afară, zice.

Şi mă întreb dacă ştie, dacă ştiu toate, dacă ţin un jurnal special. Asta era ziua.

— Dar e frig, spun.

Doar un pas. Dar e o altă ţară, o altă lume. Şi dacă ai ajuns să trăieşti în ea, trebuie să supravieţuieşti. Sunt tot felul de metode, dar una dintre ele este să o accepţi, să ţi-o doreşti cu putere – ai unde să fii în altă parte? Ai făcut un rău (cel mai mare rău cu putinţă), nu trebuie să fii pedepsit? Odinioară – nu foarte demult – nu te mai lăsau nici să trăieşti.

Să vrei să fii închis. Să vrei să uiţi că ai umblat vreodată prin acea altă lume, departe, dincolo de un zid. Ea n-a existat niciodată, nu ai fost niciodată acolo cu adevărat.

La început mă ura. Vedeam asta – era îngrozitor – în ochii ei. Mă ura: acest străin, acest intrus – acest memento care pătrundea în spaţiul ei. In primele trei luni, de fapt, a refuzat

să mă primească, a refuzat să mă sune, deşi au voie să dea telefoane. Prizonierul decide, e singura lui fărâmă de putere, prizonierul invită. Vino la mine.

Şi, fireşte, mi-a fost frică. Când comiți o crimă ca a ei, eşti supravegheat îndeaproape.

Mi-a fost frică… Şi am avut îndoieli?

Am intrat în panică? „Nu e în toate mințile”, spusese Marsh. Mi-era frică şi nu-mi venea să cred. Ei îi venea să creadă? Că se întâmpla cu adevărat? Fost polițist, şi tot îmi ziceam, de parcă n-aş fi ştiut legea: nu se poate să fie condamnată pe viață, nu pe viață.

Numai scrisori, scrisorile mele tâmpite.

Scrisori într-o singură direcție. Apoi, într-o zi, un răspuns. M-am holbat la el. Apoi, într-o altă zi, acel lucru magic, acea concesie: un permis de vizitare. Dar chiar şi când m-a primit, când m-a lăsat s-o văd: ce privire avea! De parcă aş fi fost mort pentru ea şi ea ar fi fost moartă pentru mine.

O să înceteze, o să renunțe, o să-l fac să renunțe. Pe urmă o să fiu singură, pe urmă pot să mă transform complet în stană de piatră.

Îmi spuneam: continuă, rezistă. La ce te aşteptai? Să fii bine-venit, recompensat, făcut să te simți bine?

N-am nevoie de mila ta, George, n-am nevoie de compasiunea ta, fir-ar să fie!

Nu asta îți ofer, fir-ar să fie.

Eu, cu plămânii mei plini de aer, gata să explodez. Eu, cu singura ştire pe care nu voia s-o audă: orice s-a întâmplat, orice se întâmplă, tu rămâi tu.

Continuă.

Şi nu eram orb. Ştiam cum era la închisoare, ştiam ce le face oamenilor. Îi transformă în ceva ce n-au crezut niciodată că sunt. La condamnare, sunt duşi în aripa infirmeriei. Privirea aia tâmpă: o parte din ea e şoc pur. Draga mea. Nu eram naiv. Fusese cândva meseria mea, datoria mea să trimit oameni la închisoarE. Şi acum y uitați-vă la mine, bat eu însumi la uşă.

Mă gândeam la cum mă dusesem să-l văd pe Patel. Era în afara pericolului. Voiam să mă ierte. De parcă i-aş fi implântat eu însumi cuțitul ăla în piept.

Nu renunța. Asta o să treacă, o să treacă. E firesc. E firesc: să-l omori pe bărbatul pe care îl iubeşti – îl iubeşti? L-ai iubit?

— Şi apoi să vrei să mori şi tu.

Nu o închisoare, ci o înmormântare.

De parcă ar fi fost cu el în mormântul ăla. N-o puteam trage afară. Nu puteam da pământul deoparte, puteam doar să duc aer înăuntru. Câți plămâni plini, câte livrări – o celulă plină?

— Până ca ura să înceapă să piară? Până ca ea să se întoarcă la mine. Şi la ea însăşi.

Să redevii tu.

Sunt momente, vor fi întotdeauna, când îți doreşti să nu fii, să nu fi fost niciodată tu. Sau când aproape ai putea crede că de fapt chiar altcineva, nu tu – cum să fi fost tu?

— A făcut ce se presupune că ai făcut.

Dar în ziua asta, dintre toate zilele, aniversarea zilei în care ai făcut-o, ştii că nu poți crede asta.

Saab-ul a ieşit din tunelul de la intrare şi a mers pe aleea spre Terminalul 2. Eu eram cu trei maşini în urmă. Când am intrat pe aceeaşi alee, am redus distanța la două. Şase şi cinci. Senzația bruscă de grabă dintr-un aeroport.

Au urmat indicatorul pentru „Parcare pe termen scurt – Terminalul 2”. Termen Bcurt? O scurtă încetinire, apoi am pătruns în parcarea multietajată şi am început să urcăm în spirală. La etajul al patrulea erau locuri, şi când Saab-ul a intrat într-unui din ele, eu am trecut pe lângă el, am întors la capăt şi am parcat într-un loc de unde puteam privi.

A trecut aproape un minut înainte ca vreunul din ei să coboare. Ultimul moment în care se putea schimba planul? Se puteau răzgândi? El încă mai avea cheia în contact. Ea încă mai stătea lângă el.

Dar care era planul? „Termen scurt”: asta putea să nu însemne nimic. Maşina putea rămâne pur şi simplu acolo, până începea cineva să pună întrebări, până când Sarah avea să fie nevoită să se ocupe de asta – şi de asta. O înşelătorie costisitoare, un Saab clasa întâi, dacă ăsta era planul – dar numai o mică parte din ceea ce lăsa în urmă.

Faci un pas, treci o graniță.

Dar oamenii fac şi lucruri mai bizare.

Şi unii oameni – poate că s-a gândit el – ca femeia asta care se afla încă lângă el, nu au de ales. Se întorc cu spatele şi lumea explodează în urma lor.

Scuza lui: ea era exemplul lui? De ce să fii cumpătat? Lumea nu e.

Iar ea stătea acum acolo, probabil aşteptând, privindu-l cum şovăie, privindu-l cum transpiră. De el depindea.

Nu puteam să le disting fețele, printre licăriri de lumină şi umbre. Saab-ul era parcat cu spatele la mine. Se putea să fi fost deja gol, doar că (şovăială, transpirație?) el nu stinsese încă farurile.

„Persoane dispărute…” Adeseori se pornea de la o maşină abandonată. Într-o parcare multietajată, să spunem. Punctul de plecare. Punctul în care cineva spera, dintr-un motiv sau altul, că ar putea deveni altcineva, că ar putea ieşi din propria viață.

Persoane dispărute: şi cu asta îmi câştig pâinea acum. Persoane dispărute şi chestiuni matrimoniale: uneori sunt unul şi acelaşi lucru.

A stins în sfârşit farurile maşinii. Ea a ieşit prima. Uşa lui s-a deschis, mai încet.

Da, ea prelua conducerea. II manipula, ca şi cum ar fi fost un invalid care se tot împiedica. Ea era cea care prelua comanda într-o criză.

Şi, într-adevăr, în timp ce mergea înaintea lui, spre spatele maşinii, am văzut ceva căruia ai fi vrut, dacă ai fi fost omul potrivit la locul potrivit, să i te supui, s-o urmezi ca un

câine idiot. Ochii negri şi adânci. Pielea ei, în lumina aspră, secătuită de sânge.

El a deschis portbagajul de parcă acționa în urma unor instrucțiuni neauzite.

A scos cele două valize – doar pe acelea două, aceleaşi două. Putea să fi fost pur şi simplu şoferul ei, care se ocupa de bagaje, anticipând un bacşiş, numai că, după ce a pus jos geamantanele, mâinile lui s-au ridicat spre ceva care avea mai multă nevoie să fie ținut, obrajii ei. Ca spre o vază gata să cadă de pe un raft.

Am deschis portiera maşinii. O rafală de aer rece. Zumzăitul avioanelor şi mirosul, pătrunzător, dar vag grețos, de combustibil-pentru avioane, amestecat cu mirosul de benzină al maşinilor parcate. Aroma există una – de urgență.

Ea i-a luat mâinile de pe fața ei. Cu blândețe, ferm. La câțiva metri mai încolo, lângă lift, erau o grămadă de cărucioare pentru bagaje, şi ea s-a dus, cu un mers deliberat apăsat, să ia unul.

O studentă săracă. În costumul ei negru, lucios, care se decupa pe tot betonul ăsta sumbru? N-ai fi crezut.

A adus căruciorul. El aştepta, cu haina ei în mână. A pus valizele şi geanta ei de mână în cărucior. A închis portbagajul şi a încuiat maşina, apoi a apucat mânerul căruciorului şi a început să împingă.

Mi-am luat şi eu haina. Acum că erau cu spatele la mine, am ieşit şi m-am îndreptat, ca şi ei, spre lift.

Era o tentație, firește, o mare tentație.

Să fi stat cu ei până venea liftul – să fi intrat cu ei. De unde puteau să ştie? O tentație: o încălcare a regulilor. Niciodată nu trebuie să rişti să ți se remarce prezența. Stai în compartimentul tău.

Dar acum îmi doresc s-o fi făcut. Să pătrund – doar pentru acea scurtă călătorie până jos – în spațiul lor. Aş fi citit toate semnalele de aproape, în lumina strălucitoare a liftului. As fi adulmecat mirosurile. Aş fi putut chiar să le

adresez acel zâmbet fugar, fără sens, al unui străin în lift. Ca şi când habar n-aş fi avut.

M-aş fi uitat la ea, la el. El s-ar fi uitat la mine. Aş şti mereu că ne-am privit în ochi.

Am trecut pe lângă ei, luând-o pe scări.

Un tact mai mult decât profesional? Să le rămână liftul numai lor: acele câteva secunde până la etajul unde erau plecările.

Dar poate că fiecare secundă…

E un cuvânt pe care l-am învățat de la Sarah, care se referă la apropierea dintre oameni. „Aură.” Vine din latină sau poate din greacă – la fel ca „ginecolog”. Însemna „adiere”, „suflare”, „licărire”.

Aş fi fost în aura ei. În aura Kristinei.

Aura lui Sarah.

Am luat-o încet pe scări. Când am ajuns la banda rulantă spre terminal, ei ieşiseră deja şi erau cu câțiva metri înaintea mea.

În aeroporturi sunt canale, fante şi filtre ca într-o linie de producție. Un mare sistem de măcinare care îndepărtează aura sau – din acelaşi motiv – o face să se vadă. Atâtea plecări, atâtea sosiri: nu poți nicicum deosebi simplele cuvinte de rămas-bun de agonii, iubiții, de prieteni.

Oamenii devin agitați, se îmbrățişează, se agață unii de alții, se sărută. Ce înseamnă ochii ăia umezi? Ne vedem duminica viitoare? Oare n-o să te mai văd niciodată?

Toate aceste gesturi intime în public.

Dar aici nu e neobişnuit, e aproape o cerință socială.

Şi, din acelaşi motiv, e visul oricărui detectiv. Faci parte din mulțime, nu vei fi observat – nici dacă te freci de-a binelea de ei.

Şi, oricum, nu e nevoie să fii detectiv.

E ceva în sânge. Cine n-a făcut-o – cine n-a stat, nu s-a aşezat la marginea unei mori imense şi a privit? Şi cine n-a ales, ca un spion, doar pentru amuzament, o siluetă solitară, un cuplu, şi nu l-a urmărit peste tot, fiecare mişcare, fiecare

gest, n-a încercat să citească de pe buze? Şi nu s-a întrebat: care o fi povestea lor?

Cuplul ăla de acolo, de exemplu – fata aia atrăgătoare (italiancă?) şi bărbatul mai în vârstă, arătos, dar neliniştit.

Sosiri şi plecări. Controlul paşapoartelor era cu un etaj mai jos – omiseseră un indicator. I-am urmat jos, i-am privit cum îşi găsesc drum spre o coadă. Zborul 837 pentru Geneva. Aşadar? Era o coadă cam lungă.

Mai rămăsese atât de puțin timp (dacă aşa era): să trebuiască să-l petreci la o coadă. Ea era mai liniştită. El se tot uita la ceas. Nervozitatea unui bărbat gata să fie condamnat? Sau gata să o şteargă?

Mâna lui se tot ducea spre talia ei, spre brațul, spre umărul ei, aluncând prin păr, pe ceafă.

Înaintau încet. Poate că era mai îngrozitor decât îşi imaginase vreunul din ei.

Ea era mai liniştită – aproape crispată, ca şi când unul din ei trebuia să fie tare.

Spuseseră că o vor face, el spusese că o vor face. Dar acum, la barieră, el începea să se prăbuşească, să ezite, să se desprindă de ea.

Dacă aşa era.

N-ar fi trebuit oare un ginecolog să învețe să-şi păstreze calmul?

Două bilete sau unul? Încă nu puteam fi sigur. Valizele alea puteau însemna orice – poate că totul făcea parte din înşelătorie.

Oamenii ies din viețile lor cu mai nimic, doar cu hainele de pe ei. Mâna lui pe ceafa ei.

Să pierzi, să-l ai pe cel pe care îl iubeşti. Să iubeşti nu înseamnă să ai, să păstrezi.

Nu ştiam încă.

Ochii ei par să privească prin mine astăzi, parcă la altcineva, în depărtare. Spune:

— Ai fost?

— Bineînțeles. Am dus flori. Trandafiri. E o zi frumoasă.

Şi nu mi se pare potrivit, fireşte, nici că am spus-o, nici faptul în sine. Tocmai astăzi să fie o zi frumoasă.

Cum trece de ziua asta?

Sprânceana ei face un mic nod, strâns ca un semn de întrebare. Se uită fix la mine. In acelaşi timp parcă are o expresie ruşinată în ochi, o grimasă timidă în colțul gurii, ca pentru a spune: ştiu că e absurd, George, ştiu că mă port stupid, dar…

Şi poate că se gândeşte şi ea, ca şi mine: aşa a fost şi acum doi ani. Eu cu misiunea mea, ea aşteptând să i se spună.

Ce pot să spun? Nu am nici un mesaj, nu sunt mesagerul lui. Sunt doar vizitatorul tău, ca în oricare altă zi.

— Totul arăta… Bine. Arăta… la fel.

Ce pot să spun? Că el nu se urnise?

Nu pleca nicăieri. Că spusese că şi el o va aştepta mereu?

Şi ştiu că nu crede în fantome. Cel puțin, nu în zilele obişnuite.

— Bântuită", George? A spus odată. E un cuvânt prea simplu. Nu e asta…

Dar ştiu că a fost cu el, mi-a spus, în vise. Cu Bob în vise, deşi e mort, deşi l-a ucis. Asta pare doar un element secundar, până se trezeşte.

Şi eu am fost cu Sarah în vise – în visele mele şi ale ei (mi-a spus ea) – deşi ea e aici, în închisoare, ceea ce pare de asemenea secundar, aici, unde abia dacă putem să ne atingem.

În vise nu există uşi încuiate.

Îi spun:

— Am stat o vreme acolo, draga mea.

Nu pot vorbi în locul lui. Iar el nu poate vorbi.

Pare aproape crud, ca atunci când îi explici ceva îngrozitor unui copil. Şi ea e profesoara mea, de obicei – eu sunt copilul care vine la această şcoală specială.

— Am stat acolo destul de mult.

(I-am dat timp, i-am dat ocazia.)

Şi ştiu destul de bine care este cuvântul pe care vrea să-l audă – sau ceva apropiat de el, doar promisiunea, pâlpâirea lui. Iar ea ştie, destul de bine, că nu poate să o primească.

Şi, Dumnezeu ştie, deşi unii ar putea spune că a distrus complet acea posibilitate (şi ce crimă a comis ell), că ea l-a iertat pe el.

Dar eu nu pot să spun asta în locul lui.

Pot să spun doar, şi am spus-o, că eu o iert. Mii de oameni n-ar ierta-o, dar eu da. De o mie de ori.

Si, Dumnezeu ştie, aşa am simțit mereu în legătură cu victimele crimelor (am văzut câteva): de ce ar ierta vreodată, dacă ar fi să se întoarcă? Am văzut victime ale unor infracțiuni mai mici, care încă pot vorbi. De ce ar ierta vreodată?

De ce ne-ar fi iertat Patel – pe Dyson sau pe mine?

— E doar un mormânt, draga mea. Am stat acolo.

Grimasa din colțul gurii devine mai evidentă. La ce se aştepta?

Nu există gratii, nici bariere. O masă simplă, scaune fixate în podea. Te lasă să atingi, să îmbrățişezi. O dată la două săptămâni, o îmbrățişare. Bineînțeles, nu e intim, mai sunt toți ceilalți şi eşti supravegheat. Scorpiile îți pot vedea fiecare mişcare – îți pot auzi, dacă vor, fiecare cuvânt. Eşti filmat. Dar, după o vreme, nu mai laşi asta să te deranjeze. Nu e foarte diferit, de fapt, de o vizită la spital.

Poți să obții o ceaşcă de ceai. La unele paturi se poartă conversații intense, la altele nimeni nu ştie ce să spună.

Un loc de joacă pentru copii. Scâncet de bebeluşi. Unii dintre ei locuiesc aici.

Spital, creşă… Te-ai putea lăsa păcălit.

Ea nu renunță. Spune:

— Dar ce ai gândit?

De parcă ar trebui să spun că mi s-a părut că mormântul era mai puțin tare, mai puțin împietrit, mai puțin neiertător.

Sau de parcă ar trebui să spun: „L-am urât. Un pic. Mai mult de un pic. Am simțit… Gustul ăla neplăcut în gură”. Dar

ea ştie asta. Ştiu. Ştie că aşa gândesc.

Dar cum mă poate acuza pe mine – când ea l-a omorât – numai pentru că îl urăsc în mintea mea?

— Mă gândeam: aş vrea să fii aici. Cu mine, alături de mine.

Grimasa îi părăseşte colțul gurii. Zâmbeşte uşor. Fantoma unui zâmbet.

— Eram. Ştii asta.

Aşa vorbim acum. Despre aranjamentul nostru.

— Totul era… Atât de limpede şi neclintit. Copacii, frunzele…

E absurd să crezi în fantome într-o zi atât de senină şi luminoasă. Dar aş putea să-mi doresc ca ele să existe, ca el să se poată întoarce şi spune, ca orice soț care se respectă şi căruia i s-a dat drumul din mormânt: „E foarte bine, continuați. Nu mă băgați în seamă".

Poate surâde, până şi astăzi. Probabil că am moştenit talentul tatei, până la urmă.

Ea nu zâmbea întotdeauna, bineînțeles.

Aici nu era un loc potrivit pentru zâmbete.

Şterge-ți zâmbetul ăla de pe față. Trebuia să revină, ca pulsul. Într-o zi, într-o zi uimitoare, a apărut.

Sarah spune:

— I-ai zis ceva, George? Lui?

— I-am spus: „Florile astea sunt de la Sarah. Cu dragoste".

E adevărat, am spus-o. (Alături de alte lucruri pe care le-am mai rostit în gând.) Ochii ei privesc din nou prin mine.

Dar, dacă el s-ar putea întoarce, el ar râde la urmă. Dă-i drumul! E a ta, serveşte-te! Ar râde de s-ar prăpădi.

Sau doar ar tăcea şi şi-ar vedea lungul nasului. O fantomă, o umbră, detectivul perfect, care priveşte. Nu ne-ar lăsa să ne dăm seama că e acolo.

Scorpiile stau în jur de parcă ar fi arbitri pe un teren de joc, cu fluierele pregătite. Dar nu e un joc. Aceste vizite – aceste zâmbete – sunt ca nişte crăpături luminoase într-un

zid. Avem un zid întreg în spate. Şi închisoarea îndepărtează aura.

Gurile mele de aer, mirosul hainelor mele, al părului meu, mirosul unei zile reci de noiembrie. Primeşti puțin plătind mult.

— Nu am plecat imediat. Aveam o grămadă de timp. M-am dus şi am stat pe o bancă, la soare. Am stat şi m-am gândit…

Nu i-am povestit niciodată lui Sarah despre mama şi tata, despre tata şi doamna Freeman. În definitiv, asta nu s-a terminat cu înjunghierea cuiva – cu excepția mamei, de către un nume.

Nu-i spun că m-am gândit la cupluri.

La cum, atunci când unul pleacă primul şi capătă un loc de retragere, se ridică o întrebare…

— M-am aşezat acolo si… Am făcut ce j 7 ai făcut şi tu, draga mea. Am făcut ce ai făcut şi tu toată ziua.

Nu e nevoie să întrebe, ştie. Am rememorat amănunt cu amănunt tot ce s-a întâmplat în ziua aceea, acum doi ani.

Am trecut totul în revistă din nou, ca pe nişte dovezi. Fiecare pas, fiecare mişcare.

Am derulat totul din nou, ca pe un film.

Trei şi jumătate. Soarele începe să apună afară – fâşia de cărămizi strălucitoare se îngustează. În ziua aceea, acum doi ani, nu ajunsesem încă în fața apartamentului din Fulham.

De ziua mea mama spunea, ca să mă necăjească: „Nu e încă ziua ta” – pentru că eram născut la unsprezece seara. Ca şi cum ar fi fost posibil să nu am o zi de naştere înainte de a mă duce la culcare, să nu am o zi de naştere deloc. Apoi se înduioşa şi zâmbea.

Dar Sarah ar lua-o literal, precis, ştiu.

Fiecare oră, fiecare minut, fiecare detaliu.

Şi eu aş ajuta-o, deşi nu am fost cu ea atunci, nu înainte ca totul să se fi terminat. Şi nu pot să fiu cu ea în seara asta la opt patruzeci. S-o țin de mână.

Încă nu se întâmplase nimic. Deşi nu-i spun cum am condus, în dimineața asta, în lumina soarelui, până la Beecham Close – deşi mai aveam ore bune la dispoziție. Dar n-am putut s-o fac.

Parcă aş fi fost Bob, întorcându-mă în lumina limpede a zilei.

Fiecare moment, fiecare indiciu. Retrăind totul. Ea era în bucătărie. Eu eram la plecări. El îşi ținea mâna pe ceafa ei.

Fiecare schimbare. Încercam să găsesc punctul în care secvența ar fi putut fi altfel, în care totul ar fi putut s-o ia în altă direcție. Astfel încât de data asta, în sfârşit, din a treia încercare, ea să n-o mai facă.

Dar nu pot să fiu cu ea când se întâmplă. S-o țin de mână.

Un singur bilet, un singur tichet de îmbarcare.

Aşadar, era stabilit. Ea pleca.

Un singur paşaport – paşaportul ei nefamiliar împreună cu un teanc de acte doveditoare. A durat ceva până au fost verificate. Ce spera el: că n-o s-o lase să urce în avion?

Ar fi trebuit să mă prăbuşesc, poate, să mă descurajez ca el: suntem doi acum.

Dar ceea ce simțeam, în ciuda mea chiar, era triumful, jubilarea. De parcă eu aş fi provocat acest rezultat, acest plan incredibil, eu şi numai eu. Aşadar, se terminase.

Chiar crezusem că voi suna să dau altă veste? Au zburat împreună. Acum suntem numai noi doi.

Misiune îndeplinită. Mulțumeşte-te să fii eroul zilei, să fii scăldat în mulțumiri.

Să iubeşti înseamnă să slujeşti, ce altceva?

Jubilarea virtuții. Sfântul Gheorghe.

Peste puțin timp, aveam să vorbesc la telefon. Ea pleacă, totul s-a terminat. Apoi aveam să mă topesc în noapte. Mâine, un alt caz.

Deocamdată însă, o revărsare de bucurie – ca şi cum, în acest moment cel puțin, simțeam numai ceea ce avea să simtă Sarah.

S-a întors de la controlul paşapoartelor, ținându-şi în mână tichetul de îmbarcare, de parcă ar fi primit un premiu. Şi acum s-a văzut: triumful pe care nu se aşteptase să-l simtă, poate, chiar atât de puternic sau chiar în acel moment. Şi cruzimea acestui fapt față de el: nu fusese niciodată mai frumoasă.

O concesie, spusese Sarah. Dar asta pentru el era nefericire, tortură. Era mai rău decât orice îşi imaginase. Era evident, bătător la ochi: ea pleca să se regăsească.

Bineînțeles. Şi el se pierdea. Era deja ca unul dintre acele suflete pierdute, oameni în tranzit pe care îi vezi în aeroporturi.

Fără un loc al lor.

Deja mă gândeam: peste câteva clipe voi da telefon şi va trebui să mint.

Venind dinspre ghişeul de control al paşapoartelor, au trecut cel mai aproape de mine posibil. Atât de aproape încât aş fi putut să întind mâna şi să-i ating umărul, părul.

Clocot de oameni.

Era şapte fără douăzeci. Mai erau cincizeci de minute până la decolare. Vreo treizeci de minute până când trebuia să se suie în avion. Ce faci când mai ai treizeci de minute? Ce mai pot schimba treizeci de minute? S-au dus la o cafenea – obişnuita cafenea înghesuită, în dezordine, cu ceşti goale şi ambalaje aruncate pe mese, cu bagaje pe jos.

Nu au băut cafea. Niciunul din ei nu s-a întors să se ducă la tejghea. A fost un moment care a părut începutul unui scandal. El a apucat-o de braț şi a tras-o spre el chiar când voia să se aşeze. S-au îmbrățişat stângaci, dar ea s-a retras, ca şi cum ar fi stabilit că nu aveau să facă asta – un pact – decât abia la sfârşit de tot. S-au aşezat. S-au privit. Mai mult ca nişte adversari într-o pauză, ai fi zis, decât ca nişte îndrăgostiți.

M-am aşezat la o masă zece metri mai încolo, jucându-mă mecanic cu lingurița de plastic a altcuiva. Probabil că el ar fi dat, în momentul ăla, tot ce avea pentru un singur semn din

partea ei că suferea la fel de mult ca el, că trebuia să se smulgă cu forța de lângă el. Măcar asta, măcar darul ăsta.

Si cine ştie ce simțea ea? Se vedea că ea era cea care trebuia să fie tare, cea care trebuia să-şi țină firea, să se urce în avion.

Poate că îmbrățişarea aia a lui a făcut-o să se hotărască. Să scurteze agonia sau s-o grăbească, oricum am vrea să spunem. Mai târziu putea să se prăbuşească.

Să fie crudă, să fie îndurătoare sau pur şi simplu să termine cu asta. Avea să se ducă la poarta de îmbarcare acum. Trebuia.

Şi-a luat geanta de mână. S-a ridicat de pe scaun. El părea să-şi fi pierdut orice putere.

Mergeau cam ca nişte oameni care păşesc amețiți printre resturile unui avion prăbuşit. Câmpul de luptă al aeroporturilor. Dar ea ştia drumul. Mai fusese aici, din câte se părea. El o urma ca şi când l-ar fi condus la locul unde avea să fie executat.

S-au oprit acolo unde n-ar mai fi putut merge mai departe fără să fie absorbiți de curentul pasagerilor care treceau în zona plecărilor. Acum că erau aici, acțiunile lor aveau ceva deliberat, ca de ceremonie. El se agăța de ea şi ea se agăța de el, de parcă fiecare ar fi vrut să-l țină pe celălalt în loc pentru totdeauna. Lupta era egală, feroce, dreaptă.

La un moment dat însă, a luat sfârşit, ea s-a întors şi a plecat. Preț de-o clipă ai fi zis că era ceva splendid, magnific, până la urmă. Ea mergea de parcă ar fi fost chemată personal. I-a arătat tichetul de îmbarcare bărbatului de la barieră, care i-a zâmbit, i-a făcut semn să treacă (ce ştia el?) şi a privit-o, parodiind privirea fixă a lui Bob.

Apoi a trecut prin spațiul dintre panouri ca pe un fel de scenă ascunsă. Nu s-a uitat înapoi. Poate că aşa stabiliseră: să nu se uite înapoi. Şi a dispărut.

Şi s-a încheiat şi sarcina mea. Până şi partea a doua, cea neoficială. Aceea de a fi ochii ei. Cum aveau să-şi ia rămas-bun?

Şase patruzeci şi opt.

Dar el a rămas acolo, cu spatele la mine.

Stătea şi privea pur şi simplu spațiul în care se aflase ea. Da, țintuit loculuI. Aşa încât chiar şi când am făcut un pas într-o parte şi mi-am scos telefonul, chiar şi când formam numărul, el era tot acolo. Chiar şi când am auzit vocea lui Sarah răspunzând.

— E în regulă, e bine, am zis, cu o voce care suna în mod ciudat ca a cuiva care vorbeşte de la locul unui accident. (Ar fi trebuit să sune ca a unui magician.) A plecat singură. Cu avionul de Geneva. Totul e în regulă.

El stătea acolo, chiar şi în timp ce auzeam vocea lui Sarah – uşurarea, bucuria, da, recunoştința din vocea ei.

— Iți mulțumesc, George… Ah, îți mulțumesc…

Glasul inconfundabil al cuiva care vorbeşte printre lacrimi.

I-am spus toate astea lui Marsh.

El stătea nemişcat. Ăsta e bărbatul pe care îl iubeşte, am fost nevoit să-mi spun.

Stătea acolo cu o privire fixă, de parcă, uitându-se fix, ar fi putut s-o facă să se întoarcă. Să transforme plecările în sosiri.

De parcă totul nu ar fi fost decât o mare greşeală. Şi el o aştepta. Lumea se întorcea pe dos.

— Şi Bob? Spunea Sarah în urechea mea. Şi Bob…?

În sfârşit, el s-a întors, arătând ca un om care uitase cine era.

— E în drum spre tine, am minți.t

„Cazul Nash.” A devenit în aceeaşi măsură o ştire, a ajuns în ziare. Nimic important, a trecut şi a fost uitat repede, dar a făcut ceva vâlvă. Dacă vâlvă nu e un cuvânt nefericit ales.

Cele mai multe crime nu sunt subiect de ştiri. Se petrec tot timpul şi de cele mai multe ori (întrebați un polițist bătrân) sunt nişte afaceri întunecate, mohorâte, deprimante (nu era şi asta?), care se petrec în locurile în care se petrec crimele de obicei, locuri pe care nu trebuie să le frecventăm.

Vreun război undeva, departe. Un cadavru, vechi de câteva săptămâni, aruncat într-o groapă de gunoi. Şi vai de bietul poliţist care trebuie să se ocupe de aşa ceva şi apoi să se întoarcă într-o casă frumoasă şi curată.

Unde îl aşteaptă o soţie şi un copil.

Dar când are loc, în primul-rând, într-o casă frumoasă şi curată – şi nu doar o casă frumoasă şi curată, ci o reşedinţă costisitoare în partea cea mai înfrunzită, cea mai pretenţioasă a Wimbledon-ului…

E ceva oarecum plăcut în nenorocirile celor bogaţi. Uite, până şi ei o dau în bară, nici ei nu duc o viaţă de basm. Aşa că nu avem de ce să fim geloşi, la urma urmelor – de milă ce să mai vorbim. Aşadar, el i-o trăgea puştoiacei ăleia străine (de unde zici că era?), şi ei, nevesti-sii, nu i-a plăcut. Ei, biata de ea. Biata de ea, cu bucătăria ei luxoasă cu tot. N-avem noi norocul ăsta – să fim nefericiţi în confortul nostru.

Şi nu avea de ce s-o facă, nu-i aşa, câtuşi de puţin. S-o ia la ei în casă pe fata aia, să-i ofere adăpost? Ce proastă.

Şi el, ginecolog, cică. Avea bani cu ghiotura. Nu poţi să nu te gândeşti: nu era el ăla care avea femeile sub cuţit?

Un articol. O înjunghiere. O înjunghiere e întotdeauna bună – o înjunghiere suculentă. Un cuţit de bucătărie. Conferenţiara şi traducătoare: ocupaţia ei erau cuvintele. Şi ea s-a dus şi a pus mâna pe cuţit.

Şi, colac peste pupăză, faptul extraordinar, misterul (era vreun mister altfel?) că a făcut-o exact în seara în care el se despărţise de fată (de unde era?). O condusese la aeroport. Se întorcea la ea, la nevastă-sa. Totul avea să fie ca înainte.

Şi, pentru numele lui Dumnezeu, chiar se îmbrăcase frumos ca să-l întâmpine. Era îmbrăcată – nu mai spune – mortal.

Tocmai în momentul ăla.

Mister? Totul era premeditat. Un plan.

Într-un moment de înfierbântare? Nici vorbă. Iar el o merita, ai putea spune, dar nu chiar aşa. Ea aşteaptă până

când el crede că e în afara pericolului, până crede că s-au împăcat. Şi apoi – pac! O criminală nenorocită.

Cazul Nash. Avea toate ingredientele: „Ginecolog de prestigiu măcelărit de nevastă". Dacă „ingrediente" nu e un cuvânt nefericit ales.

Pentru că ea pregătea masa atunci aşa s-a ajuns la cuțitul de bucătărie. Şi nu era cât se poate de bizar? Era mâncarea lui preferată, ea aşa a spus, a declarat sub jurământ. O mâncare pe care n-a mai ajuns s-o mănânce, ea n-a mai ajuns să i-o servească. Tot timpul cât l-a aşteptat, tot timpul în care se scurgeau ultimele lui minute (deşi el nu ştia), ea îi pregătea mâncarea lui preferată. Coq au vin.

(Asta în ce fel o fi făcut parte din plan?) într-un moment de înfierbântare, în bucătăria înfierbântată. O bună bucătăreasă, îi plăcea la nebunie să gătească. Şi ce bucătărie avea! O vedeai uneori la supermarket, adăstând pe lângă raionul de delicatese.

Si acea ultimă masă, nu există nici o îndoială, a fost pregătită cu migală, cu dragoste.

Coq au vin. E nevoie de timp, o grămadă de timp. La drept vorbind, pentru rezultate optime, mai mult timp decât i-a acordat Sarah (dar mai era şi elementul surpriză).

Cel mai bine e să te apuci cu o zi înainte, ca să poată să se coacă, apoi să se pătrundă, apoi să se coacă din nou.

(Acum mă pricep un pic la lucruri din astea.)

Dar ea şi-a început treaba – o întrebase oare Marsh vreodată?

— După prânz, cam pe când Robert Nash se îndrepta spre apartamentul din Fulham unde îl aştepta Kristina Lazic.

În timp ce ei doi erau în pat (să presupunem) pentru ultima oară – fie asta, fie se pregăteau să fugă împreună – Sarah Nash tranşa un puişor de calitate superioară (nici vorbă de un cocoş adevărat în Wimbledon). Punea deoparte şalotele, usturoiul, ghebele, şunculița împănată. Tăia şunculița în cubulețe.

Pentru două porții. Ştia că era o şansă, o şansă reală – aşa s-a şi întâmplat, dar într-o altfel de împrejurare – ca această mâncare să nu fie mâncată, să se irosească. Dar era ca şi cum (eu pot înțelege asta) însăşi prepararea şi intenția ei ar fi putut aduce rezultatul pe care şi-l dorea, în gătirea cu grijă şi cu dragoste a unui fel de mâncare există (şi eu cred asta) un soi de forță vindecătoare.

Mâncarea lui preferată. Şi, prin asociere, şi a ei. Prima dată mâncaseră coq au vin împreună, ştiu asta acum, în Franța, în acea primă călătorie cu maşina – MiniCooper-ul violet – care, cine ştie, s-ar fi putut termina altfel, ar fi putut fi nereuşită, (îmi doresc oare să fi fost aşa? Să fi fost nereuşită atunci?) Mai ales atunci când, chiar în prima zi, în mijlocul unei ploi torențiale de vară, li se făcuse praf parbrizul la marginea nu ştiu cărui orăşel necunoscut. Astfel că s-au trezit, uzi până la piele şi tremurând, conducând prin furtună cu o viteză de melc. Şi mai era şi duminică – nici o şansă de reparație rapidă.

O binecuvântare mascată. Cum se întâmplă uneori lucrurile, cum se fixează!

Proprietarul unui garaj dărăpănat pe care l-au găsit în cele din urmă s-a dovedit a fi un sfânt. Parcă şi-ar fi regăsit copiii demult pierduți. Nu, nu-l putea înlocui până luni după-amiază. Şi nu, nu vorbea engleza (dar Sarah vorbea bine franțuzeşte). Dar i-a dus la cumnata lui (o chema Anne-Marie), care avea un mic han-restaurant unde gătea chiar ea, şi acolo ea le-a servit coq au vin. O fi el cel mai bun într-o seară de iarnă, dar merge destul de bine şi într-o seară furtunoasă de vară, după ce te-a udat ploaia până la piele. Un coq au vin miraculos.

S-au îndrăgostit, s-au îndrăgostit cu adevărat (asta mi-a spus ea), la acel coq au vin. Şi a doua zi dimineața strălucea soarele – şi cocoşii vii cântau – într-o zonă a Franței ascunsă, verde, plină de sevă, pe care poate n-ar fi ajuns s-o descopere.

Aşa că au mai rămas aproape o săptămână, chiar şi după ce parbrizul a fost reparat. Au renunțat la St. Tropez. Şi aici

s-a gândit pentru prima dată Sarah să învețe să gătească.

A tot visat la acel colț verde al Franței, la restaurant, la han – de parcă nu ar exista decât în vis.

Şi probabil că s-a gândit la el şi atunci, în acea după-amiază de noiembrie – când se întuneca deja – în timp ce pregătea, bineînțeles, acel alt ingredient important, vinul.

O sticlă de Beaune. Căci, deşi vinul e pentru gătit, nu merge orice poşircă. E o greşeală să te zgârceşti la vin. De fapt, cu cât e mai bun vinul, cu atât mai bun iese coq au vin. E jumătate din secret.

Iar mai târziu probabil că a pus o sticlă din acelaşi vin – tocmai bun – pe masa din colțul bucătăriei, unde o despărțitură cu un blat deasupra (nişte dulapuri cu un raft-două de cărți dedesubt) formau un separeu intim. Şi a mai pus pahare, şervețele, o vază cu flori (frezii), o lumânare.

A deschis sticla să respire – aşa cred puțin după telefonul meu. A aşteptat încă un pic până să aprindă lumânarea.

Dar mai devreme, în după-amiaza aceea, abia începea ritualul gătirii unui fel de mâncare clasic, confirmat de timp. Rumenea bucățile de pui. Încerca, în acel moment prematur, să nici nu se gândească, să spere sausă facă supoziții măcar. Asta-i încă unul dintre beneficiile neîndoielnice ale gătitului – dacă îl faci temeinic. Calmează nervii. Îți ocupă mintea şi o împiedică să se învârtă inutil.

Şi şi-a îndeplinit cât se putea de bine această funcție de calmare până când, spre seară, când totul avea să devină curând clar (când eu urmărisem deja Saab-ul negru în tunelul de intrare de la Heathrow), ea nu s-a mai putut împiedica să se uite la ceas ori la telefon, nu şi-a mai putut împiedica stomacul să se facă ghem. Gătești şi ție nu ți-e foame. Aşa se întâmplă uneori.

Dar apoi a venit telefonul – la şapte fără zece după ceasul meu şi cele de la Terminalul 2 – şi probabil că i s-a părut, în cele din urmă, că toate pregătirile dăduseră roade. În momentul acela – după ce şi-a şters lacrimile, după ce a deschis sticla şi a respirat adânc – s-a întors probabil la

sarcina simplă şi civilizată de a găti ca şi cum ar fi o splendoare, un act de celebrare.

Nu că ar mai fi fost prea multe de făcut. Se lasă îndelung la foc mic. Probabil scosese deja bucățile de pui, ca să scadă şi să se îngroaşe sosul (se amestecă un pic de făină cu unt înăuntru), apoi le pusese înapoi în cratiță şi le lăsase să fiarbă înăbuşit.

Pregătise legumele. La coq au vin nu-ți trebuie mare lucru. Câțiva cartofi mici, o mână de fasole verde. O pâine crocantă.

Va fi făcut şi un desert – pere în sos de vin. O bucată de Roquefort, nişte struguri roşii. Totul avea să rămână neatins. Probabil pusese masa – acum era sigur – aceeaşi masă la care cândva o îmbrățişase pe Kristina, care plângea, şi îşi zisese: acum o să fie bine.

Kristina, probabil, se va fi urcat deja în avion.

La un moment dat, după ce a făcut ordine şi a aruncat o privire rapidă în jur, s-a dus sus să se schimbe. Răceala bruscă pe care o simți chiar şi într-o casă bine încălzită când ieşi din bucătăria încinsă.

Afară, întuneric de noiembrie. Şi-a pus, după cum avea să noteze poliția, o rochie simplă, dar superbă, din catifea neagră cu decolteu adânc – o rochie pentru a ieşi undeva seara, deşi urma o seară petrecută în casă – şi a ales din cutia de pe măsuța de toaletă un colier de perle (fără îndoială, dar acum ştiu precis, un cadou de la el).

O întrebare simplă: te îmbraci aşa dacă ai intenția să…?

Acum, când revăd totul în minte, ca şi cum aş fi fost acolo (acolo, în dormitorul lor), mi se pare aproape cel mai insuportabil moment. Era ultima dată, deşi ea nu ştia, când avea să mai facă asta. Să se pregătească. Acele gesturi repetate, aproape inconştiente şi, în ultima vreme, pur mecanice, făcute acum încă o dată cu sens, ba chiar cu o notă de triumf. Tot ceea ce ar fi avut de oferit Kristina. Dar nu şi de acum încolo.

Şi-a aranjat părul, fața. Ruj. Parfum.

Ultima dată când avea să facă aceste lucruri astfel. Ultima dată când mai avea să cunoască până şi plăcerea banală a unui dormitor, a unei măsuțe de toaletă, a scoaterii din şifonier a unei anumite rochii.

Şi doamna Nash, aveau să remarce ziarele (şi avea să remarce şi Marsh), era o femeie frapantă. Dacă nu e cumva un cuvânt nefericit ales.

Ar fi trebuit să fiu în dormitorul ăla, încheindu-i colierul ăla, încheindu-i rochia aia.

Se făcuse probabil aproape opt. Ea s-a întors la parter. Acum întreaga ei agonie B-a condensat într-o singură incertitudine minoră: când avea să-i audă maşina, paşii?

Cheia în uşă. Ştia că s-ar putea să dureze ceva. Din cauza traficului. Era o seară din timpul săptămânii. De la Heathrow la Wimbledon poți să faci mai mult decât ai crede. Ştia că s-ar putea să aibă nevoie de această ultimă fărâmă de răbdare.

În hol, la fereastră, a verificat probabil ca becul de pe verandă şi beculețele de la intrarea pe alee să fie toate aprinse. Bineînțeles că erau. Probabil s-a mai privit o dată fugar în oglindă. Aşa cum ne privim uneori de parcă nu ne-am mai văzut de mult.

Şi Bob – oare s-a întrebat? Avea să fie ca şi cum l-ar fi întâlnit din nou pentru prima dată?

Probabil s-a întors în bucătărie. A fost mult mai atentă să-şi pună şorțul – cel potrivit, de bucătăreasă, care se înfăşură în jurul taliei, bleumarin cu o dungă albă acela a fost găsit, când a sosit poliția, mototolit neglijent pe blatul de lucru unde trebuie să-l fi aruncat grăbită când îl auzise venind.

Unul dintre polițişti (o glumă nesărată): n-ar fi trebuit să şi-l scoată.

Dar tot mai erau lucruri de făcut.

Ultime retuşuri. O ultimă degustare, o ultimă amestecare, o ultimă potrivire a focului. Şi mai era pătrunjelul de tăiat, pentru ornare. Şi poate că în momentul ăsta – fără să mai

aştepte, până la urmă, să audă maşina – aprinsese lumânarea.

Aşa că atunci când a venit poliția, a păşit într-un loc care la început – până vedeai ceea ce era evident – nu arăta nicidecum ca locul unei crime. Dimpotrivă. Era un perfect decor de bun venit. O casă caldă, primitoare, într-o seară rece de noiembrie.

Şi o casă care mirosea, care aromea – ăsta era lucrul cu adevărat izbitor – a ceva delicios de mâncare. Nu puteai să nu simți mirosul imediat ce intrai (indiferent de motivul pentru care te aflai acolo). Mirosul de mâncare bună care merge drept de la nas la stomac, de la stomac la inimă.

Uite, era tot acolo, pe foc mic, nu fusese atinsă.

Cineva s-a încumetat să stingă aragazul. Şi cineva (poate chiar Marsh?) – după ce doamna Nash fusese luată, dar cadavrul, soțul ei, era încă acolo – probabil ridicase capacul, se uitase, adulmecase.

Alături se afla o lingură de lemn. Îndrăzniseră oare?

Iar acolo, în colț, lumânarea, florile, şervețelele, vinul neturnat.

Până şi arma crimei, un cuțit de bucătărie, unul bun şi de curând ascuțit, mai avea încă pe el, pe lângă sângele lui Bob Nash, câteva pete verzi şi fărâme de pătrunjel.

Un detectiv particular care a dat buzna nebuneşte înăuntru a remarcat şi el toate astea.

Cazul Nash. Cum ar fi putut fi răzbunare cu sânge rece? Dar dacă n-a fost răzbunare, atunci ce-a fost? Tocmai în seara aia, tocmai în momentul ăla?

Nu plănuise o evadare, o scăpare. Dimpotrivă. Ea însăşi chemase poliția, rostise cuvintele. Şi era încă acolo, repetând întruna: eu am făcut-o, eu am făcut-o, eu am făcut-o, de parcă ar fi învățat o limbă nouă, de parcă ar fi trebuit să fie cineva acolo ca să traducă.

Lăsase jos cuțitul. Îl pusese înapoi pe blat.

Răzbunare? Aşa-i trebuia? Dar cine era adevăratul monstru acum? Adevăratul monstru dintre cei doi? El nu era

decât un ginecolog care depăşise o limită – şi profitase (dacă nu cumva fusese invers) de o biată refugiată lipsită de apărare.

Nu, nu arăta nici el prea bine. Dar cine era acum adevăratul monstru?

Dar să ne întoarcem, să ne întoarcem în bucătărie înainte ca ea să devină locul unei crime. Înainte să devină un caz, un articol în ziar. Să dăm ceasul înapoi. Să retrăim totul (cum retrăiesc morții?). Ar putea fi altfel de data asta.

E opt. E opt şi un sfert. Începe să se neliniştească – neliniştea obişnuită, când începi să te uiți la ceas. Traficul. Dar fireşte – nu e naivă – el voia poate să se gândească un pic, să-şi revină. Nu se grăbea.

Un motiv în plus pentru masa asta, pentru toate pregătirile astea elaborate.

Ca, atunci când va sosi, el să se simtă bine pe loc. Să fie întâmpinat pe loc de un miros, un miros care spune mai mult decât o mie de cuvinte.

Şi poate aştepta, unul dintre avantajele acestui fel de mâncare e că, pe măsură ce fierbe mai mult, devine mai bun.

Şi, oricum, puțin după opt şi jumătate, ea aude sunetul care pentru ea e ca o confirmare, o îmbrățişare. Un sunet familiar, dar la care s-a gândit rareori, care până acum nu însemnase mai nimic pentru urechile ei. Dar acum este ca o muzică.

Sunetul civilizat al cauciucurilor care sfârâie pe pietriş.

— Ştii ce mi-a spus odată, George? Mi-a spus: „Nu pot să trăiesc fără ea”.

Stăm la masa noastră din închisoare.

Nu mi-a mai povestit niciodată asta până acum.

— Chiar înainte de mutarea ei în apartament. Cum să reacționezi la una ca asta?

Soțul tău îți spune că nu poate trăi fără altă femeie. E genul de lucru care nu ar trebui să fie spus niciodată – şi chiar nu avea de ce naiba să spună aşa ceva – dar, odată spus, ce ar trebui să crezi? Că de fapt nu vorbeşte serios?

Mă gândesc la o masă pusă pentru doi.

— Şi ce ar trebui să simți: nu, nu se poate? Fără mine ar trebui de fapt să nu poți trăi. Dar oare asta contează, aşa trebuie să fie – să te aştepți ca altcineva să nu poată trăi fără tine?

Mă uit la ea şi încerc să nu gândesc prea profund.

— Şi trăise fără ea, nu? În tot timpul în care n-o cunoscuse, fir-ar să fie. În tot timpul în care a trăit cu mine. Atunci ce a vrut să spună de fapt?

E ca şi când Bob ar fi încă acolo şi ea l-ar interoga. E numai vina lui, fir-ar să fie.

Sau ca şi cum m-ar interoga pe mine în locul lui.

Ar trebui să dau din umeri şi să spun că nu e decât o expresie, că nu sunt decât vorbe goale. Dar în ultima vreme iau cuvintele în serios.

Fata ei a devenit severă şi rece. Ca în acele prime zile în care am început să vin în vizită.

— Bineînțeles că putem să trăim, putem să trăim fără oricine. Dacă suntem nevoiți, trebuie s-o facem.

O privesc fără să clipesc. E ca un test.

— Uită-te la Kristina, George. Ea nu trăia aşa? Fără aproape nimic? Şi locul ăsta, Dumnezeule, nu te învață şi el să trăieşti cu toate lipsurile, nu te învață?

Încerc să zâmbesc.

— N-am de unde să ştiu, iubito, îmi întoarce un surâs slab.

— E un lux, nu-i aşa? Să ai pe cineva Ji&ră de care să nu poți trăi?

— Dar ăsta nu e un lux, iubito.

Scorpiile stau prin preajmă, pentru supraveghere. Nu e un teren de joacă (în ciuda copiilor), dar e un fel de şcoală. Aici trebuie să înveți. Şi aici – mi-a explicat nu o dată, deşi ar fi ghicit orice prost – nu contează atât lucrurile fără de care eşti nevoit să trăieşti, ci acelea cu care eşti nevoit să trăieşti. Mai multe cuvinte pe care trebuie să le iei în serios, cuvinte mari ce nu au fost odată decât elemente de dicționar sau

asemenea cuvintelor dintr-o limbă străină. Acum însă (le simt şi eu greutatea), sunt reale ca stâncile.

„Remuşcare”, de exemplu.

Astăzi, mai mult ca oricând, acestea sunt reale.

— Nici pentru el n-a fost un lux. Aş vrea să fi putut spune că a fost. Ştii, aşa cum au bărbaţii aventuri cu alte femei pentru că e un lux. Ea nu e decât un lux. Aşa că el se plictiseşte.

Surâsul a dispărut.

— Ştii ce m-am gândit – ha!

— Acum el e refugiatul. El e nenorocitul de refugiat.

Cel care nu ştie unde îi este casa. Acum o să-i ofer lui adăpost. O să-i ofer adăpost propriului meu soţ.

E ca şi cum s-ar întâmpla în prezent.

Probabil din cauza acestei zile. A faptului că retrăim totul.

Uneori îmi vine să spun – dar apoi mi Be pare absurd: Nu te mai pedepsi. Astăzi, tocmai astăzi, pare absurd.

Pe peretele din camera pentru vizitatori e un ceas cu secundar roşu care înaintează spasmodic, spunându-ţi cât timp mai ai. Mereu pare o glumă proastă. Treizeci de minute… Opt ani…

De-ar lăsa-o să iasă, măcar în ziua asta.

Ca să poată să se ducă la mormânt şi să vadă. De i-ar permite acest… Lux. Aş lua-o, mi-aş asuma răspunderea, aş aduce-o înapoi. N-aş dispărea cu ea, o, nu. Ba chiar n-aş scăpa-o din ochi, ca un gardian – e meseria mea să urmăresc oameni – în timp ce ar sta acolo şi s-ar uita.

Ar fi o cruzime să se uite. E o cruzime că nu poate.

Ca să vadă că nu e decât un mormânt.

— Ştii la ce m-am gândit, George? Ei bine, acum nu mai poţi să fii lacomă. Nu mai poţi să fii lacomă. Dacă nu poţi să trăieşti fără el, atunci împarte-l cu altcineva. Dar nu înceta să-l iubeşti, nu înceta să-l iubeşti, nu aşa trebuie să fie.

Îmi zic: Chiar vreau să aud asta, vreau să aud ceva din toate astea?

Ce vreau să aud? Că Bob a fost o greşeală, o mare greşeală? Un parbriz spart, coq au vin. Aşa cum eu am devenit o greşeală pentru Rachel. Adio, George.

Nu ştiu ce ar spune acum – după doi ani – dacă i s-ar da drumul, dacă ar putea sta în fata mormântului. Nu stiu cum e.

Eu aş sta alături, cu urechile ciulite.

Adio, Bob.

Secundarul îşi continuă spasmele.

Aproape patru fără un sfert. Acum doi ani a fost ultima lor după-amiază în Fulham.

Pot să-ți spun acum, Bob – la urma urmelor, eu sunt cea care te-a ucis – că nu te mai iubesc.

Ochii ei par obosiți, ca şi când n-ar fi dormit. E încruntată. Nu e deloc machiată.

Nu te pedepsi.

— Ea n-a fost un lux, nu-i aşa? N-a fost numai un lux pentru el. Altfel n-ar fi putut să spună niciodată, n-ar fi îndrăznit să-mi spună niciodată: „Nu pot să trăiesc fără ea”.

Şi-a privit mâinile.

— Şi, oricum, era adevărat, nu-i aşa?

N-a putut, nu?

Treaba mea se terminase când am rostit cuvintele acelea.

„E în drum spre casă.”

Aş fi putut să mă duc şi eu acasă să-mi gătesc cina pentru o persoană.

Cannelloni cu spanac şi ricotta. Era deja pregătită (gândesc în perspectivă), nu mai avea nevoie decât să stea în cuptor douăzeci de minute. O salată de roşii cu busuioc. Un pahar de Chianti. Nu te neglija numai pentru că eşti singur. Permite-ți un pic de lux.

Dar îi văzusem fața – sau pierderea feței – când se întorsese şi pornise împleticindu-se, fără să ştie, spre mine. A fost un moment în care am stat chiar în calea lui şi – dacă s-ar fi uitat, dacă ar fi văzut ceva cu fața aia golită de expresie – m-ar fi văzut, o clipă, la nici trei metri distanță, cu telefonul la

ureche. Ar fi văzut un bărbat pe care nu l-ar fi cunoscut, un nimeni, dar care chiar atunci vorbea cu soția lui.

În timp ce eu, la rândul meu, mă uitam la un bărbat pe care îl cunoşteam (îi văzusem fotografia – într-o cămaşă de vacanță), dar care părea să fi devenit un nimeni.

Astfel că, preț de câteva secunde, a fost ca şi cum m-aş fi uitat în oglindă. Eu sunt ăsta? Sufletul ăsta pierdut?

Apoi s-a îndepărtat clătinându-se. Mi-am băgat mobilul în buzunar. Treaba mea nu se terminase. Bineînțeles că nu.

Aici au început întrebările lui Marsh.

Nu aveai de ce să faci asta, să-l urmăreşti în continuare.

Nu, aş fi putut să stau să mănânc cannelloni.

De parcă nu de mine ar fi depins să fie aşa. Să mă asigur. Vine acasă. Tresărirea din vocea ei – „o, mulțumesc" – şi tresărirea dinăuntrul meu, când ar fi trebuit să mă prăbuşesc, la fel ca el.

Fericirea celuilalt, şi nu a ta.

El s-a întors în parcare. Ce-aş fi făcut dacă aş fi fost în locul lui? Aş fi găsit un loc cu vedere la piste? Mi-aş fi lipit nasul de geamul rece? Toate luminile alea de decolare, toate avioanele care se mişcau greoi, cu oamenii din ele ca nişte simple posibilități. Noaptea e greu să urmăreşti…

Am mers după el pe pasarelă. „Mers" nu e cuvântul potrivit. Nu i-am putut explica asta lui Marsh. „Am fugit", poate.

Am forțat. Nimic din măsurile de prevedere obişnuite: să vezi şi să nu fii văzut.

Ca şi cum aş fi putut să-l prind din urmă avea paşii grei şi înceți ca plumbul – să-l apuc de braț, să-l târăsc după mine.

Haide, fă-o!

Cum a nimerit nivelul corect în parcare, cum şi-a găsit maşina – nu ştiu.

Până şi în condiții normale te rătăceşti în locuri din astea, uiți unde ai lăsat-o. Dar cu nici o oră în urmă trebuie să fi

ştiut, nevrând să se gândească cum avea să se simtă: avea să fie nevoit să se întoarcă pe acelaşi drum, singur.

Neîndurarea unei parcări supraetajate.

Beton rece, pete de benzină. Scrâşnet de frâne. Ea plecase. A găsit Saab-ul, s-a urcat în el. O maşină poate fi ca un buncăr, ca un adăpost, ca un mormânt. După câteva clipe lumina dinăuntru s-a stins şi el încă nu aprinsese nimic altceva. Nu vedeam dacă stă cu capul în mâini.

Trebuie să fi trecut cinci minute. Şi maşina a devenit din nou o carapace întunecată. Era cineva înăuntru?

Pentru Dumnezeu, omule. Porneşte maşina aia nenorocită!

Îmi zic: nu a trăit fără ea decât câteva ore.

Nu spun nimic.

Şi aşa e de doi ani.

Uneori, de cealaltă parte a mesei, ea e la o răsuflare distanță, alteori parcă ar fi la un kilometru.

Nu e prima dată când m-am gândit la asta: dacă sunt un vizitator model, care nu face nici o greşeală, dacă îmi ispăşesc eu pedeapsa (doi ani!), oare n-o să mă lase s-o iau acasă?

N-ar trebui să meargă şi aşa? O să am grijă de ea, promit. N-o să mai omoare pe nimeni. Cu mine e în siguranță. Siguranță, pe termen nedefinit.

Mă port frumos cu scorpiile, întotdeauna mă port frumos cu scorpiile.

Şi ar fi o problemă în minus, o sarcină în minus pentru ele. O gură mai puțin de hrănit, o deținută mai puțin de adăpostit.

O mică uşurare a poverii publice. O acțiune caritabilă particulară. O țin eu, sub cheie, sub lacăt.

Nu e decât ce a făcut şi ea cândva acum trei ani, a luat-o pe Kristina sub acoperişul ei. A fost asta o încălcare a granițelor? Pentru numele lui Dumnezeu!

Scorpiile stau acolo de parcă ar putea face o selecție în orice moment. Bun, voi doi, de colo, v-am urmărit. Azi e ziua voastră norocoasă. Nu, nu ne mulțumiți.

Dar nu fac decât să privească. Asta e slujba lor. Rămâi detaşat. Parcă ar exista şi pentru ele o graniță. Toate granițele.

E aproape patru. Sunt tot în apartamentul din Fulham, cu perdelele trase. Şi într-o clipă eu voi fi jos, în maşină, privind, aşteptând. Lumina păleşte. OK, voi doi de colo, timpul a expirat.

Se uită la mine de parcă ar privi ceva din spatele meu, altceva decât mine. Mă doare.

E ca şi cum astăzi n-ar fi trebuit să vin singur, ca şi cum ar fi trebuit să iau pe cineva de pe drum (am încercat). Ia uite cine-i aici. Uite cine e cu mine.

Şi dacă de asta ar fi nevoie, şi aş putea s-o fac, aş face-o şi pe asta.

Uite, a venit Bob, în sfârşit. Hei, voi toți, uitați-l pe Bob Nash. Totul n-a fost decât o greşeală.

Aş spune: Bun, succes amândurora.

Acum eu o să mă duc, mi-am terminat în sfârşit treaba.

Dar mă doare.

Eu ar trebui să mă simt rănit azi. E cel mai absurd lucru din lume: sunt gelos pe bărbatul pe care l-a omorât. Vreau să iasă din viața ei. Şi a ieşit. Dar azi are drept de vizitare. E ziua lui, nu pot să neg.

Ora patru…

Dar el e tot cu femeia fără care a spus că nu poate să trăiască.

— Ai fost la birou? Zice ea.

Conversație uşoară, evitând subiectul.

Stai lângă un pat de spital şi vorbeşti despre vreme. In jurul nostru, vreo douăzeci de alte conversații. Singura întrebare care nu are nici un sens aici: Cum ți-ai petrecut ziua?

— Doar vreo oră – până am plecat la cimitir.

— Rita e acolo acum?

— La birou? Sigur că da.

— Ştie unde ai fost?

— Înainte să vin aici? Bineînțeles. Ştie ce zi e, n-a uitat.

Ochii îi devin vag neliniştiți. Uneori cred că Sarah şi-ar dori o vorbă, un mesaj de la Rita – o vorbă de la altă femeie. Şi i-aş aduce şi asta, dacă aş putea, o vorbă de la Rita.

Rita îți transmite salutări. A, apropo, şi zice să te iert.

Nu i-am spus lui Sarah totul despre Rita – nu i-am spus nimic despre halatul de casă roz şi pufos. Dar ştie, ştiu că ştie, îşi dă seama. E un joc pe care îl jucăm. Cel mai absurd dintre lucruri. Un joc al geloziei. De parcă Sarah ar trebui să fie geloasă, de parcă are vreun drept. Sau vreun motiv.

Dar mă priveşte de aproape, cu doar o umbră de surâs. Parcă aş fi la interogatoriu. Un alt joc. Eu sunt suspectul, ba chiar vinovatul. Sarah m-a adus să mă interogheze fără milă. La masa ei goală.

Eu sunt cel care încă mai trăieşte în lume, unde oamenii greşesc. Cum poți greşi în închisoare?

— Şi ce părere are?

— Ce părere are Rita? Despre…?

— Despre.

— Presupun că e de părere că sunt nebun.

Îşi priveşte din nou mâinile. Adeseori îşi priveşte mâinile de parcă ar fi surprinsă că încă le mai are.

— Şi eşti?

— Nu sunt nebun, iubito. Ştii asta. I-am spus că ar trebui să-şi ia liber azi. Din moment ce e… o zi specială. Şi nici eu n-o să prea fiu acolo. Dar… Rita, să-şi ia liber?

Acum e acolo şi munceşte de două ori mai mult.

— De parcă tu ai fi un chiulangiu.

— De parcă aş fi un chiulangiu. Nu nebun, doar chiulangiu.

Umbra de surâs se lărgeşte. Masa ei goală. Sunt momente în timpul acestor vizite când uităm cine pe cine vizitează.

Eu pe ea? Ea pe mine?

Un alt joc pe care îl jucăm: marele joc continuu. Nu tu eşti încuiată înăuntru, iubito, eu sunt încuiat afară.

— E o femeie loială, George. Ai noroc cu ea.

— Am.

Deşi aş putea să-i spun, aş putea să-i spun chiar şi acum: cred că Rita o să-şi dea demisia. Asta ar pune capăt jocului nostru, micului nostru joc de-a gelozia ar însemna că Sarah ar câştiga. Rita mă va părăsi, am văzut semnele.

(Şi Rita le-a văzut.)

Dar ştiu că nu e momentul să-i spun.

Nu sunt astea cuvintele pe care vrea să le audă. Rita s-a săturat, renunță, o să-şi dea demisia.

— Da, spun. O privesc drept în ochi.

Sunt un norocos.

E ciudat cum în locul ăsta unde nu poți avea nici un pic de intimitate poți învăța să spui atât de multe. De parcă ar exista un cod, o a doua limbă, sub cea pe care o vorbeşti.

Ciudat cum aici te poți confesa.

Dar nu i-am spus totul lui Sarah. Îi spune oare cineva cuiva totul? Sunt lucruri pe care nu pot şi nu vreau să i le spun încă lui Sarah. Poate n-o să i le spun niciodată.

El a pornit maşina şi a ieşit din parcare.

L-am urmărit până acasă.

Acasă? Ce însemna asta pentru Bob Nash în seara cu pricina?

Am urmat încâlceala de alei din aeroport – unde ai putea să te învârti la nesfârşit – apoi am ieşit prin tunelul de sub piste.

Poți să-ți dai seama după cum e condusă o maşină la ce se gândeşte şoferul?

Poti să citeşti o maşină aşa cum citeşti un chip? Poate că nu. Nu se grăbea – dimpotrivă. Din nou pe banda întâi. Trebuia să mă fi gândit: e bine, ştie că trebuie să aibă grijă, având în vedere starea în care se află. Nu conduce periculos.

Când am ieşit de pe banda cu sens unic.pe şoseaua suspendată, am îndrăznit să conduc chiar în urma lui.

Voiam să ştie că eram acolo – mânându-l, escortându-l?

Dacă nu ar fi fost cu mintea în altă parte, ar fi putut arunca o privire în oglindă. Cine e nenorocitul ăsta din

spatele meu care nu e în stare să păstreze distanța?

O seară de luni. Traficul, în direcția asta, se eliberase. Putea să ajungă în Beecham Close în jumătate de oră. Dar la ieşirea pentru North Circular – prima opțiune pentru Wimbledon, via Kew Bridge a trecut mai departe, iar după ce a intrat pe Hamersmith, nu a mers nici pe a doua opțiune – via Hammersmith Bridge – ci a continuat făcând rondul la Hammersmith şi luând-o spre Fulham.

Mai era o opțiune – via Putney – pentru Wimbledon. Dar nu gândea mai departe de Fulham (ghicisem deja asta). Se întorcea pe drumul pe care venise cu două ore în urmă, ca pentru a da timpul înapoi.

Nu i-am spus niciodată asta lui Sarah: că la întoarcere s-a dus mai întâi în Fulham.

Nu pentru că s-ar fi blocat în trafic, pentru că ar fi mers încet, ba chiar ar fi trebuit să oprească, pentru a-şi aduna gândurile.

S-a întors la apartament.

Şi nu i-am spus niciodată lui Sarah nici ce s-a întâmplat înainte de asta chiar acolo, pe Fulham Palace Road, ceva mai jos de rondul Hammersmith.

Era un semafor care tocmai se făcuse roşu: până la el nu se mai afla nimic în fața lui în afară de vreo cincizeci şi ceva de metri de şosea. Dar nu a încetinit.

Pentru prima dată în seara aceea, a accelerat brusc. Pentru prima dată în seara aceea, a condus ca un nebun.

Nu e o intersecție aglomerată, doar două străzi mici la dreapta şi la stânga, dar un camion lung, înalt, începuse deja să o traverseze greoi. El a accelerat – aş putea să jur – când a remarcat posibilitatea. Când a văzut partea laterală a camionului gata să blocheze drumul ca un zid.

O greşeală? Nu văzuse semaforul, pur şi simplu nu-i era mintea la drum? Nu.

Sunt un observator exersat – observația este meseria mea. A accelerat, s-a aruncat.

Şi nu a apăsat pe frâne decât în momentul în care, dacă n-ar fi avut cauciucuri bune, dacă şoseaua ar fi fost udă, totul s-ar fi putut sfârşi rău.

Fulham Palace Road. Colt cu St.

Dunstan şi Winslow.

Din nou poliţist, compuneam raportul de la locul accidentului înainte chiar de: i avea loc. Expresiile standard de carnet de însemnări. Distanta, direcţia, viteza.

E meseria ta – rămâi detaşat. Abia când a oprit brusc şi camionul a trecut, eliberând şoseaua principală, am remarcat unde ne aflam. La Spitalul Charing Cross.

Nu i-am spus niciodată lui Sarah. Nici lui Marsh.

Un moment necesar? Un moment al adevărului? Un şoc autoadministrat? Viaţa care era a lui, chiar acolo, gata să se sfârşească în fata lui.

Ar fi trebuit să-l ducă înăuntru. Ar fi fost la îndemână. Accident şi urgenţe. Cineva şi-ar fi dat seama, probabil, cine era.

Doamne, e Bob Nash.

Dar s-a oprit.

Ar fi putut fi nevoită să se ducă să-l vadă ea pe el. Ea ar fi putut fi vizitatorul. Fără să ştie niciodată cât de norocoasă fusese – y fără să ştie că ăsta era un incredibil noroc deghizat. I-ar fi putut salva pe amândoi.

Ar fi fost în pericol, apoi în afara oricărui pericol. Asta i-ar fi putut lipi la loc la fel de solid cum se lipeau oasele lui rupte.

„A avut noroc să scape cu viaţă.” O, dar mai mult decât atât. De două ori mai mult.

Şi eu n-aş fi fost de văzut nicăieri.

Sau el ar fi putut muri. Şi aşa. Ea n-ar fi aflat niciodată. N-ar fi trebuit să afle niciodată de ce era în stare. Ar fi crezut că ăsta era cel mai crud lucru din lume (şi la cine ar fi căutat alinare?). Un „accident tragic” – în momentul acela. S-ar fi gândit chiar – fusese „concesia” ei – că era numai vina ei.

Dar n-ar fi trebuit să se afle în locul ăsta acum. Cu ore de vizitare, ca într-un salon de spital. Niciunul din noi nu ar fi

trebuit să se afle aici.

O oprire abruptă, cu un scrâşnet. Pietonii au îngheţat, s-au întors, s-au uitat, au plecat mai departe. Dar cred că şoferul camionului, în cabina lui înaltă, nici nu a observat ce se întâmplase.

Spitalul Charing Cross: îl privea direct în faţă.

Semaforul era tot roşu. Se blocase. A pornit din nou motorul. Semaforul s-a făcut verde. Şi acum – dacă şi-ar fi revenit, dacă şocul ar fi funcţionat – ar fi putut să meargă drept înainte (mi-am dorit asta, zău, m-am rugat s-o facă): pe Fulham Palace Road, spre Putney Bridge, apoi spre Putney, Putney Hill, Wimbledon Common… Acasă.

Dar a luat-o la stânga pe Lillie Road şi l-am urmărit până la apartament.

Da, eu sunt cel norocos.

Strada era ca şi înainte. Străzile nu se schimbă, ele nu scapă nici un cuvânt, nu spun nimănui. A parcat, a ieşit din maşină, s-a dus la uşă şi, aşa cum mai făcuse de atâtea ori (oare numărase?), a intrat.

Opt fără zece. Mă strecurasem într-un spaţiu din capătul străzii, cu vreo douăzeci de metri înapoi. Acum, mai mult ca oricând, ar fi fost imposibil să-şi dea seama că era urmărit.

Aşadar – ar fi trebuit să încetez? Să cobor din maşină, să traversez strada, să-l bat pe umăr? Să intervin?

Domnul Nash? Robert Nash? Poliţia.

Vreţi să veniţi cu mine?

Usa s-a închis în urma lui. Sus s-a aprins lumina. Încă ar fi putut să nu însemne nimic: apartamentul era în grija lui, la urma urmelor. Poate lăsase ceva acolo.

Vreo chestie simplă, lipsită de importanţă.

(După ce aproape intrase într-un camion?)

Dar, oricum, puteai să-i iei în nume de rău că nu rezistase? O ultimă privire, în drum spre casă. O ultimă privire cât timp camera, patul mai păstrau o urmă de căldură. Cât timp parfumul ei se mai simţea acolo.

Aproape opt. Se simţea prezenţa ei.

Şi poate că abia aici putea să-şi ia rămas-bun cu adevărat. Să-şi facă bilanțul.

Să se transforme la loc în soțul soției sale.

Nu cred că Sarah i-ar fi luat-o în nume de rău, dacă asta ar fi fost tot.

Dar cât poți să cedezi? Cât timp? Un rămas-bun. Numai de la apartament, de la tot ce însemnase? Şi îi văzusem fața la plecări – însăşi fața lui era ca o plecare, îl văzusem accelerând în fata semaforului pe roşu.

Chiar şi aşa, nu m-am mişcat, n-am sărit din maşină înainte să treacă cel puțin zece minute. E adevărat, am stat pur şi simplu acolo. Am lăsat să treacă minute bune. Făcându-mi poate bilanțul propriei mele vieți. Nu am acționat prompt şi decisiv pe baza unei bănuieli sau presupuneri, nu am luat inițiativa cuvenită – pregătit, dacă era nevoie, să trezesc vecinii ca să pot intra. Poliția. Poliția, deschideți.

E adevărat, Marsh. Am stat acolo. Pentru că nu mai eram polițist. Nu era treaba mea. Ba poate chiar mi-am încleştat mâinile pe volan ca şi cum aş fi stat agățat de o stâncă.

Cinci, zece, cincisprezece minute. Cina era pe foc. Vinul respira. Sarah privea şi ea cum trec minutele.

Depăşeşti o limită.

Am deschis portiera şi am traversat strada cu pas grăbit. Şi atunci m-ar fi putut vedea – fără să mă vadă – pentru a doua oară în seara aceea. N-o să ştiu niciodată.

A apărut la uşă chiar în momentul în care ajungeam la poartă. A trebuit să mă opresc brusc, aşa cum făcuse el la semafor. Să mă prefac un trecător oarecare – care se purta un pic bizar, e drept, pentru că gâfâiam. Dar el a străbătut aleea din fața casei ca şi cum nu m-ar fi văzut, a trecut pe lângă mine atingându-mă şi s-a îndreptat spre maşină de parcă ar fi putut trece direct prin mine.

Şi aşa şi arăta, deja, ca o fantomă.

— Ce mai face împărăteasa? Zic.

— Bine. E în sudul Franței. A cumpărat un iaht.

— Bravo ei.

— E trecută de şaizeci de ani, dar e încă puternică.

— Se ține bine tipa.

Conversație uşoară, ocolind subiectul.

Timpul e prețios – dar nu faci decât să joci cărți.

E aproape patru şi un sfert. In câteva minute vor sufla în fluier. Nu se acordă timp suplimentar. Va trebui să plec înainte să înceapă ceva. Şi ea va trebui să suporte totul singură.

Va fi oare vreun an în care această zi să fie uitată, ca o zi de naştere neglijată, şi să ne amintim de ea mai târziu, cu o tresărire? Ca o împunsătură de pumnal.

Nu, nu cred.

Aproape patru şi un sfert. Eram în faţa apartamentului, prima dată. Ea ascuţea un cuţit de bucătărie. Nici nu visa măcar.

Spun ce am spus de nenumărate ori, când se apropia timpul să plec.

— Sunt cu tine, iubito, o să fiu cu tine.

Deşi astăzi, tocmai astăzi, nu poate fi adevărat. Pentru că ea va fi cu Bob. E ziua lui. Şi fantomele nu sunt ca alti vizitatori. Ele pot veni oricând, ele pot trece prin pereţi.

Cine l-ar putea invidia? Astăzi. Dar gustul întunecat se face simţit din nou.

Nu, nu poate să ajungă, îi pare rău, mi-a spus mie. A fost reţinut. Mă ai pe mine în locul lui.

De parcă aş putea să-i ţin locul în întregime: în toată reluarea. Să fiu dublura lui. Şi ea ar ridica cuţitul şi ar vedea că sunt eu. Şi de data asta, într-adevăr, s-ar opri.

Gelos – pe un cadavru. Ea îmi citeşte gândurile. Ochii ei văd înăuntrul capului meu.

— O să fiu cu tine.

— Stiu.

Dar sunt gelos pe Bob viu. Ştie şi ea asta. Gelos pe toţi anii ăştia, anii ăştia lungi – douăzeci şi patru – care s-au sfârşit cum s-au sfârşit. Am fi putut fi noi doi de la bun început. Eu şi Sarah. Ce absurd.

Şi Bob ar fi găsit pe altcineva. Şi am fi fericiţi cu toţii, şi încă în viaţă. Ce absurd.

Şi eu aş fi putut fi ginecolog şi Bob poliţist.

Joci cărţi, le amesteci.

Douăzeci şi patru de ani. Dar timpul nu lucrează aşa. Timpul nu-şi creează sensurile astfel. Vizite, momente, zile. Ziua asta, ziua asta senină şi rece, cu aerul tăios ca diamantul.

Două minute. Ce poți să spui când ți-au mai rămas două minute?

O apropiere ca la patul unui bolnav, o linişte ca de spital. Ca şi cum asta ar fi seara cea mare, şi după ce plec eu, ea ar intra în operație. Ha – direct sub cuțit.

Deşi există un cuțit, o ştiu, deja înfipt, ruginit şi ciobit, în inima ei.

Într-o zi o să-l scot.

Sunt cu tine, o să fiu cu tine. Asta am spus întotdeauna, chiar şi la început când ea nu voia să audă. Ce prostie. N-o să fie mereu asa.

Dar într-o zi a spus (cu un surâs ca o rază de soare pe o stâncă): „Nu e bine aşa, George. Nu s-ar putea să fiu eu cu tine?".

O spun acum:

— Îmi doream să fii cu mine acolo, astăzi. A fost… O zi atât de frumoasă. Aş fi vrut să stăm împreună acolo, lângă mormântul ăla. Ştii, iubito, vine un moment când trebuie să te îndepărtezi, să te întorci cu spatele şi să te îndepărtezi. Nu ştiam când s-o fac. După cât timp? Aş fi vrut să fii lângă mine, ca să-mi spui când. Mă înțelegi? Tu ai fi ştiut mai bine. Aş fi vrut să fii acolo ca să te aud spunându-mi: „Hai să mergem acum, George. Hai să mergem". Şi adevărul e, iubito, că oricând ai fi spus-o, oricând ai fi hotărât, el nu ne-ar fi oprit.

Marsh a spus:

— Domnul Nash n-ar fi ajuns cu bine acasă dacă nu l-ai fi urmărit?

— Am vrut să fiu sigur.

M-a privit tăios, dar cu răbdare. Un ofițer în vârstă plin de tact care are de-a face cu un tânăr excesiv de zelos. Ca şi când ar fi fost comandantul meu. O chestiune internă. De la polițist la polițist.

Nu e nevoie să ajungă mai departe.

— Ce credeai că o să facă?

Dar nu aveam de gând să-i spun. Că se dusese mai întâi la apartament, că aşteptasem afară, pentru a doua oară – probabil vreo cincisprezece minute. Aşteptasem chiar şi când aş fi putut să nu aştept, n-ar fi trebuit să aştept. Aşteptasem până când ceva a început să se clatine în mine.

Şi acolo, sus (trebuie să te imaginezi în locul acela), el se va fi gândit: unde altundeva să fiu? Unde altundeva să mă duc?

Aşa se făcea cândva, în alte vremuri, în alte ţări, când vreun ofiţer superior îşi încălca onoarea, făcea ceva ce n-ar fi trebuit. Era lăsat într-o încăpere cu un pistol, cu uşa încuiată. Camarazii lui aşteptau afară până auzeau împuşcătura.

Într-o altă lume, o altă epocă. Uniforme splendide, reguli severe. Epoca lui Napoleon şi a lui Eugenie, de pildă.

Am aşteptat.

Şi el nu era genul, nu-i aşa? Un medic raţional şi responsabil, un consultant de marcă. Să fie redus la asta. O cameră din Fulham, cu cei patru pereţi înconjurându-l.

Am privit. Lumini în spatele perdelelor. Toţi suntem poliţişti, nu-i aşa? Nimic nu e doar de competenţa poliţiei.

Să nu crezi, Marsh, că o să laşi totul în urmă. Să nu crezi că eşti un om liber.

Şi-a mângâiat falca. Era trecut de miezul nopţii. Bob era mort de patru ore.

— Pari să fi fost foarte preocupat de soarta lui.

Nu aveam de gând să-i spun. Şi nici lui Sarah. Dar ea ar fi ştiut oricum: era scris pe faţa lui. Toată răbdarea ei, toate concesiile ei – toată complotarea ei cu mine – toată aşteptarea şi speranţa: ca să întâmpine acasă o fantomă.

Iar acum şi ea se afla într-un loc fără scăpare. O celulă încuiată – la numai câţiva metri distanţă. Patru pereţi reci şi umezi.

Cum ajunsese aici?

Aerul închis al sălilor de interogatoriu.

Aerul neglijent al secțiilor de poliție. În fundal, un miros de dezinfectant.

— Am vrut să fiu sigur. Pentru Sar…

Pentru doamna Nash. Pentru clienta mea.

Am văzut expresia de pe fața lui Marsh.

— Ea nu ți-a cerut să i-l livrezi la uşă.

— N-am făcut asta.

— Nu. Păcat, poate. Întotdeauna faci atât de multe pentru un client?

— Sunt un agent liber.

— Agentul Sarei Nash. Vrei să spui că nu trebuia să acționezi ca un detectiv care doar îndeplineşte o misiune?

Sau să nu acționez, să nu mă mise.

Vrea să spună: ca un polițist bun, de nădejde.

Dar am acționat. Am ieşit din maşină.

Am traversat strada. Am alergat ca urmărit de moarte.

Şi el a găsit o scăpare, cumva, coborând scările şi ieşind pe uşă. Nu a fost nici o împuşcătură. Ne-am fi putut ciocni pe aleea din fața casei. Nu-mi pot aminti dacă m-am bucurat. El a ajuns la poartă înaintea mea, a trecut pe lângă mine. Eu m-am dat la o parte. L-am lăsat să treacă.

Las-o în pace, Marsh, las-o în pace.

Cuvintele îmi zvâcnesc în cap, ca pentru a da buzna afară dintr-o cămăruță crudă.

Ia-mă pe mine, pune-mi mie cătuşele. Dar las-o pe ea în pace.

Ar fi trebuit să-l opresc. Nu? Ar fi trebuit să-l arestez – Dumnezeu ştie pentru ce.

Pentru că trăia? O arestare civilă.

O stradă din Fulham. Cărămidă roşie victoriană. O stradă plină de oameni înstăriți, care respectă legea. O zonă bună a oraşului.

L-aş fi salvat, aş fi salvat-o pe Sarah.

Aş fi menținut pacea.

Ar fi trebuit să-i spun: „Nu te duce acasă, nu încă. Nu mă cunoşti, dar…”. Ar fi trebuit să-l rețin pentru cecetări, pentru

interogatoriu, ca să ajute la anchetă.

„Nu încă. Hai să găsim un loc, hai să mergem undeva unde să putem sta de vorbă.”

Timpul a expirat. O activitate bruscă. E ca în momentul când pleacă un vapor. Toți cei care nu sunt pasageri coboară. Încotro navighează deținuții?

— Ai grijă, iubito; ne vedem curând.

Mereu mi se pare că o părăsesc. Astăzi mi se pare că o trădez. Cum o să suporte orele astea? În timp ce mă îndrept spre ieşire alături de ceilalți, prin uşi şi puncte de control, nu simt nici măcar acel sentiment obişnuit de amânare. Ai noroc, de data asta te lasă să pleci. A fost doar o avertizare.

Scorpiile te numără la ieşire de parcă încă ai mai putea să le păcăleşti. Să le păcăleşti? Să-ți facă o concesie? O bătaie pe umăr: Nu, tu nu – tu rămâi.

Stiu oare că a fost astăzi, chiar în ziua asta? Uită-te la el, şi sunt deja doi ani, se fac chiar astăzi. Trebuie să însemne ceva.

Bridget îmi face semn să trec. Are o privire anume în ochi sau mi se pare?

— Pa, Bridget.

— Pa, George. Să fii cuminte.

— O să încerc.

Si lumea e tot acolo. Mereu sunt uşor surprins: nu a dispărut. Şi mereu sunt cuprins de o uşoară recunoştință, de o recunoştință vinovată.

Apoi te izbeşte, ca un alt zid: încă două săptămâni.

Frigul loveşte. Ies împreună cu ceilalți.

Pentru o clipă părem o clasă bizară care iese de la ore (dar eu sunt singurul care îşi predă temele, cred). Apoi ne împrăştiem repede şi în tăcere, ca pentru a ne integra cât de repede putem în peisaj şi a deveni nişte trecători nevinovați.

O regulă, o superstiție: nu mă uit niciodată înapoi. Poate aşa ar funcționa magia, miracolul. Simt o durere în spate. Poate că e în urma mea şi mă bate pe umăr.

George, eu sunt. Nu pleca fără mine.

E patru şi douăzeci. Soarele a alunecat în spatele acoperişurilor. Cerul e străbătut de o lumină roşie, joasă. Deasupra, păleşte spre roz, apoi spre un albastru ca al flăcării de gaz. O felie de lună. O urmă de abur, subțire şi strălucitoare ca un ac.

Urmează o nouă noapte amară, aerul e dur ca sticla.

Notează tu pentru mine, George, cum e acolo, afară. Adu-mi lumea înăuntru.

Nu ca într-un raport de poliție, înțelegi?

Un ordin dificil. Îmi cere lumea. Dar am făcut tot ce am putut.

— Tu meriți lumea întreagă, iubito.

— Nu, merit ce am căpătat.

O bucată de lume pe o bucată de hârtie.

Nu m-am gândit niciodată la asta aşa.

Lumea adusă înăuntru puțin câte puțin, aşa cum prizonierii – invers – descompun, piatră cu piatră, un zid.

Dar azi nu am nici o temă de luat.

Azi nu.

Traversez şoseaua şi mă duc spre maşină. Felinarele de pe stradă s-au aprins, într-o jumătate de oră se va face întuneric. Mă gândesc la mormântul lui, la placa netedă de granit care străluceşte ca gheața. Şi el trebuie să suporte orele astea.

Dacă le suportă ea, le suportă şi el. Dacă lucrurile pot fi retrăite.

Ce se face în cimitire la căderea nopții? Se închid porțile, se încuie? Toți vizitatorii afară. Nu se fac înmormântări după lăsarea întunericului.

Copacii de pe marginea drumului se transformă în siluete. Pe cer se vede distinct fiecare rămurică, fiecare frunză. Maşinile devin doar nişte lumini plutitoare.

Amurg. Crepuscul. Ea m-a învățat să fiu atent la cuvinte. Aşa cum presupun că o învăța cândva pe Kristina. Bizare cuvinte.

Forma lor, urma lor, parfumul lor. Amurg.

De ce e atât de înfiorător amurgul de iarnă? O cortină care cade, o separare.

Ca şi cum ar trebui să fim acasă acum, la adăpost, în spatele uşilor închise. Dar nu suntem, nu e încă patru şi jumătate şi totul devine un mister, o aventură. Acum tot ce facem va fi în întuneric.

Cotesc pe strada unde am parcat. Într-o zi voi face asta pentru ultima dată.

Descui maşina. E ca un frigider. E ca un pat dintr-o cameră dezafectată.

Este şi pedeapsa mea – dar nu spun asta. N-o spun niciodată. A avea şi a nu avea. Dar, în felul ăsta, s-ar putea spune că o am. Nu pleacă nicăieri. S-ar putea spune că o am într-un loc din care nu poate scăpa.

Pedeapsa şi recompensa mea.

Şi remuşcarea mea. O durere în spate.

De mi-aş fi făcut treaba până la capăt, de l-aş fi dus acasă, ca o livrare specială, până la uşă, ca pe un cadou. Matrimoniale şi persoane dispărute. Iată-l – au fost nişte probleme pe drum, dar iată-l.

Ca şi cum el ar fi fost prizonierul eliberat.

Ar fi fost posibil? Şi poate ar fi fost fericită. Ar fi fost vreodată posibil?

Pornesc maşina cu încălzirea la maximum. Mă izbeşte o pală de aer îngheţat.

Ar fi venit atât de fericită să mă vadă, pentru ultima dată, ca să achite nota de plată, să-mi mulţumească personal, câteva minute în biroul meu în loc de ani întregi – aşa. Să-mi semneze un cec şi să-mi mulţumească („N-aveţi pentru ce, zău, n-aveţi.”) şi să mă îmbrăţişeze brusc, poate chiar să mă sărute, pe obraz.

Ar fi ieşit liberă şi fericită. Ar fi fost posibil? I-aş fi privit tocurile, spatele genunchilor. Plecări. As fi urmărit-o de la fereastră traversând Broadway, întorcându-se la viaţa ei. Şi ăsta ar fi putut fi şi ar fi trebuit să fie un dar suficient pentru mine.

Căci ele îți mulțumesc. Îți mulțumesc şi nu numai atât. Cel mai ciudat – nu m-am aşteptat la asta – e că îți mulțumesc şi atunci când veştile sunt proaste.

„Nu numai pentru că sunt femei, Helen…” „Nu?”

Brusc e numai urechi.

„Bine, dar nu poți să laşi lucrurile aşa – trebuie să mergi mai departe.”

Pui Marsala, ştiucă Véronique… Dar nu era numai gătitul. Tatăl ăsta al ei pe care nu-l cunoscuse niciodată.

Rita a spus:

— Sunteți căsătorit, domnule Webb?

— Am fost.

Şi-a ridicat întrebătoare capul blond.

— E o poveste lungă.

(Deşi de fapt nu era: un rămas-bun rapid, apoi a plecat la şcoală.)

— Nu e nevoie să-mi povestiți.

S-a uitat prin biroul meu – aşa cum se uitase Helen prin casă. O foarte vagă sugestie a unui țâțâit.

Există tot felul de motive: informare, confirmare, disperare… Uneori e un act de război. E sălbatic, brutal. Şi mai e şi factorul reciclare. Mă deşteptasem în privința asta.

O foarte vagă sugestie a unui oftat.

Ii dădusem deja informațiile: cine, unde.

Deja ştia o parte. Genul cu picioarele pe pământ, fără efuziuni. Lucrase într-o fabrică – produse din carton – ca asistentă personală a directorului. Îmi imaginam că i-ar fi putut face treaba, ar fi făcut totul cu ochii închişi, dar trebuia să-şi cunoască locul.

Acum stătea în biroul meu, picior peste picior, cu ochii limpezi, împungând din când în când aerul cu vârful pantofului negru.

Şi sunt detectiv. Nu sunt tâmpit. Ştiu să citesc semnele. Ar fi trebuit să-mi pun pe uşă o firmă: „George Webb: detectiv particular şi consultant în probleme de reciclare”.

Dar nu eram şi eu în reciclare? O poveste lungă. O reciclare lungă, greoaie.

Nu terminase, după cum s-a dovedit.

Voia să fac un pas înainte. O mică sarcină suplimentară. Voia s-o duc acasă, la adresă – în timp ce soțul era acolo – şi să aştept pur şi simplu afară în timp ce ea bătea la uşă. Asta era tot, o treabă simplă.

Nu avea să lipsească decât un moment.

Voiam să fac asta? Avea să plătească.

Vârful pantofului ei se repezea înainte, ca şi cum ar fi țintit ceva. Şi-a luat privirea de la mine şi s-a uitat de-a lungul liniei drepte: genunchi, gleznă, deget.

Aşa că ne-am dus. O casă modernă pe o proprietate nouă. La nouă seara. Îți mulțumesc şi devii aliatul lor.

Am parcat afară. O noapte rece de ianuarie. Era crispată, tăcută, dar înainte de a ieşi, pe când mâna mi se odihnea pe volan, s-a întins şi m-a strâns uşor de încheietură. „Urează-mi succes", a zis, ca şi cum n-ar fi aşteptat nici un răspuns anume. Apoi şi-a luat degetele de pe mâna mea, s-a aplecat mai mult, mi-a luat fața cu amândouă mâinile şi m-a sărutat pe obraz. „Urează-mi succes." I-am urat.

A coborât, şi-a aranjat fusta. Ar fi putut spune: „Acoperă-mă". Ce avea de gând să facă? Să scoată un pistol? (De unde?) Un cuțit, un borcan cu acid? In timp ce eu stăteam şi băteam darabana pe volan?

A străbătut aleea din fața casei. E o privelişte inspiratoare, o privelişte magnifică, şoldurile legănate ale unei femei care nu are cine ştie ce de pierdut şi, în momentul ăsta, are intenții serioase.

Am aşteptat. Uşa s-a deschis, o rază de lumină. A fost lăsată să intre. Am aşteptat să aud strigăte, țipete, zgomot de sticlă spartă. Îmi aminteam instrucția de polițist. Mai întâi anunță. A fost mai mult de un moment, au fost aproape zece minute. Apoi a reapărut.

N-o să ştiu niciodată ce a făcut sau a spus înăuntru, dar a ieşit tot într-un fel magnific, însă diferit față de cum intrase.

Ținea capul sus, respira adânc. E posibil să-şi fi frecat mâinile. Clipa ei de glorie, de glorie efemeră, de vană răzbunare. M-am gândit la Rachel: unde era ea acum?

Dar răzbunarea nu se încheiase.

S-a urcat din nou în maşină. Nu a spus nimic. Pentru o clipă a stat nemişcată şi rigidă ca o statuie, apoi a izbucnit în cascade de lacrimi, s-a lichefiat. I-am pus o mână pe umăr. S-a scuturat. Simțeam că n-ar fi trebuit să mă aflu acolo. Apoi s-a îndreptat de spate, scotocind în poşetă după un şervețel, şi a spus: „Porneşte!

Porneşte! Hai să plecăm de aici!„. Aşa că am pornit. A spus: „Calc-o!" de parcă tocmai am fi jefuit o bancă.

Am pornit – fără să ştiu în ce direcție.

Conduceam ca un şofer de ambulanță, ca un polițist care s-a ocupat de maşini.

Apoi, după o vreme, a zis: „Opreşte!

Opreşte!„. Era o stradă lăturalnică întunecoasă şi pustie, cu o fâşie de iarbă slab luminată. „Opreşte aici, George, opreşte aici!" Am crezut că-i era rău – că avea să deschidă portiera şi să vomite. Aşa că am oprit.

Apoi s-a aplecat spre mine şi – cum să spun?

— S-a cufundat în pantalonii mei.

Dimineața, în dormitorul ei: alte lacrimi.

Era scăldată în lacrimi. „îmi pare rău. O, Doamne, îmi pare rău." De parcă m-ar fi târât acolo cu forța. S-a pocnit cu palma peste față. „Doamne, ce încurcătură. Mai bine pleacă."

Dar era o dimineață de duminică în ianuarie, cenuşie, sumbră şi rece, şi după scurt timp s-a sculat şi a dispărut vreo jumătate de oră. Înainte de asta s-a oprit în prag şi s-a răsucit spre mine. „Cum îți plac ouăle?"

S-a întors cu o tavă. Ceai, pâine prăjită, gem. Făcuse un duş, se machiase, se pieptănase, îşi dăduse cu parfum. Şi purta un halat pufos de un roz palid, în interiorul căruia sânii i se cuibăreau, strânşi unul într-altul.

Un pat gol, George.

Domnul Reciclare.

Adevărul e că nu era prima. Pe cine altcineva găsesc ca să le sprijine, să le consoleze? Şi, Dumnezeu ştie, trebuie să ai inimă. Uneori tocmai când crezi că o să se prăbuşească, o să se facă bucăți, în momentul ăla, în mod ciudat, se luminează, se înverşunează, găsesc o flacără nouă. Prietenul lor la nevoie. Domnul Răzbunare Rapidă.

Nu mi-aş fi închipuit niciodată. Se presupune că e o slujbă de singuratic, o slujbă de perdant. O slujbă prăfuită, întunecoasă, o fundătură. Chestiuni matrimoniale.

Şi nu mi-aş fi închipuit niciodată că mai exista o persoană înăuntrul meu: un afemeiat, un specialist în femei. Să mă culc cu clientele! Fiecare cu aceeaşi plângere îngrijorătoare: nu mai e iubită.

Totul face parte din serviciu. Agentul dumneavoastră, confidentul dumneavoastră, prietenul dumneavoastră de suflet.

Dar, e drept: nu toate. Una sau două bine, poate trei. Unele nu m-ar fi atins nici moarte.

I-am spus lui Helen. Poate că ghicise – ştia să citească totul pe fața mea. I-am spus după ce ea îmi povestise de Clare. Era rândul meu acum. Şi ciudat e că într-o mică măsură a fost şocată – sau se prefăcea de minune – mai şocată decât fusesem eu. Desi în momentul următor o râs. Ei y bine, cine şi-ar fi putut închipui? Tatăl ei, tatăl ei polițist.

Dar nu era un leac confirmat de timp şi exact ceea ce îmi recomandase chiar ea, într-un fel, ba chiar insistase? Stând acolo, în lumina lumânării, bând şi mâncând cu mine. Ştergi amintirea unei femei cu umbra altora. Presezi amintirile să se retragă în timp ce presezi carnea cuiva.

(Şi era şi răzbunarea ei, pe mama ei?) „Aşadar, asta e, Helen – acum ştii.”

Ce să spun? Că m-am lăsat folosit, le-am lăsat să se năpustească pe mine? Dar nici eu nu pot pretinde că m-am opus. Ba chiar eram gata să mă năpustesc şi eu. Totul inclus în preț, nici o taxă suplimentară.

Prima dată când m-am culcat cu o clientă mi-am zis: şi acum ce se întâmplă cu taxa, îmi iau gândul de la ea? Dar ce-ar spune asta despre ea? Aşa că am luat cecul. Ce spunea asta despre mine?

O etapă? Un tratament? Pură răzbunare? Un alt fel de ogar adulmecând un alt fel de miros.

Până m-am simțit folosit, sau pustiit, sau pur şi simplu obosit. Până când privirea lui Helen n-a mai fost intrigată, amuzată sau chiar vag conspirativă – ci doar uşor tristă.

Aşa era oare? Chiar o luam în jos?

Aveam grijă de mine (mâneam bine), dar mă delăsam. Regulam cliente. Trăgeam din când în când câte o duşcă din sticla din birou, care trebuia să fie numai pentru ele.

Corupt cât cuprinde.

Credeam că soțul ei se putea întoarce oricând (îl chema Terry). Scena clasică. O dimineață de duminică: el dă buzna înăuntru. O dublă răzbunare. Dar ea a spus că nu, nu era nici o şansă. Nu după noaptea trecută.

Orice o fi făcut.

Aşa că am plecat abia pe la patru după-amiaza. M-am strecurat afară la adăpostul întunericului.

Nu ştia să facă ouă jumări (trebuie luate de pe foc înainte de a fi complet făcute). Mai târziu am aflat că nu prea ştia să gătească deloc. Nu era punctul ei forte. Punctele ei forte erau în altă parte de pildă, ştia să intre într-un birou, să arunce o privire rece în jur şi să-l organizeze în minte. Dar nu se opreau aici.

Avea şi talent de detectiv, după cum s-a dovedit. Habar nu avusese că-l are.

Se mai întâmplă ceva: îşi fac o idee, văd cum e, prind gust. Muncă sub acoperire. Şi eu aş putea face asta.

Dar cu Rita n-a fost doar o idee, a fost real. Avea aptitudini, avea tot ce-i trebuia. Era bună. Toată viața habar nu avusese: putea fi detectiv. Oamenii pe care nu-i bănuim în noi. Şi de ce să lucrezi într-o fabrică de cutii de carton, irosindu-ți talentele?

„Ştii, George, ai nevoie de ajutor.” (în timp ce strângea tava.) „Biroul ăla e vai de capul lui. Trebuie să faci ordine numai tu nu eşti de ajuns.”

Aşa că până la urmă am angajat-o. Am luat-o. Din considerente strict profesionale, desigur. Şi am început să-i dau treburi – sarcini – în afara biroului. Nimic prea complicat la început. Dar sunt treburi pe care e mai bine să le facă o femeie sau să le faci în colaborare cu o femeie. Şi a fost foarte bună, fără îndoială, nu m-a dezamăgit niciodată. O adevărată comoară.

Una dintre femeile alea menite să li se spună că merită greutatea lor în aur.

„Greutatea mea în aur? Asta n-o să mă ajute să-mi păstrez silueta, nu-i aşa, George?” Şi şi-a trecut mâinile peste solduri.

Acum e acolo – păzeşte bastionul.

Ce m-aş face fără tine, Rita? Cred că sunt pe cale să aflu.

Şi aş fi putut să-i dau ei cazul Nash, eram cât pe ce.

Marsh a spus:

— Dar de fapt nu s-a întâmplat nimic pe drumul de întoarcere. Domnul Nash a ajuns cu bine acasă.

— Da, am răspuns, a ajuns cu bine acasă.

Dacă „cu bine” nu era cumva o exprimare nefericită.

— L-ai urmărit intrând pe Beecham Close la opt şi treizeci şi cinci. Întotdeauna îți notezi exact ora?

— E un obicei vechi.

— Chiar şi după ce ți-ai terminat treaba?

— Eram pe cale să o termin.

— Te asigurai, vrei să spui că voiai să-l vezi acasă?

— Da. Era posibil ca după ce i-am spus doamnei Nash că venea acasă, el să n-o facă.

— Dar unde altundeva să se fi dus?

— Nu ştiu.

S-a uitat la declarația mea, nesemnată, din fața lui.

— A intrat pe Beecham Close la opt şi treizeci şi cinci. A plecat de la aeroport imediat după şapte. Tot e foarte mult

timp…

Dar nu aveam de gând să-i spun. Unele lucruri e mai bine să rămână nespuse, şi nu poți fi arestat pentru ceva ce se află numai în capul tău.

— Traficul, am zis.

Putea să verifice. Divizia Trafic: de la M4 la A4 spre est, între şapte şi opt.

— Bineînțeles, traficul. Opt şi treizeci şi cincI. Şi telefonul doamnei Nash a fost înregistrat la opt şi patruzeci şi şase.

Unsprezece minute. L-ai văzut intrând pe Beecham Close. Apoi ai plecat. Apoi, după zece-cincisprezece minute – din cauza unei „intuiții", pentru că te-ai gândit că avea să se întâmple ceva rău – te-ai întors.

— Da.

— De ce atunci? De ce nu când a ajuns domnul Nash acasă? De ce ai plecat mai întâi? Dacă aveai de gând să… Intervii, de ce nu atunci?

— Nu m-am gândit…

— Dar trebuie să te fi gândit la ceva zece minute mai târziu. „Ştiu ce fac", i-ai spus polițistului. Dacă aveai de gând să te ocupi de asta.

Privirea fixă a ofițerului superior. Când încetează un polițist să mai fie polițist?

Deci l-am dezamăgit? L-am dezamăgit pe Marsh?

— Ar fi trebuit să intervin mai devreme, am zis.

— Te gândeai la el – la domnul Nash sau la ea?

Ar fi trebuit să intervin când a ieşit din apartamentul ăla, dar l-am lăsat să treacă. Am crezut că era salvat. Că Sarah era salvată. Eram cu toții salvați.

— Te gândeai la ea – te gândeai la doamna Nash aşa cum te gândeşti la toți clienții tăi?

— N-aş putea s-o văd? Am spus din nou. Măcar o clipă?

S-a uitat la mine de parcă ar fi avut un gust neplăcut în gură. Privirea îi devenea din când în când dură.

— Ştii că nu pot să fac asta, a zis.

Declarația mea era încă prizonieră sub mâinile lui.

M-a privit îndelung, de parcă ar fi stat pe o muchie – şi, eventual, chiar ar fi putut avea nevoie de ajutorul meu.

A împins declarația spre mine.

— Bine, a zis. Cred că ajunge. Semnează.

Apoi a spus:

— Ştii, l-am prins pe Dyson. L-am prins până la urmă. O să fie închis mulți ani.

Am pornit maşina şi am plecat. E aproape patru şi jumătate. Trebuie să ajung la birou până la şase fără un sfert, să mă întâlnesc cu doamna Lucas. Dar stiu ce trebuie să fac înainte. Acum e întuneric.

S-a urcat din nou în Saab şi a stat o vreme până să pornească. Eu m-am furişat în maşina mea şi l-am privit ieşind de pe alee. Am ieşit şi eu şi l-am urmărit iarăşi, de parcă am fi format o echipă.

A condus acei ultimi cinci kilometri spre Wimbledon, ştiind că era ultima dată când făcea acest drum (fără să ştie că era ultimul drum pe care îl făcea vreodată): acel drum furişat, ascuns, dar permis. Fiecare venire acasă era ca o mică şaradă. Nu era nevoie ca ea să întrebe unde fusese şi nici nu se obosea să întrebe – ar fi fost absurd – cum îşi petrecuse ziua. Câtă ironie, câtă nefericire în toate astea! Dar mai bine o pace nefericită, ar fi spus ea. I-o spusese oare şi lui?

Luminile sunt aprinse acum în închisoare, în celule. La o anumită oră se sting toate.

Cum avea să se termine? Cum se putea termina? El ar fi vrut ca războiul ăla, acolo, să dureze la nesfârşit. Sau ca croații să fie înfrânți, zdrobiți – ca ea să renunțe la ideea de a se întoarce acasă într-o zi. Nu-i păsa de omoruri şi schilodiri. Şi avea o profesie altruistă. Era gelos pe o altă țară, „Croația”, aşa cum ai fi gelos pe un alt bărbat.

Mai bine un război nefericit…

Dar croații câştigaseră, iar el pierduse.

Cum avea să se termine? Ei bine, acum ştia – sau aproape ştia. Apartamentul ăla, din Fulham, era ca o colivie

goală. S-ar fi putut încuia în el pentru totdeauna. Cumva, avea să explodeze.

Aşadar, era liber, eliberat?

Existase mereu speranța că dacă trebuia să se termine, el ar putea redeveni „el însuşi", adevăratul Bob Nash – numai că celălalt bărbat avea să sufere. Dar nu celălalt bărbat era (şi de aici porneau toate) adevăratul Bob Nash?

Nefericirea, ironia, de câte ori se întorcea. Dar era un preț mic, o suferință mică de îndurat. Nu asa, ca acuM. Şi oricum suferința era numai în direcția aceea.

II părăsea îndată ce intra în apartamentul din Fulham. Adevărata suferință, o ştia, era a lui Sarah. Atunci de ce continuase să-l primească înapoi, de ce nu-l gonise?

Dintr-un singur motiv, un singur motiv zdrobitor.

Astfel încât, dacă se termina, dacă trebuia să se termine, ar fi putut simți chiar că i se ia o greutate de pe umeri, că putea respira din nou. Ba chiar s-ar fi putut simți… Salvat.

Avea, în acele ultime zile, mi-a povestit Sarah mai târziu, o expresie de ciudată reținere. (Deşi asta ar fi putut însemna doar că exista un plan secret.)

Dar acum ştia. Era tot în apartamentul ăla, şi totuşi nu mai era. Era undeva sus, în cerul nopții, neştiind nici măcar dacă avea să se întoarcă cu adevărat acasă.

Era şi nu era adevăratul Bob Nash.

De la Fulham la Wimbledon. L-am urmărit. Nu începuse oare să-şi dea seama deja? Mereu aceeaşi maşină în spatele lui.

La Fulham Palace Road a făcut stânga spre Putney şi, ca un prost, era cât pe ce să scot un chiuit de bucurie. Ca un prost, mă bucuram deodată – mă bucuram de dragul lui Sarah, pentru momentul în care avea să-i audă maşina intrând pe alee.

Da, am fi fost salvați cu toții.

Putney Bridge. Dedesubt râul, negru şi invizibil. Putney High Street: luminile magazinelor. Superdrug, Body Shop, Marks and Spencer. Această lume familiară şi sigură.

A trecut de gară, de semafoare, a urcat pe Putney Hill. Apoi a făcut rondul la Tibbet's Corner şi a cotit spre Wimbledon.

La nici un kilometru de Putney Vale.

Da, se întorcea. A străbătut aleea lungă, dreaptă, pe lângă Wimbledon Parkside.

În dreapta, Spitalul Parkside. Nici o cascadorie nebunească – alt spital, alt adăpost în care l-ar putea transporta. Dar îi urmăream, fără să ştiu, ultimele minute de viață.

În dreapta, Wimbledon Common, întunecat ca o pădure. Apoi cotim pe străzile liniştite, bine întreținute, unde luminile caselor strălucesc ca nişte felinare printre copaci.

Acum, pe când mă îndrept din nou spre Wimbledon, ştiu ce am de făcut. Acum e întuneric, ca atunci.

O să pot să-i spun vreodată? Că s-a dus întâi la apartament? Nu direct acasă. Că am aşteptat afară. Am privit, am aşteptat.

Regula numărul unu a muncii de polițist: să nu te implici. Nu lăsa nimic să te afecteze. Farmecul ei: e o chestiune de poliție, are totul de-a face cu tine, dar în acelaşi timp nu are nimic de-a face cu tine. Tu nu eşti decât polițistul de la locul faptei, însărcinat cu acel caz – cum altfel ți-ai putea face treaba? Ăsta-i farmecul.

Că poți scăpa neatins, protejat. Biletul tău pentru viață: sunt polițist. Sunt polițist, lăsați-mă să trec.

Si Bob la fel, în lumea lui. O detaşare necesară, o călire necesară. Eu nu sunt decât ginecologul. Şi, bineînțeles, aveau încredere în el – femeile lui. Era omul angajat pentru treaba asta. Se lăsau pe mâna lui. Ba chiar îi povesteau lucruri intime. Şi uneori, având în vedere situația şi felul în care ajungeau să se cunoască, lucrurile puteau ajunge – o ştia – puțin dincolo de încredere.

Dar nu trebuie să te implici.

Îi şi mulțumeau, când le dădea vesti proaste. Stătea acolo, cu mâinile pe radiografii, pe rezultatele analizelor. Dar

nu avea posibilitățile pe care le are un fost polițist sau un polițist corupt. Nu e nevoie ca lucrurile să meargă mai departe, pot rămâne aici. Putem chiar să distrugem dovezile.

Unele lucruri e mai bine să nu le ştii.

Nu i-am spus niciodată mamei: am ştiut mereu. Nu era nevoie ca ea să afle vreodată asta. Tata stătea acolo şi respira horcăia – pe ducă. Propriul meu tată, care oricum murea, dar pentru scurt timp aş fi putut să-l înăbuş eu.

Cum aş putea să-i spun? Că până şi după ce îmi trecuse gândul prin cap am rămas să aştept afară. Ca şi cum o mână – mâna altcuiva – mi s-ar fi aşezat pe umăr: tu stai aici.

Nu are nimic de-a face cu tinE. Şi nici măcar nu mai eşti polițist. Nimeni nu trebuie să ştie că ai fost aici. Pe tine nu te urmăreşte nimeni.

Şi până şi polițiştii buni pot ajunge prea târziu.

Cum aş putea să-i spun? Că am sărit afară din maşină, că mi-a sărit inima din piept când l-am văzut. „Mi-a sărit inima din piept" – vorbe. Că nici cu o oră înainte ca ea să-l omoare, eu mă bucuram să-l văd, să stiu că în curând avea să fie al ei.

Şi, fireşte, uneori veştile – radiografiile, rezultatele analilzelor, dovezile – sunt bune. Ce putere ai atunci! Ce lumină le străbate chipul! E bine, e-n regulă, eşti liber.

Şi ce altceva mi-aş fi putut dori decât să văd totul până la capăt, să fiu sigur?

Şi apoi să dispar, cum dispăruse Kristina în Elveția.

Să mă bucur: de propria mea evadare.

Intru pe Beecham Close. Ca şi cum aş fi el, Bob Nash, într-o noapte, acum doi ani.

Nimic nu mă opreşte de data asta, nici o barieră invizibilă. Şi nimic nu l-a oprit pe el, deşi ar fi trebuit. Cordoanele sunt ridicate după eveniment.

Întuneric şi linişte. E cinci şi zece, dar ar fi putut fi la fel de bine miezul nopții.

Luminile din ferestre, în spatele gardurilor vii şi al porților, par să se retragă.

Oare strada în general îşi aminteşte, remarcă? În seara asta, chiar în seara asta, acum doi ani. La numărul paisprezece. Să ne încuiem uşile, să nu lăsăm pe nimeni să intre – pentru orice eventualitate.

Dar bineînțeles că nu era aşa, ci exact invers. Ea îl aştepta – cina îl aştepta – în bucătăria aia a lor. Nu poți să încui uşa pentru cineva care e deja înăuntru.

Sau au uitat? Totul a fost deliberat şters din amintire? Un dosar lipsă. Nu, nu aici. Probabil ati confundat locul.

Străzi din Dubrovnik. Din sate croate.

Ziduri, curți, piețe. Aici s-a întâmplat.

Şi, oricum, în doi ani, o stradă se schimbă, oamenii se mută. Amintirea se disipează.

La un moment dat, poate, vreunui nouvenit i se spune: Ştiai?… Dar totul merge înainte.

Chiar şi numărul paisprezece. Nu rămâne neocupat, ca o casă condamnată, ca o casă blestemată. Nici măcar n-a durat cine ştie cât – ştiu asta – până s-a vândut.

Un preț scăzut, să se încheie afacerea repede – se întâmplă destul de des. Dar era un adevărat chilipir, pentru o stradă, o zonă ca asta. Era problema agentului imobiliar cum a tratat chestiunea. Deşi trecuseră câteva luni. Şi totuşi: e mai bine să ştie cumpărătorul.

Dar o casă trebuie mai întâi golită: proprietate vacantă. Nu era o sarcină obişnuită, o treabă de detectiv (nu am perceput nici o taxă). Dar, la urma urmelor, cazurile sunt de toate formele şi mărimile. Nu există un regulament. Ce lucruri îți pot cere uneori oamenii să faci…

M-a dat drept reprezentantul ei. Cui îi păsa că era o asasină condamnată? Eu eram agentul ei – să-l lăsăm pe agentul imobiliar – reprezentantul personal al doamnei Nash. Fusesem şi încă mai eram (şi voi fi întotdeauna). Aveam instrucțiunile mele: să mi se dea un set de chei.

Da, existau rude. Doar un fiu, întâmplător. In Seattle. Venise să-şi vadă tatăl înmormântat şi mama condamnată pe viață. Apoi plecase înapoi. Se – care era expresia?…

— Se spăla pe mâini. Deşi, ce să faci? Dacă mama ta.

Era destul de rău dacă aflase că tatăl lui regula o refugiată din Croația. Dar ar fî putut să nu ştie niciodată asta.

Acum însă era casa lui, el putea dispune de ea. Cu lucrurile mamei lui înăuntru. Avea permisiunea ei (printr-o scrisoare de la avocat) şi eu aveam instrucțiunile mele. Am avut grijă să nu-i spun pe nume.

Michael…

Aşadar, eram eU. Şi un rând de cheI. Şi Nicholls de la agenția imobiliară. Dar el n-a vrut să facă prea multe cercetări. Nu era ca Marsh. Şi mai era Heywood, avocatul – iar avocații şi detectivii particulari, ei bine, se ştie că lucrează mână în mână.

Nu era treabă de detectiv? Dar era, era. Şi nu mă pricepeam oricum – chiar dacă n-ar fi fost mănunchiul de chei – la intrarea pe furiş şi supraveghere? Toate talentele unui hoț semidoct.

Casa ei, cândva căminul ei. Mă mişcăm prin ea de parcă aş fi fost un fel de chiriaş. Trebuia să ne întâlnim, conform aranjamentului, în altă parte, dar pentru scurtă vreme am fost oaspete în casa ei.

Pluteam prin ea ca un scafandru într-o epavă. Până atunci nu ajunsesem decât în bucătărie.

Acum nu ți-ai mai da seama, n-ai putea ghici. Nu era nici o urmă pe podea. Deşi orice bucătărie, dacă ne gândim bine, conține vreo cincizeci de arme mortale, atârnate de cârlige, aşezate în sertare. Aici sângerase Bob, se împrăştiase sângele.

Aici stătuse Sarah, tremurând, arestată, şi aici, cândva, la masa din colț, stătuse Kristina…

Inocența camerelor, a caselor. Discreția lor, tăcerea lor. O bucătărie minunată, minunat echipată. Lumină de iarnă pe tigăile de aramă. In living, în sufragerie, o senzație de închegat, de confort – sau de lux, în funcție de criterii. Viață bună, viață dulce. Cum se mobilează viața, cum se adună

lucrurile! Inocența covoarelor, a pernelor, a oglinzilor, a vazelor. Cine o fi trăit acolo?

Mă simțeam la fel ca atunci când mă duceam, de dragul lui Helen, în galerii de artă. De parcă aş fi fost un intrus, parcă aş fi greşit uşa. Pantofii îmi scârțâiau.

Nu, nu puteți atinge obiectele.

Şi erau şi aici lucruri care mă depăşeau – mă depăşeau şi nu mă depăşeau aveam cheile. Erau şi aici tablouri. De parcă pereții goi ar fi un lucru trist. Poate că sunt.

Şi cărți, o mulțime de cărți. Sus (sus, unde Bob cărase cele câteva jalnice posesiuni ale Kristinei) era o încăpere, în fund, complet tapetată cu cărți. Camera lui Sarah, fireşte: biroul ei. Locul unde lucra, unde-şi făcea traducerile. Asta era masa ei de lucru. Asta era scaunul ei.

M-am aşezat acolo, am pus mâinile pe birou, mi-am trecut uşor degetele pe suprafața lui. In față, o fereastră cu vedere la grădină. Copaci desfrunziți. Gazonul unde a fost făcută fotografia aceea. Vechea jachetă a lui Bob. Dar, de jur împrejur, erau cărți. Foarte multe cărți. Chiar şi cărți în limbi străine.

Scaunul era rotativ. Mă simțeam amey țit. Am privit cărțile şi am respirat adânc.

Hm, de parcă ai fi putut s-o faci fără să citeşti, să le absorbi conținutul numai respirând. Nu aveam nimic de-a face cu ele, cu cărțile. Eu sunt om de acțiune. Polițist, prinzător de hoți. Chestii pragmatice.

Dar dacă e să spunem drept, e cincizeci la sută urmărire şi cincizeci la sută doar în mintea ta.

Oare persoana care folosise încăperea asta, cărțile astea, biroul ăsta – care trăise probabil mult în mintea ei – oare ar fi comis, ar fi putut să comită o asemenea faptă? Să ridice cuțitul…?

Muncă de detectiv. Intuiție.

Am inspirat mirosul cărților ei. Am luat una. Vedeam cuvintele ca prin ceață.

Ieşeam din adâncuri ca un scafandru. Dar nu ştii niciodată ce zace în tine…

Nu începuse încă – abia descoperisem că ştiam să gătesc. Dar un fost polițist (se întâmplă şi lucruri mai ciudate) poate lua lecții de la un asasin.

Am mers mai departe pe palier. Probabil că şi Marsh făcuse asta, îşi vârâse nasul prin toate cotloanele casei. Nu că ar mai fi avut nevoie de alte dovezi. Doar pentru propria satisfacție, ca să fie meticulos, din curiozitate. O casă ca asta, un cămin ca ăsta – care avea practic totul?

Iar asta trebuia să fie camera ei, camera Kristinei – cel puțin până la un moment dat. „Camera de oaspeți”, destinație pe care i-o dăduseră după plecarea lui Michael în State. O refăcuseră, îi adăugaseră o baie. Această nouă etapă în viața lor, când puteau primi şi găzdui oaspeți.

Ei bine, avuseseră un oaspete.

Kristina făcuse duşuri aici. Aici dormise. Într-o zi – acum mai bine de trei ani – după ce se ştersese la ochi, se aşezase poate pe patul ăsta, ca într-o celulă costisitoare. Venea din Croația. Dar acum era aici, era nevoită să fie aici. Wimbledon.

Iar ăsta, pe acelaşi palier, dar în direcție opusă, trebuia să fie dormitorul lui Sarah – dormitorul lor.

Dar nu mă gândeam la el, nu mă gândeam deloc la el. M-am aşezat pe pat şi am tras aer în piept.

O casă goală iarna. Era frig. Nu-mi dădusem jos paltonul. Nu era treabă de detectiv? Dar încă nu găsisem ce căutam…

Primisem nişte instrucțiuni, nişte instrucțiuni clare. Să mă ocup de lucrurile din casă. Nu era o sarcină uşoară.

— Scapă de toate, George. Vinde-le, aruncă-le. Găseşte pe cineva care să le ia pe toate, indiferent de preț.

Ca şi cum şi-ar fi dorit o anulare completă.

— Chiar şi lucrurile personale?

— Arde-le pe toate. Arde-le naibii.

Dar nu m-am supus. Nu i-am urmat instrucțiunile. Cum putea să mă verifice?

Şi, oricum, într-o zi, cândva, poate îmi va mulțumi. Ceva s-a păstrat. Asta căutam: lucruri personale. In meseria mea, adeseori pe acestea trebuie să le cauți. Indicii. Probe.

Nu numai ale acelei alte vieți, anulate înainte ca ea să fi luat o viață. Ci a acelei vieți şi mai îndepărtate şi extraordinare: viața de dinainte ca eu s-o cunosc.

Şi am găsit. Albume, fotografii, mărunțişuri – lucrurile care sunt puse deoparte, ca să nu fie aruncate. Probe? Mai mult decât probe. Dovezi vizibile, prețioase.

Inclusiv o fotografie a ei, făcută în Chislehurst când avea cinci ani.

Cine ştie ce ne aşteaptă?

Am făcut mai multe vizite. Nu era o sarcină uşoară, dar, oricum, am dus-o la bun sfârşit. Aranjamente cu compania de mutare, cu evaluatori, cu reprezentanți ai unor case de licitații. (Nu e nevoie să ştie nimeni ale cui au fost.) Dar am cărat şi eu cutii afară, cutii de carton conținând lucruri alese cu grijă, strângându-le hi piept. Şi e un colț al unui vechi depozit din Southfields unde am pus la păstrare toate cărțile ei şi câteva bibliorafturi cu hârtii şi alte mărunțişuri.

„Posesiune vacantă.” E o expresie ciudată, dacă te uiți la cuvinte. Asta am eu, presupun: posesie fără posesie. Posesie fără conținut: nu cred.

Şi aşa era şi ea, aşa era fața ei în acele săptămâni, luni înainte de a înțelege că nu aveam să mă opresc. Fața ei, dar goală de orice conținut, fața ei, dar pe care nu se citea nimic. Până când, într-o zi…

Mai multe vizite. Mi-o însuşisem oarecum: numărul paisprezece, tabăra mea, locul meu de refugiu. Vecinii trăgeau cu ochiul. Nu-mi păsa. Eram un agent, un reprezentant, cu instrucțiuni precise.

Apoi, într-o zi, a trebuit să încui uşa pentru ultima oară. Nu mă mai pot întoarce acolo.

Mă mişc încet, de parcă aş patrula. Sau aş avea intenții necurate. Dacă trag cu ochiul acum şi mă văd, îşi pot oare aminti, pot ghici?

Numărul zece, numărul doisprezece…

Şi iată. Ocupat, bineînțeles. Luminile sunt aprinse. Oare ei ce simt în seara asta?

Au vreun fior, vreo tresărire? Vreo ridicare din umeri? Sau e posibil ca nici să nu ştie? Acum ar putea fi alții decât cei cărora le vânduse Nicholls. Se numeau Robinson, dar poate s-au mutat. Şi poate că a conspirat toată strada. Unele lucruri e mai bine să nu le ştii. Ca şi Kristina, la Geneva, coborând din avion…

Nu pomeniți nimic, nici un cuvânt.

Lăsați-i să afle singuri. E problema lor dacă e o problemă. Nu vrem să răscolim din nou afacerea aia veche. Să ne purtăm ca şi cum nu s-ar fi întâmplat. Şi nu tocmai asta e ideea? O stradă bună: aici nu se întâmplă astfel de lucruri.

Când eu şi Rachel ne-am cumpărat casa, prima noastră casă decentă – Fairacre Road – îmi amintesc că am văzut o licărire pe fețele vecinilor. În spatele zâmbetelor şi al glumelor evidente. Ai zice că prezența unui polițist pe strada lor ar fi trebuit să le dea un sentiment de siguranță.

Şi pe atunci ajunsesem deja inspector-detectiv. Haine civile, costum şi cravată exact ca ei. Puteai să nu-ți dai seama.

Dar asta era în '78. Cui îi plăceau polițiştii? Şi, oricum, nu era vorba atât de mine, George Webb – George şi Rachel Webb, şi micuța Helen, de la numărul douăzeci şi nouă – ci de toate chestiile alea cu care aveam de-a face, toate chestiile alea care veneau odată cu mine, ca să spunem aşa. Nu erau de dorit pe aici.

Fairacre Road!

Şi, aici, puteau să fie şi un milion de kilometri până la Callaghan Estate. De fapt, nu sunt nici cincisprezece. Dar puteau să fie şi un milion. Ideea conta.

Şi noi nu am vrut-o nici pe… Refugiata aia. Şi n-am avut dreptate?

Parchez maşina vizavi. Poate că nici nu ştiu, nici în seara asta. Poate că ar trebui să le povestesc. Să bat la uşă. Am

venit să vă informez... Cum eram nevoiți să facem când eram în poliție. Cineva trebuie s-o facă. Nu te instruieşte nimeni pentru asta: cum să te porți în fața durerii.

S-ar fi putut întâmpla şi în seara aceea.

Nici o cheie în broască. O maşină de poliție, da – dar o simplă bătaie în uşă.

Opresc motorul, sting farurile, stau. O situație familiară. Ca şi cum m-aş ocupa de un caz şi aş sta la pândă, mereu pregătit, dacă e nevoie, să alunec de pe scaun, sub volan. Nu e confortabil, nu e demn, dar face parte din slujbă.

Dar, fireşte, nu e nimic de pândit. De parcă, pentru că e aceeaşi seară, ceva ar trebui să se întâmple din nou.

Sunt chiar aici, la datorie, la locul faptei.

Aici a întors. L-am văzut. Nu-l urmărisem, dar l-am văzut de la capătul drumului. A întors printre ăia doi stâlpi pătrați din cărămidă, lângă gardul viu de pe fiecare parte. Fiecare cu câte un felinar încastrat, cu sticlă, semănând cu plăcile de sticlă pe care le spargi în caz de incendiu. Aprinse atunci, ca şi acum, pentru a-l călăuzi. I-am urmărit luminile roşii de stop alunecând printre cele două albe. Apoi m-am întors şi am plecat.

Stau în întuneric. Gustul întunecat.

Ştiam că va veni.

E ceva la care nimeni de pe stradă nu se gândeşte în seara asta, pot să pariez.

Unde este acum Sarah Nash?

Pe aleea de iarbă de sub felinar aproape că vezi gheața începând deja să se formeze, făcând fiecare fir să înțepenească. Dimineața, o altă crustă albă.

Seara, când patrulam pe jos sau în maşina mea Panda, aveam senzația, ca într-un vis, că eu eram singurul care stătea de veghe. De parcă aş fi trimis eu, personal, lumea la culcare şi ea nu ar mai fi văzut o nouă zi dacă n-aş fi fost eu.

Absurd.

Toate casele, flote întregi, se conturau în noapte. Şi, iată, dimineața sunt toate aici. Numai datorită mie.

Toate casele. Un paznic de noapte, ăsta-s eu. Ridicați acoperişurile caselor, ridicați-le capacele, şi ce o să vedeți? Care o să fie tabloul de ansamblu? Mai multă nefericire şi ură decât v-ați fi putut imagina?

Sau mai multă fericire secretă, mai multă bunătate şi milă decât ați fi ghicit vreodată?

Dar nimeni nu poate să facă asta, nu-i aşa? Atunci cum să ştim? Ridicând acoperişurile caselor, trăgând cu ochiul înăuntru. Cu excepția poliției.

Politia – deschideți.

E numai vina mea. L-aş fi putut opri, aş fi putut interveni, am avut destule ocazii.

La aeroport, în terminal, în parcare. In fața apartamentului.

„Domnul Nash? Aş vrea să vă vorbesc."

Ca un prost, mă şi bucurasem.

Nu am gândit. L-am privit cum coteşte pe Beecham Close. Opt şi treizeci şi cinci.

Misiunea mea se încheiase.

Sau nu se încheiase. Pentru că o misiune include un raport. Aşa ceva n-o să existe niciodată. Voise să ştie cum îşi luau rămas-bun {dacă îşi luau rămas-bun): eu trebuia să fiu ochii ei. De parcă propriii ei ochi n-ar vedea acum.

Dar nu am gândit.

L-am urmărit cum intră la numărul paisprezece. Apoi am plecat. Ca şi cum instrucțiunile mele ar fi fost: soțul meu, viu sau mort. Ca şi cum deja aş fi stat în fața mormântului lui, cu gura plină de întuneric.

Nu, Marsh, nu m-am gândit la nimic, nu gândeam deloc. În timp ce mă îndepărtam, în acele zece-cincisprezece minute, încetasem să gândesc, de parcă aş fi fost şi eu mort.

Eram eu însumi aproape acasă. Un alt bărbat care se ducea spre casă. Apoi am oprit. O oprire cu un scrâşnet de cauciucuri. Nu era o intersecție, nici vreun semafor pe roşu. Doar un drum drept. Am oprit. O intuiție, Marsh, hai s-o numim aşa. De parcă m-ar fi izbit ceva în piept.

Maşina parcă s-a întors singură: o întoarcere strânsă, cu un nou scrâşnet de cauciucuri. De parcă telefonul mi-ar fi fost dat direct mie. Ar fi trebuit să pun o sirenă, un girofar, chiar dacă nu eram poliţist.

Dar asta se făcea deja: două maşini de poliţie (urmau şi altele) şi o ambulanţă erau deja pe drum.

M-am întors pe Beecham Close. Aş fi putut fi şi mai prost. M-aş fi bucurat din nou? Sau aş fi stat aici, chiar aici – cu capul în mâini? Intuiţie? Totul avea să fie tăcut. Adâncurile Wimbledon-ului. M-aş fi oprit din nou, cu inima bătând să-mi sară din piept. Prost! Prost!

Dar unele lucrurii le ştii. Nu e muncă de detectiv, nu e nici măcar intuiţie. Ştii.

Iar cele două maşini de poliţie şi ambulanţa au ajuns acolo înaintea mea, ceva ce mai văzusem (aşa era meseria mea pe vremuri). Dacă aş fi ajuns cu cinci minute mai devreme aş fi putut fi primul la locul faptei.

Ar fi trebuit să intervin.

„Domnul Nash? Nu mă cunoaşteţi dar…

Eu o cunosc pe soţia dumneavoastră.”

Sau poate ar fi fost mai bine, de o mie de ori mai bine, dacă i-aş fi văzut plecând împreună cu avionul. Aş fi telefonat să-i spun. „Doamna Nash?” Mai rău sau mai bine. N-o să ştim niciodată.

Sigur că ar fi fost mai bine. El n-ar fi zăcut în balta aia de sânge. Iar ea n-ar fi stat acolo, tremurând. Şi poate că numai eu – de câte ori îmi imaginasem, exersasem?

— M-aş fi întors în seara aia, aş fi sunat la uşă, aş fi intrat.

În mirosul de coq au vin.

M-am târât până la un stop. Am sărit din maşină. Am trecut în fugă pe lângă poliţistul care abia fusese pus de pază.

Eu nu i-am dat nici o explicaţie, el nu m-a oprit. Am spus: „Poliţia! Poliţia!”. Se pare că am mai spus: „Sunt detectiv, ştiu ce fac”. Uşa de la intrare era deschisă; am dat

buzna înăuntru. Înăuntru era scena unei crime. Mă pricep la scenele crimelor.

Senzația aia că lucrurile au înghețat.

Dar de data asta era altfel, complet altfel. Era cald. Se simțea miros de mâncare, o mâncare minunată, care te învăluia ca o îmbrățișare. Pe podea era Bob, într-o baltă de sânge. În colț era o masă, cu un sfeşnic pe ea. Şi Sarah, care şedea tremurând pe un scaun. Părul şi fața îi erau aranjate ca pentru a sărbători ceva, purta un colier de perle şi o rochie neagră mulată. Nu o mai văzusem niciodată astfel. Pregătită pentru un amant. M-a privit uimită, ca şi cum nu i-ar fi venit să creadă că eu eram. Dar părea uimită oricum, de parcă acum orice n-ar mai fi putut decât s-o uimească, de parcă nu mai exista pe lume decât uimirea.

Şi adevărul este că el plecase cu ea. Sau era ca şi când ar fi făcut-o. Era acolo, cu ea, în aerul salvator, eu aşa cred (şi Sarah îşi va fi dat seama). Aici, jos, nu mai era decât trupul lui neînsuflețit.

Şi, acolo, sus, ce ştia ea? O fi simțit un freamăt brusc: un fior, o căldură, o aură?

Despre câte fantome din avioane au existat relatări? Dar e mai bine să nu ştim.

Cel mai bun loc în care să te afli: acolo unde poți să nu ştii. Cum murise fratele ei, cum îi muriseră părinții. Se întorcea în țara ei ca să afle? Puțină muncă de detectiv. Toate bălțile de sânge. Să uite de Wimbledon, să uite de Beecham Close.

Avionul ei cobora deja în Elveția. Luminile caselor, ale cabanelor ca din poze, se răspândeau pe coamele munților. O licărire a zăpezii luminate de lună, sclipirea unui lac.

A aflat vreodată? Din întâmplare sau voit? Sau închisese această parte a vieții ei – oare asta era esența?

— Împietrindu-şi fața (şi inima?): când trecuse prin poarta spre plecări, deşi mai aveau câteva minute de petrecut împreună?

Şi oare se întorsese cu adevărat în Croația? E acolo acum?

Luminile unui mare oraş străin sub ea, ridicându-se în întâmpinarea ei. Viața la înălțime, viața prosperă. Translator calificat, traducătoare, cetățeană a lumii.

O văd încă în Geneva. O văd (e doar o închipuire) găsindu-şi de lucru la ONU.

O văd, da, întorcându-se în vechea ei țară o țară nouă – dar numai ca membru al unei echipe oficiale. Translator ONU, observator. Cu documente de acreditare diplomatice – dar cu legăturile ei personale.

Reconstrucție şi reabilitare postbelică.

Investigarea crimelor de război. O activitate care nu se va termina niciodată.

Funcționarii ONU, pacificatori cârpaci, stângaci. Politica internațională de înțelepciune post-factum.

Sarah îşi va termina curând traducerea.

Nu vreau să termine, nici ea nu vrea. O ancoră. De asemenea, proiectul meu.

Uneori, în timpul vizitelor mele, nu vorbim despre nimic altceva.

E ca la Gladstone's, acum doi ani, doar că acum suntem în camera pentru vizitatori. Şi pe atunci n-aş fi crezut că era posibil: ne întâlnim să facem schimb de însemnări – nu e nimic mai important în viețile noastre – despre lucrurile acelea care s-au petrecut cu mult timp în urmă.

Totul s-a prăbuşit în bătălia din Sedan.

1870: Eugénie nu era decât o puştoaică de patruzeci şi ceva de ani. Napoleon al III-lea a fost bătut măr de prusaci.

Dezastru, cădere. Exil la Chislehurst.

Deşi deloc un geniu militar, ca unchiul său – acel Napoleon – şi-a condus singur armatele în luptă şi odată, într-un război anterior, împotriva austriecilor în Italia (nu ştiu ce făceau acolo), câştigase două bătălii importante: la Magenta şi la Solferino. I-ar fi putut goni definitiv pe austrieci din Italia, dar, pe neaşteptate, la Solferino s-a oprit, şi unul

dintre motive, se spune, e că pur şi simplu se săturase de sânge.

Am căutat singur pe internet. Temă pentru acasă. Magenta, Solferino. Aşa cum am căutat Sedan-ul. Aşa cum, cândva, am căutat DubrovniK. Şi am aflat cealaltă poveste.

A fost odată un om de afaceri elveţian cu planuri mari, care căuta susţinători şi îşi propusese să meargă până la vârf: la împăratul însuşi. Şi pentru că împăratul nu era acasă, deoarece ducea un război în Italia, s-a dus să-l caute acolo. Dar în loc să-l găsească pe împărat, a nimerit a doua zi după bătălia de la Solferino, şi asta i-a schimbat planurile măreţe şi viaţa.

A făcut ce a putut, atunci şi acolo, pentru răniţi şi muribunzi. Odată ajuns în Elveţia, s-a apucat să creeze un sistem pentru ajutorarea victimelor de război. A întemeiat ceea ce a devenit cunoscut drept Crucea Roşie, iar asta a dus la Convenţia de la Geneva, care a dus la Liga Naţiunilor şi apoi la ONU.

Crucea Roşie. Toată lumea ştie că menirea ei nu e să ia partea cuiva sau a altcuiva, ci doar să ofere primul ajutor. O instituţie neutră: caritate şi compasiune.

Iar Convenţia de la Geneva nu e o reţetă pentru pace, ea spune doar – e aproape absurd – că dacă trebuie să fie războaie şi oamenii sunt nevoiţi să se omoare între ei, atunci măcar trebuie s-o facă după anumite reguli.

Elveţia însăşi – unde n-am fost niciodată – e faimoasă pentru că e neutră şi sigură, un loc unde se duce restul lumii să-şi rezolve problemele. Un loc cu aer curat, clinici şi multă zăpadă. Şi bănci şi bomboane de ciocolată, şi ceasuri de mână.

O ţară civilizată. Păcatul ei, se spune, e că e un pic cam plictisitoare. Un loc sigur, neinteresant.

Nu am fost niciodată acolo, dar mă gândesc la Kristina care a fost – şi care s-ar mai putea afla încă acolo. Cine ar vrea ca lumea întreagă să fie ca Elveţia? Dar nu aşa este

lumea, oriunde există civilizație şi pace? Luminile caselor printre copaci, străzi liniştite, unde nu se întâmplă nimic.

Napoleon şi Eugénie, după bătălia de la Sedan, ar fi putut fugi în Elveția: în vreo vilă pe malul lacului. In schimb, ei s-au stabilit la Chislehurst, pe un viitor teren de golf.

Aşadar, ce ne dorim de fapt? Pace?

Sigur? Distracție? Sigur?

Cred că Helen nu mă mai înțelege în ultima vreme. A fost lângă mine, m-a ajutat, a fost Crucea Roşie (dar ea a luat partea cuiva), atunci când eram la pământ. Ce se întâmplă acum însă nu poate fi ce şi-ar fi imaginat ea pentru mine, ce şi-ar fi dorit. Femeia asta din viața mea. Să mă duc, o dată la două săptămâni – sunt doi ani deja – s-o văd pe… Deținuta aia. Pe asasina aia.

Poate că îşi face griji pentru mine. E ciudat cum s-au aranjat lucrurile. Fiica mea certăreață: noi doi în război. N-am înțeles niciodată. Acum e invers. E un fel de dragoste sub acoperire: nu e nici un secret, dar nu prea poate ieşi la lumină.

Şi am întâlnit-o pe Clare, până la urmă când s-au apucat în sfârşit de afacere împreună: design de interior. Cum să nu fiu invitat la mica lor lansare? Şi primul lucru la care m-am gândit când am cunoscut-o a fost: ea e soția şi Helen e soțul. Poate că n-ar trebui să ai asemenea gânduri, dar aşa a fost.

Un birou mic în Notting Hill, mic, dar bine utilat. Presupun că, fiind vorba de design de interior… Vin şi diverse lucruri pe tăvi. Oameni pe care nu-i cunosc. Îți dădeai seama dintr-o privire: Clare era gazda, persoana socială – un surâs deschis, o vioiciune firească – Helen era creierul afacerii.

A trecut ceva mai bine de un an. Poate că nu am cunoscut-o pe Clare până atunci (mi-a venit la un moment dat în minte) pentru că Helen s-a gândit că aş putea fi atras de ea. Şi având în vedere că eram liber şi chiar, o vreme, dădusem şi sfoară în țară.

Aş fi putut fi stânjenitor.

Dar acum, firește, eram fixat. Iar pentru Clare, la acea mică petrecere, trebuie să fi fost doar o curiozitate: tatăl lui Helen, un fost polițist (dat afară nu se știe de ce), un detectiv particular care fusese implicat în… Episodul ăla. O crimă! Și dezvoltase acest… Ataşament. Cazul Nash.

O curiozitate. Un tip excentric.

Și Clare chiar mi s-a părut atrăgătoare atât cât se putea. O femeie care arăta bine.

O femeie cu replică, receptivă, care îşi apropia fața de a ta. Genul de femeie care susține conversația, încântătoare, în timp ce soțul stă retras, zâmbind ca pentru sine, știind că e invidiat. Deşi uneori e şi un pic neliniştit.

Nu exista un soț, bineînțeles, dar am văzut că era ca o căsnicie. I-aş fi putut spune lui Helen (dar cum puteai spune aşa ceva?): Felicitări, știi să-ți alegi femeile.

Clare m-a condus, mi-a reumplut paharul, m-a ținut uşor de cot, de parcă aş fi venit din frig, de pe vreun tărâm îndepărtat. Acest oaspete misterios.

Și bineînțeles că nu era nici o posibilitate… Din mai multe motive. Era perfect sigur.

„Helen zice că sunteți… Un adevărat bucătar…”

Design de interior. Decorațiuni interioare.

Vor avea şi ele „clienți”. Mi-am zis: e acelaşi joc. Faci ro.st de un birou, asiguri nişte servicii. Studioul tatei, lângă florărie, în Chislehurst. Micul meu aranjament, deasupra centrului de bronzare. Dar un pic diferit, poate. Un loc al ultimei soluții.

Și eu sunt un pic diferit. Până la urmă, e o vânătoare. Doi ochi în întuneric.

Materiale şi asortări, perdele şi scheme de culori. Viața prosperă, viața dulce, ferestre luminate noaptea. Ce s-a ales de fiica mea rebelă? De fiica mea iubitoare de artă?

Pace? Distracție? La ce e bună civilizația? Chestiuni matrimoniale: ăsta-i jocul meu. Nu e întotdeauna frumos, dar eu nu sunt Crucea Roşie. Iar de când mă ocup de chestiuni matrimoniale, am văzut destule cupluri care au ajuns rău de

tot, care au pornit un război fără nici un alt motiv, din câte îmi dau seama, decât acela că de-a lungul anilor în care simțiseră siguranță, continuitate şi stabilitate, ceva s-a pierdut, ceva a ajuns să lipsească, s-au plictisit.

Stau afară şi privesc. Dumnezeu ştie ce mă aştept să văd. Casele nu se clintesc.

Se pot întâmpla în ele o mie de lucruri, dar ele nu ridică nici o sprânceană, nici nu clipesc. „Aici a murit împăratul Napoleon."

Dar cu siguranță ei ştiu, oamenii aflați acum în ele – oricine ar fi. Aici a fost, asta e seara. Şi aici a început totul, cândva, cu cele mai bune intenții, cu ei trei, Bob, Sarah, Kristina. Un basm, o mică Elveție.

Înainte de a apărea eu în tablou.

Perdele lăsate. O strălucire ca de ambră.

De câte ori am stat aşa, privind fără să văd, ghicind fără să ştiu. De unde ştim ce e înăuntru?

Aş fi putut să-mi trăiesc viața şi să nu aflu niciodată. O lovitură în piept. Deşi, ce-are asta de-a face cu a şti? Abia o cunoşteam. O întâlnisem de trei ori. O ceaşcă de cafea, o băutură. Sarah Nash, o clientă. N-o cunoşteam destul ca să stiu ce ar fi putut face. Şi totuşi am ştiut, am învârtit de volan, am întors maşina. N-o cunoşteam, aşa cum nu se cunoştea nici ea.

Nu e vorba de a avea sau a păstra – e vorba de a nu sti măcar. Asta nu e la fel ca celelalte, care intră în dosare. Dosarul din dulap, dosarul din cap. Fotografie, amprentă, semne distinctive. În acest caz dosarul va fi fost pe veci pierdut. Nu e drept, nu e cinstit, e ilegal, dar se poate pune problema şi invers. Orice ai fi, orice ai face, va exista mereu cineva care nu te va lăsa pe tine să dispari.

O încălcare a legii. Nici eu nu am ştiut niciodată cine sunt, nu m-am cunoscut niciodată. Am învârtit de volan. Am străbătut în viteză Wimbledon-ul, pe Wimbledon Hill. Parcă aş fi căzut prin spațiu.

Am oprit chiar aici. Am trecut valvârtej pe lângă polițist. Curcanul, sticletele, caraliul. Băiatul în albastru. „Politia.” şi iată-mă la locul crimei, cu toți ochii pe mine, de parcă aş fi fost un criminal care s-a întors să anunțe, să mărturisească: eu am făcut-o.

Sarah stătea într-un fotoliu. Părea în propria ei casă – că şi ea apăruse de nicăieri, dintr-o altă lume. O polițistă stătea lângă ea. In alte împrejurări, într-o altă poveste, brațul polițistei ar fi putut-o înconjura. Şi dacă nu ştiusem până atunci (deşi nu era aşa), acum ştiam. Dacă nu simțisem până atunci, acum simțeam. Un pumnal în inimă.

Corpul neînsuflețit al lui Bob era între noi. Ne-am uitat unul la altul, uluiți. Aş fi putut jura răspicat, atunci şi acolo, în fața polițiştilor martori. Până la capătul pământului. Dincolo de el.

Rita a spus:

— Dar nu a fost nevoită s-o facă, nu-i asa?

Mă priveşte evaziv, dar intens în acelaşi timp, blând, dar sever, de parcă ar fi o versiune a lui Marsh – Marsh într-o bluză roz-pal – iar biroul meu ar fi devenit o secție de poliție. E propriul meu birou, dar Rita m-a convocat pentru o şedință.

— Să bage cuțitul în el. Să se răzbune în felul ăsta.

Mă priveşte evaziv, dar cu o licărire de triumf. Ei bine, George, ai ajuns la fundul fundului. Dar acum eşti din nou pe mal, eşti în siguranță pe mal, cu mine.

Ceai, dulce şi tare. Nici măcar nu s-a deranjat să întrebe. Nici măcar nu s-a deranjat să întrebe dacă putea să vină şi ea cu ceaşca ei de ceai şi să se aşeze lângă biroul meu. In dimineața de după.

Se pricepea la diminețile de după. Îşi amintea poate, chiar atunci, mica ei misiune de răzbunare sau ce-o fi fost. Când eu o aşteptam afară, privind ferestrele unei case. Urează-mi succes.

— N-a fost răzbunare, Reet.

Propriul meu birou la nouă dimineața.

Familiar şi extrem de bizar. Nu dormisem toată noaptea. Nu era nimic ciudat în asta – riscurile meseriei. Dar eu nu eram anchetat.

Dar acum eram anchetat de Rita.

— N-a fost răzbunare.

— Nu?

Asta ar fi putut fi momentul în care să spun totul. Ritei poți să-i spui, Ritei poți să-i spui orice. Cu cuvintele tale, nu te grăbi. Dar mi-am privit fix ceaiul, ținând strâns cana, cum faci în stare de şoc. De ce, cu excepția unui vechi, nebunesc simț al datoriei (datorie?), mă deranjasem măcar să vin?

Am ridicat privirea. Rita arăta de parcă ar fi fost gata să se năpustească asupra mea.

S-a întors şi nu s-a întors, e George şi nu e George. Mai degrabă un animal ciudat, imprevizibil dintr-o grădină zoologică.

George, ar fi putut spune ea, arăți ca naiba.

Şi dacă în seara aceea, cu mulți ani în urmă, când a pornit-o pe aleea aia, lucrurile ar fi luat o altă întorsătură, ar fi scăpat de sub control? Dacă s-ar fi întors sălbatică, schimbată, cu privirea fixă, ridicându-şi palmele desfăcute?

— Nu? N-a fost răzbunare? Atunci ce-a fost? A explodat ea. Un accident? Legitimă apărare?

S-a controlat, şi-a muşcat buza, dar eu mi-am imaginat întregul tablou: Sarah în boxa acuzaților, Rita în juriu – un juriu numai din Râțe. Nici o discuție: s-o trimitem pe cățea la puşcărie.

Cred că a văzut că am văzut. M-a privit deodată de parcă aş fi plutit. Fața i s-a îmblânzit din nou – disprețuitoare şi blândă în acelaşi timp. A ajuns la fund, prostul, şi tot acolo e, lăsându-se dus de curent.

Anchetatoarea mea, salvatoarea mea.

— Dacă ar fi fost răzbunare, am zis, ar fi procedat aşa? Ar fi implicat un detectiv?

(Implicat!)

— Când i-am telefonat de la aeroport părea aşa de… Aşa de… în sfârşit ceva incontrolabil în vocea mea. Rita şi-a pus jos cana de ceai. Asta aştepta – ca tava pregătită pentru clienți.

Sora Rita.

— Aşa de bucuroasă.

Biroul meu. Covorul grej stropit cu maro. Fişetele bicolore, o parte negru, o parte roşu ca ceara de sigiliu. Totul era opera Ritei. Vaza cu flori. Fotografiile înrămate de pe perete: scene din Wimbledon-ul de acum o sută de ani. Un cal şi o căruță în față la Rose and Crown. De ce ar trebui ca asta să-i facă pe clienți să se simtă în largul lor, nu ştiu.

Helen a venit o dată şi a aruncat o rivire rapidă în jur. Cred că a ghicit-o imediat pe Rita.

M-am adunat.

— Aşa că cine ştie? Am spus. Cine ştie cum s-a întâmplat?

M-am uitat, destul de îndelung, în ochii Ritei

— Cine ştie? Am zis.

Cred că a scos un fornăit. Cine ştie? Ce fel de limbaj era ăsta la un detectiv? Trebuia să ştiu, să aflu. Era meseria mea. Şi după toate aparențele – fusesem acolo, fusesem la locul măcelului.

Dar eu ştiam, bineînțeles. Şi Sarah ştia că ştiaM. Şi eu ştiam asta.

Un fel de fornăit profesional. Dar şi-a mişcat capul, abia ca o părere, dintr-o parte într-alta.

S-a scufundat mai adânc decât îşi dă seama, nenorocitul. Ca şi cum aş fi fost condamnat la fel de sigur ca Bob Nash, ca şi cum m-ar fi aşteptat asta.

Şi-a ridicat cana.

— Ei, o să vedem, cred că a spus. O să vedem cum bate vântul peste vreo lună.

Mi-a luat cana.

— Mai vrei ceai?

Era aproape ca o amenințare. Sora Rita.

O bestie de pacient.

Ținea cănile de parcă tocmai le confiscase.

— Oricum, nu prea eşti în stare să faci mare lucru pe aici, nu-i aşa? Mai bine lasă-mă pe mine să mă ocup de toate.

N-a putut să se abțină.

— Mare figură doamna Nash asta, dacă mă întrebi pe mine. Mare figură.

Fireşte că nu exista decât un singur deznodământ posibil, un singur fel de a pleda.

Marsh nu era nevoit să-şi piardă timpul cu o chestiune colaterală ca mine.

— Eu am făcut-o, a spus ea. Am luat cuțitul şi l-am omorât.

Simplu ca bună ziua. Şi Marsh, care avea să fie „un om liber" în patru săptămâni, nu avea de ce să se complice – decât tocmai din motivul ăsta. Ultimul tău caz, cel pe care n-o să-l închei niciodată cu adevărat.

Îl văd cam o dată pe lună. Jucăm golf.

Asta fac foştii polițişti. Nu suntem chiar prieteni, dar nici nu am putut să ne despărțim pentru totdeauna, să mergem pe drumuri diferite – după ce am stat acolo, de o parte şi de alta a mesei, cu doar acel mic spațiu între noi. El pe ultima sută de metri, eu ca un respins cerşind să fie reprimit.

L-am lăsat să hotărască el, dar eu am făcut oferta. Cum s-o numesc – un impuls caritabil, protector?

— Poate ieşim odată să bem ceva după ce ieşi. Ai numărul meu. Nu cumva joci golf…?

El hotăra. Şi – după mai bine de trei luni – m-a sunat. Un impuls? Poate ghici oricine.

Te pensionează. Acum poți să pleci: o croazieră însorită, o casă pe malul mării.

Ai tot timpul din lume. Dar nu e aşa.

Ceva te sâcâie, ceva îți zgreapțănă sub piele. Te trezeşti în fiecare dimineață cu senzația că ceva a rămas nerezolvat.

Ştie, bineînțeles. Despre vizitele mele bilunare. Ba chiar mă întreabă, aşa cum întrebi despre soția bolnavă a cuiva:

„Ce mai face?”. Femeia asta pe care el a avut misiunea s-o pună acolo unde este.

Mă priveşte încă uneori de parcă eu aş fi cel bolnav, cel trist, cel nebun. Dar la urma urmelor, eu am făcut oferta, el a dat telefonul.

— Ce mai face?

— Normal.

(Cum să spui: „Face bine”?)

Ne urmărim reciproc jocul. Străbatem împreună gazonul. Eu joc uşor încordat (antrenament timpuriu, în copilărie), dar niciunul din noi nu e tocmai campion.

Uneori însă – cred că ştie – îl las să câştige. La urma urmelor îmi e superior, ca să spunem aşa. (Deşi eu aş fi ajuns mai mare în grad.) Dar nu golful mă interesează asta-i cu golful, la mine, că nu mă interesează ca atare. Mă interesează plimbările şi conversația. Felul în care poți să stai de vorbă în timp ce te uiți la altceva, cu mâna streaşină la ochi pentru a estima o linie, o distanță, fără să stai față în față.

O lovitură hotărâtă, şi mingea stă şi te aşteaptă răbdătoare, departe. O adiere printre mestecenii argintii, mirosul ierbii tunse. Aceste momente pe terenul de golf pot părea siguranța perfectă.

Evident, când mi s-a părut că e momentul potrivit, i-am oferit o slujbă. Un impuls, o propunere serioasă, nu ştiu. Bineînțeles că m-am gândit la implicațiile asupra afacerii. Un parteneriat – sau eu voi fi şeful întotdeauna? M-am gândit câte ore am lipsit eu de la slujbă în ultima vreme. Zilele de vizită, zilele în care duc şi iau materiale. Şi cine ştie unde aş putea fi nevoit să mă duc într-o zi? M-am gândit, fireşte, şi la Rita.

Ai tot timpul din lume. Dar îți dai seama că, de fapt, n-ai nimic de făcut şi ceva te roade pe dinăuntru.

S-a gândit la asta, s-a gândit serios.

Un fel de adăpost. Un polițist pensionar cu o expresie neliniştită, cercetătoare pe față. Şi poate i s-a părut că era o afacere şi din alt punct de vedere. Dacă primea slujba şi lucra

cu mine – pentru mine – poate reuşea să mă facă să vorbesc. Ar avea în sfârşit întreaga imagine, întreaga poveste.

Dar a refuzat, cu vorbe atent alese, din motive pe care le-aş fi putut prevedea.

Nu era de el, nu era genul lui. Microfoane sub pat. Spionaj. Prinderea soților în flagrant delict. O privire de corectitudine bruscă, privirea unui director de şcoală.

Aşadar, doar parteneri de golf. Ținem legătura (oferta e, teoretic, încă valabilă).

Uneori mi se pare că sunt paznicul lui, probabil că uneori el crede că e paznicul meu. Şi încă mai crede că într-o zi o să afle întreaga poveste.

„Eu l-am omorât", a spus ea. (Ce altceva putea spune?) „Nu ştiu ce m-a apucat şi l-am omorât."

Aşa spun toți, într-o formă sau alta (i-am auzit): cei pe care îi ia prin surprindere, cei care nu au avut nici o intenție, nici o idee, nici cea mai vagă bănuială şi sunt pur şi simplu uimiți de ce au făcut.

Nu ştiu ce m-a apucat. Ca şi cum ar fi fost – nu neagă – şi totuşi n-ar fi fost ei.

A apărut altcineva.

„Eu l-am omorât." Sfârşitul cazului, sfârşitul poveştii. Marsh n-a avut nevoie să mă tortureze cu întrebări. Ca şi cum aş fi putut spune: „Dar de fapt are dreptate – a venit altcineva. II ai în fața ta, eu sunt cel pe care îl cauți".

Ca şi cum aş fi putut să aştept afară aici, în noaptea aceea. Omul din umbră. Aşteptând să se întâmple, ştiind că se întâmplă. Măcar asta n-am făcut.

S-a întors, dar era deja o fantomă, un om mort. Nu poți să omori o fantomă, nu?

Lama trece prin ea fără s-o vatăme.

A parcat Saab-ul pe pietriş. Era încă acolo, firește, câteva minute mai târziu, în drumul ambulanței, al maşinilor de poliție. Nu l-a dus direct în garaj, conform obiceiului – nu trebuia decât să activeze uşa automată. Dar asta nu era rutină.

Parcă nu ar fi intenționat să rămână, parcă ar fi fost doar o vizită stranie. Sau o interpretare mai bună: ea pândise zgomotul maşinii şi venise deja la uşă. Deja stătea în prag.

Şi atunci, tocmai de data asta, avea el să-şi mai bată capul cu uşi de garaje? În loc să se ducă direct în brațele ei?

Dar ea nu a venit la uşă. Asta s-a stabilit. Iar fantomele nu se gândesc la uşi de garaje. Auzise zgomotul, scrâşnetul cauciucurilor. Dar voise să aştepte (ştiu asta) celălalt sunet hotărâtor: cheia în uşă. Lucrul acela pe care îl fac soții care se întorc. Nu e decât o cheie în uşă, dar nimeni n-o răsuceşte ca ei. O cheie într-o uşă, cheia spre o viață.

Aşa că a aşteptat. Acele momente simple, ireversibile. Şi dacă ar fi venit la uşă?

Dacă ar fi stat în lumină în timp ce el stătea acolo, în întuneric. Cine ştie?

Pune din nou aceleaşi întrebări în seara asta, le pune mereu, retrăind fiecare secundă. Voia s-o găsească în căldura bucătăriei, să simtă mirosul mâncării de pe aragaz, un miros pe care cu siguranță l-ar fi recunoscut.

O seară rece de noiembrie. Afară, mirosul pătrunzător al frunzelor în putrefacție. El a ieşit din maşină, a traversat aleea de pietriş. Erau ultimii lui paşi, dar habar nu avea. Oricum nu păreau paşii lui. Ce căuta el aici? Se abandonase, se abandonase ca pe un muribund în apartamentul ăla. Ca şi cum deja şi-ar fi vizitat trecutul, viața asta pe care o avusese cândva. Casa asta, viața asta confortabilă, de invidiat. Soția pe care o iubise.

Ea trebuie să fie încă aici.

S-a îndreptat spre uşă. Era o verandă lumina de pe verandă era aprinsă – cu o uşă exterioară descuiată, apoi uşa propriu-zisă a casei. Poate că a stat o vreme acolo, între cele două uşi, să se liniştească, să se adapteze, să-şi exerseze plămânii ca un scafandru, să înțeleagă că asta era ultima şansă de a redeveni el însuşi. Dar Sarah spune că a auzit zgomotul uşii exterioare – un clinchet uşor – şi apoi, aproape imediat, zgomotul cheii. A luat acea lipsă de pauză drept un

semn bun, o confirmare. Zgomotul cheii. A spus că i-a sărit inima din piept. Astea au fost cuvintele ei. I-a „sărit inima din piept”.

Aşa a spus. Nu ştiu ce i-a spus lui Marsh.

Nu e decât o expresie, desigur, cuvintele nu sunt lucruri, lucrurile nu sunt cuvinte.

Era conştientă de propria-i inimă, la propriu, de parcă şi în ea s-ar fi răsucit o cheie. Nu e decât o expresie, şi orice doctor – ca Bob Nash – o să vă spună că inima nu e decât un lucru pentru pompat sânge şi nimic din toate celelalte lucruri care se spune că e. Nu poate fi frântă, pierdută sau descuiată. Şi nu poate să sară.

El deschide usa. Intră în hol. Bucătăria e la stânga. II izbeşte un miros, îl înconjoară pe loc, în timp ce se îndreaptă spre usa deschisă a bucătăriei. Un miros famiHar şi irezistibil, dar nu poate în ruptul capului să-l identifice, să-l numească, doar îl face conştient de faptul că nu se află cu adevărat acolo. Aude vocea soției sale.

Intră în bucătărie. Da, asta e casa, asta e soția lui, dar totul îi pare profund imposibil. Ea vede asta în ochii lui. Zâmbetul de pe față i se stinge.

Încăperea e ca o îmbrățişare. Căldura, mirosul. Pe masa din colț este o lumânare aprinsă. Soția lui poartă o rochie neagră, parcă şi-o aminteşte vag din alte timpuri.

Ea şi-a scos sortul. Toca ceva. Când a auzit maşina pe alee, s-a şters pe mâini şi şi-a scos şorțul, întrebându-se dacă să se ducă la uşă – dar a hotărât să aştepte să audă cheia. Surâsul de pe fața ei – dar acum a pierit – era în parte un simplu surâs de uşurare. Sunt aproape două ore de când a primit un telefon.

A ce miroase, a ce miroase? Vine de undeva de departe, de demult. Ar trebui să aibă efect, în ciuda a tot şi a toate.

Ar trebui să şerpuiască spre nările şi spre stomacul lui, pentru a lua în stăpânire celălalt lucru, aproape de stomac.

Dar e ca şi cum în interiorul lui n-ar mai fi rămas nimic, parcă s-ar fi scurs totul.

Ea vede.

Sperase poate să fie salvat, readus la viață. Singurul motiv pentru care se află aici. O baghetă magică, o poțiune magică.

A ce miroase? Dar e prea departe, e prea târziu. Ea vede.

Şi nu o baghetă magică ține soția lui în mână.

Ea vede. El ştie. Ştie acum şi că nu pentru a fi salvat a venit.

Cine spre cine se duce? Merg unul spre altul. Niciunul nu şovăie. Văd asta ca pe o secvență de film dată înapoi, în care victima care a fost doborâtă pare să se arunce spre lovitură. Un truc. Dar aşa mi-a povestit ea că a fost (mi-a povestit mie, nu şi lui Marsh).

A fost nevoie de doi. Şi pe el l-a apucat ceva.

Şi, fireşte, într-un astfel de moment, fără nici un exercițiu, fără nici o pregătire anterioară (un alt lucru care avea să-l nedumerească pe Marsh), avea să găsească exact locul, singurul loc care conta.

Fără ca măcar să țintească, dar fără să greşească sau măcar să lovească întâi o coastă. Ceva pune stăpânire pe tine. De parcă mâna ta ar fi fost trasă cu precizie spre țintă.

Ea a făcut-o. A luat cuțitul. S-a întâmplat. Nu avea de unde să ştie, nici el nu avea de unde să ştie. Nu ştii niciodată.

O fetiță de cinci ani din studioul tatălui meu, lângă o vază cu flori.

Toate zâmbetele pe care le-o fi provocat la vremea lui…

A spus-o – zâmbind ea însăşi – de parcă asta lăsase el în urmă ca amintire: mormane de zâmbete, o viață de zâmbete. Era treaba lui, fireşte, zâmbetele făceau parte din afacerea lui, şi nu erau reale, jumătate din zâmbetele alea, erau doar un truc de moment. Era meseria lui, provocarea lui: să obțină zâmbetul, indiferent de starea de spirit, de opoziție, de reticență. Şi avea să apară acolo, fixat în alb şi negru, cu un finisaj lucios, ca şi cum ar fi fost adevărat şi pentru totdeauna: un zâmbet.

Dar la ea chiar era un articol autentic şi permanent, şi nu avea nimic de a face (deşi aşa a început totul, într-o vară, în Broadstairs) cu privitul spre aparatul de fotografiat. El o făcuse să zâmbească, ea nu putea nega. Uite, până şi acum zâmbeşte.

O bancă. Nu vreau să i-o fac? Numele lui şi apoi, când o sosi vremea, al ei. Nu conta, nu avea nici o importanță ce ştia acum.

Sigur că aveam să i-o fac, avea cuvântul meu. Şi m-am ocupat de ambele lucruri, de ambele sarcini, la scurtă vreme unul după altul, după cum avea să se dovedească, pe când eram încă în poliție.

Acum poți să te duci acolo, în Chislehurst Common, şi să te aşezi, prin amabilitatea lui Jane şi Frank Webb şi a fiului lor, George, al cărui nume nu-l veți vedea şi care a fost polițist.

S-a menținut bine, sunt peste zece ani deja: o bancă solidă din tec, cu literele sculptate în două etape. Deşi, dacă şi când va sosi timpul, vreau să o înlocuiesc. O replică exactă, pe acelaşi loc.

I-am spus toate astea lui Sarah, bineînțeles. Am scris, constituie o poveste: tema mea pentru acasă.

Dar nu i-am spus niciodată – nu ştiu de ce, pentru că asta e partea importantă a poveştii – că în viața tatălui meu şi chiar la moartea lui a mai existat o femeie, o altă femeie pe care probabil a iubit-o, din moment ce i-a rostit numele chiar şi când era pe moarte.

Nu i-am spus niciodată lui Sarah, aşa cum nu i-am spus niciodată mamei că ştiusem tot timpul.

I-am povestit numai despre bancă.

— Vrei să faci asta pentru mine?

Cred că era la numai vreo două săptămâni după moartea lui.

— Sigur că vreau.

— Iți mulțumesc, George…

Şi apoi mi-a povestit (nu ştiam) cum s-a apucat tata de făcut fotografii, cum a ajuns să fie fotograf pe plajă şi să le facă poze tuturor acelor fete în vacanță.

Era în armată. Războiul se terminase când a fost trimis în Germania, dar de foarte puțin timp.

Persoane deportate, a spus ea.

I-au dat un aparat de fotografiat şi l-au învățat să-l folosească. Trebuia să fotografieze persoane deportate, pentru dosare da, exact ca la poliție. Persoane deportate întotdeauna erau destule.

— Asta era meseria lui, mi-a spus ea.

Persoane deportate, cu sutele. Cineva trebuia să o facă. Nu puteai spune: „Zâmbiți, vă rog”.

„Gândiți-vă la toate motivele pentru care oamenii cumpără flori…”, avea să spună Charlie Rose.

Ei bine, unul dintre ele a fost înmormântarea tatii. Un altul a fost a mamei.

Poti să trimiți flori la închisoare dacă foloseşti o florărie autorizată.

„Gândiți-vă la toate motivele pentru care oamenii cumpără flori şi spuneți-mi…”

Era doar una dintre replicile lui, replicile pe care le repeta pentru toată lumea, aşa, pentru a crea bună dispoziție. Un bărbat mare, robust, care îşi petrecuse toată viața printre flori.

O alta era: „Al doilea lucru bun pe care l-am făcut: să deschid o florărie”. Apoi te privea intens, ca şi cum ar fi fost rândul tău la replică. Dar, chiar dacă nu te repezeai, spunea: Primul? Vreți să ştiți care a fost cel mai bun lucru pe care l-am făcut?”.

Acum trebuia să fii numai urechi – să te rogi să nu fii lăsat în neştiință.

„O aveți în fața dumneavoastră”, spunea. „O aveți în fața dumneavoastră.”

Şi arăta cu capul spre Katy Rose, soția lui.'

Rita spunea că nebunia asta nu mai putea continua. Îmi spunea pentru binele meu.

Binele meu.

Nu accepta să se ascundă după cuvinte, nu putea suporta politeţurile. Şi n-o făcuse: îmi deschisese uşa fără nici o avertizare, dăduse buzna înăuntru ca un raid în zori. Şi m-am gândit din nou la soţul ăla al ei, de acum mulţi ani, pe care nu-l văzusem niciodată, în spatele unei uşi închise. La Rita venind cu replica ei finală. Iar acum era rândul meu.

— Maturizează-te, George. Acceptă naibii realitatea.

Cineva trebuia să-mi spună. Nu putea continua aşa.

Dar continua deja de un an întreg. Căci asta se întâmpla exact acum un an: în dimineaţa de după ce mă dusesem pentru prima dată – prima aniversare – la Putney Vale. Nu-i spusesem, dar ştia. Era şi în calendarul ei. Eu nu spusesem decât că ies şi că nu aveam să fiu la birou restul dimineţii. Dar şi-ar fi putut da seama oricum. M-ar fi putut urmări – şi atuncitraversând strada spre Jackson's.

Şi nici ea nu spusese nimic în ziua cu pricina. Îşi ţinuse gura, aşteptase. Era felul ei de a arăta respect. Poate.

Dar acum…

Şi, ca un prost, m-am confesat, i-am povestit când m-am întors. Ca şi cum mi-ar fi ştiut oricum secretele întunecate. Ca şi cum ar fi fost acolo şi ar fi văzut – m-ar fi urmărit până în Putney Vale, m-ar fi prins asupra faptului.

Eram la prima abatere, şi asta era doar o avertizare – o avertizare severă – dar trebuia să înceteze.

— Flori! Pentru numele lui Dumnezeu.

Flori! Nu ajunge că faci vizite. Flori – pe mormântul lui pentru ea!

Deşi în dimineaţa aia erau flori în vază.

Flori de birou. Crizanteme galbene.

Probabil că se hotărâse, calculase: avea să aştepte până a doua zi dimineaţa. O înfruntare, faţă în faţă. Dacă timpul, un an întreg, nu rezolvase nimic – trebuia să-i spună cineva. Trebuia să-l scuture cineva zdravăn.

Era poate ultima ei şansă. Sau poate a lui.

Probabil că şi-a luat inima în dinți, a respirat adânc, şi-a aranjat fusta.

Şi, acum că mă gândesc, ştiu că nu a fost numai foc şi pară. Era spre binele meu. Fața îi era îmbujorată (arăta splendid), dar avea o lumină mai rece, mai grea în ochi. Cred că m-a văzut cum deveneam trist – un caz trist, patetic. Nu voia asta, de dragul meu, chiar nu voia asta.

— Trezeşte-te, George.

Şi probabil ştia că era o chestiune de totul sau nimic. Ce curaj! Totul putea să se întoarcă împotriva ei. Cu toate armele.

Dacă nu mergea, dacă eu nu mă trezeam, ce mai rămânea? Doar tristețe.

— Nu înțelegi? Un an. Câți ani mai sunt? Nici măcar nu ştii. Nu înțelegi?

E o pistă rece.

Asta e expresia pe care a folosit-o. O pistă rece. A ieşit de pe fața ei înfierbântată. O expresie profesională, de detectiv.

Toate cazurile reuşite – toate misiunile îndeplinite şi taxele primite la timp – şi, desigur, toate pistele reci…

Nu e decât o expresie, dar o vedeam ca pe un obiect. Un drum lung, gol, împietrit şi pustiu.

— Ia loc, Rita. Te rog. Nu e nevoie să stai în picioare.

Dar sunt lucruri, a zis ea, pe care trebuie să le spui stând în picioare. Ea le spunea. S-ar fi învinuit mereu dacă nu mi le-ar fi spus.

Speranța – şi pariul – ei, deşi cândva păruse un pariu destul de sigur: ce bărbat nu şi-ar reveni până la urmă? Ce bărbat s-ar dedica pentru totdeauna unei asasine?

Dar nu mergea – avertizarea, scuturarea. Nu mergea, şi ea îşi dădea seama.

Poate că nu era momentul potrivit, nu era deloc momentul potrivit, era cel mai prost cu putință. A doua zi dimineața.

Stătea în picioare şi refuza să se aşeze.

Ca şi cum, brusc, ea era vinovată şi eu eram cel care o convocase – ca să îi țin un discurs, să-i trag un perdaf. Ba chiar s-o dau afară.

Exact pe dos.

Scântei, lacrimi. Lumina din ochii ei a devenit o strălucire lipicioasă. Dar nici prin cap nu-i trecea (îmi dădeam seama) să se lase să alunece. Nici prin cap nu-i trecea. Mai trăise asta o dată, demult poate că era destul. Stătea cu picioarele bine înfipte în pământ, cu capul sus.

— Te rog, Rita, ia loc.

— Dacă nu poți să asculți, George, dacă nu vrei să ți se spună! La urma urmelor, e viața ta. Aşa ți-ai aşternut – un aşternut nenorocit – aşa dormi.

— Rita…

Acum tot ce mai putea să facă era să închidă gura, să se uite la mine cu buzele strânse, să se întoarcă, să-mi arate fundul care măcar nu era un fund închis, un fund în spatele gratiilor. Acum tot ce mai putea să facă era să-şi spună că ea îşi făcuse datoria. Şi la ce folosise?

Va trebui să iasă şi să închidă ferm uşa. Fără s-o trântească – uneori nu trânteşti. Va fi o tăcere îngrozitoare, o pauză, de ambele părți, şi va trebui să se roage să sune telefonul – „Agenția GW, bună dimineața” – ca să revenim la rolurile noastre ca nişte roboți.

Şi va trebui să-şi păstreze cumva demnitatea, să-şi adapteze poziția, să-şi revină ea. Un caz trist…

Ei bine, dacă asta vrea, de milă o să aibă parte – dacă nu-l deranjează să fie compătimit. Îi dau eu milă… Ar fi putut avea parte de altceva.

Un caz trist – într-adevăr, un caz. Dar nu poți să rămâi pentru totdeauna la un caz.

Aş putea să stau aici toată noaptea. Ca pentru a preveni totul, ca pentru a anula totul. Să se desfăşoare altfel lucrurile de data asta. Uite, sunt înăuntru împreună, chiar acum: Bob şi Sarah. Sunt acasă, sunt fericiți.

Casa pare liniştită, liniştită şi sigură.

Oare casele pot fi achitate, eliberate? Nu era vina lor. Cineva care priveşte de la una dintre ferestrele alea luminate ar putea vedea totul pe dos: eu sunt elementul sinistru aici. E un bărbat acolo, într-o maşină, care stă pur şi simplu, un personaj suspect…

Ar trebui să fiu acasă, la căldură. Nu e o treabă pentru un om de vârsta mea, dar îți intră în sânge. O patrulă de noapte.

Nu-i nimic – doar treceam pe aici, aruncam o privire, să văd dacă totul e-n regulă.

Pornesc motorul. E aproape cinci şi douăzeci. Mai sunt mai mult de trei ore.

Si la şase fără un sfert trebuie să mă întâlnesc cu doamna Lucas – să-i arăt fotografiile. Rita se va uita la ceas, aşteptând să-mi audă cheia în uşa de jos.

Doamne!

— Dar nu, Rita nu e genul asasin.

Nimeni dintre noi nu este.

Întorc maşina şi mă îndepărtez. Am venit. Ştiu că mă voi întoarce peste încă un an. Mă voi duce la mormântul lui peste încă un an. Şi încă unul…

Fac stânga ieşind de pe Beecham Close şi cobor dealul. E o strălucire în mine. Ca şi cum aş fi scheletul negru al unei case noaptea, luminat dinăuntru.

E greu să te gândeşti la un împărat în Chislehurst… Fireşte, pe atunci nu era împărat. Un fost împărat, doar trupul unui împărat, care nu mai avea nici doi ani de trăit.

„Napoleon III, Empereur des Français y mourut…” împăratul unui teren de golf. Optsprezece găuri, fiecare cu un steag fluturând deasupra ca o mică cucerire – numai că pe atunci nu era teren de golf, ci o proprietate privată. Iar Chislehurst-ul pe atunci, ca şi Wimbledon-ul, era mai mult sau mai puțin un sat, necucerit încă de suburbii. Londra în marş. Imperiul suburbiilor.

Cu toate acestea, nu mi-l pot imagina privind pe fereastra acelui club, acel cămin al împăraților decăzuți, spre locul în

care am ajuns noi, în acea duminică dimineață despărțiți de o minge de golf pierdută.

Ca şi cum l-am fi putut interesa. Ca şi cum ne-ar fi supravegheat.

Acum aproape patruzeci de ani.

Bineînțeles, nu privea pe fereastră. Eu sunt cel care priveşte, la amintirea mea.

Tata, eu, prietenul slobod la gură al tatei, Donald? Puncte îndepărtate…

Dar şi Napoleon al III-lea, când privea, privea probabil la amintirea lui – de vreme ce el era tot ce mai rămăsese dintr-un împărat, şi viața lui era pe sfârşite. Astfel încât, în acel spațiu verde din fața lui, despre care nu ştia că avea să devină teren de golf, şi-ar fi putut imagina tot ceea ce se întâmplase. Prin fumul unui trabuc, poate, fumul şi măcelul tuturor acelor bătălii: Magenta, Solferino, Sedan.

Tata nu s-a priceput niciodată la vorbe mari, dar odată l-am auzit spunând – cred că o preluase de la altcineva, cineva de la club – că, acolo unde existau cluburi de golf, exista civilizație, iar unde exista civilizație existau cluburi de golf. Era o declarație cutremurătoare oricum – deşi una pe care ar fi confirmat-o cei mai mulți dintre ofițerii de poliție cu grad înalt.

Mama ce ar fi spus? Unde existau magazine universale? Bănci în parcuri?

Dar Helen? Unde exista artă? Decorațiuni interioare?

Şi Napoleon însuşi? Un spațiu vurdu.

Fum albastru.

Se pare că îşi făcea de cap – Sarah mi-a spus totul despre el. Cu alte femei.

Le numea „deconectările” lui. Căsnicia lui cu Eugénie nu era una extrem de solidă.

Probabil că aveau loc certuri imperiale.

Dar şi ea îşi făcea de cap – în cealaltă direcție – cu politica, cu treburile statului: fieful lui. Astfel încât oamenii

spuneau că ea conducea de fapt. Şi ea l-a condus pe nişte căi nefericite.

Era de origine spaniolă. Hotărâtă, ambițioasă, frumoasă. Dar devotată. El a fost întotdeauna cam şovăitor – cam distrat şi, pentru un conducător de oşti, cam lipsit de autoritate.

Dar ea şi-a riscat viața pentru el. După dezastrul de la Sedan a fugit de la Paris cu o trăsură până la mare – nu mai era împărătească, ci doar o fugară. Oricând ar fi putut fi oprită, dată jos şi omorâtă.

Apoi, când a ajuns în siguranță, pe un vas englezesc – e o poveste frumoasă – era să moară într-o furtună cumplită care s-a stârnit în Canalul Mânecii.

Totul ca să ajungă la Chislehurst.

Ea a ajuns acolo prima. El a avut parte de o fugă mai complicată – fiind la mila prusacilor. L-a aşteptat. Ar fi putut să nu mai vină niciodată.

Iar când s-au aflat amândoi în siguranță la Chislehurst, se pare că în Franța s-a dezlănțuit infernul.

Cred că Sarah mi-a fost şi profesoară de istorie.

Oare cum pronunțau? „Cheez-le-'urst?”

Ea măcar era sănătoasă. El era deja un om foarte bolnav. Avea pietre la vezica biliară. La Sedan, înnebunit de durerea de bilă în aceeaşi măsură ca de înfrângerea iminentă, îşi mânase calul prin cel mai înverşunat foc inamic.

Dar nu avusese noroc. A murit în patul lui, la Chislehurst.

„. Le 9 Janvier 1873.”

Şi ea i-a supraviețuit aproape cincizeci de ani. Până în 1920. Prin urmare, ea ar fi putut vedea, din câte ştiu eu, terenul din fața casei lor, locul lor de exil, transformat în teren de golf.

Acum aproape cincizeci de ani. Asta e partea cea mai ciudată. Partea care, ştiu, o atrage pe Sarah. Douăzeci de ani de căsnicie. Şaptesprezece ani de imperiu.

Aproape cincizeci de ani de „după aceea”.

Îi mai rămăsese jumătate din viață, încă îi mai plăcea să-şi facă de cap – în diferite feluri acum. O ființă curajoasă, exuberantă, încă tânără, gata să guste din toate. Automobile – chestiile alea noi, ciudate. Plimbări cu iahtul pe Mediterana.

Probabil i se părea un vis că fusese cândva împărătească. Să se întoarcă la Paris şi să stea într-un hotel!

Dar totul devenise ciudat. Fiul lor fiul care ar fi putut deveni împărat – a murit în armata britanică, într-o luptă cu zuluşii. A doua mare lovitură a vieții ei: încă mai avea patruzeci de ani de trăit.

Dar poate cel mai ciudat este că, în tot acest timp, nu a mai avut pe altcineva.

Nu s-a recăsătorit. Nimeni nu putea lua locul împăratului.

Era ceea ce ne făcea celebri. Aveam şi noi mica noastră importanță suburbană. El a pus Chislehurst pe hartă. Deşi, dacă toată lumea a auzit de Agassi şi Sampras, de Napoleon al III-lea au auzit mai puțini.

Iar adevărul este că Chislehurst mai era celebru pentru ceva, dinainte – şi când eram copil mă gândeam la asta mai mult decât la Napoleon al III-lea.

Peşterile. Peşterile de la Chislehurst.

Mai întâi fusese un sat pe câmpie, apoi o suburbie, cu o stradă principală şi un teren de golf, dar înainte de toate acestea fuseseră peşterile: o întreagă rețea, întinsă pe kilometri întregi, din care o mică parte restul a fost sigilat – se putea vizita.

Nimeni nu ştia cum apăruseră acolo.

Era un mister nerezolvat, pierdut în negura vremii. Îmi amintesc că mama şi tata m-au dus acolo, după ce ne-am mutat din Lewisham. Aveam vreo cinci ani. Îl ascultam pe ghid. Îmi amintesc ecourile, labirintul de tuneluri, poveştile cu stafii.

Senzația că s-ar putea să nu mai ieşi niciodată la lumină.

Erau peşteri peste tot. Probabil că erau şi sub casa noastră. Sub terenul de golf.

Se credea că sunt preistorice – primii oameni s-au adăpostit în ele. Se credea că în ele au locuit druizi. Sau nu erau decât nişte cariere subterane, vechi mine de calcar şi cremene.

Dar un fapt incontestabil era că fuseseră folosite ca adăpost natural cu numai câțiva ani în urmă. În război, în timpul raidurilor aeriene. Ne-a explicat ghidul, dar toată lumea îşi amintea. Probabil că şi mama şi tata îşi aminteau. Părțile sigilate fuseseră deschise. Oamenii se înghesuiseră acolo unde cândva se înghesuiseră triburi primitive. Mii de oameni, se pare că peste zece mii de oameni. E greu de imaginat. Chislehurst dispăruse sub pământ.

Centrul de bronzare are succes. În timp ce cotesc pe Broadway şi mă îndrept spre biroul meu, văd o fată care intră, gata să se ciocnească de una care iese. Salonul rămâne deschis până seara târziu (trupuri goale sub mine, chiar dacă lucrez până la ore înaintate), iar acum că e noiembrie şi nopțile s-au lungit, afacerea pare să prospere, de parcă ar fi un efect advers. Bronz iarna, soare în întuneric. Orice e posibil în zilele noastre.

Vitrinele magazinelor strălucesc. Luminile Broadway-ului. E o glumă veche pe care oamenii din Wimbledon au făcut-o probabil de o mie de ori, dar asta nu mă împiedică s-o fac şi eu (pentru a relaxa atmosfera când am clienți). Am un birou pe Broadway. Privesc luminile Broadway-ului.

Cele două fete râd când trec una pe lângă alta.

Uneori văd totul aşa cum cred că vede Sarah, cu ochii minții. O altă lume, ca un vis, ciudată în desfăşurarea ei.

Când ajung la uşa de la intrare, văd prin fereastra centrului de bronzare scaunele de râtan, pernele roşii, palmierul din ghiveci. Parcă ai fi ajuns deja în Marrakesh. Fata care tocmai a intrat arată neadecvat în palton.

Îmi caut cheia şi descui uşa. Nu e decât o uşă simplă, neagră, uşor retrasă, între centrul de bronzare şi o drogherie – şi pare vag improbabilă, ca o uşă falsă, care te-ar conduce

doar într-un gol între doi pereți sau spre vreun nebănuit pasaj secret.

Probabil că Sarah a stat cândva aici, şovăind. Într-o dimineață rece şi însorită.

Avem o cutie poştală din alamă, o siglă în formă de gaura cheii, un mâner de alamă la uşă care nu se răsuceşte, ci e pus numai de frumusețe. În nişa de alături se află o sonerie, un interfon şi o plăcuță discretă pe care scrie „Agenția GW".

Deschid uşa. Scara îngustă duce direct sus; înainte de prima treaptă e un palier extrem de mic – nu poți să-l numeşti nici hol, nici antreu, nici nimic. Nu e atrăgător, nu-i poate încuraja pe clienți.

Nu intră pe drumul mare, ci pe o alee lăturalnică.

Mă uit în sus. Rita stă în capul scărilor. Nu e ceva obişnuit pentru ea să se ridice în picioare când vin, şi am sentimentul brusc că în absența mea totul şi-a schimbat locul. A avut loc o revoluție. Acum e biroul Ritei. O să-mi dea un şut pe scări.

Sau: eu nu mai sunt şeful, cel care lucrează aici, ci un simplu client (ocupația necunoscută), iar Rita se află aici pentru a mă întâmpina – ştiu că aşa face cu clienții – pentru a îmblânzi efectul scării neprimitoare.

Arată ca o stewardesă acolo, sus, la uşa avionului.

E aproape şase fără douăzeci. Am întârziat puțin, dar n-am ajuns prea târziu pentru doamna Lucas. Iar Rita ştie unde am fost (fără a socoti Beecham Close).

E prost dispusă? Uşurată? Bucuroasă că mă vede? Sau pur şi simplu a vrut să-mi surprindă fața, să-mi vadă expresia înainte de a avea timp să mi-o compun pentru ea?

Urc. Mă gândesc la visele mele cu Dyson.

Dar deodată devine evident de ce stă acolo.

O serie de mici semne, duce mâna la ceas, arată cu capul spre biroul meu. Doamna Lucas a sosit deja, mai devreme, şi Rita a condus-o în biroul meu – toată numai zâmbete, fără îndoială, oferindu-i un ceai şi spunându-i că vin şi eu imediat.

Iar acum spune cu o voce puternică şi lămuritoare:

— Doamna Lucas vă aşteaptă, domnule Webb.

Cu toate acestea, mă priveşte cu atenție în timp ce îmi scot paltonul. Arăt ciudat?

Habar n-am ce se citeşte pe fața mea.

— Dosarul, fotografiile? Şoptesc.

— Aici. Mi le arată.

Îmi ia haina şi fularul. Îmi îndrept cravata. E ca şi cum ceva s-ar derula cu repeziciune într-un dulap. Iau dosarul şi plicul. Ea întinde mâna şi îmi îndreaptă părul – uşor, rapid. Nu-mi amintesc să mai fi făcut asta vreodată. Oare arăt ca naiba? Zâmbeşte ciudat – ca şi cum numai să zâmbească n-ar fi vrut. Pieptul de lână roz îi iese în afară.

— Eşti gata? Spune ea.

Şi asta e la fel de ciudat, parcă aş ieşi pe scenă.

Intru în birou ca şi cum nij li I'ohI. Împins uşor.

— Doamnă Lucas, îmi pare rău că v-am făcut să aşteptați.

Nu e chiar cea mai bună replică do început.

Am mai întâlnit-o, bineînțeles: întâlnirea preliminară. Arată bine, spre patruzeci de ani, bine îmbrăcată. Înstărită. Stă picior peste picior, cu o ceaşcă de ceai în mâini. Nici un pic de nervozitate. Mai degrabă mulțumită că are un avantaj asupra mea pentru că a sosit prima şi a apucat să arunce o privire la ce se află pe biroul meu.

— Am venit mai devreme, zice.

Un surâs fugar.

Genul dur, pus pe treabă. Informație, confirmare… Dar nu ştii niciodată cum reacționează când le arăți… Dovada.

Ocolesc biroul şi mă aşez pe scaun. Ea priveşte teancul pe care îl am sub braț.

Camera miroase a ceară de lustruit lemnul. Văd că Rita a făcut curat în lipsa mea.

Dar n-a tras jaluzelele de la geam. Sticlă neagră – s-ar putea ca Wimbledon-ul să nici nu fie acolo – ca un film neexpus.

Pun dosarul deoparte, aşez plicul în faţa mea şi pun mâinile împreunate deasupra lui. Tuşesc politicos în pumn înainte să încep.

Ea se apleacă înainte – agitată, poate chiar un pic nerăbdătoare – şi pune jos ceaşca şi farfurioara. Ochi căprui. Ii văd verigheta de pe deget. Cum alegem?

De ce ar reacționa la fotografii? Nu sunt fotografii cu orori, cu atrocități. Doar doi oameni care sunt… Drăguți unul cu altul. Nu ca lucrurile pe care le vezi la poliție, lucrurile care trebuie notate şi fotografiate. Lucrurile care uneori li se aruncă sub nas jurații lor.

Dar trebuie să fii pregătit pentru orice (Rita e de gardă afară). Țin mâinile împreunate peste plic, îmi dreg din nou glasul, şi aud cuvintele pe care le-am spus de atâtea ori înainte de a le rosti.

— Doamnă Lucas, întotdeauna spun clienților mei în acest moment că este încă posibil – dacă doresc, dacă s-au răzgândit – să nu meargă mai departe.

Aceste… Dovezi pot fi distruse. E o chestiune simplă. Nu suntem la tribunal. Nu trebuie să ştie nimeni.

Parcă le-aş citi drepturile.

Rita a spus: „Cu timpul o să treacă”.

Ultima ei încercare, acum un an – stând în faţa biroului meu, având în ochi acea strălucire care se putea transforma în orice.

Ploi, gheaţă. O pistă rece, o să treacă.

O ultimă încercare care, dacă stau să mă gândesc, a fost mai degrabă o manifestare de milă, o amânare a pedepsei.

Nu voia decât să mă cruțe – nu vedeam?

Să mă cruțe de durere şi regrete în plus.

De a părea un prost. Chiar mai mult decât păream acum.

Nu vedeam ce mă aştepta – şi nu vedeam ce aveam în faţa mea chiar în momentul acela?

Ar fi putut să plece, să mă abandoneze, dar părea că şi-a înfipt tocurile mai adânc în covor.

Şi nu, nu avea să se topească, să verse lacrimi, să folosească acel suprem truc ieftin. (Deşi se întâmplă adesea, e bine ştiut, adesea aşa începe totul, cu secretara înlăcrimată în biroul şefului: întrebați orice avocat specializat în divorțuri, orice detectiv particular.)

Strălucirea din ochii ei era pur şi simplu strălucirea Ritei, aura Ritei.

Uită-te la mine, George. Poate că marfa e un pic fanată, dar măcar vezi ce primeşti. Gândeşte-te, George. O pistă rece, un pat rece. Nici măcar n-ai văzut-o dezbrăcată.

(Ce multe poți citi în strălucirea unor ochi!)

Nu? N-am văzut-o dezbrăcată? Când au luat-o – îmbrăcată pentru altceva într-o maşină de poliție. Nici când m-am dus s-o văd pentru prima dată unde este acum?

N-am văzut-o dezbrăcată?

— Gândeşte-te la asta, George. Cu timpul o să treacă.

Dar nu trece. Nu e adevărat ce se spune, că trece, că se răceşte odată cu trecerea anilor. Creşte, înfloreşte, cu cât rămâne mai puțin timp. Opt, nouă ani… Cât mai avem? Totul devine mai prețios, nu mai puțin prețios. Ăsta e unul dintre„ lucrurile” pe care le-am învățat.

S-ar putea să nu se întâmple nimic, s-ar putea să nu aflăm niciodată. Un aer comprimat în noi aşteaptă să fie eliberat.

Opt, nouă ani… Dar într-o zi o să mft duc acolo pentru ultima dată, într-o zi n-o să mai fiu doar un vizitator şi n-o să mă mai întorc singur.

Rita m-ar fi putut părăsi acum un an.

Ştiu că o s-o facă acum.

Într-o zi n-o să mai fie ani, ci luni, n-o să mai fie luni, ci săptămâni. N-o să mai fie săptămâni, ci zile. Într-o zi n-o să mai fie decât un mic pas simplu peste o linie ce nici măcar nu e vizibilă. Un pas simplu, uriaş. Poate părea chiar o nouă muchie, trecerea peste o nouă muchie.

Dar voi fi acolo, iubito, ca să te prind.

Cum o să fie? De câte ori mi-am imaginat asta, am visat, am repetat? Ştiu că e stupid. O zi de noiembrie? Dar de ce neapărat noiembrie? O zi cețoasă, noroioasă de noiembrie. Uneori, nu ştiu de ce, aşa mi-am imaginat. Am visat că sunt reținut, înconjurat de ceață, prins în ambuteiaje de coşmar. Doamne, o să întârzii tocmai astăzi.

(Ştiu că o să ajung cu ore întregi mai devreme.)

Ceață. Totul e ascuns şi pierdut. O să fie bine? Să aluneci înapoi în viață când există numai pe jumătate. Pe furiş şi sub acoperire mai întâi – tabloul întreg s-ar putea dovedi prea mult. Ca nişte prizonieri care trec granița acoperiți cu o pătură, de parcă ar fi goi, prin ultima săgeată de lumină.

O pătură de ceață. Uite, ia pătura asta.

Toate păturile.

O zi cețoasă, totul înfăşurat în gri.

Nu. Vreau să fie ca ziua asta, care deja a alunecat în noapte. Urmează o noapte grea, poți să-ți dai seama deja, o să înghețe zdravăn din nou. Dar mâine va fi ca astăzi, un cer strălucitor, albastru şi nemişcat.

Vreau să fie ca azi. Când o să fiu acolo, când o să aştept, cu inima bătând să-mi spargă pieptul, cu răsuflarea ridicându-mi-se în fața ochilor, când o să se întoarcă, o să păşească în lumina limpede a zilei.

SF

ÂRŞIT